HAFSA BİLGİN

HEDEFİMİZ Cennet

HAFSA BİLGİN

HEDEFİMİZ Cennet

TAHLİL
YAYINLARI

İstanbul-1441/2020

Tahlil Yayınları: 109
Hafsa Bilgin: 3

Yayın Yönetmeni
Sadullah Yıldız

Yayın Editörü
Vildan Kırbaç

Tashih
Fatmanur Özalp

Kapak Tasarım
Refik Caval

İç Tasarım
Şaban Muslu

1. Baskı: Haziran 2020

Baskı - Cilt
Şenyıldız Matbaacılık
Sertifika No: 11964 Tel: (0212) 483 47 91

ISBN
978-605-7850-21-8

İletişim Adresi
Kartaltepe Mah. 60. Sok. No: 50 Bayrampaşa/İSTANBUL
Tel/Faks: (0212) 417 77 75

tahlilyayinlari.com
editor@tahlilyayinlari.com

Her hakkı mahfuzdur.

HEDEFİMİZ CENNET

Hafsa BİLGİN

TAHLİL
YAYINLARI

O’NA DUA EDER, O’NDAN İSTERİZ

Allah’a hamd eder, O’na sığınırız. O’ndan bağışlanma dileriz, O’ndan yardım isteriz. Kendi nefislerimizin kötülüğünden, amellerimizin şerrinden O’na sığınırız. O’nun hidayete erdirdiğini yoldan alıkoyacak yoktur. O’nun hidayete erdirmediğini de yola getirecek yoktur.

Her şeyi bir kaderle yaratan, her kadere bir ecel takdir eden, her eceli de Levh-i Mahfuz’da kaydeden Allah’a hamd ederiz.

Yükselten, alçaltan, mağfiret eden,

Her bir ayrıntı ilminde gizli iken kullarının günahlarını örten,

Mü’minlere yardım eden, iman etmeyen nankörleri helak eden,

Dünyayı isteyeni dünyasına kavuşturan, ahireti isteyene cennet yollarını kolaylaştıran Rabbimize hamd ederiz.

Yerde ve göklerde bulunan her zerre adedince Kendisine şükrederiz.

Mü’minlerden isteyenlere muhabbetini ve yakınlığını bahşeden,

Peygamberler arasından en seçkin olanı bu ümmete göndererek Ümmet-i Muhammed’i insanlık için çıkarılmış en hayırlı ümmet yapan,

Rızasına, sevgisine ve cennete nail olmak için iyiliklere koşup bu uğurda yarışanlara karşılığını müjdeleyen Rabbimize hamd ederiz.

Ümmetine kıyamet günü şefaat etmek için Rabbine niyaz eden, duası kabul olunca şükür secdesine giden,

Kendisini görmediği hâlde O’na iman eden kardeşlerine selam eden Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme salat ederiz.

Ümmetine imanı, ibadeti, ahlakı Rabbinin istediği şekilde öğreten,

Önüne serilmiş dünyaya tenezzül etmeden hem Allah’ın kulu hem de peygamberi olarak yaşayan,

Hikmetle dinleyen, vahiy ile konuşan, ahlak ile hareket eden,

Allah’ın ve meleklerinin kendisine salat ettiği Peygamber sallallahu aleyhi ve selleme biz de salat ve selam ederiz.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin ailesine, O’nu ilk dinleme şerefine ulaşmış ve Allah’ın topluluk olarak razı olduğu ashab-ı kirama salat ve selam ederiz.

HEDEFE DAİR

Allah Teâlâ mü'min kulları için din olarak İslam'ı beğenmiş, kitap olarak Kur'an'ı göndermiş, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemi Ümmet-i Muhammed'e peygamber olarak seçmiştir.

Mü'min; insan olarak yaratılmış, insanî zafiyetlerle donatılmış ve kul olma becerisiyle kabiliyetli kılınmıştır. Allah, insan olarak yarattığı kulları için beğendiği mü'min şahsiyetini beyan etmiş, onlara imanın şahsiyet kazanmış hâli ile yaşamalarını emretmiştir. Mü'min, kendisinden beklenen bu kulluk karakteri ile seçilen peygamberin ümmetinden biri olma şerefine yükselmiştir.

İnsanı insan yapan dilidir, fikridir, duygusudur, ahlakıdır. Dilin hakikati konuşması, fikrin doğrulardan oluşması, duyguların ve ahlakın imana göre şekil alması Allah'ın mü'min kullarına emridir. Mü'min; cenneti için çalışan, Rabbinin huzurunda mahcup olmamak için gayret eden, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin sünnetine uygun bir hayat için emek veren kimsedir.

Allah'ın huzurunda mü'mini kıymetli hâle getiren asıl kimliği ve insanî değeri kazanmak kulların görevidir. Mü'min, kendisine verilen bu görev için hızla yol kat eden kimsedir. Kur'an'ımız, cenneti hak etmek için 'seviye kazanmış mü'min kıvamında' ölmeyi en yüce hedef olarak göstermektedir. Allah'ın kendilerinden razı olduğu kullar, Kur'an-ı Kerim'in gösterdiği bu yüksek hedefe ulaşanlardır. Cennet, Allah'ın lütfudur; mü'min o lütfa ermek için çalışan kuldur.

Dünyada iflah olan da ahirette mesut olacak da kendisini Müslüman olmanın hak ettiği seviyeye göre ıslah edendir. İslam'ın seviyesi bellidir, Müslüman'dan istenen düzey de gösterilen hedef için yürümektir.

Bu çalışma; iyi kul olmada gösterilecek üstün gayreti, kendini ıslah ederek samimiyet kazanacak kimseyi anlatmak, hedefine yürüdükçe seviye aşacak mü'mine kazanacağı şahsiyeti tanıtmak için yazılmıştır.

İçeriğindeki konular, ana başlıkta vurgusu yapılmış olan 'cennet hedefi'ne ulaştıracak konular üzerinden tertip edilmeye çalışılmıştır.

Gayret, seviye, yüksek hedef, değer, yarış, kalite, ideal, zirve, âl-i himmet olmak, himmet göstermek, samimi mü'min olmak çalışmanın kilit ifadeleridir. Başlıklar altında anlatılmış olan mevzularda tarihî örnekler bu ifadelere göre verilmeye çalışılmış, bu kavramların hakikatini anlamak için ilk günkü Müslümanlar'ın örnek hayatları üzerinden anlatım yapılmıştır.

Hedefimiz Cennet başlığı ve konu içeriği ile amaç; Allah'ın kendi huzurunda zirve olarak gördüğü amelleri anlatmak, sıradan hedefler taşıyan, öylesine Müslümanlık yaşayan mü'minlere;

"Allah üstün ve şerefli işleri sever; bayağı ve sıradan işleri sevmez" hadis-i şerifini hatırlatmaktır.

Ramazan ayının 6. gecesinde, gecenin son saatlerinde, Rabbimizin dünya semasında kullarının dualarını kabul ettiği dakikalarda tamamlanmış olan bu çalışmayı, *küçük ama kabul olunmuş güzel ameller* arasına ilhak etmesini Rabbimden niyaz ederim.

6 Ramazan 1441
29 Nisan 2020
İstanbul

YÜKSEK HEDEF SAHİBİ MÜ'MİN

Kur'an'ımız, Rabbimizin huzurunda kıyamet günü mü'minlerin üç grup hâlinde bulunacağını anlatmaktadır. Birinci grup amel defterini sağ tarafından alanlardır, onlar mutluluk içerisinde cenneti beklerler. İkinci grup amel defterini sol tarafından alanlardan oluşacak ki onlar için kıyamet günü bir yıkım olacak. Üçüncü grup ise Kur'an'ımızda, 'cennette Allah'a en yakın kullar' olarak tarif edilmektedir. Allah'a en yakın olacak bu kulların özellikleri; dünyada iken yarışanlar ve öne geçen, en önden giden kullar olmalarıdır. (Vakıa Suresi, 7-12)

Dünyada iyi işler, güzel ibadetler yapmakta Allah için yarışanlar; cennette en öndeki kullar olacaktır. Rabbimiz daha birçok ayet-i kerimede 'Hayır işlerinde yarışın, cennete girmek için yarışın, amellerinizle yarışın, daha güzel amel yapmak için mü'minlerle yarışın' buyurmaktadır. (Bakara Suresi, 148; Maide Suresi, 48; Al-i İmran Suresi, 133; Fatır Suresi, 32; İsra Suresi, 19, 21)

Dünya, mü'min için sonunda cennete gireceği fırsat alanıdır. Hiçbir zaman ve mekânda durağı olmayan, kaç senelik ömür takdir edildiyse o son zamana kadar devam eden bir yarış serüvenidir. Asırlar öncesinde yaşamış olan mü'minler kendi yarışlarını tamamlarken asırlar sonrasında dünyaya gelecek olan mü'minler de kendilerini bu yarışın içinde bulacaklardır. Rabbimiz yeryüzü şartlarını bu yarışa ve yarışı kazanmaya uygun yaratmıştır.

Mü'minin yüksek hedefi, genişliği gök ile yerin genişliği gibi olup Allah'a ve peygamberlerine iman edenler için hazırlanmış olan cennet ve Rabbimizin bağışlamasıdır.

"Genişliği gök ile yerin genişliği gibi olup Allah'a ve peygamberlerine iman edenler için hazırlanmış bulunan cennete ve Rabbinizin bağışlamasına erişebilmek için yarışın." (Hadid Suresi, 21)

Bu ayet-i kerime, mü'minlere ne büyük bir çağrı ve ne kutlu bir davettir. Hedeflerin kâğıtlarla, çevredeki şartlarla, dünyadaki övgülerle sınırlanmasını değil göklerdeki sınırsızlıkla belirlenmesini söylemektedir. Hedef, insanların kendilerine gökyüzünde görebildikleri son noktaya çizmiş oldukları sınırı aşmaktır. Yeryüzünde yürürken gökyüzünün sınırsızlığında yaşamaktır. İman sahibi mü'min; potansiyelini, duygularını, vicdanını,

isteklerini ve bakış açısını üzerinde yaşadığı yeryüzüyle daraltmaz. Bilir ki iman etmiş olduğu Rabbinin ona layık gördüğü yer cennettir.

Yüksek hedef sahibi kimse, geçici basit şeylerle kendini avutmaz; ebedî olana gözünü dikmiş, organlarını bu doğrultuda eğitime almıştır. Hedefsizlik sonunda insanı manen yıkıma uğratır. Amaçsızlık, hayata anlam katarak yaşamaktansa öylesine güne başlamayı insana olağan gösterir. Sıradan insanlar beklentilerini ve isteklerini dillerinden düşürmezken hedefi yüksek olan mü'minler gayretlerini hedeflerine kilitler.

İnsan iradesinin kullanım gücü, elde etmek istediği şeyin büyüklüğü ile orantılıdır. Kişinin hedefi ne kadar büyük olursa o hedefe ulaşmak için o kadar takat bulur kendinde. Gözler hedefi doğrultusunda seçiciliğini artırır. Beyin ulaşmak istediği sonuçla ilişkili fikir üretimine başlar.

Sahabe efendilerimizden Rabîa bin Ka'b el-Eslemi radıyallahu anh; Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin evinin yakınında kalan, onun abdest suyunu hazırlayıp bir ihtiyacı var mı diye kontrol eden, kendini peygamberine hizmete adamış bir kimseydi. Yine hizmetini gördüğü bir gün Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Rabîa bin Ka'b'a:

"Dile benden ne dilersen" diye buyurdu.

Ne dilerdi Rabîa, ne istemeliydi peygamberinden? Peygamberi ne için aracılık ederdi ona? Dünyada bir makam için, çok evladı olması için, dertsiz tasasız yaşaması için dua, cennete girmek için şefaat… Ya da bunların tümünü birden de isteyebilirdi.

Rabîa, Rabbinin 'yarışın' sözüne kulak vermiş, uğruna yarıştığı şeyi imkânsız görmeden peygamberinden 'cennette kendisiyle beraber olmayı' istemişti. Peygamber olmadığı hâlde sadece peygamberlerin bulunduğu birinci kat cennette Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemle beraber olmak… Çok büyük istedi Rabîa. İstediği şeyin ne kadar büyük olduğunu söyledikten sonra Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona,

"Öyleyse çok namaz kılıp secde ederek (istediğin şeye seni ulaştırmamda) bana yardımcı ol" (Ahmed, 59; Müslim, 489, 1320) buyurdu.

O hâlde mü'minin hedefi, cennetin tam ortası olan Firdevs ve Allah'ın mağfireti, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemle cennette beraberlik. Bu hedef doğrultusunda yapılması gereken ise yarışmaktır.

Arş-ı Âlâ'ya ulaşan duanın sahibi olmak isteyen, iradesini cennet nimetlerini görür gibi eğiten, muhabbetini Rabbine ibadet doğrultusunda yönlendiren, Tuba ağacının altında gölgelenmeyi hayal eden, kulaklarını

meleklerin “İşte bu sana vaad edilen gündür!” (Enbiya Suresi, 103) sözüne hazırlayan mü’min; imanıyla kişilik kazanmış seviyeli mü’mindir.

Yüksek Hedef Sahibi Olmak İçin

Hedefi büyüten, kulluk yarışını hızlandıran başlıca etkenler nelerdir?

• Mü’min, hedefinde samimiyetinden önce kendi emin olmalıdır. ‘Amellerinizle yarışın!’ hitabına muhatap olan samimiyetine göre değerlendirilir.

• Rabbimize karşı fiillerimizde ve sözlerimizde sadakat göstermek, hedeflerimizi daha büyük hâle getirebilir.

• Mü’minin bakış açısını genişletecek, daha büyük hayaller kurmasını sağlayacak en önemli etken ilimdir. Cenneti, cenneti ikram eden Rabbini ne kadar tanırsa hedefleri gönlünde o kadar büyüyecektir. Bilmenin ya da bilmemenin hayatında neleri değiştireceğinin farkında olmayan mü’min, isterken büyük istemenin farkını da anlayamaz. Mü’minin farkındalığı, ilim sahibi oldukça artar.

• Yüksek hedefe kilitli yaşayabilmek için dördüncü vesile iradenin devamlılığını sağlayabilmektir. Bu devamlılık, her işte iyisini istemek ve elinden geleni yapmak ile kazanılabilir.

• İnsanlardan ve dünyadan beklentisiz yaşamak cennet hedefine yakın yürümek demektir.

• İdeallere ve hedeflere uygun dostluklar kurmak, moral bozan ortamlardan uzaklaşmak kulluk yarışını hızlandıracaktır.

Yüksek olan cennet hedefini ve mü’minin kulluk seviyesini düşüren bazı gerçekler:

– Başarısızlık korkusu. ‘Ben kim cennette Firdevs’i istemek kim!’ edebiyatı.

– Sadece dilde olan, gerçeği yansıtmayan, samimi olmayan hedefler belirlemek ve kuru isteklerde bulunmak.

– Ertelemek. Hedefi büyütmeyi ya da büyütülen hedef doğrultusunda **yarışmayı** ertelemek.

– Anlamsız toplantılarda vakit harcamak.

– Rabbimizin kullarına serbest alan olarak belirlediği mübahlarda fazla zaman harcamak.

– Dünyaya ve cennetine dair hedefsiz, yarınına dair isteksiz insanlarla bir arada bulunmak.

– Tembellik.
– Ciddiyetsizlik ve gevşeklik.
– Günlük olaylarda takılı kalmak.
– Yiyecek, içecek, sevgi, dijital her türlü bağımlılık.
– Yüksek olan hedef doğrultusunda meşgul olacak bir çalışma alanı bulamamak.

Bunlar sadece hedeflerimizin önüne koyduğumuz belli engellerdir. Bu engelleri aşmak mü'minin güçlü iradesi ve samimi duası ile mümkündür. İradesizlik ve başıboşluk ise sonu belli olmayan bir yarışta savrulmak demektir.

"Rabbinizin mağfiretine mazhar olmak ve takva sahipleri için hazırlanmış olup gökler ve yer kadar geniş olan cennete girmek için yarışın." (Al-i İmran Suresi, 133)

İMANDA İDEAL KIVAM

Allah Teâlâ, insanı bir su damlasından yarattı; o bir damla suya anne karnında hayat verdi. İnsan kendisine verilmiş olan süre içerisinde anne karnında büyüdü. Zamanı geldi, oksijenle tanıştı. Dünya şartları için yaratılmış olan organlar ilk nefesle hareketlerine başladı. Her gün dünyaya dair yeni bir şey öğrendi. Her baktığını gören gözleri, her işittiğini duyan kulakları, her söyleneni anlayan aklı vardı. Henüz görmemeyi, her şeyi duymamayı, her anlatılanı düşünmemeyi öğrenmemişti. Kendisi için belirlenmiş olan hayata bakılınca yaratıldığı ilk güne daha yakındı. Doğduğu güne yakın olduğu kadar fıtratı bozulmamıştı.

Hangi anne-babadan dünyaya geleceğine, ne zaman yaratılacağına, hangi coğrafyada hayatını idame ettireceğine Rabbi karar vermişti. Yaşayacakları henüz o yaşamadan Rabbinin ilminde gizliydi.

İnsana kim olduğu, neden adına dünya denen bu âlemde var olduğu anlatılsın diye peygamberler gönderildi. Dünyada ilk defa nefes almış olan babamız Âdem aleyhisselam evlatlarına bu hakikati anlattı, insanın kul olarak yaratılmasının tarifini yaptı. Cenneti görmüştü, cenneti anlattı. Şeytanın düşmanlığını ve insana nefretini izah etti. En çok da Rabbimizi ve imanı anlattı.

Sonra insan; ayağını bastığı her yerde ona kulluğu, Allah'ı, dünyayı anlatan elçiler buldu. O elçilere kulak verdikçe başıboşluk ve cehaletten arındı. İnsanlık onu yaratanı hiç unutmadı. Allah tarafından yaratıldığını, hangi maksatla yeryüzünde dolaştığını ve ölümün varlığını inkâr edemedi. İnsan olarak yaratılmış olanlardan kimileri dünyanın sarhoşluğuna aldandı. Kendilerine gönderilmiş olan elçilere bakıp da onları görmemeyi, elçilerin sözlerini duyup da işitmemeyi öğrendi. Duymadı, görmedi, düşünmedi; bunlara Rabbimiz 'küfredenler ve nankörler' dedi. Hakikate kulaklarını tıkayan kâfirlere azap etti, bazısına da mühlet verdi.

Âdem aleyhisselamın yaşadığı cennete, gördüğü Rabbine iman edene 'mü'min' dendi. Mü'min olması için yaratılmış insan imanla gördü, imanla düşündü, imanla yaşadı. Nuh aleyhisselamın gemisine binmenin de kıyamet günü cennete girmenin şartı da bu imandı. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kıyamet gününe kadar yaşayacak olan ümmetine bu imanı anlatmak için gönderilmişti.

Kurtuluş Bileti

“Allah kıyamet günü, ümmetimden bir adamı -insanların gözü önünde- hesaba çeker; her biri dosyası günün uzandığı yer kadar uzun olan doksan dokuz dosyayı ortaya koyar ve o kimseye,

‘Söyle bakalım, sen bunları inkâr ediyor musun? Yoksa amelleri kaydeden melekler sana zulüm mü ettiler?’ diye sorar. Adam,

‘Hayır ya Rab!’ diye cevap verir. Bu defa Allah,

‘Peki, senin bu konuda söyleyeceğin bir özrün/mazeretin var mı?’ diye sorduğunda adam,

‘Hayır ya Rab!’ der. Bunun üzerine Allah şöyle buyurur:

‘Fakat senin bizim nezdimizde mevcut bir iyiliğin vardır. Bugün sana asla zulmedilmez.’

Derken içinde ‘eşhedü en lâilâheillallâh ve eşhedü enne Muhammeden abduhû ve resûluhû’ yazılı bir bitaka (küçük bir evrak) çıkartılır ve kendisine,

‘(Karşılaştırılacak olan bu iki dosyanın) tartıldığı yerde hazır ol’ denilir. Adam,

‘Bu küçük bir evrakın bu devasa doksan dokuz dosyanın yanında ne değeri var ki?’ der. Kendisine,

‘Sana asla zulmedilmez’ denilir ve o devasa doksan dokuz dosya tartının bir kefesine, o küçük dosya da diğer kefesine konur. Ve o doksan dokuz dosyanın bulunduğu kefe havaya kalkarken diğer dosya (içinde kelime-i şahadet bulunan) ağır gelir. Zaten yüce Allah’ın ismine hiçbir şey daha ağır gelmez.” (Tirmizî, İman, 17; 2639; İbni Mace, Zühd, 35)

İman Eden Mü’min Kul

İnsanın dünyada mü’min olarak ilk sözü, Allah’tan başka hiçbir ilahın olmadığına şahadet etmektir. ‘Lâilâheillallâh Muhammedün resûlullâh’ sözü kula yüklenen ilk sorumluluk, ölürken kuldan beklenen son sözdür. Bu sözle kul, mü’min olur. Kalp, onu yaratana karşı şahadet lafzıyla açılır. İnsanı yücelten en temiz seçilmiş ifade, bu sözdür.

Rabbimizle kurulacak en güvenilir, en sağlam bağ kulluk bağıdır. Kulluk bağı iki lafızdan oluşmaktadır. Birincisi sadece Allah’a kul olmayı; ikincisi Allah’ın Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin lisanıyla ulaştırmış olduğu şeriatını kabul etmektir.

Mü’min, kelime-i tevhid sözünün sadece kelimelerden bir araya gelmediğinin idrakinde bir kuldur.

İman etmek;

Yaratanın, rızık verenin, öldürenin, yaşatanın, fayda verenin, imtihan edenin, yükseltenin, alçaltanın, verenin, vermeyenin Allah olduğuna inanmak demektir.

İman etmek;

Kulluğun Allah’a giden tek yol olduğunu idrak etmek demektir.

İman etmek;

Göğüslerde bulunan iman ve ibadetleri, şeytandan ve şeytanın şüphelerinden korumaktır.

İman etmek;

Allah’ın vaad ettiklerinden, cennetinden, kudretinden tereddüt etmemektir.

İman etmek;

Kibirlenmeden, ibadetlere puan vermeden ve yalnızca samimi şekilde teslim olmak demektir. (Lokman Suresi, 22)

İman etmek;

Allah’ı ve Allah’ın elçisi Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemi her şeyden çok sevmek demektir.

İman etmek;

‘Allah’ım, ben senin kulunum’ itirafında bulunmaktır.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kulluğun en güzel itiraf şekillerinden birini ümmetine öğretmektedir. Bu sözleri söyleyen kimsenin kalbinin hüzün ve tasaya yer bulamayacağını, sevinçle dolacağını haber vermektedir. Çünkü Allah’a iman kalbi rahatlatır.

اَللَّهُمَّ إِنِّي عَبْدُكَ، وَ ابْنُ عَبْدِكَ، وَ ابْنُ أَمَتِكَ، نَاصِيَتِي بِيَدِكَ، مَاضٍ فِيَّ حُكْمُكَ، عَدْلٌ فِيَّ قَضَاؤُكَ، أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ، سَمَّيْتَ بِهِ نَفْسَكَ، أَوْ أَنْزَلْتَهُ فِي كِتَابِكَ، أَوْ عَلَّمْتَهُ أَحَداً مِنْ خَلْقِكَ، أَوِ اسْتَأْثَرْتَ بِهِ فِي عِلْمِ الغَيْبِ عِنْدَكَ، أَنْ تَجْعَلَ القُرْآنَ رَبِيعَ قَلْبِي، وَنُورَ صَدْرِي، وَجَلاَءَ حُزْنِي، وَذَهَابَ هَمِّي

“Allah’ım, ben senin kulunum. Erkek ve kadın kullarının çocuğuyum. Alnım (kontrolüm) senin elindedir. Benim hakkımda senin hükmün

geçerlidir. Senin hakkımdaki takdirin adalettir. Kendini isimlendirdiğin, kitabında indirdiğin, kullarından birisine öğrettiğin veya katındaki gayb ilminde kendine has kıldığın sana ait her isimle; Kur'an'ı kalbimin baharı, göğsümün nuru, hüznümün ortadan kalkması ve kederimin gitmesi için vesile kılmanı isterim." (Ahmed, 452; İbni Hıbban, 972; Hâkim, 509)

Canlı İman

Kur'an'ımız, kâfirleri nefes almalarına ve yeryüzünde dolaşmalarına rağmen 'ölüler' olarak tarif etmektedir. Çünkü ölüm iki türlüdür. Birinci ölüm, tabii olan ölüm ki her can bu sonla karşılaşacaktır. İkinci ölüm, iradenin ölmesidir. Allah'ın kulluk muradına uygun değil de insanın kendi kurallarına göre yaşaması ikinci türde ölümün gerçekleşmesidir. Nabzın atmamasından daha kötüsü henüz hayat varken yaşayamamaktır.

İman; cennete girmenin anahtarı, cehennemden kurtuluşun teminatıdır. İman güçlü oldukça hayatta olma amacına ulaşılır. İnsanlar imanlarında sadık, Allah'a itaatlerinde samimi oldukça kul olmanın lezzetine varırlar. Mü'min, iman ettikten sonra iradesinin ölmemesi için imanını canlı ve aktif tutar. Mücadelesi, çalışması, kulluk lezzeti iman canlılığı üzerinedir.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir gün ashabına,

"İmanınızı yenileyiniz" buyurdu. Ashab-ı kiram, 'Ey Allah'ın Resûlü, imanımızı nasıl yenileyelim?' diye sordu. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de:

"Lâilâheilallâh sözünü çokça söyleyiniz!" cevabını verdi. (Ahmed, II, 359; Hâkim, IV, 285/7657)

Buharî'nin rivayet etmiş olduğu bir başka rivayette de Muaz bin Cebel radıyallahu anhın kimi zaman yanındakilere 'Benimle gelin, bir müddet imanımızı yenileyelim' dediği, bu söz üzerine oturup arkadaşlarıyla Allah'a hamd edip birbirlerine Allah'ı hatırlattıkları nakledilmiştir. Ashab-ı kiram, Allah onlardan razı olsun, imanlarını ciddi tuttular. Kur'an okumadan önce imanı okudular. Onlar imanlarını tazeledikçe kalpleri, bakışları, tefekkürleri Allah'a imanla kuşandı. Kur'an-ı Kerim'de 'ey iman edenler!' lafzını okudukça 'Buyur Rabbim!' der gibi hazırlandılar. Böylece 'ey iman edenler!' lafzından sonra gelen emirler ve nehiyler onlara zor gelmedi. İman, insan bünyesine zor geleni kolay edendir.

İmandan Zevk Alan Kimse;

- Allah'tan yardım görür.

• İnsanlarla arasında düşmanlık bulundurmaz.
• Huzurlu bir hayatı olur.
• Allah'ın himayesinde olmayı kazanır.
• İzzetli olur, insanlara tenezzülsüz yaşar.
• Melekler onun için istiğfar ederler.
• Allah'a ibadetle rahatlar, günahlarına üzülür.
• Nasihat kendisinde yer bulur.

İmanı Canlandırır;

• Kur'an'ı devamlı surette okumak. Tat alana kadar okumak, okudukça okumak.

• Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin hayatını öğrenmek, dersler çıkarmak. Sünnete uygun hayat için her gün çabalamak.

• Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin yetiştirdiği ashab-ı kiramın ve onların eğittiği ikinci neslin hayatlarını okumak.

• Rabbimizin kudreti ve mahlûkatı üzerinde tefekkürde bulunmak.

• Nafile ibadetlerle kulluk hayatımıza hız katmak.

• Kalbi gıybet, haset, yalan gibi kötü özelliklerinden arındırmak.

Mü'minin imanını canlı tutacak etkenlerden biri ibadettir.

Kul tefekkür, Allah'tan korkmak gibi kalple yapılan ibadetleri; Kur'an okumak, zikir, dua, istiğfar gibi dil ile yapılan ibadetleri; namaz kılmak, sadaka vermek gibi bedenle yapılan ibadetleri ne kadar aktif yaparsa iman kendisine o kadar nüfuz etmiş olur. Nüfuz eden iman, kalbe ve azalara şekil verir.

İman tazelenmesine vesile olacak diğer işler; Allah'ı esma ve sıfatlarıyla tanımak, sevdiğin bir kimseyi yalnız Allah için sevmek, Allah'a düşman olan bir kimseye Allah için düşman olmak. Rab olarak Allah'tan, din olarak İslam'dan, peygamber olarak Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemden razı olmaktır. Namazı vaktinde kılmak, kendi için istediğini mü'min kardeşi için de istemek, Allah'ın takdir ettiği kaderden razı olmak, her yerde Allah'ı görür gibi kulluk yapmak da imanın canlanmasına vesile olan işler arasında sayılmaktadır.

İmanın Büyüklüğü

Selef-i salihin denilen o mübarek nesilden birine ait şu ifadeleri her mü'min kendi üzerinde test etmelidir. Mü'min, Resûlullah sallallahu aleyhi

ve sellemin mübarek sözlerini dinlediğinde neye nasıl inanır, bunu ölçmeye dair;

Selef-i salihinden bir kimse der ki: “Ben cenneti ve cehennemi gördüm.”

Ona bunun mümkün olmadığı, henüz hayatta olan bir kimsenin cenneti ve cehennemi göremeyeceği söylendiğinde şu cevapla imanı tarif eder;

“Cenneti ve cehennemi Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem gözleriyle gördü. Benim için bağlayıcı olan, kendi gözlerimle gördüğümdense Resûlullah’ın görmüş olmasıdır. Çünkü benim bakışım hata eder, yanlış görür de Resûlullah’ın bakışı asla yanılmaz.” (Daru’l Affanî, Dr. Seyyid bin Huseyin el-Affanî, 1997, Salâhu’l-Ümme fî Uluvvi’l-Himme, 1/2 s. 710)

SAMİMİYETİN KADAR

Allah Teâlâ'nın yarattığı kulları için seçmiş olduğu din İslam'dır. Sistem olarak kullarına İslam'ın sistemini tayin etmiş, İslam'ın rengine bürünmelerini istemiştir. İslam, kendisine teslim olmuş Müslümanlar'ın kalplerine ve hayatlarına renk verir, duruş kazandırır. Dinimiz İslam'ın mü'min kulların kalplerine verdiği ilk renk, samimiyet ve içtenlik rengidir. Mü'minler yaptıkları veya yapamadıkları işlerde kalplerindeki samimiyete göre Allah katında değer kazanırlar.

Zihinden geçen duanın gücü ve Allah için yapılmış ibadetin kul üzerindeki etkisi kalpteki samimiyete göredir. Ölüm dahi bu samimiyete göre anlam kazanır. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem mü'minin yatağında ölmesine rağmen Rabbinin huzurunda şehit olarak diriltilmesinin mümkün olduğundan söz etmekte, şehitlik derecesinin kalpten gerçekten isteyenlere de bahşedilecek bir ikram olduğunu bildirmektedir. Kişi rahat yatağında ölümünü beklerken şehit olarak ölmesinin mümkün olduğunu söylemektedir. Kalpteki samimiyetin gücü ölümü bile sıradanlıktan çıkarmaktadır.

Samimiyetin en kapsamlı tariflerinden biri Kur'an'ımızın şu ayet-i kerimesidir:

"Benim namazım, (her türlü) ibadetim, hayatım ve ölümüm; hepsi âlemlerin Rabbi olan Allah içindir." (Al-i İmran Suresi, 162)

Mü'minin samimiyetini belirleyen üç alandan söz etmektedir Rabbimiz. Samimiyetin yansıdığı ilk konu ibadetlerdir. İbadetler, hareketlerden ibaret değildir. Namaz, ibadetlerin en büyüğüdür. Namazın kılınışını öylesine taklit etmek ibadet olmadığı gibi namaza hazır olduğumuzun göstergesi niteliğindeki niyet olmadan da namaz olmaz. Tüm şartlarına riayet edilerek kılınmış namazlar arasındaki farkı ise samimiyet ölçüsü belirlemektedir. Ebubekir radıyallahu anhın kılmış olduğu öğle namazı ile bugün bir mü'minin kılmış olduğu öğle namazı arasında ibadetin şekli açısından fark yoktur. Ebubekir radıyallahu anha kendisini miraçtaymış gibi hissettiren öğle namazı, samimiyet farkıyla öndedir.

Orucu aç kalmaktan çıkarıp da ibadet ruhu kazandıran etken; o ibadete karşı bakışımız, içtenliğimizdir. Sadaka ibadeti, samimiyeti bozulmasın diye gizliden verilmektedir. Kur'an-ı Kerim okurken de Allah için gözyaşı dökerken de Rabbimiz tarafından samimiyet ölçümü yapılmaktadır.

Asırlardır yapılan ibadetler aynıdır, mü'minler o ibadetlerin şeklini değil ruhunu belirler.

Kur'an-ı Kerim okurken yanına biri geldiğinde hemen elbisesiyle okuduğu Kur'an'ın üzerini kapatan İbrahim en-Nehaî (rahmetullahi aleyh) örneği ibadet ruhundaki samimiyeti anlamamız için önemlidir.

Allah korkusuyla ağlamak ibadetlerin en büyükleri arasındadır. Tüm ibadetler gibi gözyaşı dökmek de şekilden ibaret değildir. İbadet ruhu taşıyabilmesi için samimiyet; samimi olabilmesi için de gösterişten uzak, sünnete uygun olma şartı vardır. Nitekim Hasan Basri rahmetullahi aleyh, herkesin içinde bir adamı yüksek sesle ağlarken gördüğünde o kimsenin Allah korkusu kılıfıyla şeytanı sevindirdiğini söylemiştir. Melekeleşmiş bir ağlama ibadet olmayabilir. İnsanlar döktükleri gözyaşlarının çokluğuna göre değil ibadet şartı olan samimiyete göre kazanırlar. Nitekim nice küçük amelleri olan kimseler samimiyetleri sayesinde büyürken nice büyük ibadetler yapanlar samimiyet ayarı gözetemediklerinden küçülürler.

Al-i İmran Suresi'nde belirtilen samimiyet alanlarının ikincisi mü'minin var olma amacına uygun hayat geçirmesi, bu hayatı da Allah için ve Allah'la olma samimiyetinde yaşamasıdır. İlim hayatında, iş hayatında, evlilik hayatında mü'min bu ayarda yaşar. Böylece hayatının her alanında ibadet ruhu onu kuşatır.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir hadis-i şerifinde Ümmet-i Muhammed'in, Allah'ın yardımını samimiyet, ibadet ve dua ile hak edebileceğini bildirmektedir. (Nesaî, 3187)

Allah'ın yardımı, kullarının samimiyet ve ibadetlerindeki ihlâsa bağlıdır. Konuştuğumuz sözlerin güzelliği ibadetlerimizin ruhundan gelmelidir. Kelimelerimizi seçerken kalbimiz gerçekliğini yitirmemelidir.

Samimiyet, öğrenilebilen ve sonradan da kazanılabilen bir duygudur. Kur'an'ımız, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin hayatı, ashab-ı kiramın yaşayışı bu örneklerle doludur.

Samimiyetten Kazancımız:

1- Kıyamet günü herkes yaptıklarına ve yapmak istediklerine göre diriltilecektir. Samimiyet, kıyamet günü kimlerle birlikte olunacağını belirler.

2- Dünyayı isteyen ve sadece dünya için yaşayana Allah dünyayı verir. Ahireti isteyen ve ahirete yaraşır şekilde çabalayana da Allah gayretinin karşılığını verir. (İsra Suresi, 18-19)

3- Cennette mü'minin ebedî kalması, ibadetlerinin karşılığı değil kalbinden geçirdiği samimi niyetinin karşılığıdır. Mü'min ne kadar ömrü olursa olsun mü'min olarak kalmak ve yaşamak ister. Allah da onun bu samimiyetine ebedîlik verir.

4- Mü'min, bir ibadeti yapmadan da samimi niyetiyle sevap elde eder.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin şu hadis-i şerifi mü'min için ne büyük kazanç, ne büyük ikramdır:

"Allah Teâlâ iyilik ve kötülükleri takdir edip yazdıktan sonra bunların iyi ve kötü oluşunu şöyle açıkladı:

Kim bir iyilik yapmak ister de yapamazsa Cenab-ı Hak bunu yapılmış mükemmel bir iyilik olarak kaydeder. Şayet bir kimse iyilik yapmak ister, sonra da onu yaparsa Cenab-ı Hak o iyiliği on mislinden başlayıp yedi yüz misliyle hatta kat kat fazlasıyla yazar.

Kim bir kötülük yapmak ister de vazgeçerse Cenab-ı Hak bunu mükemmel bir iyilik olarak kaydeder. Şayet insan bir kötülük yapmak ister, sonra da onu yaparsa Cenab-ı Hak o fenalığı sadece bir günah olarak yazar." (Buharî, Rikak, 31; Müslim, İman, 207, 259)

5- İbadeti Allah'a sunulan amel hâline getiren, samimi niyettir. İhlâs olmadan ibadet, ruhunu kaybetmiştir. Kaybedilen ibadet ruhu, kulu Allah katında değersiz hâle getirir. Hasan Basri rahmetullahi aleyhin söylemiş olduğu şu söz konunun ehemmiyetine dikkat çekmektedir:

"Amele dönüşmeyen sözlerin, samimi olmayan söz ve amellerin, sünnete uygun olmayan söz, amel ve samimi denilen niyetin değeri yoktur." (Salâhu'l-Ümme fî Uluvvi'l-Himme, 1/1 s. 192)

6- Samimi bir niyet, sıradan rutin işleri ibadete çevirir. Mü'min yerken, içerken, eğlenirken, gülerken Allah'ın rızası dışına çıkmadığı müddetçe sevap kazanmaya devam eder. Akşam uyumaya hazırlanırken bile 'Rabbim, vermiş olduğun bedeni yarın senin huzurunda kulluğa hazırlıyorum' der, uykusu ibadete dönüşür.

7- Samimiyet kalbî bir ameldir. Kalbî ameller bedenî ibadetlere kıyasla riyadan daha uzak, kabule daha yakın ibadetlerdir.

8- Kur'an'ımızda ve Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin sözlerinde gerçek niyet ve samimiyet için bir ifade daha kullanılmaktadır. Samimiyetin boyutu asıl 'ihtisab' ifadesi ile anlatılmaktadır. İhtisab, karşılığını yalnız ve yalnızca Allah'tan beklemek demektir. Bu samimi duygularla ibadet eden kimse hem ibadetten hem de bu duygusundan dolayı ayrı ayrı sevap kazanacaktır.

Samimiyeti Zayıflatır:

Rabbimizin huzurunda kulluğumuzun göstergesi niteliğindeki samimiyet duygusunu etkisiz hâle getiren, mü'minin ibadeti üzerindeki etki gücünü söndüren etkenler vardır. Bunlardan bazıları;

• Samimiyeti zayıflatan en önemli etken, ibadetin ya da yapılan işin sünnete uygun olmamasıdır. Sünnete uygun olmayan davranış, gerçek samimiyeti etkisiz hâle getirir.

• İstikrarsızlık ve ibadetleri devam ettirememe iradesizliği samimiyeti derinden etkiler. Mü'min, kendisinden istenen emirleri yerine getiremedikçe ruhen zayıflar. Yerine getirilmiş her ibadet; tazelenmiş niyet, hatırlanmış samimi duygular demektir.

• Kulluk heyecanı ve ibadet isteğini azaltan çevre faktörü de samimiyeti zayıflatır. İhlâsı sağlam, ibadet ruhu taşıyan mü'minlerden oluşan bir arkadaş ortamı oluşturmanın önemi namazımızda ve duamızda hissedilecektir.

• Kalbin ve zihnin boşlukta kalıp kul olmanın gerekleriyle değil günlük olaylarla meşgul olması, ibadetin yalnızca Allah için olmasını güçleştirir.

İLİMDE İDEAL SEVİYE

Allah Teâlâ, babamız Âdem aleyhisselamı topraktan yarattı; ona can verdi. Ona ‘ol’ dendi, oluverdi. Sonra ondan hanımını, ikisinden de kız ve erkek çocuklar yarattı. Âdem aleyhisselama bütün mahlûkatın isimlerini ve her şeyin sanatını öğretti. Babamız Âdem’i ve hanımını cennetinde yaşattı. Onlara, “Ey Âdem! Sen ve eşin cennette kalın. Dilediğiniz yerden yiyin. Fakat şu ağaca yaklaşmayın. Yoksa zalimlerden olursunuz” (Araf Suresi, 19. ayet-i kerime) dedi. Şeytan hile ile onları kandırdı. Rabbimiz de onları bir cuma günü imtihan yeri olan dünyaya gönderdi. Dünya tanımadıkları bir yerdi. Şeytan ve nefis de onlarla beraber dünyada kalacaktı. Şeytan, Rabbimizden insana düşmanlık yapmak ve Allah’ın kullarını Allah’ın cennetinden mahrum etmek amacıyla çalışmak için mühlet istedi. Rabbimiz de ona ‘kıyamet gününe kadar’ şartıyla mühlet verdi ve insan hakkındaki kanunu koydu. Âdem ve çocukları dünyada yaşayacak, dünyada ölecek, dünyada diriltilecek, ancak o zaman dünyadan çıkma hakkı kendisine tanınacaktı.

Böylece insanoğlunun yeryüzünde doğruyu bulma sınavı başlamış oldu. Bu nesiller boyu devam edecek, kimsenin ölümü ile bitmeyecek hidayeti bulma süreciydi. Âdem aleyhisselam da doğru yolu insanlara gösterecek ilk peygamber olarak seçildi. Peygamberler, insanlara Allah’a kulluk ile nasıl yaşanacağını gösterecekti. Rabbimiz, bu hakikati takip edenlerin öldükten sonra tekrar diriltilme gününe kadar kulluk görevini hakkıyla ifa edenler olarak yaşayacağını, bu yolu değil şeytan ve nefislerinin adımlarını izleyenlerin ise dünyada ve ahirette bedbaht olacaklarını,

“Size benden bir hidayet geldiğinde bilesiniz ki hidayetime uyan artık ne sapar ne de bedbaht olur. Kim de beni anmaktan yüz çevirirse mutlaka sıkıntılı bir hayatı olacaktır ve onu kıyamet günü kör olarak haşrederiz.” (Taha Suresi, 123-124) sözleriyle beyan etti.

İnsanoğlunun dünyada bulunmasının, yeryüzünde dolaşmasının, her sabah yeni bir güne uyanmasının, güneşin asırlardır insanlığın üzerine doğmasının, nimetlerle donatılmasının sebebi; gösterilen hidayeti bulabilmesidir. İnsan, peygamberlerin -Allah hepsinden razı olsun- işaret ettikleri hidayeti öğrenmek ve bilerek kulluk yapmak için dünyadadır. Allah’ı tanımak ve gerçeği öğrenmek dışında insanı bu dünyadan kurtaracak hiçbir çare yoktur.

Tek Çare İlimdir

İnsan, insanca yaşamak için öğrenmeye muhtaçtır.

Ahmed bin Hanbel rahmetullahi aleyhden nakledilen şu tespit, ilmin konumunu iyi anlamak için hatırlanabilir:

"İnsanın ilme olan ihtiyacı, yeme ve içme gereksiniminden çok daha fazladır. Çünkü yeme ve içmeye günde bir ya da iki defa ihtiyaç duyulur. İlme ise alınan nefes sayısınca ihtiyaç duyulmaktadır." (Salâhu'l-Ümme fî Uluvvi'l-Himme, c. 3, s. 16.)

Mü'min, Allah'ın kendisi için belirlemiş olduğu kulluk sınırında haddini aşmamak için öğrenmek zorundadır. En'am Suresi'nin 108. ayet-i kerimesinde Müslüman olmayan kimselerin ilimsizlik yüzünden sınırı aşarak Allah'a hakaret ettikleri, bu sebeple hidayeti göremedikleri bize bildirilmiştir.

Ra'd Suresi'nin 19. ayetinde Rabbimiz, Allah'ın indirmiş olduğu hakikati göremeyen kimseyi bize 'kör', yani 'hakikati göremediği için Müslüman olamamış kimse' olarak anlatmaktadır:

"Sana Rabbinden indirilenin hak olduğunu görüp bilen kimse, görmeyen gibi olur mu? Bunu ancak akıl sahipleri anlar."

Zümer Suresi'nin 9. ayet-i kerimesinde de Rabbini tanıyan ilim sahibi mü'min, 'ahiret kaygısıyla ve Rabbinin rahmetine nail olma ümidiyle gece vakitlerinde secde ederek, ayakta durarak kendini ibadete veren kişi' özelliği ile anlatılmakta, sonra da ayet şu sözlerle tamamlanmaktadır: *"Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu!"*

İlim sahibi olmak, kul olanın tercihi değil Rabbimiz olan Allah'ın emridir. İlim;

– Allah'ın sıfatlarını, esmasını, kudretini, yaratma kanununu öğreten,
– Kalbi ibadetteki gibi Allah'a yaklaştıran,
– Cennet özlemini, cehennem korkusunu artıran,
– Doğru ve yanlışın ayrımını yapan,
– Doğru şekilde doğru işi yaptıran ilahî hakikati öğrenmektir.

Hakikat peşinde koşan mü'minin, ömrü boyunca zekâsı ve kabiliyeti oranında ilimle meşgul olması Allah'ın emridir. Bilmemek, öğrenmemiş olmak ise farz olan bir emri yerine getirmemiş olmanın mazereti olarak kabul edilmemektedir.

Ömer bin Hattab radıyallahu anhın ensardan bir komşusu olduğu, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin yanında bulunup yeni şeyler öğrenmek için aralarında nöbetleştikleri, bir gün birinin mescide gidip

diğerine öğrendiklerini aktardığı, ertesi gün de diğerinin ilim meclisinde bulunup arkadaşına nakilde bulunduğu meşhur bir hadisedir. (Buharî, İman, 89)

Bu hadise günlük meşguliyetlerin, iş ortamlarının öğrenmenin önünde engel olmadığının güzel örneklerindendir. İlim dini öğrenmek, Rabbimizi tanımaktır. Herkes ne kadar çok öğrenirse kullukta o kadar ilerlemiş olur.

Mü'min; kendisine ahireti tanıtacak, dünya meşguliyetlerinin konumunu bildirecek, kalbini kötü özelliklerden arındıracak ilmin peşinden koşar. Kendisine bu ilmi verecek âlimler arar. Çabalar, gayret eder, ömrünün sonuna kadar ilim mücadelesi içinde kalır. İlim yolculuğunun sonunda çalıştığı kadarına değil Allah'ın kendisi için takdir ettiği kadarına ulaşır. Mü'minin vazifesi; gözü olup da hakikate kör yaşayanlardan olmadığını tüm gayretiyle Rabbine göstermesi, melekleri de buna şahit tutmasıdır. Çünkü ilim dışında hidayete götüren başka bir anahtar yoktur.

İlmin nihaî durağı veya öğrenmenin son noktası yoktur. İlmin derinliği Allah katında bilindiği için mü'min ne kadar ilim sahibi olursa olsun sona ulaşamaz. Bu sebeple 'Rabbim, ilmimi artır' diye dua eder.

Müjde

İlim sahibi olmak için gayret eden mü'minin konumuna dair birkaç müjde:

- Bilenle bilmeyen, Allah katında asla denk değildir. (Zümer Suresi, 9)
- Cahiller, öğrenmedikleri müddetçe hakikati görmeyen körler olarak kalacaktırlar. (Ra'd Suresi, 19)
- İlim sahipleri Allah'ın indirdiği vahyi hakiki anlamda anlayan kimselerdir. (Sebe Suresi, 6)
- Allah Teâlâ, bilmediklerimizi öğrenmemizi emretmiştir. (Nahl Suresi, 43)
- İlim, elin ve dilin ortak cihadıdır. Cihat çeşitlerinin en üstünlerindendir.
- Rabbimiz, kullarının ilimlerini artırmalarını ve bunun için dua etmelerini emretmiştir. (Taha Suresi, 114)
- Denizlerdeki balıklar ilim ehli için dua ve istiğfar ederler.
- Melekler kanatlarını ilim talebesinin ayaklarının altına sererler.
- İlim öğrenmek için gayret eden kimseye cennetin yolları kolaylaşır.

İlim Talibinin Dikkatine!

1- İlk öğrenilmesi gerekenler öğrenilmeden başka bir konuya geçilmemelidir. İlimde takip edilmesi gereken bir sıralama ve düzen vardır, önce bu öğrenilmelidir. İlim dünyasına dalıp her alanı derinlemesine

öğrenmeye insanın ömrü yetmeyecektir. Akıllıca davranıp kendisinden önceki ilim adamlarının nasihatlerine kulak vermelidir.

2- Kendisini Allah'a yaklaştıracak ilmi isteyen mü'min, ihtilaflı konularda zaman harcamamalı, ihtilaflı konuların konuşulduğu meclislere dahi girmemelidir. Elbette ihtilaflı, akıl karıştırıcı sorulara cevap verilmelidir ancak bu soruların muhatabı; bir âlimin dizi dibinde, Kur'an ve sünnet ekseninde yetişmiş âlim olmalıdır; henüz ilim yolcusu sayılan talebe değil.

3- Allah'ın kendisine ilimle hidayetini vermesini isteyen mü'min, kalbini kötü ve çirkin vasıflardan korumalıdır.

4- Bilinmeyen bir konu hakkında 'bilmiyorum' demek öğrenilmelidir.

5- İlim talebesi, âlimlerin çoğunluğunun söz birliği ettiği meselelere göre yaşamalı ve ayrıntı meselelerde fetva peşinde olmamalıdır.

6- İlim ciddiyettir. İlmin ciddiyeti gereksiz konuşmalar, argo kelimeler, zayi edilen dakikalardan korunmalıdır.

7- İlimde istikrar ve kararlılık şarttır.

8- Mü'min, öğrendiğini asla yeterli görmemelidir. Nerede olursa olsun bilen âlime yakın olmalıdır.

9- Konuşulan dil güzel kullanılmalı, kelimelerin doğru telaffuz edilip edilmediği kontrol edilmelidir. Kur'an'ımızın dili Arapça da muhakkak öğrenilmelidir.

10- İlim, Allah korkusu kazandırır. İlim talebesi; Allah korkusu olan âlim, hoca, rehber seçer.

11- Kişi ailesini seçemez ama olmak istediği kişiye karar verirse arkadaş ortamını bu hedefine göre belirler.

İmam Gazalî'nin İlim Tavsiyesi

"…Sakın kendi nefsini ıslah etmeyip başkalarıyla meşgul kimselerden olma! Nefsinle meşgul olan bir kimse isen sadece sana farz olan ve durumunun şartlarına uygun düşen ilmi tahsil etmeye çalış. Namaz, taharet, oruç ve sair ibadetler gibi. Zahirî amellerinle ilgili ilmi elde etmeye gayret et…

…Eğer nefisini ıslah ederek kötülükleri tasfiye etmiş isen günahın açık ve kapalı bütün hâllerini terk etmeye gücün yetiyor ise ve bu durum sende bir tabiat hâlini almışsa o zaman öğrenilmesi farz-ı ayn ve farz-ı kifaye ilimlerle meşgul olmaya başlayabilirsin. Fakat bu ilimlerde yine tedricî şekilde yürümeyi unutma.

1- İşe önce Allah'ın kitabını doğru şekilde okumakla başla.

2- Allah'ın kitabını öğrendikten sonra Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin sünnetini öğrenmeye çalış.

3- Daha sonra Kur'an'ın nasih, mensuh, mevsul, mefsul, muhkem ve müteşabih ilimlerini öğren. Aynı minval üzere Sünnet-i Seniyye ilmini öğrenmeye çalış.

4- Bütün bunları öğrendikten sonra fıkıh ilminin bir dalı olan mezhep ilmini (ilmihâl) ile uğraş. Sakın üzerinde ihtilaf bulunan konularla meşgul olma.

5- Bunu da öğrendikten sonra usul-i fıkıh ilmine dal.

Böylece ömrün müsaade ettiği nispette diğer ilimlere de el atmaya bak. Bütün ömrünü ilmin bir dalına ve o ilmin zirvesine çıkmaya sarf etme. Zira ilim çok, ömür ise kısadır. Bu ilimlerin hepsi birer vesile ve başlangıçtır. Bunların bizzat kendileri amaç değildir. Bunların her biri asıl ilmin basamaklarıdır. Bu nedenle başka ilimlere basamak olan herhangi bir ilimle meşgul olarak esas amacı unutup ihmal etmek doğru olmaz." (İmam Gazalî, İhyâu Ulûmi'd-Din, İlim Bölümü, c. 1, s. 148)

YÜKSEK SESLE ALLAH'A ÇAĞIR

Yeryüzünde konuşulmuş ve konuşulacak en güzel söz Allah'a çağırmaktır. En berrak sözler, en anlamlı cümleler Allah'ın konuşulduğu kelimelerdir. İman etmiş olan her Müslüman, imkân ve potansiyeli dairesinde Allah'ı anlatmak ve O'na çağırmakla sorumludur.

Allah'a çağırmak; iyilikleri anlatmak, cennetle tanıştırmak, Allah korkusunu ve sevgisini izah etmektir. Allah'a çağırmak; yapılacak işlerin, yaşanacak hayatın Allah'ın rızasına uygun olmasını anlatmaktır. Allah'a çağırmak, Müslüman olduğunu söz ve davranışla göstermektir.

"Allah'a çağıran, salih amel yapan ve 'Ben Müslümanlar'danım' diyenden daha güzel sözlü kim var?" (Fussılet Suresi, 33)

Bir rivayete göre Hasan Basri rahmetullahi aleyh Basra sokaklarında dolaşır, insanlar heyecanlanıp imanlarını tadıyla yaşasınlar diye bu ayeti okur, ayetin daha iyi anlaşılması için de 'Bu ayetin gereği gibi yaşayan mü'min Allah'ın çağrısına cevap veren, bu çağrıya göre insanları Allah'a çağıran ve amelleriyle bu çağrıya uygun yaşayan mü'mindir. İşte o mü'min, Allah'ın dostu ve sevdiği kimsedir' diye haykırırmış. (Salâhu'l-Ümme fî Uluvvi'l-Himme, c. 3, s. 105)

Bu ayet-i kerimenin tefsirinde İbnü'l-Kayyım rahimehullah, Allah'a çağırmanın yapılabilecek en şerefli kulluk vazifesi olduğunu belirtmiştir. 'Allah'a çağırmak' kavramı belirgin olmayan ve kapalılığı yansıtan bir ifade değil bilakis apaçık, yalın bir mana taşımaktadır. Muhatap olunan kimseye Allah'ı anlatmak demektir. Çirkin bir söz ya da davranışa kayıtsız kalmamak ama bireysel kanaatte de bulunmadan Allah'ı hatırlatmak demektir. Çevremizde gördüğümüz kötülüklerden yakınmak, bir anlık duygusallıkla davranmaktan çok daha şerefli bir mana ihtiva etmektedir.

Allah'a çağırmak, Allah'ın kulunu hesap vereceği Rabbi ile baş başa bırakmak demektir. Allah'a çağırma sorumluluğu kötülükleri tespit etmek ve karşı durmakla özetlenemez; her an, her yerde Allah'ın varlığını, cennetin ve cehennemin ebedîliğini hatırlatmak demektir.

Allah'a çağırmak, kulun Rabbi ile kurması gereken ilişkiyi anlatmaktır. Toplumda etkisi izlenecek bireysel bir faaliyet alanıdır. Bu işle sorumlu olanlar, Kur'an-ı Kerim'le muhatap olan tüm mü'minlerdir. Sadece bilgiyle

değil hâl ve davranışla da Allah'a çağrılabilir. Yeter ki Allah anlatılsın, O konuşulsun.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin Allah'a çağırmak konusunda nasihatlerine kulak veren mü'min büyük bir enerji ile yolunu bulacak; dünyanın kaygılarından sıyrılarak ahiret heyecanı ile yaşayacaktır. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin, nasihatleri içerisinden sadece bir kişinin hidayet yolunu bulmasına vesile olmanın karşılığının dünyalık değerlerle kıyas edilemeyeceğini hatırlatması bile Allah'a çağırma sebebi olarak yeterlidir. Hangi dünyalık bir arzu bu hidayete vesile olmaktan daha değerli olabilir ki!

Allah'a çağırma vazifesini yerine getiren mü'min bu vazife esnasında Allah'ın koruması altında olup meleklerin, göklerde ve yerde bulunan canlıların dualarına mazhar olur. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin bir diğer nasihatini okuyalım:

"Şüphesiz ki Allah melekleri, gök ve yer ehli hatta yuvasındaki karınca ve balıklar bile insanlara hayrı öğretenlere dua ederler." (Tirmizî, İlim, 2880)

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin Allah'ı çağıranlara 'Allah yüzlerini aydınlatsın' şeklinde yaptığı dua ise bugün duyduğumuz ve duyacağımız en büyük dualardandır. (Ebu Davud, İlim, 3660)

Allah'a Nasıl Çağıracağım?

– Allah'a çağırmaya elbette kendimizden başlamalıyız.

– Hatalarımızı tespit ederek değişmeye, Allah'a ve Allah'ın 'en güzel ahlak, en mükemmel kul' şeklinde nitelendirdiği Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme göre şekil almaya gayret etmeliyiz.

– Allah'a çağırırken **ilk adım;** Allah'ın ve Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin sevmediği, hoşnut olmadığı söz ve davranışlardan uzak durmak, Allah'a çağıracağımız kimselere önce haramları anlatmak olmalıdır.

– Allah'a çağırırken **ikinci adım;** Allah'ın ve Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin sevdiği, hoşnut olduğu söz ve davranışlarda bulunmak, Allah'a çağırdığımız kimselere de iyilik yollarını anlatmak olmalıdır.

– Haramlardan uzak durma, emirleri yerine getirme sürecinde her şeyi mükemmel şekilde uygulayamıyor olsak da sorumluluk alanımız, yanlışı anlatmak doğruyla tanıştırmaktır.

Rabbimizin hayır gördüğü fiil ve davranışları yapma gayretinde olmak, kulluk vazifemiz olduğu gibi insanları hayırla tanıştırmak da kulluk anlayışımızdandır.

O Allah'a Çağırdı

Allah'a çağırmanın örneklerini görmek isteyen kimse Kur'an'a bakmalı, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin, selef-i salihinin hayatını okumalıdır. Tek bir örnek bile Allah'a çağırmanın ne demek olduğunu, Allah'a çağırırkenki üslubun nasıl ve Allah'a çağırınca karşılığın ne olacağını bize anlatmaktadır. Aşağıdaki örneği bu üç soruyu göz önünde bulundurarak okuyabiliriz.

Yasin Suresi'nin 20 ile 27. ayet-i kerimeleri arasında geçen Allah'a çağıran mü'min örneği;

Bir belde halkı, kendilerine gönderilmiş peygamberleri öldürmek isterler. Bir mekânda peygamberlerin etrafında toplanırlar. Bu esnada şehrin en uzak tarafından bir adam koşarak o topluluğun yanına gelir. İçlerinden biri olarak kavmine seslenir: **'Kendileri doğru yolda olan ve sizden hiçbir karşılık beklemeyen kimselere uyun'** der.

Onlara nasihat etmeye ve ikna etmeye çalışır. Belde halkı, bu ifadelerine karşılık onu tersleyip sorgulamaya, neden iman ettiğini irdelemeye kalkınca adam, **'Hem ben niçin beni yoktan yaratana kulluk etmeyeyim? Sonunda siz O'na döneceksiniz. Ben hiç O'ndan başka ilahlar edinebilir miyim? Eğer Rahman bana bir zarar vermek istese onların şefaati bana hiçbir yarar sağlamaz, hiçbiri beni kurtaramaz'** der ve iman etme sebebini açıklar.

Belde halkı adamın sarsılmaz imanına anlam veremez, adama karşı kabalaşmaya ve çirkinleşmeye devam eder. Halk öfkelenir, adamı dinlemek dahi istemez. O sırada adam yine merhamet ederek ve nazikçe **'Ben sizin Rabbinize iman ettim, gelin beni dinleyin'** der. Belde halkı büyük bir nefretle adamın üzerine çullanır ve ölünceye kadar ayaklarıyla çiğnerler. Öyle ki bağırsakları makatından çıkar. Peki, bundan sonra ne olur?

Yasin Suresi'nin 26 ve 27. ayet-i kerimelerini okuyalım:

"Ona 'Cennete gir' dendi. O ise 'keşke' diyordu, **'kavmim bilseydi, Rabbimin beni bağışladığını ve ikram ettikleri arasında ağırladığını."**

Son ifadesinden de anlaşılacağı üzere şehit olarak Rabbine ulaşmıştır. Ölümün şiddeti, kavminin katilliğine rağmen öfke ve intikam duygusu ile değil insanlara cenneti tanıtma arzusu taşımaktadır. İnsanların derdine derman olma heyecanı, onu kavmi hakkında endişelendirmektedir.

Allah'a çağıran mü'min, Yasin Suresi'nde cennete girdiği ayetle sabit mü'mindir.

Allah'a çağırırken olması gereken üslup, Yasin Suresi'ndeki çözüm odaklı, merhamet özelliği taşıyan, dili anlaşılır, hitabı naif mü'min örneğidir.

Allah'a çağırmaya ihtiyaç görülen, en ehemmiyetli, en acil konudan, Yasin Suresi'ndeki mü'minin başladığı yerden başlamalıdır.

Allah'a çağırırkenki tavır; Yasin Suresi'nde kavmine Allah'ı anlatan, bir an bıkmadan anlatmaya devam eden, insanlığın gidişatı için endişe duyan ve mücadele eden mü'minin tavrıdır.

Allah'a çağıranın karşılığı, Yasin Suresi'nde ölür ölmez cennete giden mü'mine verilen karşılıktır.

UYDURAN DEĞİL
UYAN OL

Kâinatı yaratan ve mahlûkatını o kâinatta yaşatan göklerin ve yerin sahibi, son peygamberi Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellemi kıyamete kadar yaşayacak son ümmet olan Ümmet-i Muhammed'e peygamber ve örnek kul olarak gönderdi. Allah mü'minlere ayetleri okuyan, onları kötülük ve çirkinlikten arındıran, kitap ve hikmeti öğreten peygamber göndererek büyük bir lütufta bulunmuş oldu. Yolunu kaybetmiş, hakikate uzak, katılaşmış kalpler bu lütuf ile insan olmanın anlamını kavradı. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Rabbimizin kendisine vahyettiği Kur'an-ı Kerim'i ve Kur'an-ı Kerim'e göre nasıl yaşanacağını ümmetine adım adım öğretti. Ümmet-i Muhammed'in İslam'a göre ilk yetişen nesli ashab-ı kiram oldu. *'Peygambere uyun ki Allah sizi sevsin'* emrinin ilk muhatapları onlardı. Ashab-ı kiram, 23 sene boyunca kendilerine öğretilen vahyin iniş sürecine ve uygulanış şekline gözleriyle şahit oldu.

Ashab-ı kiramdan sonra gelen her mü'min, Allah'ın kendilerini sevmesini istedikleri için '*Peygamber aleyhisselama uyan toplum'* ayarında yaşamaya çalıştı. Kendi isteklerine, görüşlerine karşı çıktığı için Peygamber sözüne kulak vermeyenler de oldu. 'Kendime göre yaşarım!' diyenleri Allah, 'Başlarına bir belanın gelmesinden yahut can yakan bir cezaya çarpılmaktan korksunlar!' diye uyardı. Bu uyarıya kulak verenler, dinlerini uydurmadan önderleri olan Peygamber'e tâbi olarak yaşadılar. Rabbimiz de Peygamber'in adımlarını izleyen itaatkâr mü'minler için 'İşte asıl kazanan onlardır' vaadini verdi.

Kazanacak Olan Mü'min

• Allah'ı sevdiği için Allah'ın en sevdiği kul olan Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme benzemeye çalışır; davranışlarında, sözlerinde sünneti hayat tarzı edinir. Bilir ki sevginin ilk işareti, sevdiğine olan bağlılıktır.

• Allah ve Resûlü kendisi hakkında bir söz söylediğinde 'Dinledim, itaat ettim' der.

• Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin sözlerine muhakkak icabet eder, harekete geçer.

• Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin ümmetine emanet olarak bıraktığı sünnet mirasına sımsıkı bağlı yaşar. Çünkü ancak böyle yolundan şaşırmaz.

• İmanın tadına Peygamber'e olan itaati ve onun sözlerine olan duyarlılığı ile varacağının farkındadır.

Uyan Mü'min

Kur'an ve sünnet mirasının ayrıntılarını öğrendiğimiz hadis kitaplarımızdan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin yetiştirmiş olduğu ilk neslin 'uyan mü'min' karakterlerine dair iki olayı nakledelim.

Birinci hadise, ashab-ı kiramın büyüklerinden Abdullah bin Muğaffel radıyallahu anh ile ilgilidir.

Abdullah bin Muğaffel radıyallahu anh, bir gün sapanla taş fırlatan bir adam görür. Onun yaptığı bu işin doğru olmadığını anlatır, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin sapanla taş atmayı yasakladığını söyleyerek;

"Şüphesiz o av avlamaz, düşman yaralamaz lakin göz çıkarır, diş kırar" hadis-i şerifini nakleder.

Bir zaman sonra aynı adamın yine sapanla taş fırlattığını görünce ona şu muhteşem karşılığı verir:

'Ben sana Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemden hadis naklediyorum, sen hâlâ sapanla taş atıyorsun. Allah'a yeminim olsun ki bundan sonra seninle konuşmam.' (Buharî, 5479; Müslim, 1954)

İkinci hadise ise İmran ibni Husayn radıyallahu anh ile ilgilidir. İmran ibni Husayn radıyallahu anh bizzat Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemden dinlemiş olduğu,

"Hayâ bütünüyle hayırdır" hadis-i şerifini nakleder.

O ortamda bulunan Beşir bin Ka'b bazı yerlerde, kitaplarda hayânın bir kısmının sekinet ve üstünlük, bir kısmınınsa zayıflık olduğuna dair söylentiler olduğunu söyleyince İmran bin Husayn radıyallahu anh sinirlenir, sinirden gözlerinin içi kızarır;

'Ben sana Resûlullah dedi ki diyorum, sen ise okuduğun, dinlediğin yerlerden bir şeyler söylüyorsun' der. (Buharî, Edep, 6117; Müslim, İman, 37, 60; Ahmed, Müsned, 19907)

Sadece bu iki hadise üzerinden bile ittibanın ne demek olduğu anlaşılmaktadır. Kaldı ki kitaplarımızda bunun gibi yüzlerce örnek bulunmaktadır.

Mü'min ne kadar sünnete uygun yaşarsa o kadar Allah'ın razı olacağı iş yapmış olur. Sünnete uygun yaşamayan kimse ya dinin konuştuğu yerde konuşmuş ya da dinin konuşmadığı yerde din adına bir şey uydurmuş olur. Bu iki tehlikenin getirdiği sonuç da afettir.

Sünnetin konuştuğu yerde konuşan; sünneti yok sayarak kendi görüşlerini ya da kendisine başka bir insanın söylediği sözleri uygulamış, böylece sünnet sevabını kaybetmiş, bir sünnetin ihya edilmesini engellemiş olur.

Sünnetin konuşmadığı yerde din adına konuşan kimse ise dinimizin kalıba sokmadığı bir sözü ya da fiili din kalıbına sokmuş, sanki dine ait gibi göstermiş olur. İki sonuç da pişmanlık getirecektir. Uyan kazanır. Uymayan da hem Allah ve Peygamberi'nin sevgisini hem de kendisi için vaad edilen müjdeyi kaybetmiş olur.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"Size Allah'tan korkmanızı tavsiye ederim. Size Habeşli bir köle bile lider olsa ona itaat etmenizi tavsiye ederim. Sizden yaşayanlar pek çok ayrılıklar görecektir. Size benim sünnetimi ve hidayet üzere olan raşid halifelerin sünnetini tavsiye ederim. Sünnetime iyi sarılın, ona tutunun. Sakın sonradan çıkan şeylere kapılmayın. Her bidat dalalettir."

[Ebu Davud, Sünne, 4607; Tirmizî, İlim, 16/2676;
İbni Mace, Mukaddime, 6/42]

Bir başka hadis-i şerifte de Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem,

"Sözün en hayırlısı Allah'ın kitabıdır. Yolların en hayırlısı Muhammed sallallahu aleyhi ve sellemin yoludur. İşlerin en kötüsü, sonradan ortaya çıkarılmış olan bidatlardır. Her bidat dalalettir, sapıklıktır" buyurmuştur.

(Ahmed, 310; Müslim, 867; Nesaî, 1578)

ZİRVEDE NAMAZ VAR

Namaz, Ümmet-i Muhammed'e Miraç gecesinde farz kılınmıştır. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin İsra ve Miraç mucizesi, Rabbimizin Müslümanlar'a en büyük ikramlarındandır. Rabbimizin diğer ümmetlere de farz kılmış olduğu bu ortak ibadet, Ümmet-i Muhammed'e beş vakit olarak bu gecede tayin edilmiştir.

Namaz, yeryüzünde yaşamasına rağmen semavî şartlarda kulluk yaparak Rabbine gitmiş tüm insanlığın müşterek ibadetidir. Kul ile Rabbi arasında kurulacak olan ibadet bağının ilk uzantısıdır. Kulun Rabbine yükseliş seyridir. Müslümanlığın birinci şartı olan kelime-i şahadeti söyledikten sonra mü'minin ruhunu hareketlendirecek ilk ibadettir.

Namaz, Allah'ın kıyamet gününe kadar yaşayacak olan her Müslüman'a lütfettiği bireysel kulluk miracıdır. Yokluktan var edilmiş olan kulun; Rabbi huzurunda kıyam yaparak, rükûda durarak, secdeye giderek yalvarma ve yakarışıdır. Mü'minin teslim olmuş olmasının üzerinde izlenen ilk görüntüsüdür. Kıyamet günü, Rabbimiz huzurunda hesabı ilk sorulacak olan amelidir. Namaz ibadetinin düzgünlüğü diğer amellerin hesabını kolaylaştırır. Namazı düzgün olmayanın ise namaza muadil bir kazancı yoktur.

Müslümanlar'ın namaz ibadeti üzerindeki titizliği ve ihtimamı, Rabbimizin namaz emrinin ağırlığı gereğidir. Mü'minun Suresi, cennet ikramıyla kurtuluşa eren mü'minlerin ilk özelliğinin 'namazlarında derin bir saygı hâli yaşayan' kimseler olduğunu anlatarak başlamaktadır. Aynı surenin son ayetlerinde de cennette kendilerine ikramlarda bulunulacak mü'minlerin 'namazın gereklerini titizlikle yerine getiren' kimseler olduğu anlatılmaktadır. Mü'min; namazla anılır, namazla yaşar. Namazı ikame ediyor olmak, namaz titizliğinde ve ağırlığında yaşamak mü'mince yaşamanın ilk adımıdır.

Mü'min İçin Namaz;

– Kelime-i şahadetten sonra farz kılınmış en üstün ibadettir.

– Allah'ın kendisi için belirlemiş olduğu kulluk sınırında yaşama vesilesidir. Çünkü namaz, çirkinlikleri ve kötülükleri mü'minden uzak tutar.

– Büyük bir titizlikle kılınan namaz, mü'mini hatalarından arındırır; günahlarına keffaret olur. Namaz nuruyla yıkanmış mü'min üzerinde hiç

pislik taşır mı!

– Namaz, fâni dünyaya sıkışmış olan ruhların miracıdır; kıyamet günü de mü'minin nuru olacaktır.

– Ne kadar Allah'ın huzurunda olma kıvamında kılınırsa o kadar cennet makamlarında yükselmektir.

– Sıradanlaşan hayatı her gün yeniden tembellik ve gevşeklikten uzaklaştıran, günlük en az beş defa kulluk disiplini ile yaşamaktır.

Zirvede Namaz İçin

1- Namaz vakti girmeden önce namaza hazırlanmak ve ezanı hazır beklemek sünnettir. Bu hazırlık süreci kılınacak namaza bilhassa ruhen, kalben ve zihnen kalite kazandıracaktır.

2- Her namazdan önce ağız temizliği yapılmalıdır.

3- Abdest, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin abdestine benzetme arzusuyla güzelce alınmalıdır.

4- Ezan okunurken ezanı dinlemek, müezzinin ezan sözlerini aynen tekrar etmek, müezzin 'hayye alessalâh' derken 'lâhavle velâ kuvvete illâ billâh' demek. Müezzin 'hayya alelfelâh' dediğinde yine 'lâhavle velâ kuvvete illâ billâh' demek, ezan bittikten sonra da ezan duasını yapmak sünnettir.

5- Namaza başlamadan önce istiğfar edilmeli, kalp hazır hâle getirilmelidir.

6- Namazı ilk vaktinde kılma konusunda özen gösterilmelidir.

7- Kalbin, gözün ve kulağın çevre ile bağlantısı kesilmiş olmalıdır. Namazın fıkhına dair anlatılan ölçünün dışına çıkılmamalı, gözler etrafta olan biteni izlememeli, el ve ayak gereksiz hareket ettirilmemelidir.

8- Her ibadette olduğu gibi namaz ibadeti de Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin yaptığı gibi yapılmalıdır.

9- Her bir farzına riayet ederek her rüknün hakkı verilmeli, ta'dil-i erkâna bilhassa ihtimam gösterilmelidir.

10- Bilhassa ikindi ve sabah namazlarında şeytanın tembellik vermemesi için uyanık olmak gerekmektedir.

11- Namazdaki kıraat kişinin kendi sesini duyacağı seviyede, okunan kelimeler anlaşılacak şekilde tane tane okunmalıdır.

12- Namazda huşu kıvamını yakalamak için namazdan sonra dualar etmek gerekmektedir.

13- Sünnet ve nafile namazlara ihtimam göstermek, özellikle de teheccüd namazı ve kuşluk namazı geçmişli mü'min olmaya çalışmak ilk hedefimiz

olmalıdır.

14- Namazın sonunda istiğfar etmek, tespih çekmek ve dua etmek sünnettir.

15- Uyku, yemek ve günlük hayat namaza göre ayarlanmalıdır. Namaz bunların arasında sıkıştırılmamalıdır. Namaz eda edilirken ‘lezzet alma ve değişme’ amacı taşınmalıdır.

İnce Ayarlar

Her ibadetin olduğu gibi namaz ibadetinin de ince ayarları bulunmaktadır. Bunlardan bazılarını şöyle sıralayabiliriz:

– Namazı, Allah’ı görür ve cenneti izler gibi kılmak.

– Her sıkıntının, her stresin teselli kaynağı olarak görmek. Yaşamış olduğu sorunları sebepleriyle birlikte çözmeye çalışırken bir yandan da ‘Bunaldım; namaz kılayım da rahatlayayım’ şeklinde namazla destek almak.

– Daha huşulu bir namaz için günahlardan uzak yaşama gayreti taşımak.

– Sürünerek namaza kalkan değil ezan sesiyle yerinden doğrulan olmak.

– Her namazı, kılınan son namaz gibi görmek.

– Uzun rükûlu ve uzun secdeli namazlar kılmak.

– Ezan sesinin üzerimizde hayatı durduran gücünün bulunması.

– Ölüm döşeğinde bile olsa namaz hassasiyeti ile ölmeyi istemek.

Zirvede Namaz Kıldı

Zirvede kılınan namaza örnek olarak Cabir bin Abdillah radıyallahu anhın anlatmış olduğu şu hadiseyi nakledelim;

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber ashab-ı kiram Zatürrika gazvesine çıkmıştı. Müşriklerden bir adam ashab-ı kiramdan birinin kanını akıtmaya yemin etmişti. Orduyu takip edip Peygamber aleyhisselam ve ashab-ı kiramın bir yerde konaklamalarını bekledi. Ordu konaklayınca ensar ve muhacirden iki kişi gözcü olarak bir vadinin ucunda beklemeye başladı. Muhacirlerden olan dinlenirken ensardan olan da namaza durdu.

Cabir bin Abdillah radıyallahu anh bundan sonrasını şöyle anlatıyor:

“O adam da namaz kılanın bizim gözcümüz olduğunu sezdi. Bir ok atıp (namazda olan gözcümüze) isabet ettirdi. Gözcümüz oku çıkardı. O ise üç ok daha attı ona. Gözcümüz rükû ve secdesini yaptı. Arkadaşı uyandı. Müşrik, diğer gözcünün de uyandığını anlayınca kaçtı. Uyuyan gözcü, yaralı olan arkadaşının durumunu, akan kanı görünce:

‘Sübhânallâh, beni ilk okta uyandırsaydın ya!’ dedi. O da:

‘Bir sureyi okuyordum, onu kesmek istemedim’ dedi.” (Ebu Davud, Taharet, 79/98)

OKU VE YÜKSEL

İnsan aciz yaratılmıştır. Ruhen, kalben ve bedenen acizdir. Acziyetinin de farkında olarak güven duygusuna ihtiyaç duyar. Çevresinde kendisine güven veren insanlarla arkadaşlık kurmak ister. Güven duymadığı şeylere karşı kendini korumak için gayret eder. Henüz yaşı küçükken sevdiklerinin elini tutar, büyüyünce de sevdiklerinin elini hep omzunda hissetmek ister. Bedenimiz böyle bir korunma ve teselliye ihtiyaç duyarken ruhumuz da aynı güvene muhtaç olarak yaşamaktadır.

Bedenimiz dünya şartlarında yaşarken ruhumuz cennet huzuru ve emniyetinin arayışındadır. Vücudumuz ayakta duracak sağlık ve gıdaya ihtiyaç duyar; ruhumuz ait olmadığı dünyada canlı kalabilmek için çabalar. Ruhumuz teselli bulmadıkça bedenimizin güvende olması onun acısını dindirmez. Şeytan da insanın bu zafiyeti üzerinde planlar kurar. Kulun ancak Rabbini hatırladıkça kendini güvende hissedeceği emniyet duygusundan onu uzak tutar. Bunu da insanı boşluğa çekerek, yaratılma sebebinden uzaklaştırarak yapar. Çünkü şeytanın insan üzerindeki en büyük silahı, insanı boşlukta bırakmak ve unutturmaktır. Şeytan, insanın kalbini hüzne boğup ruhunu olumsuzluklar içerisinde bırakarak bir yere tutunmasını engellemektedir.

Ruhun güven ihtiyacı, kalbin güven duygusu ancak ve ancak Allah'ı anmakla karşılanır.

Kalp ancak Allah'ı anarak mutlak güven duygusunu yaşar, dünyada bulunma gayesine ulaşır. Böylece ruhumuz emin bir şekilde gönül rahatlığıyla dünyadaki seyrine devam eder. Allah'ı anmak yani 'zikir' şeytana karşı koruma kalkanı, Rabbimize yaklaşma adımıdır.

Allah'ı anmak, uzakta olanı kalbe yakın hâle getirir. Günlük meşguliyetler arasında yıpranan ruhumuzu ahiret imanı ile canlandırır. Kalbi sonsuz olan iman bağı ile güçlendirir. Endişelerin, hüzünlerin, hasret ve kaygıların kalbi tamamen ele geçirmesini ancak zikir engeller. Zikir, kalp ve dilin kulluğudur.

"Allah kimin gönlünü İslam'a açmışsa o, Rabbinden gelen bir aydınlık içinde olmaz mı? Allah'ı anma konusunda kalpleri katılaşmış olanlara ise çok yazık! Onlar apaçık bir sapkınlık içindedirler." (Zümer Suresi, 22)

Allah gönüllerimizi İslam'a açmış ve kalplerimiz Allah'ı anarak katılıktan kurtulduysa ne büyük aydınlık, ne büyük kurtuluştur.

Ruh Farkı

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Allah'ı anmanın insan üzerindeki etkisini şu mübarek sözleriyle ümmetine öğretmektedir;

"Rabbini zikredenle etmeyenin farkı, diriyle ölünün farkı gibidir." (Buharî, Daavat, 66)

Allah'a zikir ile ruh farkı taşıyan mü'min;

• Rabbimizin esma ve sıfatlarıyla O'na hamd eder.

• Rabbimizin yasaklarından uzak, emirlerinin içinde yaşar.

• En sevdiği zikirleri dil ve kalple söylemek için yarış hâlinde olur.

• Kıyamet günü Âdemoğlu'nun Allah'ı anmadan geçirdiği bir saniyesi için bile pişman olacağını bilerek yaşar.

• Büyük bir huşu içerisinde gözyaşıyla Rabbine acziyetini itiraf eder.

• Allah'ı anmaya istiğfar ile başlar, itiraf ile dua eder.

• Allah'ın en çok sevdiği ibadetin, ömrünün son dakikalarında bile Allah'ı anmak olduğunu bilir.

• Kalbî meşguliyetleri Allah'a göre belirler. Bu konuyla ilgili Cüneyd el-Bağdadî rahmetullahi aleyhin şu tespitine dikkatlerimizi çekelim;

"Allah Teâlâ, kalplerde iyilik olduğu sürece kalbe ihlâsı (samimiyet) verir. Kalbin ihlâsı zikir ile kazanılır. Allah'ın ihlâsı vereceği kalp sahibi olmak için kalbini ne ile meşgul ettiğine bak." (Salâhu'l-Ümme fî Uluvvi'l-Himme, c. 4, s. 63)

• Kalbin zikrinin Allah'ın nimetlerini ve azametini tefekkür; dilin zikrinin başta Kur'an tilaveti olmak üzere her türlü istiğfar, dua, itiraf ve hatırlatma olduğunu bilir.

Azığı Kur'an Olan Mü'min

En büyük zikir, Kur'an tilavetidir. Mü'min Kur'an'ı;

– İlim elde etmek için okur. İbni Mes'ud radıyallahu anhın sözü Kur'an'a bakışımızı gösteriyor: 'İlim istiyorsanız Kur'an'a dalın/yoğunlaşın zira onda öncekilerin ve sonrakilerin bilgisi bulunmaktadır.' (Taberî, Mu'cemul-Kebir, 136/9) İlimle maksat; dünyada ve ahirette kurtuluşumuza ve mutluluğumuza sebep olacak tatlı-emniyetli bir hayat, tatmin olmuş bir kalp ve helal rızıkla yaşamaktır.

– Onunla amel etmek için okur. Hasan Basri rahmetullahi aleyh, 'İnsanlar Kur'an'a göre amel etmekle emrolundular. Ancak onlar okumayı amel saydılar' demiştir. (Telbîsü İblis, s. 109) Kur'an'a göre amel etmek, onun ahlakıyla ahlaklanmak ona uygun yaşamaktır.

– Allah'a yalvarmak, O'na kalbini açmak için okur. Ve bilir ki Allah; kulunun Kur'an okumasını seviyor, onu izliyor, duasını işitiyor ve kulunun istediğini ona veriyor.

– Sevap maksadıyla okur. Her harfine sevap verilmesi, Kur'an okuyan kimsenin insanlığın en hayırlısı olması, Kur'an'ın kıyamet günü şefaatçi olması ve Kur'an okuyan kimseye sekine/huzur verilmesi gibi karşılıkları vardır. Bu karşılıkları elde etmek için okur.

– Kur'an'la şifa bulmak için okur. Nefsin arzularına, kalbin şüphelerine, kedere, üzüntüye, endişeye, kalbin daralmasına ve bedenin sıhhatine Kur'an okur.

Baharımız

Kur'an'ı hakkıyla okumak, Kur'an'la yaşamak mü'minin kalbine baharı getirir. Hakkıyla okumak; dil, akıl ve kalbin birbirine uyumu ile olur. Dil doğru telaffuz ederek okur; o sırada akıl, ayetlerin anlamını anlamaya çalışır; kalp ise okuduklarından ders çıkararak tefekkür eder.

Kur'an okuyacak mü'min; okuduğu ayetlerin kalbine baharı getirmesi, ruhunu aydınlatması için belli hazırlıklar yapar. Bunların bir kısmı kalben ve zihnen yapılacak, bir bölümü de dil ve beden ile yapılacak hazırlıklardır.

Kur'an-ı Kerim'in ulvî seviyesine yükselmeye çalışmak gerekir. Kur'an belli bir seviyededir. Kullar Kur'an'ı kendi seviyelerine indiremezler, kendi seviyelerini Kur'an'ın seviyesine yükseltmek için gayret ederler. Okunan ayet-i kerimeleri düşünerek, kalp huzuruyla anlayarak dış etkenlerden sıyrılıp hakkıyla tazim göstermek yapılması gereken iç hazırlıklar arasındadır.

Kur'an tilaveti esnasında yapılması gereken dış hazırlıklar ise abdesti güzelce almak, kıbleye yönelmek, tesettür ölçülerine riayet ederek tertil ile okumaktır. Kur'an okudukça kalbimize baharı getirsin diye yapılması gereken son hazırlık ise ağlamaktır. Ağlayamıyorsak da ağlar gibi hüzünlü şekilde okumaktır.

Böylece Kur'an tilaveti ile ömrünü geçirerek ruhunu teslim eden mü'min;

– Allah'ın özel kulları arasında yerini alır.

– İnsanların 'en hayırlıları' arasında sayılır.

– Kur'an'la yücelir.

– Okumuş olduğu her harf sayısı için ayrı ayrı sevap kazanır.

– Hayattayken kalbinde baharı yaşadığı gibi ölünce de huzur ve güven içerisindedir.

– Okuduğu Kur’an, kıyamet günü kendisine şefaat eder.

– Kıyamet günü kendisine cenneti gösterilir, ‘Dünyadayken okuduğun gibi oku ve yüksel!’ denir.

AKTİF MÜ'MİN
AKTİF TOPLUM

Rabbimizin üzerimizdeki nimetlerinin en büyüğü İslam nimetidir. Bizleri Müslümanlar olarak isimlendiren, kalplerimizi hidayete açan O'dur. Bizi son peygamberin peşinden giden ümmet olarak yaratan O'dur. 'İnsanlık için çıkarılmış en hayırlı ümmet' olma şerefini bize ikram eden Rabbimiz Allah'tır. Ne büyük nimet, ne büyük şükür vesilesidir!

Allah Teâlâ kâinatı bir düzen ve intizam içerisinde yaratmış, kullarının bu düzen içerisinde kulluk yapmalarını murat etmiştir. İyi ve kötüyü kendisi yaratmıştır, hakikati ve yanlışı kendisi belirlemiştir. Hakkı yaşatacak da batılın sonunu belirleyecek olan da Allah'tır. İnsanlar Allah'ın düzeninde doğruyu ve hakikati yaşayıp yaşatma göreviyle Müslüman olma sorumluluğunu yerine getirebilecektir.

"Siz, insanlar için ortaya çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz. İyiliği emredersiniz, kötülükten alıkoyarsınız ve Allah'a inanırsınız." (Al-i İmran Suresi, 110)

Ümmet-i Muhammed toplu hâlde 'insanlığa faydalı olma' karakteri ile seçkin kılınmıştır. Namaz kılmak, tesettürlü olmak nasıl karakteri ise insanlığa faydalı olmak da aynı nispette Ümmet-i Muhammed'in kendisine ait özelliğidir. İnsanların ihyasına vesile olmak, iyiliği emretme ve kötülükten nehyetme sorumluluğunu yerine getirmektir. Bu sorumluluğu yerine getirmeyen önceki ümmetlerin sonu Kur'an'ımızda şu şekilde anlatılmaktadır:

"İsrailoğulları'ndan kâfir olanlar, Davud ve Meryem oğlu İsa diliyle lanetlenmişlerdir. Çünkü onlar isyan etmişlerdi ve sınırı aşıyorlardı. İşledikleri kötülükten birbirlerini vazgeçirmeye çalışmıyorlardı. Yaptıkları ne fena idi." (Maide Suresi, 78-79)

Aktif Toplum

İslam toplumu, iyiliği ve kötülüğü Allah'ın belirlediği toplumdur. Kişilerin kendi görüşlerine göre doğruyu belirlemediği, insanların birbirlerini kişisel beğeni ve görüşlerine çağırmadığı toplumun adıdır. Allah'a göre yaşam, mü'minlerin Allah'ın tayin etmiş olduğu İslam rengini üzerlerinde taşımalarıyla mümkündür. Allah Teâlâ mü'minlere, 'İyiliği

emrederek kötülükten de sakındırarak en hayırlı ümmet olabilirsiniz' buyurdu ise mü'minlerin bu rengi üzerlerinde taşımaları başlıca sorumluluğudur. Bu sorumluluktan soyutlanabilecek kimse yoktur.

Mü'minlerin aktif olacakları ve birbirlerini teşvik edecekleri en büyük iyilik, Allah'ın otoritesinde ve Rabbimizin bizim için uygun gördüğü şartlarda uygun olan hayatı yaşamak ve yalnız O'na kulluk yapmaktır.

Mü'minlerin birbirlerini ayaklarının kaymalarına engel olacakları ve aktif uyaracakları kötülük, Allah'ın mü'minler için belirlemiş olduğu sistem içerisinde yaşamamaktır.

İyiliği yaşamakla iyiliği yaymak arasında mü'min olmanın sorumluluğu açısından fark yoktur. Rabbimizin kötü ve günah olarak belirlediği şeyi yapmamak da yapılmasını engellemek de birbirinden farklı görevler değildir.

Mü'minler aktif toplum olma sorumluluğunu yerine getirmediklerinde cehaletin yayılmasına, kalplerin Allah'tan uzaklaşmasına sebep olurlar. Aralarında iyiler olmasına rağmen topluca dinden uzaklaşmaya başlarlar. Toplum olarak dinden uzaklaşmak, 'Bir azap gelir de insanlar Allah'a yalvarıp dua ederler ama duaları kabul olunmaz' (Tirmizî, Fiten, 9/2169) tehdidiyle herkesi Allah'ın gazabına muhatap kılacaktır.

"Ey insanlar! Allah Teâlâ buyuruyor ki: Bana dua edip de duanızı kabul etmeden, benden istediğinizi vermemeyi murat etmeden ve benden yardım istediğiniz hâlde yardım etmemeyi murat etmeden önce iyiliği emredin, kötülükten alıkoyun." (Ahmed, 25309)

İyiliği tavsiye eden, kötülükten alıkoyma gayretinde olan aktif toplum;

- Salih mü'min olma özelliğindeki iyi insanlardan oluşan, övülmüş bir toplumdur.
- Allah'ın yardımını hak eden, duaları kabul edilen bir toplumdur.
- Yeryüzünde hâkimiyetleri bulunan bir toplum hâline gelir.
- Kıyamet alametlerinden biri olan 'akılsız kimselerin toplum işleriyle ilgili konuşması', bilgisiz insanların toplum analizi yapması felaketinden uzaklaşmış toplumdur.

Aktif Mü'min

Emr-i bi'l-maruf nehy-i ani'l-münker görevi toplumsal bir rahmet kaynağı olduğu gibi mü'minlerin bireysel olarak takatleri kadar yerine getirmeleri gereken görevidir. Toplu ya da birey olarak tepkisizlik, donukluk ve alışmışlık afettir. Topluma tepkisizlik, mü'mini kendi amellerinde

kalitesizliğe götürecektir. Mü'minin iyiliği emretme, kötülüğü engelleme karakteri mü'mince yaşama heybetini sağlayacaktır.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şu hadis-i şerifte mü'minlere her konumda yapılacak bir iş olduğunu bildirmekte, aktif mü'min olmanın her durum ve şarta göre mü'mince davranmak olduğunu izah etmektedir:

"Sizden kim bir kötülük görürse onu;

– Eliyle değiştirsin,

– Buna gücü yetmezse diliyle değiştirsin,

– Buna da gücü yetmezse kalbiyle değiştirsin. Bu sonuncusu imanın en zayıfıdır." (Müslim, İman, 20/177)

Islah sorumluluğu taşıyan;

1- Haram ve mekruhlarla arasına mesafe koymuş, Allah'a yaklaşmak gayretiyle çalışan mü'mindir.

2- Yaptığı ibadetleri ile toplumdaki kötülüklerin etkisinden korumak için eliyle, diliyle ve kalbiyle mücadele eder.

3- Duyarlı davranır. Gördüğü çirkinlikleri görmezden gelmez, gözünde normalleştirmez.

4- Hayır ve takvada yardımlaşır. Rabbimiz Maide Suresi'nin 2. ayet-i kerimesinde, *"İyilik ve takva hususunda yardımlaşın, günah ve haksızlık yolunda yardımlaşmayın. Allah'tan korkun çünkü Allah'ın cezası çetindir"* buyurmaktadır. Mü'min, mü'min kardeşini iyiliğe yönlendirir, takvaya davet eder.

5- Aktif mü'min konuşmasıyla, susmasıyla Allah katında elde edeceği sevabı düşünür. İyiliği tanıtmak, iyiliğin yayılmasını sağlamak mü'min için ecir kaynağıdır.

6- Mü'min değiştirebileceği her kötülüğü değiştirmekle sorumludur.

Mü'min toplum, iyiliği emredip kötülükten alıkoymaya samimi şekilde devam ettiği müddetçe en hayırlı ümmet olma vasfını koruyacaktır. Kötülük yayılır da mü'min engel olmazsa hayırlı ümmet olma özelliğini kaybedecektir. Rabbimiz kanununu, 'İyiliği emredip kötülüğü sakındırdığınız müddetçe en hayırlı ümmet sizsiniz' şeklinde koymuştur.

Islah sorumluluğu, mü'minin son nefesine kadar devam edeceği vazifesidir. İyiliği emretmeye dair az şey bilmek ya da meşguliyetlerden fırsat bulamamak mü'min için mazeret değildir. Mü'min olmak, imanını mazeretsiz biçimde korumaya çalışmak demektir. Durup seyretmemek, şikâyet eden değil ıslah eden mü'min olmak esastır.

Hikmet ve Güzel Sözle

Mü'min, hangi alanda çirkin olan ne varsa hikmet ve güzel sözle onu iyileştirmeli ya da yerine iyiyi getirmelidir. Bu görevi yerine getirirken belli noktalara dikkat etmelidir:

- Kötünün kötü olduğunu anlatırken kötülüğü yapan kişiyi değil kötü olan işi hedef almalıdır.
- Günahı benimseyen insanlar da o kötülüğü yapanlar gibi uyarılmalıdır.
- Kötülük yanlış bir üslup ya da daha büyük bir kötülükle değiştirilmemelidir.
- Acele sonuç beklenmemeli, görevi yerine getirmiş olma ibadetinin huzuru yaşanmalıdır.
- Kötülükten sakındırırken iyiliğin de ne olduğu muhakkak anlatılmalıdır.
- En tatlı dil ve üslup kullanılmalı, kesinlikle tartışmaya girilmemelidir.
- Hata yayılmadan önü alınmalı, hatanın asıl kaynağı bulunmalıdır.
- Islah görevi esnasında ıslah üslubunu bilenle istişare edilmelidir.
- İyiliğin ne demek olduğu öğrenilmeli ve öğretilmeli, hata yapılmadan bilgisi verilmelidir.
- Mü'min iyiliği anlatmak, bir kötülük dahi olsa kayıtsız kalmamak için her gün dua etmelidir. Duaların kabul olunmayacağı gün gelmeden önce dua ile Rabbinden yardım istemelidir.

TEFEKKÜR EDER, İBRET ALIR

Allah Teâlâ kâinatı yaratmış, mahlûkatı kullarının tasarrufuna sunmuştur. Yaratılmış olan her canlı, kâinatı belli bir düzen içerisinde yaratan Allah'ın büyüklüğünün, yüceliğinin ve kudretinin hücceti olarak kendi görevini yerine getirmektedir. Kendilerine akıl nimeti verilen kimseler, Rabbimizin yaratmasındaki hikmeti tefekkür etmekle emrolunmuşlardır. Tefekkür ederek kullar, âlemleri yaratan Allah ile yakınlık kurmuş, hakikati görür gibi yaşamaya başlamış olurlar.

Tefekkür etmek; düşünmek, muhakeme etmek, aklından geçirmek, göz önünde canlandırmak gibi anlamlara gelmektedir. Sonuca ulaşmak için görünen bilgiler üzerinden zihni hareketlendirerek bir düşünce üretmek şeklinde de tanımlanabilir. İnsan düşünen, düşündüğü kadarını anlayabilen, anladığı kadarını da yaşayabilen kimsedir.

"Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün farklı oluşunda akl-ı selim sahipleri için elbette ibretler vardır. Onlar ayakta dururken, otururken, yatarken hep Allah'ı anarlar; göklerin ve yerin yaratılışını düşünürler: Rabbimiz! Sen bunu boş yere yaratmadın, seni tenzih ve takdis ederiz. Bizi cehennem azabından koru." (Al-i İmran Suresi, 190-191)

'Rabbim, Sen bizi boş yere yaramadın!' itirafı, mü'minlerin tefekkürle kazanacakları bir ahlak seviyesidir. Allah'ın mahlûkatı üzerinde kullarının imanlarını ve ibadetlerini artıracak her konuda tefekkür etmeleri kalbin ibadetidir. Kalple yapılan ibadetler, azalarla yapılacak olan amellere ihlâsı öğretmektedir. Rabbimiz; emretmiş olduğu fiiller, yasaklamış olduğu günahlar, yaratmış olduğu sistem üzerinde mü'minleri *"Allah sizin için ayetlerini işte böyle açıklıyor ki düşünesiniz*" (Bakara Suresi, 219) ayet-i kerimesiyle tefekküre davet etmiştir.

Tefekkür İbadettir

Tefekkür etmek;

- Kalbin canlı ve uyanık tutulmasını sağlar.
- Azalara ihlâs eğitimi verir.
- İnsanı iyi veya kötü amelleriyle yüzleştirir.
- Allah'ın azameti karşısında tevazu hâli kazandırır.

• Allah'tan korkuyu artırır.
• Daha güzel ibadet yapma isteği ve azmi verir.
• Mü'minin ilim elde etme ufkunu genişletir.
• Kötülüklerden ve haramlardan uzaklaştırır.
• Kişinin dünyaya dair beklentilerini azaltır.
• Aklın doyumunu, kalbin emniyetini ve azaların itaatini gerçekleştirir.
• Farzları eda etme konusunda hassasiyet kazandırır.

Bir Tefekkür Örneği

Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem bir gece Âişe annemize,

"Âişe, izin verirsen geceyi Rabbime ibadet ederek geçireyim" dedi.

Âişe annemiz de 'Seninle beraber olmayı çok isterim ama seni sevindiren şeyi daha çok severim' cevabını verdi.

Bunun üzerine Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem yerinden kalktı, abdest aldı ve namaza durdu. Âişe annemiz şöyle devam ediyor: Ağlamaya başladı, o kadar ağladı ki mübarek sakalları, elbisesi hatta secde ettiği yer sırılsıklam oldu. Resûlullah bu hâldeyken Bilal ezan okumaya geldi. Allah Resûlü'nü ağlar hâldeyken gördü.

'Ya Resûlallah! Allah senin geçmiş ve gelecek tüm günahlarını bağışladığı hâlde niçin ağlıyorsun?' diye sordu.

"Allah'a çok şükreden bir kul olmayayım mı? Vallahi bu gece bana öyle bir ayet indirildi ki onu okuyup da üzerinde tefekkür etmeyenlere yazıklar olsun" buyurdu. Bunun üzerine Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Al-i İmran Suresi'nin 190. ayetinden itibaren okumaya başladı:

"Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün farklı oluşunda akl-ı selim sahipleri için elbette ibretler vardır." (İbni Hıbban, 2/386)

Mü'min Düşünür

Mü'min, Kur'an'ın insana emanet edilmiş bir kitap olması üzerinden tefekkür ibadetini gerçekleştirmelidir. Allah'ın ayetleri üzerinde manalarını anlamaya gayret ederek emir ve yasaklarına karşı hassasiyet içerisinde tefekküre dalmalıdır. Bir ayet üzerinde belki yüzlerce defa okuma yaparak, tefsirini tekrar tekrar hatırlayarak gözyaşı içerisinde ahiret akıbetine dair zihnini yoğunlaştırmalıdır. Allah'ın kitabına dair yapılan tefekkür, ilim dünyasına atılacak ilk adımdır.

İnsanın yaratılışını düşünmek, tefekkür ibadetinin alanlarındandır. İnsanın bir kan damlasından yaratılıp da ete ve kemiğe bürünmesi, yokken var

edilmesi, akıl verilmesi, rızkının tayin edilmesi tefekkürle imanı artıracak hususlardır. İnsanı diğer canlılardan ayıran fark budur. Yoksa düşünmeden her canlı, başkasını taklit ederek hayatta kalabilir. İnsan ise yaratılışını düşündükçe kulluk farkını idrak eder.

Güneşin her gün hiç şaşmadan doğması, zamanında batması, karada bulunan her şeyin sabit durabilmesi, gemilerin denizlerde süzülmesi, rüzgârın dilediği yerden esmesi, yağmurun toprağa can katmasındaki hikmet; tefekkür ile idrak edilmelidir. Aksi takdirde büyük mucizeler ibret alınmadıkça kulları şımarıklığa götürür. Her şımarıklık ve nankörlük de insanın ilahî gazabı üzerine çekmesi demektir.

Mü'minin Tefekkür Dünyası

Mü'min tefekkür dünyasında;

Göklerin ve yerin yaratılışını,

Geceyle gündüzün birbiri ardınca gelişini,

İnsanlara yarar sağlasın diye denizde akıp giden gemileri,

Gökyüzünden inen suyla yeryüzündeki ölü toprağın dirilmesini,

Yeryüzünün üzerinde sürünen, iki ayaklı ve dört ayaklı hayvanların dolaşmasını,

Semada emre hazır olan bulutların bulunmasını,

Birbiri ile ahenk hâlinde yedi göğün yaratılmasını,

Yerdeki ve göklerdeki nizamı,

Dağların sabit duruşunu, ağaçların arasında ırmakların akışını, meyvelerin çeşit çeşit yaratılmasını,

Suyun tatlı ve tuzlu çeşitleri ile canlılar için yaşam kaynağı olmasını,

Güneş'in ve Ay'ın insanın hizmetine sunulmasını, yıldızların insanlar için kandil yapılmasını,

Birbirinden farklı renkte şeylerin yaratılmasını,

Süt veren hayvanları,

Zeytinlikleri, üzüm bağlarını, hurma bahçelerini ve her türden daha nice meyve ağaçlarını,

Allah'ın emrine boyun eğerek uçan kuşları,

Göğün yere düşmemesini,

Her şeyin çifter yaratılmasını,

Tüm canlıların belirlenmiş bir süre için ve belirli bir zaman diliminde yaratılmış olmasını,

Dillerin, renklerin farklı oluşunu,

Hem korku hem umut veren şimşekleri,
Allah'ın rızkı dilediğine bol verip dilediğinden kısmasını,
Daha önce yaşamış nice toplumların akıbetini…
Düşünmeli, kalbi ibadet huzuru ile dolmalı, cennete dair umudu ve cehenneme dair korkusu artmalıdır.

Bakıp da Görene İbrettir

"Yeryüzünü enine boyuna uzatan, onda sabit dağlar ve ırmaklar meydana getiren, orada meyvelerin her birinden çifter çifter yaratan O'dur. Geceyi de gündüzün üzerine O bürüyüp örtüyor. Düşünen insanlar için şüphesiz bütün bunlarda ibretler vardır." (Ra'd Suresi, 3)

"Kuşkusuz göklerin ve yerin yaratılışında, gece ve gündüzün değişmesinde, insanlara fayda veren yüklerle denizde seyreden gemilerde, Allah'ın gökten indirerek onunla ölü hâldeki toprağa can verdiği ve orada her çeşit canlının yetişmesini sağladığı yağmurda, rüzgârları ve gök ile yer arasında emre hazır bekleyen bulutları evirip çevirip yönlendirmesinde aklını işleten bir topluluk için elbette nice deliller vardır." (Bakara Suresi, 164)

Göklerin ve yerin egemenliği, Allah'ın yarattığı nesneler, mahlûkatın eceli üzerinde tefekkür eden mü'min; günahlarının kalbinde oluşturduğu ağırlıktan kurtulur. Kâinat, insan ve nimetler üzerinde düşünmek Rabbimizin esma ve sıfatlarına dair imanımızı kuvvetlendirir. Yakînî imanımızı artırarak ruhumuzu arındırır, kalbimize huzuru verir. Açık bir kalple, gören bir gözle yapılan tefekkür en samimi ve riyadan uzak ameller arasındadır.

Tefekkür, aklın enginliği ile kalbin huzurunu bir araya getirir; kişiyi güzel anlayış ve idrake sevk eder. Bu güzel anlayışa ancak mü'minler ulaşabilirler. Kâfirler ise dünyada bu güzel idrakten, ahirette de güzel sondan mahrumdurlar. Ancak Allah'a yönelen kişi imanda hayat bulabilir. Göklerden gelen nimetleri, göklerin sahibini tefekkür eden görebilir.

"Şu bir gerçek ki gözler körleşmez fakat göğüslerdeki kalpler körleşir." (Hac Suresi, 46)

HESABA HAZIR OL

Dünya, mü'minin cennete uzanan yolculuğundaki güzergâhıdır. Tüm endişeler, telaşlar, sevgiler, nimetler yolculuk sırasında yolculuk şartları ile sınırlıdır. Mü'min, dünyaya geldiği ilk gün kendi yolculuğuna başlamış, ruhunu teslim ettiği dakika ise yine kendi yolculuğunu bitirmiş olacaktır. Yolculuğu bitirince yol boyunca yanından ayrılmayan anne, baba, eş, çocuk; sevdiği hiç kimse artık ona eşlik edemez olur. İhtiyaçlar bitmiş, sevgiler tükenmiştir artık. Acıkamaz, susayamaz olur. Artık mü'min için sadece umut ve korku vardır. Kâfir için ise yalnız korku vardır; korku dışında ne bir azığı ne bir tesellisi olacaktır.

Son nefesiyle birlikte mü'minin yanında, ona eşlik eden ibadetleri ve iyi olarak yaptığı amelleri olacaktır. İşlemiş olduğu hataların pişmanlığını, yaptığı güzel amellerin ise nurunu taşıyacaktır. Ölüm sonrası, yolculuk sırasında yapılanların değerlendirilme vaktidir.

Mü'min, belki asırlarca bekleyecek olduğu kabirde onu yalnız bırakmayan amelleriyle kıyameti gözetleyip durur. Dünya denen yerde son fırtına kopup son yolcu ölünce hesap başlayacaktır. İyiler ve kötüler adaletle birbirinden ayrılacaktır.

Her söz, her bakış, her kelime ve yapılan her hareketin maksadının sorulduğu yerdir kıyamet. Gözlerin gördüğünü anlatma, kulakların işittiğini söyleme yeridir. Yolculuk bitince hesap başlayacaktır.

Henüz Yoldayız

Hâlâ nefes alabiliyor, dolaşıyor, görüyor ve çevremizi izleyebiliyorsak henüz yoldayız demektir. Hesap için vaktimiz dolmamış, amel defterimiz henüz kapanmamıştır. O hâlde mü'min için yaşam, fırsattır. Büyük hesaba hazırlık, kıyamet günü mü'min için fark olacaktır. Allah kullarını her an izlemekte, dünyadaki durumlarını meleklerine kaydettirmektedir. Kul yolculuğunun hangi aşamasında olursa olsun Allah, onunladır. Mü'min, dünya yolculuğunda Allah'ın her an kendisini yakından izlediği şuuruyla yaşamalı, yolculuk şartlarında kulluk yapma sorumluluğunu yerine getirmelidir.

Rabbimiz, Kur'an'ında henüz yolculuğu devam eden mü'minleri uyarmaktadır:

"Ey iman edenler! Allah'a itaatsizlikten sakının.

Herkes yarın için ne hazırladığına baksın.

(Evet) Allah'a itaatsizlikten sakının; şüphesiz Allah yapıp ettiklerinizden tamamen haberdardır.

Allah'ı unutan, bu yüzden Allah'ın da onlara kendilerini unutturduğu kimseler gibi olmayın. İşte onlar gerçekten yoldan çıkmışlardır." (Haşr Suresi, 18-19)

Mü'min, dönüşü olmayan yarın için güzel ameller biriktirmeye, yaptığı amellerin eksiğini ve güzelliğini hesap etmeye davet edilmektedir. Allah'ı unutmadan yaşamak için Allah'ı görür gibi kulluk yapmanın gereği anlatılmaktadır.

Yolculuk Kuralı

Mü'min için yolculuk kuralı, dikkatli ve uyanık olmasıdır. Her anını farkındalıkla yaşayan mü'min; Allah'la kavuşma gününe hazırlıkla, ölümün bir adım sonrasında geleceğine iman ederek yaşayan kimsedir.

Ömer bin Hattab radıyallahu anhın yolcular için kuralı:

"Hesaba çekilmeden önce kendinizi hesaba çekin, henüz mizanda tartılmadan önce kendinizi tartın. Çünkü kıyamet gününde hesap, bugün henüz dünyada iken kendisini hesaba çekenler için kolay olacaktır. Büyük hesap günü için kendinizi donatın. Rabbimiz, 'O gün hesaba çekilirsiniz, size ait hiçbir sır gizli kalmaz' buyurmaktadır." (Abdullah ibni Mübarek, Zühd, s. 103; Ebu Nuaym, Hılyetü'l-Evliya, 1152; Tirmizî, 2459)

İnsan kendi yaptıklarını hesaba çekmediği müddetçe kontrolsüz yaşayacaktır. Kulak, göz, kalp yaptıklarından sorumlu tutulacağı gün gelene kadar boşlukta kalmamalıdır. Aksi takdirde kalp kontrolsüzlüğe alışır, anlayışını ve hissiyatını kaybeder. Göz serbestliği yaşar, günahlara alışır; kulak anlatılanları duyamaz, doğruyu seçemez olur.

Kendini, ibadetlerini, kalbinden geçenleri yoklayan kimse kıyamet günü sorulacak sorulara hazırlık yapmış olur. İnsan kendi yaptıklarını ve yapmak istediklerini kontrol etmediği müddetçe dünyada boşluk yaşar ve boşlukta kalmak onun için perişanlıktır.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kendini muhasebe etmeden yaşayan kimseyi, kendi üzerine düşeni yapmadan Allah'a dayandığını iddia eden kişi olarak tanımlamaktadır:

"Akıllı kimse, nefsini muhasebe eden ve ölümden sonrası için çalışandır. Aciz kimse de nefsini isteklerinin peşine takan ve Allah'tan temennide bulunandır." (Tirmizî, 2459; İbni Mace, Zühd, 4260; Ahmed, 17123)

Hesap Eden Fark Eder

Mü'min kendini hesaba çekerek yaşadığı takdirde;

• Ayıplarını ve hatalarını fark eder, acizliği ile yüzleşir ve tembellikten kurtulur.

• Allah'ın istemediği işleri yapmaktan kendini kurtarır.

• Yaptığı işleri yapma sebebi ile yüzleşmiş olur.

• Vakit israfının önüne geçer, kendisini yıpratan gereksiz işlerden kurtulur.

• Nimetler içinde şımarmaz, musibetler ortasında yılmaz.

• Gayesizlik ve başıboşluktan kurtulur.

• Kendini ve yaptıklarını yeterli görmeyip sonradan pişman olacağı şeylere karşı tedbir alır.

• Kendi hatalarıyla yüzleşir, başkalarının kusurlarının peşine düşmez. Kendi hatalarını görmezden gelen, kendini eğitemez.

• Boşlukta ve hedefsiz kalmaktan kurtulur.

Hesap Defteri

Muhasebeye önce hataların ve günahların kontrolü ile başlanmalıdır. Bir hata varsa o hatanın ne olduğu belirtilerek tövbe ve istiğfar edilmelidir. Her hatanın ardından o hatayı silecek iyilikler yapılmalıdır. Hemen ardından farzların kontrolü başlamalıdır. Farzlardaki eksiklik giderilmelidir. Üçüncü olarak 'Herhangi bir hatanın içerisinde ya da farz olan bir ibadetin ortasında değilsem şu an ne yapıyorum?' sorusunun cevabı verilmelidir. Boşlukta olan mü'min gafildir. Gafleti giderecek şey ise Allah'ı anmak, hatırlamak ve zikretmektir.

Ve dördüncü muhasebe konusu; azaların hareketlerini, kalbin hedeflerini, zihnin fikirlerini, sessizliğini, aklına ansızın gelen şeyleri yani nimetlerin yerli yerinde kullanıp kullanmadığını kontrol etmek, sonucunu değerlendirmektir.

Bir ibadet yapıldığında onun muhasebesi ibadete başlamadan önce ve bitirdikten sonra iki kere yapılmalıdır.

İbadete henüz başlamadan önce; amelin ihlâsla Allah'ın kitabına, Resûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sünnetine uygunluğu ölçülmeli; ibadet öncesinde Allah için yapma niyeti güçlendirilmelidir.

İbadet bittikten sonra amelin ihlâsla sonuna kadar devam edilip edilmediği, Allah'ı görür gibi ibadet yapma düzeyinde olup olmadığı ve takat ölçüsünde tamamlanmış ibadetin daha güzel nasıl yapılacağı

düşünülmeli, tefekkür edilmelidir. Namazın selamını verdikten sonra ya da Kur'an tilavetinden sonra bu ölçüm yapıldığı gibi anne-babaya itaat, sadaka, insanlar hakkında gıybette bulunmamak gibi insanî ilişkilere ait ibadetler üzerinden de aynı muhasebe gerçekleştirilmelidir.

Bir Muhasebe Şekli

Mü'min, kendiyle yüzleşirken yaptığı ibadetlerin veya davranışlarının sorumluluğunu üstlenmeden önce nefsine şu soruları sorabilir:

Yaptığın ibadetle Allah'ın nimetleri kıyaslandığında şimdiki amellerin yeterli mi?

Allah'ın rahmetine sığınıp kendini muhasebe etmeden imtihanı kazanacağını zanneden ahmak kimselerden olmayacaksın değil mi?

Önünde büyük hesap günü dururken bugün yaptığın yanlışlarda kısa süreli mutluluklar yaşamak için ebedî huzuru unutmayacaksın değil mi?

Mezarlıklarda yatanlar yaşayanlara ne ders vermektedir?

Bugün, gün içerisinde yaptıklarının hesabını gece olunca veremezsen dün aslında pişman olman gereken hatalar, yarın ayağına takıldığında ne mazeret bulacaksın?

Yaptığın her iyilik senin hayrına, yaptığın her hata da yarın senin aleyhine olacakken nasıl daha iyi mü'min olarak yaşayacağını planlama vaktin hâlâ gelmedi mi?

Hatalarına ağlayamamak ya da ağlayacak hata bulamamak, ağlanacak en büyük günah değil midir?

Kendini gereksiz işlerle oyaladıkça Allah'ın sana verdiği ibadet ruhunu öldürmüyor musun?

Allah sana bunu yakıştırmazken sen kendine bunu nasıl layık görürsün?

NASUH TÖVBE

Allah mülkün sahibidir. Yeryüzü, gökyüzü, denizler, yağmurlar, cennet, cehennem, insanlar, cinler, melekler, şeytan O'nun mülküdür. O, mülkünde ne dilerse o olur. O'nun dilemesi dışında insanın yaratılması, güneşin ısıtması, gündüzün aydınlatması imkânsızdır. Ne gecenin karanlığı getirmesi ne de suyun ferahlatması mümkün değildir. Allah diler, mülkünde olanlar hayranlıkla seyreder.

Allah, mülkünde yer alan insanları yeryüzüne imtihan için göndermeyi murat etmiştir. İnsanın hangi şartlarda kulluk sınavını vereceğini de Allah belirlemiştir. Cenneti kazanma imtihanında insanın bünyesine hata yapabilme potansiyelini de kendisi işlemiştir. Etten, kemikten, nefisten ve ruhtan yaratılan insana hata yapma özelliğine rağmen hatalardan korunarak yaşamasını emretmiştir. Bu imtihan insan için takdir edilmeseydi Allah, insana değil de yine hatalarına rağmen imtihanı kazanmaya çalışan başka bir millete hayat verecekti.

Allah'ın dünyada kulluk sınavı veren kulları ikiye ayrılmıştır. Tövbe ederek yaşayanlar ve tövbe etmedikleri için kendilerine zulmederek hayatta kalanlar.

"*Günahlarına tövbe etmeyenler yok mu, işte zalimler onlardır.*" (Hucurat Suresi, 11)

Kıyamet günü insanlar; Allah Teâlâ'nın huzurunda kazananlar, kaybedenler ve affedilenler diye ayrılacaktır. Kazananlar, dünyada iyi amel ve affedilme yarışına girip hayatlarının sonuna kadar bu mücadeleyi verenlerden oluşmaktadır.

Kaybedenler kendilerine sunulan iman nimetini hayattayken yaşayamayan, tövbe etmeyi erteleyen ya da tövbe etmeden ruhunu teslim etmiş olandırlar.

Affedilenler ise yapmış oldukları onca hataya rağmen tüm hatalarından tövbe ederek Rablerine kavuşmuş olanlardır.

Tövbe Yarıştır

Rabbimiz Al-i İmran Suresi, 133. ayet-i kerimede 'Rabbinizin mağfiretine mazhar olmak için yarışın!' hitabıyla kullarına mağfiretini kazanmaları için yarışmalarını emretmiştir. Allah'ın mağfiret ettiği kul, kazanmıştır. Allah'ın affı, Allah'tan af dileyenlerin durağıdır.

Tövbe, kulluğun beyanıdır. Henüz günaha düşmeden önce alınan önlemdir, kulluk basamaklarında adım adım ilerlemektir. Tövbe; geçmişi telafi etme azmi, Allah'ın kulları için belirlemiş olduğu sınırda yaşama gayretidir.

Daha iyi kulluk yapamamaktan duyulan pişmanlıktır. Allah'a yönelmek ve samimi amellerde bulunmaktır.

Haris ibni Süveyd, bir gün çevresindekilere Abdullah ibni Mesud radıyallahu anhla yaşamış olduğu bir hatırayı anlatır:

"Abdullah ibni Mes'ud radıyallahu anh bize Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin şöyle söylediğini nakletti:

'Mü'min günahını şöyle görür: O, sanki üzerine her an düşme tehlikesi olan bir dağın dibinde oturmaktadır. Dağ düşer mi, diye korkar durur. Facir ise günahı, burnunun üzerinden geçen bir sinek gibi görür.'

Abdullah ibni Mes'ud radıyallahu anh bu hadis-i şerifi söyledikten sonra eliyle 'şöyle' diyerek burnundan sinek kovalar gibi yapmıştır." (Buharî, Da'avat 4; Müslim 3, 2744; Tirmizî, Kıyamet 50/2499, 2500)

Tövbe Kurtuluştur

"Ey mü'minler! Hepiniz Allah'a tövbe edin, umulur ki kurtuluşa erersiniz!"

Nur Suresi, 31. ayet-i kerimede Rabbimiz tüm mü'minleri tövbe etmeye davet etmiştir. Bu sure, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin 13 yıllık Mekke döneminden sonra Medine dönemi sırasında nazil olmuştur. Bu ayet-i kerime nazil olduğunda ashab-ı kiram 13 yıl iman eğitimlerini tamamlamış, kalplerini Allah'a tam teslim etme konusunda 'Duyduk, itaat ettik' şuuruyla yaşamaktaydı. Müslüman olarak yıllarını itaatle geçirmiş, Mekke döneminde müşriklerin eziyetlerine karşı sabır göstermiş, düşmanları tarafından kendi yurtlarından hicrete mecbur bırakılmış ve Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemle dinlerini müdafaa için kendilerinden üç kat daha büyük bir orduyla savaşa girmişlerdi.

İman eden, kâfire sabır gösteren, Peygamber'le beraber hicret eden ve savaşa giren kimselere Allah, *"Ey mü'minler! Hepiniz Allah'a tövbe edin"* hitabında bulunmuş, tövbe etmelerini emretmiştir.

Çünkü Allah Tövbe Edenleri Sever

Tövbe; Allah'ın sevmediği, kulları için uygun bulmadığı gizli veya aşikâr her türlü kötü şeyi bırakmak, tüm hâl ve davranışlarında Allah'ın sevdiği

şekilde yaşamayı tercih etmek demektir.

Kur'an'ımız Allah'a en çok tövbe eden kulları ve yaptıkları tövbe şekillerini mü'minlere örnek olarak anlatmıştır. Kimdir en çok tövbe edenler;

• En çok tövbe eden kul, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemdir. Günde en az yetmiş defa tövbe ettiğini ümmetine öğretmektedir.

• Peygamberler,

• Allah yolunda öldürülen şehitler,

• Allah'ın 'akıl sahibi' dediği kullar,

• Salih kimseler,

• Dünya ve ahiret saadeti isteyen mü'minler,

• Takvalı hayat yaşamaya çalışan kimseler, çok tövbe etmeleriyle Allah'ın sevdiği kimselerdir.

Çünkü Allah, *'Çok tövbe edenleri ve içi dışı temiz olanları sever.'*

O hâlde tövbe, sadece bir günahtan sonra yapılacak ibadetin adı değildir. Henüz günaha düşmemiş mü'min için de imanını koruma mücadelesidir.

Tövbeden Mahrumdur

Şeytan tövbe etmekten mahrumdur.

Güneş batıdan doğduktan sonra insanoğlu tövbesinin kabul edilmesinden mahrumdur.

İnsanın canı boğazına dayanıp da ruhu teslim edeceğini anladıktan sonra yapacağı tövbe kabul edilmekten mahrumdur.

Bu üçü dışında tövbe kapısı açıktır; kâfirlere açıktır, günahkârlara açıktır, derecelerini yükseltmek isteyen mü'minlere daimî açıktır.

Allah Tövbeleri Kabul Eder

İbni Abbas ve Enes ibni Malik radıyallahu anhumdan rivayet edildiğine göre Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"İnsanoğlunun bir dere dolusu altını olsa bir dere daha ister. Onun ağzını topraktan başka bir şey doldurmaz. Ama Allah, tövbe edenin tövbesini kabul eder." (Buharî, Rikak 10; Müslim, Zekât 116-119)

Bir başka hadis-i şerif de tövbe kapısının her an açık olduğunu şu ifadelerle müjdelemektedir:

"Mağrib cihetinde bir kapı vardır. Bu kapının genişliği -binekli bir kimsenin yürüyüşüyle- kırk veya yetmiş senedir. Allah o kapıyı arz ve

semaları yarattığı gün yarattı. İşte bu kapı, güneş batıdan doğuncaya kadar tövbe için açıktır.” (Tirmizî, Da’avat 102 /3529)

Günahlar Kirletir

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“Mü’min kul günah işlediğinde kalbinde siyah bir nokta belirir. Eğer pişman olarak bağışlanmasını dilerse nokta silinip kalbi cilalanır. Günah işlemeye devam ederse siyahlık kalbini sarar. Cenab-ı Hakk’ın ‘Onların işlemekte oldukları kötülükler kalplerini kirletmiştir’ şeklindeki beyanında yer alan kir ve pas bundan ibarettir.” (Müsned, 2, 297; Tirmizî, Tefsir, 83/1)

Günahlar; küçük günahlar ve büyük günahlar olmak üzere iki türlüdür. Şirke düşmek, adam öldürmek, faiz almak, yalan yere şahitlik yapmak, iffetli bir kadına iftira atmak, yetim malı yemek, anne-babayı ağlatmak, bir kimseyle alay etmek, zina etmek, yalan söylemek, sözünde durmamak büyük günahlar arasında sayılmaktadır.

Büyük günahların dışındakiler de küçük günah olarak kabul edilmektedir. Sayılan küçük günahlar, günah sıralamasında ilk sıralarda yer almayanlardır. Yoksa kul için günahın küçüğü yoktur. Çünkü bir günahı, büyük günaha çeviren sebeplerden birisi; o günahı küçük görmektir. Günahı, kul ne kadar büyük görürse Allah katında günah o kadar küçülür. Kul günahı, ne kadar küçük görürse Allah nezdinde günah o oranda büyür. Küçük görülen her günah, o günaha karşı sempati doğurur.

Rabbimizin Kur’an’ında kullarına bildirmiş olduğu, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin ümmetine nakletmiş olduğu büyük ya da küçük olarak sayılan her günah; mü’min kalbine ağır gelir ve kalbini kirletir.

Günahtan Kurtul

Günahlarından kurtulmak isteyen mü’min, önce günahın ağırlığını kalbinde ve zihninde kabul etmelidir. Sonra sırasıyla günahla kendisini bir arada tutan etkenlerden uzaklaşmalı, kendini asla garantide görmemeli, ümitsizlik içerisinde olmamalı, tekrar aynı hataya düşmemek için sabretmeli ve salih kimselerle beraber oturup kalkmalıdır.

Israr Etme, Umudu Kesme

Rabbimizin rahmeti azabından büyüktür. Tüm uyarılara rağmen kul hangi hatayı işlerse işlesin Allah onu affeder. Yeter ki kul, bile bile aynı hatada

ısrar etmesin. Yeter ki kul, Allah'tan umudunu kesmesin.

1- *"Onlar çirkin bir şey yaptıkları veya kendilerine kötülük ettikleri zaman Allah'ı hatırlarlar da hemen günahlarının bağışlanmasını dilerler. Zaten günahları Allah'tan başka kim bağışlayabilir ki? Onlar, yaptıklarında bile bile ısrar etmezler."* (Al-i İmran Suresi, 135)

2- *"De ki (Allah şöyle buyuruyor): Ey kendi aleyhlerine olarak günahta haddi aşan kullarım! Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin. Allah (dilerse) bütün günahları bağışlar. Doğrusu O çok bağışlayıcı, çok merhametlidir."* (Zümer Suresi, 53)

Taberanî'nin rivayetine göre Bera bin A'zib radıyallahu anh, 'Kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın. İyilik edin, kuşkusuz Allah iyilik edenleri sever' ayetindeki 'kendi elinizle kendinizi tehlikeye atmayın' ifadesiyle ilgili kendini tehlikeye atan kimsenin, günaha bulaştıktan sonra 'Ben affolunmam!' diyen olduğunu söylemiştir.

Yeter ki Dön

Ebu Hureyre radıyallahu anhtan rivayet edildi ki:

"Bir kul günah işledi ve 'Ya Rabbi günahımı affet!' dedi.

Allah Teâlâ da: 'Kulum bir günah işledi; ardından bildi ki günahları affeden veya günah sebebiyle cezalandıran bir Rabbi vardır' buyurdu.

Sonra kul dönüp tekrar günah işledi ve: 'Ey Rabbim günahımı affet!' dedi. Allah Teâlâ da şöyle buyurdu: 'Kulum bir günah işledi ve bildi ki günahı affeden veya günah sebebiyle cezalandıran bir Rabbi vardır.'

Sonra kul dönüp tekrar günah işledi ve:

'Ey Rabbim beni affeyle!' dedi. Allah Teâlâ da:

'Kulum günah işledi ve günahı affeden veya günah sebebiyle muaheze eden bir Rabbi olduğunu bildi. Dilediğini yap, ben seni affettim!' buyurdu." (Buharî, 7507; Müslim, 2758)

Tövbe Nasuh Kalitesindedir

Tövbe, Allah'ın yaratmış olduğu her kula farzdır. Kul, tövbe ettikçe Allah'a yaklaşır; tövbe etmedikçe ibadet ve itaat dairesinden uzaklaşır. Günahların kalbinde iz bırakmasını istemeyen kul, samimi bir tövbe ile Rabbine sığınmalıdır. Nasuh tövbe, işlemiş olduğu tüm hatalardan dolayı itirafta bulunarak tam bir kararlılıkla pişman olmak, kalbinde ve zihninde herhangi bir tereddüt olmadan iradeyi bütünüyle kullanmaktır.

Nasuh kıvamında bir tövbe için 4 şart vardır:

1- Dinimizin çirkin olarak belirlediği günahı terk etmek,
2- O günaha dair tam bir pişmanlık hissetmek,
3- Tekrardan aynı hataya düşmemek için azim ve gayret göstermek,
4- Güzel ameller yaparak hatanın önüne duvar örmeye çalışmak.

Nasuh Tövbenin Etkisi

• Nasuh tövbe ederek kulun Allah'a verdiği itaat sözü ispat edilmektedir.
• Kulun önceki hatalarını tamamen siler.
• Mü'minin Allah katındaki derecelerini yükseltir.
• Önceki günahlarını da hasenata çevirtir. *"Ancak tövbe edip inanarak erdemli işler yapanın durumu başkadır; Allah böylelerinin kötü hâllerini iyiye çevirecektir. Allah çok bağışlayıcı, çok merhametlidir."* (Furkan Suresi, 70)
• Nasuh tövbe, cehennemden kurtuluşun sebebidir.
• Gökler ve yer arasında bereket sebebidir.
• Kalbi kirlerinden arındırarak daha duyarlı hâle getirir.
• Toplu veya bireysel belaların kaldırılma sebebidir.
• Cennete girme, cehennemden uzaklaşma nedenidir.

Nasuh Tövbe Sonrası Mü'min;

• Tövbeden sonra, öncesine göre imanında ve yaşantısında daha iyi Müslüman olma hedefi bulundurmalıdır.
• Allah'tan korkusu artmalı, Allah'ın azabına karşı kendini emniyette bilmemelidir.
• Bir müddet kalp mahzunluğu yaşamalı, Rabbi huzurunda mahcubiyet hissetmelidir.
• Çevresinde kendisini günahlardan uzaklaştıracak arkadaşlar edinmelidir.
• Çok ağlamalı ama az gülmelidir.
• Bilhassa kötülükleri hemen temizleyen beş vakit namaz konusundaki hassasiyeti artmalıdır.

Nasuh tövbe yapan mü'min değişirse Allah da onun amel defterini değiştirir. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyuruyor ki:

"Bir kul Müslüman olur, İslam'ı da güzel, tertemiz yaşarsa Allah Teâlâ onun evvelce işlemiş olduğu bütün kötülükleri örter." (Buharî, İman, 31)

Tövbe Beyanı

Tövbede kararlılık ve samimiyet esastır. Günahlar tek tek itiraf edildikten sonra pişmanlık dile getirilmeli ve bağışlanma için dua edilmelidir. Bunun dışında tövbe etmenin kalıbı yoktur. Tek bir lafzı yoktur. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin yapmış olduğu dualarla dua ederek Rabbinden bağışlanma istenmelidir. Kimi zaman bir burun sızlaması kimi zaman da sadece ağlamak pişmanlığın itirafıdır.

Kul günahını hatırladığı an, geciktirmeden Rabbine yönelmelidir. Sabahki hatasından sonra akşamı beklememeli, akşamki günahının tövbesini sabaha geciktirmemelidir. Tövbe edecek an, şimdidir. Yarını olmayan dünyada tövbe, yarına ısmarlanmamalıdır.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, elde edeceği sevaba tüm kalbiyle inanarak şu istiğfarı okuyan kimsenin sabah okuduğunda akşam olmadan ölürse ve gece okuyanın sabah olmadan ölürse cennetlik olacağını müjdelemiştir.

اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لاَ إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ،
وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ
شَرِّ مَا صَنَعْتُ، أَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ، وَأَبُوءُ لَكَ
بِذَنْبِي؛ فَاغْفِرْ لِي؛ فَإِنَّهُ لاَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ

“Allah’ım! Sen benim Rabbimsin. Senden başka ibadete layık ilah yoktur. Beni sen yarattın. Ben senin kulunum. Ezelde sana verdiğim sözümde ve vaadimde hâlâ gücüm yettiğince durmaktayım. İşlediğim kusurların şerrinden sana sığınırım. Bana lütfettiğin nimetleri yüce huzurunda minnetle anar, günahımı itiraf ederim. Beni affet, şüphe yok ki günahları senden başka affedecek yoktur.” (Buharî, Daavat, 2/16; Ebu Davud, Edeb, 100-101)

ÖNCE EDEP

Dinimiz İslam imanda, düşüncede, kültürde, ahlakta, davranış şekillerinde, siyasette, ticarette, adalette, Müslüman'ın her hâl ve durumda hayatının her alanına şekil vermek için gelmiştir. Edep kurallarını kendisi belirlemiştir. Güzel hasletleri Kur'an'ımız açıklamış, söz ve hareketlerde davranış biçimini Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem öğretmiştir. Bir Müslüman'ın Rabbi huzurunda mahcup duruma düşmeyecek şekilde nasıl yaşayacağını Rabbimiz göstermiştir.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin Müslümanlığına benzer Müslümanlık edep terbiyesi ile sağlanacaktır.

Peygamberler, Allah'ın salatı ve selamını hak eden o elçiler, edep bakımından da insanların en mükemmel örnekleridir. Kur'an'ımız, peygamberlerin Rablerinin huzurundaki bu ince tavırlarını mü'minlere örnek olarak anlatmaktadır.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem başta olmak üzere Kur'an'ımızın bize ideal kullar olarak anlattığı peygamberler, mü'minlere edebin önce Allah'a karşı olduğunu örnek olarak göstermektedir. Rabbine karşı edebini tamamlayamamış bir insanın, başkalarına karşı güzel ahlaklı davranması edebi tanımlamamaktadır.

1- Edep önce Rabbimize karşı olmalıdır. Mü'min; Allah Teâlâ ile olan ilişkisini eksiklerden ve kulluk hatalarından uzak tutmaya gayret etmeli, iradesini Allah'ın haramlarına karşı durmak için kullanmalı, kalbini Rabbinin muhabbetine muadil bir yönelimden korumalıdır. Allah'ın hududunu korumada mü'minin hassasiyeti edebini göstermektedir. Arzularını 'Allah'ın rızası' ölçüsünde yönlendirmesi edebin göstergelerindendir.

Kalbi Allah'tan memnun hâle getiren, onu şüphelerden ve şehvetlerden uzak tutmaktır. O hâlde Allah'a karşı en büyük edebimiz, kalbimizi imanın gerektirdiği şekilde korumaya azmetmektir. Rabbimize karşı edep, samimiyeti ve ihlâsı şekillendirmektedir.

Rabbimize karşı edep örneklerindendir;

• İbadetleri sadece hareketlerden ibaret görmemek.

• Namazda huşuya engel oluşturacak etrafa bakma, gözleri semaya dikme, fazla hareket yapma gibi yersiz davranışlardan uzak durmak.

• Namazda sükûneti sağlamaya çalışmak, sağlanamadıysa mahcup olmak.

• Kur’an-ı Kerim okurken ağlamak, dinlerken huşu içerisinde ve pür dikkat dinlemek.

• Farz kılınmış emirleri eksiksiz yerine getirmeye gayret etmek.

• Sadece dış görünüş olarak hassas olmak değil Allah’ın emirlerini öğrenmede, ilim sahibi mü’min olmada da gayret göstermek.

• Allah Teâlâ’nın esma ve sıfatlarına iman ve güvenin sonsuz olması. Rezzak olan Allah, kul nerede olursa olsun onu doyurur. Kadir olan Allah ne takdir etti ise kulu bulur.

• Dua esnasında. Bir rivayete göre on bir yıl boyunca yatağından kalkamadan hasta olarak yatan Eyyüb aleyhisselam hem yokluk hem de evlatlarının acısıyla imtihan olunmuştu. Dilini sadece Allah’a zikretmek için kıpırdatabiliyordu. On bir yıl sonra Rabbine hâlini arz ederken;

‘Rabbim, başıma bu dert geldi. Ama sen merhametlilerin en üstünüsün’ diye niyaz etmişti.

2- İkinci olarak edep, Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme karşı olmalıdır.

• Emirlerine teslim olmak, hadis-i şeriflerini olduğu gibi kabul etmek, tasdik etmek, aklı naklettiği haberler karşısına geçirmemek,

• Başkasını anar gibi salavat getirmeden ismini anmamak Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme karşı edeplerdendir.

Sabit bin Kays radıyallahu anh biraz ağır işitiyor, bu sebeple bir parça yüksek sesle konuşuyordu. Hucurat Suresi’nin 2. ayet-i kerimesi “*Ey iman edenler! Seslerinizi Peygamber’in sesinden fazla çıkarmayın, birbirinize bağırdığınız gibi O’na bağırmayın; sonra farkında olmadan amelleriniz boşa gider”* indi. Sabit bin Kays bir müddet ortalıkta gözükmeyince Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Sabit’i merak etti, nerede olduğunu sordu. Ashab-ı kiram arasından biri yanına gittiğini, evinde sessiz sakin boynunu eğmiş şekilde oturduğunu söyledi. Sabit’e hâli hatrı sorulduğunda da artık mahvolduğunu, Resûlullah’ın yanında sesini yükseltmiş olacağı için amellerinin boşa gittiğini, cehennemlik olduğunu belirttiğini nakletti.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ‘Ona git ve şöyle söyle’ dedi: ‘Sen cehennemliklerden değil bilakis cennetliklerdensin.’ (Buharî, 3613)

Sabit bin Kays radıyallahu anh, bizim Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme edebimizin nasıl olacağına örnektir.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin amcası Abbas bin Abdülmuttalib’e, ‘Sen mi Nebi sallallahu aleyhi ve sellem mi daha büyük?’ diye sorulduğunda Abbas radıyallahu anh şöyle cevap vermişti:

“O benden daha büyük, ben O’ndan önce doğdum.” (Zehebî, Siyeru A’lâmi’n-Nübelâ, 2/97)

3- Üçüncü edep alanımız, mahlûkata karşıdır. İnsanlara karşı edebin örneklerindendir:

• Anne-baba, hususî edep ve saygıyı hak eden kimselerdir. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem cennete girdiğinde orada Kur’an okuyan birinin sesini duyduğunu, kim olduğunu meleklere sorunca da Harise bin Numan olduğunu öğrendiğini ashab-ı kirama anlatmış, ‘İşte iyilik böyle olur, işte iyilik böyle olur’ buyurmuştu. Hadis-i şerifin devamında da ‘Çünkü o, annesine en iyi davrananlardan biriydi’ ifadesi vardır.

Yine başka bir hadis-i şerifte de Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, tâbiin neslinin en hayırlısının Üveys olduğunu bildirmiş, Üveys’in annesine çok iyi davrandığını nakletmişti.

• Âlime karşı edep. İlmi veren, ilmi seven herkes ilmin kıymetinden dolayı saygıyı ve edebi hak eder.

• Akrabalara karşı sıla-i rahim şartlarını sağlayacak şekilde muamele etmek.

• Komşulara ve misafirlere karşı sünnet olan şekilde davranmak.

• Yaşıtlara karşı edebe riayet etmek. Ömer radıyallahu anh, Ebubekir radıyallahu anhın Bilal radıyallahu anhı Mekke döneminde müşriklerden satın alıp azat etmesi olayını anlatırken Bilal radıyallahu anhın köle olarak alındığını söylemekten hicap etmiş ve şu ifadeleri kullanmıştır: “Ebubekir efendimiz, Bilal efendimizi azat etti.” (Siyeru A’lâmi’n-Nübelâ)

• Yemek yerken, bir şey içerken, yüksek bir yere çıkarken, inerken, uykudan uyanınca, yatarken, konuşurken, susarken, dinlerken Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemden öğrenilen şekilde davranmak.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir sefer dönüşünde Medine’ye yaklaştıkları sırada yanındakilere şöyle buyurdu:

“Sizler kardeşlerinizin yanına varacaksınız. Binek hayvanlarınızı düzene koyun, elbiselerinize çekidüzen verin, böylece insanlar arasında yüzdeki güzellik beni gibi olun. Çünkü Allah, çirkin görünümü ve kötü sözü sevmez.” (Ebu Davud, Libas, 25)

Edep Kuralları

1- Dinimizi yaşarken olduğu gibi yaşamaktan utanamayız, çekinemeyiz. Dinimiz her zaman ve şartta yaşanmak için vardır.

2- Rabbimize, Efendimiz sallallahu aleyhi ve selleme, Kur'an'ımıza, âlimlerimize gösterdiğimiz edep hep daha fazlasını hak etmektedir.

3- Rabbimiz katında değerli olan dua, tövbe, namaz, ezan, selam, ahlak gibi kavramlar bizim tarafımızdan da aynı değeri hak etmektedir. Bu değerlere gösterilen edep sıradanlaşmamalıdır.

4- Kaliteli Müslümanlık ve iyi mü'min olma yolunda önümüze çıkan engellere takılıp da ümitsizliğe kapılmamaktır.

5- Anne-baba başta olmak üzere bizden yaşça veya ilim olarak büyük olana gösterilen edep başkalarına gösterilenden farklı olmalıdır.

6- Yaşadığımız her günü en değerli gün şuuruyla yaşamalı, her güne son gün değeri vermeli ve ona göre çalışmalıyız.

7- Mü'min olduğumuz için imtihan edilmeyeceğimizi zannetmeyiz. Amellerimize puan veremez, kendimizi güvende hissedemeyiz.

8- Çevremizde olan her şeyi görmemeli, her şeyi duymamalı, her şeyi konuşmamalıyız.

9- Kendimizi muhasebe edip eksiklerimizi tamamlamak için çabalamalıyız.

10- Bir bilgiyi öğrenmekten önce o bilginin mü'mine yansıtacağı edebi öğrenmeliyiz.

İmam Malik rahmetullahi aleyh, Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme duymuş olduğu üstün edebinden dolayı abdest almadan hadis-i şerif okumaz, Medine'de bir bineğe binmez, sebebini de 'Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin defnedildiği topraklarda bineğe binmekten utanıyorum' şeklinde açıklardı. Bunun için İmam Malik'ten ilim öğrenen talebelerinden biri 'Malik'in ilminden öğrendiğimizden çok, edebinden daha çok şey öğrendik' demiştir.

İŞİN VAKTİNDEN ÇOK OLSUN

Gece ile gündüzü birbiri ardına getiren, günleri vakitlere taksim eden Allah'tır. İbadetleri zaman dilimlerine ayıran, namaz için günü beşe bölen, orucun vakitlerini belirleyen, hac ibadeti için mevsimleri tanzim eden O'dur. Gecenin ibadetini, gündüzün amellerini seçen O'dur. Dünya, zamanla yaratılmış ve bir zaman diliminde de sonu gelecek olan yerdir. Cennet ise zamanın, şartların, sorumlulukların, cezanın ve pişmanlıkların olmayacağı mekândır. Dünyada dünyanın vakitlerinde kulluğu kazanan, cennette cennetin sonsuzluğunda dinlenecektir.

Allah'ın kâinatta yaratmış olduğu her şey, kulluğunu tamamlaması için insana sunulmuş nimetlerdir. Zaman da bu nimetlerden biridir. Mü'min, Allah'ın planında ve O'nun yarattığı şartlar altında ibadet huzuru ve dünya afiyeti içerisinde yaşama gayretinde olan kimsedir. Bu plan içerisinde yaşamayı beceremeyenler, vakit nimetini değerlendirmeden yaşayanlar kıyamet günü Allah'tan zaman istemeye mahkûm kimselerdir. Dünya şartlarını değerlendiremeyenler ahiretteki nimetlerden istifade edemeyeceklerdir. Rabbimiz Kur'an'ında bu kimseler hakkında buyuruyor ki:

"Ve inkâr edenler orada, 'Rabbimiz! Bizi çıkar da yapmış olduklarımızdan tamamen başka, rızana uygun işler yapalım' diye feryat ederler.

Size düşünecek kimsenin düşünebileceği kadar bir ömür vermedik mi? Üstelik size uyarıcı da gelmişti. Şimdi tadın bakalım! Zalimlerin hiçbir yardımcısı da yoktur." (Fatır Suresi, 37)

Mü'minin vaktinin kıymeti, ölüm gerçeğinin varlığından dolayıdır. Ölümün olmadığı yerde zaman da yoktur. Ölüm var oldukça mü'min yarışacaktır. İbadetle, Allah'ı zikirle, sabırla vakti dolan hayatının sonuna kadar yarışacaktır. Asr Suresi'nde Rabbimiz, mü'minlere kaliteli yaşamın şartlarını anlatmakta; vaktin önemine dikkat çekerek zamana yemin etmesiyle başlamaktadır.

"Asra yemin ederim ki insan gerçekten ziyandadır.

Ancak iman edip dünya ve ahiret için yararlı işler yapanlar, birbirlerine hakkı ve sabrı tavsiye edenler başkadır."

Ayet-i kerimede zamanı iyi değerlendirmeyen insanın sonunun cennet mahrumiyeti, ahiret azabı olduğu bildirilmektedir. Çünkü ömrünü kendisini heba ederek geçirmiş olan insanın asıl kaybı ahirette olacaktır. Ve yine Asr Suresi, bize zaman konusunda aldanan kimselerin çoğunlukta olacağını göstermektedir. Cennetlerde zevk-ü sefa içerisinde olan mü'minler bile dünyayı hatırladıklarında özlem duyacakları tek şey, Allah'ı daha fazla zikretmeden geçirdikleri anlar olacaktır. Çünkü Rabbimiz cennetleri, amellerimize göre taksim edecektir.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"Ölüp de pişmanlık duymayacak hiçbir kimse yoktur." Bunu duyan ashab-ı kiram efendilerimiz,

'Pişmanlığı ne olacaktır ya Resûlallah?' diye sordu. Bunun üzerine Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem,

"Güzel bir Müslüman ise bu hâlini daha fazla artırmamış olduğuna; kötü bir kişi ise o kötülükten vazgeçmediğine pişman olacaktır" buyurdu. (Tirmizî, Zühd, 50/2566)

İlk İtiraflar

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kıyamet günü insanın, sorulacak dört soruya cevap vermeden yerinden kıpırdayamayacağını bildirmiştir:

1- Ömrünü ne ile geçirdin?

2- Gençliğini ne ile çürüttün?

3- Kazandığın malın kaynağı neydi ve nerede kullandın?

4- Öğrendiklerinle neler yaptın? (Tirmizî, Kıyame, 1/2583)

Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem, başta ashab-ı kiram olmak üzere mü'minlere henüz ölmeden önce bu dört muhasebeyi yapmaları gerektiğini öğretmiştir. Yaşamını büyük bir farkındalık içerisinde geçiren mü'min, bu soruların cevaplarını henüz hayatta iken verme gayretinde olmalıdır. Yaş kaç olursa olsun geçirilen ömrün ne üzerine yaşandığı sorusunun cevabı verilmek zorundadır. İnsan gençliğinin her dakikasını hesabı verilecek şuurunda yaşamalıdır. Telafisi olmayan bir hayatı altından kalkılamayacak cevaplarla geçirmek pişmanlıkla sonuçlanacak son demektir. Bu sorular ve verilecek muhtemel cevaplar; yaşlı, genç, âlim, zengin, fakir her mü'minin davranışlarını yeniden şekillendirmesinde kaynak olmalıdır.

Aldanmadan Yaşamak

Zaman hiç kimsenin yetişmesini beklemeden kendisine verilen seyri tamamlamaktadır. Mü'min hayatını, kendi görevini yerine getirmeye çalışan zamanı kullanarak düzenlemelidir. Zaman ve mü'min Allah'ın mülkünde iki görevlidir. Dünya ise tüm cazibesini zamanı kontrol edilemez hâle getirmek için kullanmaktadır. Bu sebeple Rabbimiz, Münafikun Suresi 9. ayet-i kerimede mü'minleri dünyada verilen nimetlere dalıp da Allah'ı anmayı unutmaya karşı uyarmaktadır. Çoluk çocuğu, zenginliği içerisinde Allah'ı unutan mü'minler kıyamet günü acınacak duruma düşecektir.

Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem buyuruyor:

"İki nimet vardır ki insanların çoğu bu nimetleri kullanmakta aldanmıştır:

Bunlar sıhhat ve boş vakittir." (Buharî, Rikak, 1)

Aldanmadan yaşamak boş vakitleri değerlendirmeye bağlıdır. Nimeti kullanmayı bilenler yarın hayal kırıklığına uğramayacak, zaman nimeti içerisinde sarhoşluk yaşayanlar ise bu aldanmalarının hesabını verecektir.

Vakti kullanmak Allah'ın rızası ile dünya şartları arasında dengeyi kurarak yaşamak demektir.

Vakti kullanmak; ibadet yapmak, ilim öğrenmek, rızık kazanmak, dünyada gülüp eğlenmek gibi konuların bütününde ölçülü olmak; sorumluluğu altında olan insanların haklarını da yerine getirmek demektir.

Vakti kullanmak hayat içerisinde rastgele yaşamamak, zamanı ciddi ve prensipli kullanmak demektir.

Aldanmadan yaşamak için mü'min;

• Kendi işlerini kontrol etmeli ve hesaba çekmelidir.

• Hedeflerini büyütüp günlük meşguliyetlerini hedefleri doğrultusunda şekillendirmelidir.

• Başarılı ve yol almış kimselerle arkadaşlık yapmalıdır.

• Bizden önce yaşamış olan mü'minlerin hayatlarını nasıl dolu dolu yaşadıklarını okumalıdır.

• Yapılacak işleri çeşitlendirmelidir.

• Elinden giden vaktin bir daha geri gelmeyeceğinin idrakinde olmalıdır.

• Öleceğinin idrakiyle yaşamalıdır.

• Vaktini zayi eden oyalayıcı etkenlerden uzaklaşmalıdır.

• Kıyamet günü yaşamış olduğu anların tek tek hesabını vereceğini hayal etmelidir.

Aldanmayanlardan

Tarihimiz vakit zayiatını ölümden beter görerek yaşayan örnek mü'minlerle doludur. Vakit nimetini kullanmak konusunda aldanmadan yaşayanlara birkaç örnek:

Ebu Hanife rahmetullahi aleyhin talebesi Hasan eş-Şeybanî gece olup da herkes yatınca kitaplarını yanına alır, bir kitabını okur, sonuna gelince diğerine geçermiş. Uykusu bastırırsa yüzüne su atar, 'uyku sıcaktan dolayı gelir' dermiş.

Seleften birisi talebelerine tavsiyede bulunur, 'Yanımdan çıktığınızda ayrı ayrı gidin, belki biriniz yolunda giderken Kur'an okur. Bir arada giderseniz mutlaka konuşursunuz' derdi.

Kadim âlimlerden Davud et-Taî, ekmeği yemeğin suyuna doğrayarak yer ve şöyle söylerdi: 'Bu şekilde yemekle çiğneyerek yemek arasında 50 ayet okuyacak kadar vakit farkı vardır.'

İmam Ebu'l-Vefa ibni Akil kendisiyle ilgili şöyle derdi: 'Ömrümden bir saati bile boşa zayi etmem helal değildir. Dilim ilmi müzakere, gözüm okuma yapmadığı durumlarda yani uzanıp yatarken bile tefekküre dalarım. Kalktığımda yazacağım şeyleri düşünmüş olarak kalkarım. Şu 80 yaşımda ilme karşı olan hırsımı, 20 yaşındaki hırsımdan daha çok buluyorum. Yemek için elimden geldiğince az vakit ayırıyorum. Bu yüzden ekmek yerine suyla yumuşatılmış kek yiyorum. Bu ikisi arasında çiğneme farkı var. Bunu da henüz öğrenmediğim bir bilgiyi öğrenmek veya yazmaya daha çok vakit ayırmak için yapıyorum. Çünkü âlimlerin hepsinin ortak kanaati şudur:

Akıllı insanların elde etmek için uğraşması gereken en değerli şey vakittir. Vakit bir ganimettir ve içindeki fırsatlar servet bilinmelidir. Hayatta meşgaleler çoktur ama vakitler de hızla geçip gitmektedir.'

Tuvalete girdiğinde bile boş kalmamak için torununa yüksek sesle kitap okutanlar, kendisiyle uzun uzun muhabbet etmek isteyen arkadaşına 'Güneşi durdur ki ben de seninle uzun uzun konuşabileyim' diyenler, selamdan sonra gereksiz 'Nasılsın?' faslını uzatmayıp asıl meseleyi mütalaa etmeye çalışanlar ümmetimizin zamanla yarışan âlimleri arasındadır. (Abdülfettah Ebu Gudde rahmetullahi aleyhin *Zamanın Kıymeti* isimli eserinden)

Vakti Kullanmak

Zamanı değerlendirmek hayatın tamamen dinlenmeden, neşesiz, sıkıntılı ve kasıntılı, kendini ihtiyaçlarından mahrum ederek geçirilmesi demek

değildir. Vaktin kullanımı ile boş vakitlerin insanın iradesi altına girmesi kastedilmektedir. Uyku düzeninden dinlenme saatlerine, ulaşımdan telefon görüşmelerine kadar her dakika mü'minin gözetimi altında olmalıdır. 5 dakika dahi olsa boş vakitler de belli bir gaye için harcanmalıdır.

Vakti doğru şekilde kullanabilmek için önce iş listesi oluşturmak gerekmektedir. Rabbimiz bizi kulluk amacıyla yarattı, sonra bu amaca ulaşmak için yapılması gerekenleri bildirdi. Eğer kulluk için bir ibadet listemiz bulunmuş olmasaydı neyi nasıl yapıp Rabbimizi razı edeceğimizi bilememiş olurduk. Bu da başıboşluğu getirirdi.

Vakit kullanımını başarabilmek için mü'min, yapılacak işler listesinin en başına kulluk hedefini koymalı, sonra bu hedefe kendisini ulaştıracak ibadetleri eklemeli, Allah'ı çokça anmak, öldükten sonra bile ardından sevabı gelecek olan ameller biriktirmeli, Rabbimizin razı olacağı az da olsa devamlı ameller yapmak ve cennete yaklaştıracak ilmi öğrenmek gibi amellere başlamalıdır.

Bu ana hedeften sonra her mü'min, Rabbimizin kendisine izin verdiği ölçüde kendi kabiliyetlerini ve yapmaktan hoşlandığı işleri belirlemelidir. Bunlar spor yapmak, kitap okumak, kendini belli bir meslek alanında geliştirmek gibi meşguliyetler olabilir.

Oluşturulan iş listelerinden sonra dikkat edilmesi gereken belli hususlar:

1- Amacı ve hedefi büyük olan, işlerini yapacak zamanı da bulur. Hedefleri küçük olanlar ise işlerini zamana yayar ve sonuca ulaşamazlar.

2- Gereksiz ve amaçsız birlikteliklerden uzak durulmalıdır.

3- Yıllık, aylık ya da günlük programlar oluşturmak gerekmektedir. Yıllık programda bugüne düşen iş belirlenmiş olmalıdır ki yıl sonunda hedefe ulaşılmış olsun.

4- Hangi vakitte hangi işin daha doğru olduğunun bilinmesi, bilinmiyorsa istişare edilmesi gerekmektedir.

5- Yapılacak işler arasında mü'min asla kendini ve çevresini ihmal etmemelidir.

6- Bugün yapılacaklar asla yarına bırakılmamalıdır. Elde olmadan gerçekleşen aksaklıklar telafi edilmelidir.

7- Önemli bir iş bitirilince hemen diğerine başlanmalıdır.

8- Muhakkak dakikası dakikasına yazılmış bir program takip edilmek zorunda değildir. Herkes kendine göre çalışma hızı kazandıracak bir plan seçmelidir.

9- Vakit Allah'ın nimetidir. Allah dilediği kuluna zamanı genişleterek yardım eder. O hâlde mü'min zaman konusunda Allah'tan yardım istemelidir.

10- Allah'a yaklaştıran her adımdan sonra bu adımın mutluluğu yaşanmalı, şükrü yapılmalıdır.

İbnü'l-Cevzi rahmetullahi aleyh diyor ki:

"Allah'ın sevdiği işleri yapmakta tembellik eden ne kötü durumdadır. Rahatı sevmek pişmanlığı getirir. Dikkatli davranın, kendinizi biraz zorlayın. Daha önce kaçırmış olduğunuz vakit fırsatına karşı pişmanlık duyun."

* * *

Ömer bin Hattab radıyallahu anh gençlere hitaben,

"Ben sizi boş, dünya ya da ahireti için bir şey yapmıyor hâlde görmeyi hiç istemiyorum" derdi.

GÖKLE YER ARASINDA

Takva sahibi mü'min, Rabbine korkuyla ümit arasında dayanan ve O'na göre yaşayan kimsedir. Rabbimiz cenneti ve cennet nimetlerini takva sahipleri için hazırlamıştır. Allah'tan korkmak ve Allah'ın bağışlamasına dair umut beslemek mü'minin karakteridir. Bu karakter ile mü'min takva sahiplerinden olabilir. Allah'a yakın olmak isteyen kullar O'nun sevgisini kaybetmeye dair kalplerinde endişe, cennetine girmeye dair de kalplerinde umut taşırlar. Bu iki duygu mü'minin ibadetidir, imanın mü'min üzerindeki işaretidir.

Mü'minin kalbindeki korku, azap ayetleri okunduğunda hüzne kapılması ve kendi sonundan endişe etmesi; kıyamet günü cehennem azabından korkarak yaşaması demektir. Allah'a layık ibadet yapamamaktan, Allah'ın Rab olarak sevgisini kaybetmekten korkmaktır.

Mü'minin kalbindeki umut, Allah'ın rızasını kazanma, kulu olmaktan dolayı güven duygusu taşıma ve cennete girme, bağışlaması hakkında ümit beslemek demektir. Rabbimize yönelmekten dolayı kalbimizde hissettiğimiz iman tadı olarak da tanımlanmaktadır. Cennet ayetleri okunduğunda kalbin sevinç içerisinde olmasıdır. Bir günah işlendiğinde kalbin derinden pişmanlık duyması korku sebebiyledir.

Korku, mü'min kalbinde yol gösterici bir aydınlıktır. İyi ve kötü olan her şey kalpteki bu aydınlıkla görülür. Korku, mü'minin kötü ve çirkin olan tüm günahlardan uzaklaşmasına sebeptir. Umut, mü'minin kulluk heyecanını ve ibadet gayretini artırır. Umut sayesinde mü'min, ibadetlerini artırır; Allah'a kavuşmayı bekleyerek o ana hazırlık içerisinde yaşar. Bir günaha duyulan pişmanlıktan sonra yapılan tövbe umudun neticesidir.

Korku ve Umuda Dair

- Rabbimiz mü'minleri, 'Allah'ın rahmetini umarak, azabından korkarak yaşayan kimseler' olarak Kur'an'ında bize bildirmiştir.
- Duaların kabul olmasının şartı, umut ve korkuyla Allah'a yalvarmak ve derin bir saygı içinde olmaktır.
- Allah'tan bir nimetin devamını, cennetini isterken korku ve ümit ile istemek emredilmiştir.
- İbadeti Allah huzurunda değerli kılan, korku ve ümitle yapılmış olmasıdır.

• Allah'ın azabından, Allah'ın huzurunda gerçek bir kul olamamaktan dolayı korkanlar için Rabbimiz bir değil iki cennet hazırlamıştır.

• Gözlerin ve gönüllerin dehşetle sarsılacağı kıyamet gününden korkan kimseleri, Allah yaptıkları ibadetlerden daha güzelleri ile ödüllendirir, lütfuyla hesapsız rızıklandırır.

• Allah'a en yakın kul ondan en çok korkan ve rahmetine en çok umut besleyendir.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Allah'ı en iyi tanıyan kimse olduğu için O'ndan en çok korkan mü'min de O'ydu. Ashab-ı kiram, O'nun bu korkusuna defalarca şahit olmuştu. Namaz kılarken ağlamaktan dolayı göğsünden tencere fokurdaması gibi ses gelir, ağlamaktan mübarek sakalları ıslanır, gözyaşları göğsünden süzülürdü. Kur'an-ı Kerim okurken ve dinlerken Allah'a kul olmanın gereğini yerine getirebilmenin endişesiyle hıçkırıklara boğulurdu. Çünkü Allah'ı tanıyanın muhabbeti artar, muhabbeti artanın da kaybetme endişesi çoğalır.

Bu sebeple Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin ümmetine nasihatine tüm mü'minler kulak vermelidir:

"Korkan, yol alır. Yol alan menzile ulaşır. Dikkatli olun, Allah'ın sattığı şey çok pahalıdır. Dikkat edin, Allah'ın sattığı şey cennettir." (Tirmizî, 2450)

Korkuyla ve Umutla

Korku ve umut arasında yaşayan kul, amellerini artırır. Bu ikisinden birinde kendini emniyette hisseden kimsenin ise kulluk ayarları bozulur. Korku ve umut arasında yaşayan mü'min, Allah'ın rahmetine sığınarak amellerini artırmalı; Allah'ın azabından korkarak günahlarından sıyrılmalıdır. Yoksa umut, ibadetlerde heyecana vesile olmadıkça bir avuntudan ibarettir. Korku da günahlardan uzaklaştırmadıkça sadece sözden ibaret kalır. Korkunun meyvesi daha takvalı bir hayat yaşama gayretidir.

Allah'tan korkunun fazla olması gerekçesiyle affedeceği konusunda ümitsizliğe kapılmak yasaklanmıştır. Ne umut adı altında ibadetten tamamen uzaklaşmak ne korkuyla dünyayı, çevreyi yok sayarak ibadete dalmak ne de cennete dair umutsuz kalmak mü'minin imanını yansıtmaktadır. Allah'ın yardımı, umutla birlikte ümitsizliğe kapılmadan Allah'ın rızasını kaybetme korkusuyla ibadet yapanlar içindir.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem son anlarını yaşayan bir gencin yanına gitmişti. Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem ölmek üzere olan gence,

“Kendini nasıl hissediyorsun?” diye sordu. Genç de:

‘Ya Resûlallah! Allah’tan ümidim var ancak günahlarımdan korkuyorum’ diye cevap verdi. Bunun üzerine Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem,

“Bir kulun kalbinde umut ve korku birleşti mi Allah o kulun ümit ettiği şeyi muhakkak verir, korktuğu şeyden de onu emin kılar” buyurdu. (Tirmizî, Cenaiz, 11)

Bu hadis-i şerif imanın korkuyla ve umutla mü’minin kalbindeki kıvamını ne güzel anlatmaktadır. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bu kıvamla yaşayan mü’minlere ne büyük müjde vermiştir. Korkuyla ve umutla…

Korku ve Umudun Engelidir:

Allah Teâlâ’yı, cennetini, cehennemini tanımamak korku ve umudun engelidir.

Kur’an-ı Kerim okurken ağlamamak, Allah’tan tam anlamıyla korkmanın engelidir.

Yapılan çok ibadete güvenmek korkunun engelidir.

Kur’an-ı Kerim’i öğrenmemek, anlamını anlamamak umudun ve korkunun engelidir.

Dünya için çalışmaktan daha fazla ahiret için hazırlanmıyor olmak umudun engelidir.

Allah’ın affetmesine güvenerek ibadetlerde tembellik etmek umudun engelidir.

Çok yemek, çok gülmek, çok konuşmak, çok uyumak umudun ve korkunun engelidir.

Ölümü hatırladığında sadece bir anlık gözyaşı dökerek ibadetleri artırmamak korkunun engelidir.

Geçmiş hataların pişmanlığını çekmemek korkunun engelidir.

Geçmişte ya da gelecekte yaşayarak bugünü unutmak umudun engelidir.

Hayatta karşımıza çıkan her olumsuz olayda yıkılmak umudun engelidir.

Henüz karşılığını görmediğimiz için duaya devam etmemek umudun ve korkunun engelidir.

Allah’ın emirlerini uygulamada gevşeklik korkunun engelidir.

İnsanlar içinde güvende olduğunu düşünüp de yalnız kaldığında kimsesiz olduğunu düşünmek korku ve umudun engelidir.

Korkuyla Yaşadı

Hasan Basri rahmetullahi aleyh tâbiin neslinin büyüklerindendir. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin hanımlarından Ümmü Seleme annemiz, Hasan Basri'nin yetiştirilmesiyle bizzat alakadar olmuştur. Ömer radıyallahu anh başta olmak üzere birçok sahabenin duasını almıştır. Çok erken yaşlarda hafızlığını tamamlamış, başta Enes bin Malik radıyallahu anh olmak üzere pek çok sahabeden ilim tahsil etmiştir. Sahabe hayatlarını örnek olarak yaşamış bir âlim ve zahiddir.

Kendisinin zamanında yaşayıp da onu görenler, konuştuğunda sanki ahirete gitmiş ve orada şahit olduklarını anlatan, ağladığında sanki cehennem sadece onun için yaratılmış gibi ağlayan, oturduğunda ise sanki biraz sonra boynuna zinciri vurulacak bir köle gibi oturan kimse diye anlatmaktadırlar. 'Allah korkusuyla ağlayanların efendisi' diye anılmaktadır. Hasan Basri, korkuyla yaşayanlara sadece bir örnektir.

Beşinci halife olarak kabul edilen Ömer bin Abdülaziz'i vefatından sonra hanımı Fatıma'ya sorduklarında onun çok fazla namaz kıldığını, oruç tuttuğunu ve Kur'an tilavetiyle meşgul olduğunu anlatmış, sonra da ilave ederek 'Ondan daha fazla namaz kılan, oruç tutan, Kur'an tilavetiyle meşgul olan birileri vardır da ondan daha fazla Allah korkusuyla ağlayan kimseyi ben bilmiyorum' demiştir.

Kim Garanti Edebilir!

Âişe annemiz anlatıyor:

"Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemi gülerken küçük dili görünecek şekilde hiç görmedim. O sadece tebessüm ederdi. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem gökyüzünde bir bulut ya da rüzgâr görse bu mübarek yüzünden anlaşılırdı.

Bir keresinde, 'Ya Resûlallah, insanlar bir bulut görseler yağmur yüklü olduğunu düşünerek sevinirler. Hâlbuki sen bir bulut gördüğünde rahatsız olduğunu ben yüzünden anlıyorum. Bunun sebebi nedir?' diye sordum. Bana,

'Âişe, o bulutun azap yüklü olmadığı konusunda bana kim garanti verebilir? Nitekim geçmişte bir kavim rüzgâr ile helak oldu. Rüzgârı gördüklerinde 'İşte bize yağmur getirecek bir bulut' demişlerdi' buyurdu."

(Ebu Davud, Edeb, 112/5098)

ZÜHD HEYECANI

Dünya, insanın asıl yurduna gitmek için imtihandan geçtiği yerdir. İmtihan gereği dünya, insana cazip hâle getirilmiştir. Allah dünyayı insanın hoşuna gidebilecek şeylerle donatmış, insanı da kalbiyle dünyayı sevme, dünyada gördüğü şeylere bağlanma duygusuyla yaratmıştır. Rabbimiz kendi katında değersiz olan bu dünyayı insanın arzuyla isteyeceği yer hâline getirmiş, sonra da dünyada bu dünyanın geçiciliğini bilerek yaşamamızı emretmiştir. Kimin daha güzel amel edeceğini denemek için yeryüzünü süslerle donatmıştır. İmtihanın konusu dünyaya rağmen Allah'a kul olabilmek, daha güzel amel yapabilmektir. İyi ve kötü, doğru ve yanlış bu imtihan zemininde birbirinden ayrılacaktır.

"Bilin ki dünya hayatı bir oyun, bir eğlence, bir gösteriş, aranızda bir övünme, mal ve evlatta bir çokluk yarışından ibarettir.

Tıpkı bir yağmur gibi bitirdikleri çiftçileri imrendirir, sonra kurumaya yüz tutar, bir de bakarsın ki sararmıştır, ardından da çerçöp hâline gelmiştir. Ahirette ise ya çetin bir azap yahut Allah'ın bağışlaması ve hoşnutluğu vardır. Dünya hayatı aldatıcı bir yararlanmadan başka bir şey değildir." (Hadid Suresi, 20)

Sonunda çerçöp hâline gelecek şeyler için insanların övündüğü, eğlendiği, gösteriş yaptığı yerdir dünya; hâlbuki mü'minin Rabbi katındaki güzellikleri düşünerek çekiciliğine rağmen nimetlerini geçici olarak kullandığı yer olmalıdır. Çünkü dünyada gördüğümüz her güzellik dünya şartlarında güzeldir, dünya bitince dünyanın güzellikleri de tükenecektir. Her nimetin aslı cennettedir. Sonsuzluk vatanı cennet; bitmeyen, tükenmeyen, bozulmayan, eskimeyen nimetlerle donatılmıştır. Dünyada verilen tüm güzellikler, cennetteki asıllarının hayal edilmesi için ikram edilmiştir. Cennet her nimetin ve güzelliğin asıl yurdudur. Ahiret, dünyada güçlükle elde edilen her şeyin zahmetsizce lütfedileceği yer olacaktır.

"Sakın kendilerini sınamak için onların bir kesimini yararlandırdığımız dünya hayatının çekiciliğine göz dikme! Rabbinin sana verdiği nimetler daha hayırlı ve daha kalıcıdır." (Taha Suresi, 131)

Zühd, dünyanın çekiciliğine göz dikmeden nimetlerinden kısa süreli yararlandığını bilerek mü'mince yaşamak demektir. Rabbimizin, dünyaya değer vermeden yaşamamızı istediği hayat kalitesidir. Altınlar, gümüşler, evler, bahçeler, atlar ve arabalara hayran olarak yaşayan insanın dünyaya

rağmen ahireti tercih etmesi demektir. Zühd kalitesiyle yaşamak; insanların mallarıyla ve çocuklarıyla övündüğü, kendilerini daha zengin olana kıyas ettiği dünyada zevkler içinde kaybolmadan yaşamaktır.

Dünya hayatı imtihanlarla ve tercihlerle doludur. Zühd zevklerin, hırsların, güçlerin yarıştırıldığı ve daha kalabalık olanların kazandığı bu dünyada ebedî olan cennete uyumlu kalmayı tercih etmektir. Dünyada, dünya nimetleri içerisinde Allah'a bağlı olarak yaşamaktır.

Zühd Kalitesi

Mü'min zühd kalitesinde yaşamak için Kur'an-ı Kerim'den dünyanın konumunu, mü'minin bu dünyada bulunma amacını, ahiret yurdunun sonsuzluğunu tanımanın önemini ve dünyanın cazibesiyle başa çıkmanın yollarını öğrenmelidir.

Dünya, Allah katında oyun ve eğlenceden ibarettir. Haksızlıkların çok, menfaatin az, aldananlarının ise fazla olduğu yerdir. Bu dünyada mü'min, daha güzel amel yapmak için kulluk yarışındadır. Ahiret hayatı, mü'minin hak ettiği değeri bulduğu Allah katında bahtiyar olacağı hayattır. Mü'min cennet karşılığında dünyayı satmış ve kârlı bir alışveriş yapmış kimsedir.

Kâfirler ise dünya hayatıyla başa çıkamayan, dünyada iyi ve güzel her şeyden faydalanarak nimetleri tüketen, buna rağmen dünyada bulunma maksatlarına uyumlu yaşamayan, büyüklük taslayarak yoldan çıkan kimselerdir. Rabbimiz dünyada yaşayarak ahirete karşılık dünyayı tercih eden kâfirleri şu şekilde tarif etmektedir;

"İnkâr edenler ateşin başına getirilince 'Size ait iyi ve güzel şeyleri dünya hayatınızda tükettiniz ve onlardan yararlandınız, şimdi ise yeryüzünde haksızca büyüklük taslamanıza ve yoldan çıkmanıza karşılık olarak aşağılayıcı cezayı çekeceksiniz!' denilecektir." (Ahkaf Suresi, 20)

Ahiret hayatı mü'min için daha hayırlıdır. Mü'min dünyada, kalıcı ve kendisi için daha hayırlı olan ahiret hayatını tercih etmiştir. Zühd mü'minin hayat tercihidir.

Zühdün anlamı yukarıdaki ayetler ışığında okunmalıdır. Ahireti tercih etmek; dünyada yaşamak için gayret etmemek, yememek, içmemek, uyumamak, evlenmemek, sürekli ibadetle meşgul olmak değildir. Allah ve Peygamberi sallallahu aleyhi ve sellemin dünyalık olarak helal kıldığı şeylerden uzaklaşmak değildir.

Zühd, dünya nimetleri arasında sıradan değil nitelikli yaşamaktır. Helal dairesinde ve Allah'ın yasakladığı şeylere tenezzülsüz yaşamak, ahiretten

beklentilerini dünyada gidermeye çalışmamaktır.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin mübarek lisanından zühd kalitesi şöyle tarif edilmektedir:

"Dünyaya karşı rağbet gösterme ki Allah seni sevsin. İnsanların elindekine karşı tenezzülsüz ol ki insanlar seni sevsin." (İbni Mace, Zühd, 1/4102)

O hâlde zühd kalitesinde yaşamak, ahiret sevgisinin dünya sevgisinden büyük olması ve başkalarına karşı tenezzül etmeden yaşamak demektir.

Bir başka hadis-i şerifte de Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem, ahiret sevgisini besleyenin dünya sevgisinin azalacağını belirtmekte ve:

"Kimin amacı ahiret ise Allah onun kalbine dünyaya karşı zenginlik verir" buyurmaktadır. (İbni Mace, 4105)

Zahid Kimdir?

Zühd kalitesinde yaşayan mü'mine zahid adı verilmektedir.

Zahid, elinde olmayan dünyaya gönlünde de yer bulundurmayandır.

Zahid, dünya elinde olsa bile iradesini ahiretten yana kullanandır.

Zahid, başka bir mü'min kardeşini gördüğünde 'bu benden daha zahiddir' diye hüsn-i zanda bulunandır.

Zahid, tenezzülsüzlüğünün reklamını yapmayan ve zühdünü gizli yaşayandır.

Zahid, ahirette kendisine fayda vermeyecek şeylerden uzak durarak yaşama prensibinde olandır.

Zahid, dünyaya karşı beklentilerini olmazsa olmaz görmeyendir.

Zahid, dünyadaki nimetleri elde edemediğinde kahrolmayan; elde ettiğinde de sarhoşluğunu yaşamayandır.

Zahidlerin efendisi Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemdir. Dünyanın tüm kapıları kendisine açılmışken azla yetinmeyi tercih eden O'dur.

"Tâbiin efendilerimizden biri Âişe annemizi ziyaret eder. Âişe radıyallahu anha ona yemek ikram ettikten sonra,

'Bir yemek yiyip doyduktan sonra ağlamaya başlarım' der. Nedeni sorulunca da şu cevabı verir: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin dünyadan ayrılıp gittiği ana kadar vallahi et ve ekmekle günde iki defa karnını doyurduğunu görmedim." (Tirmizî, Zühd, 38/2356; Müslim, Zühd, 1)

* * *

Ahmed bin Hanbel *Zühd* isimli hadis kitabında rivayet ediyor.

Âişe annemiz anlatıyor:

“Ensardan bir kadın yanıma gelmişti. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin sert yatağını gördü. Evine dönüp içi yün dolu bir yatak gönderdi. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem yanıma geldiğinde yatağı gördü.

‘Bu nedir?’ diye sordu. Ensardan filanca kadının yatağını gördüğünü ve bana bunu gönderdiğini söyledim. Bunun üzerine Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ‘Onu geri götür’ dedi. Evimde kalmasını istedim, üç defa bu uyarıyı yaptı ve sonra buyurdu ki:

‘Âişe! Ben dilesem Allah, dağları bana altın ve gümüş olarak akıtırdı.’ Ben de yatağı geri gönderdim.”

* * *

İbni Mes’ud radıyallahu anh anlatıyor:

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin yanına girmiş, O’nu bir hasırın üzerinde uyumuş olarak gördüm. Hasır yanağında ve vücudunun açık olan taraflarında izler bırakmıştı.

‘Ey Allah’ın Resûlü! Sana bir yaygı (halı) getirsek de hasırın üzerine sersek, hasırın sertliği size gelmese’ dedim. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ise:

“Dünya ile benim misalim, bir ağacın altında gölgelenip giden yolcunun misali gibidir’ buyurdu.” (Tirmizî, Zühd 44/2378)

Zühd Heyecanı

Dünya hayatını Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bir ağacın gölgesinde gölgelenmek olarak nitelendirmiştir. Dünyaya bundan fazla verilen değer mü’min için kayıptır. Mümin, ahiret kazancı için dünyada zühd tercihiyle yaşayan kimsedir.

Haramları terk etmek zühdün ilk basamağıdır. Kalbi haramlara olan hayranlığından ve ilgisinden kurtarmak gerekmektedir. Şüpheli konulardan uzak durmak mü’minin kulluk görevidir. Haramlar ve şüpheli şeyler mü’minin dünyaya dair koparması gereken ilk zinciridir.

Zühdün ikinci aşaması, helallerden fazla olanı terk etmektir. Gereksiz sorular, anlamı olmayan konuşmalar, faydasız şeylerle bağlantıyı kesmektir. Mü’min takatince bu aşamada da başarılı olmayı hedef edinmelidir.

Zühdün üçüncü merhalesi ise mü’minle Allah arasına giren meşguliyetlerden uzak durmaktır. Gönle hoş gelen şeyi daha çok sevilen

için feda etmektir. Daha aşağısını verip daha hayırlısını almak demektir. Cennette kendisine verilecek olan nimetleri dünyada verilenlere tercih etmektir. Birinci ve ikinci aşamayı tamamlamış olan kimse, üçüncü evreyi de gözünün önünde ideal zühd olarak bulundurmalıdır.

Yaşadığı zamanın en büyük âlimi olarak tanınan, abid ve zahid biri olan Abdullah bin Mübarek örneği zühdün çeşitleri konusunda dikkatle incelenmelidir:

Abdullah bin Mübarek'e 'Sen zahid bir adamsın' dediklerinde şu cevabı verirmiş:

'Asıl zahid Ömer bin Abdülaziz'dir. Dünya onun ayağına geldi de o tenezzül etmedi. Benim elimde ne var ki ona zahidlik edeyim.'

Ömer bin Abdülaziz; eli altındaki saraya, sultanlığa, paraya tenezzül etmeyip halife olduğu gün, çarşıdaki en ucuz kumaşı satın alıp iki yıllık halifeliği müddetince sarayı olmasına rağmen kerpiçten bir evde yaşadığı için zahiddir.

Abdullah bin Mübarek, onca üstün vasfına rağmen insanların kendisine iltifatına tenezzül etmediği ve başka bir zahidin zühdünü takdir edebildiği için zahiddir.

Zühd, Allah'ın huzurunda kaliteli mü'min olarak yaşama heyecanıdır. Bu heyecan herkesin takati oranında muhakkak bir ucundan yaşayabileceği bir tattır.

Zühd Ayarları

1- Mü'min, Allah'ın nimet olarak kendisine yazdığından razı olmalıdır.

2- Başkalarının sahip olduklarına özenmeyip az da olsa elindeki ile yetinmeli, kanaat göstermelidir.

3- Zahid olmak dünyada iyi bir meslek sahibi olmamak, para kazanmak için çalışmamak değildir. Bilakis Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem en hayırlı geçimin herkesin kendi kazancını sağlaması olduğunu belirtmiştir. Tüm kazanma ve çalışmaları Allah'ın helal çizgisinde kalarak yapmak, kalbin ahireti unutup tamamen dünyadaki kazancına odaklanmasını engellemek ise zühd ayarını yakalamaktır.

4- Zühdle yaşamak, devamlı aç kalmak değildir; mideyi Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin sünnetine göre doyurmaktır.

5- Zühd, övülmeyi beklemeden takdir edilmeye tenezzülsüz yaşamaktır.

6- Kişinin bedeni üzerinde hakkı vardır, ailesi üzerinde hakkı vardır, Rabbine karşı görevleri vardır. Bu üçünden birini yapamaz hâle getirecek

şeyler zühd değildir. Mesela bakımsız olmak, ibadetten dolayı ailesine vakit ayıramamak zühd işareti olarak kabul edilmemelidir. Yukarıdaki üç hak eksiksiz yerine getirilmelidir.

7- Allah'ın kulun üzerindeki hiçbir nimeti küçük görülmemelidir. Mü'min kaybettiklerine üzülmez, verilenlere şımarmaz, kendini beğenmez.

8- Dünyaya karşı sevgiyi artıran şeylerden uzak durmalı, zahid yaşamak için zühd bir çevre oluşturmalıdır.

9- Zühd belli kıyafeti giymek, belli şekilde konuşmak, gülmemek, eğlenmemek değildir. Allah'ın çizdiği helal sınırını aşmadan, dünyanın güzelliklerinde Allah'ı unutmamaktır. Tembelliğe kılıf değildir.

10- Zühd heyecanı yaşamak için adım atacak mü'min ilk önce Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin hadis-i şeriflerinden sünnet bilgisi ve fıkıh öğrenmelidir. Kur'an bilgisi, sünnet bilgisi ve neyi, nerede, ne zaman yapılacağını bildiren fıkıh bilgisi olmadan zühdden söz etmek mümkün değildir. Zihin önce mü'mince donanımlı olmalıdır ki davranışlarda zühdün eserinden söz edilebilsin.

Zahidlik Alametleri

Mü'min zühdün alametlerini üzerinde taşımak için gayret sarf eder. Mü'minin gayretini gören Rabbimiz de ona nimetini lütfeder. Her nimette olduğu gibi zühd nimetini de Allah sadece değişmek isteyene nasip eder. Zahidlerin ortak ahlakını, zühde giden yolda kendimizde değiştirmemiz gerekenler olarak da okuyabiliriz. Zahidler;

- Dünyada ebedî kalmayı isteyecek kadar dünyaya dalmayan,
- Hırslı ve kendini ispat edecek sözler sarf etmeyen,
- Helale şükreden, harama düşmemek için sabreden,
- Ne zaman ve nerede öleceğinin derdine düşmeden hüsn-i hatime (güzel son) isteyen,
- İnsanların övgülerini beklemeden, makam ve şöhret derdi olmadan izzetle yaşayan,
- Dünyada ne yediğine-içtiğine, hangi evde yaşadığına takılıp kalmayan,
- Fakir olmayı ya da zengin yaşamayı eşit gören,
- İnsanlardan yana hediye ya da teşekkür beklentisinde olmayan kimselerdir.

SABIR CİDDİYETİ

Allah Teâlâ dünyayı, sebepleri sadece kendi katında bulunan bir hikmetle yaratmıştır. Bu hikmet gereği biri mutlu iken hemen yanındaki ağlayabilmekte, birileri açken çok da uzağında olmayan başka biri tokluktan çatlayacak gibi yaşamaktadır. Sağlıklı olan birileri hastalanmış olanlara ibretle bakmaktadır. Aynı çatının altında yaşayan insanların her biri kendilerine ayrı dünyalar kurarak apayrı duygular yaşayabilmekte; bir gün mutluluktan çatlayacak kadar gülen insan, ertesi gün anlamsızca durgunlaşabilmektedir. İnsan kendini beş sene önce hayal edemediği sıkıntılar içinde bulabilmekte, ardından hüzünlerin yaşandığı sevinçler, kolaylıklara gebe olan zorluklar bu hikmetin gereği olarak gerçekleşmektedir. Gülen de ağlayan da aç olan da tok kalan da sıkıntı içinde olan da nimetler içinde coşan da Allah'ın hikmeti içerisinde imtihanını vermektedir. İnsan olarak yaratılmış mü'min olarak seçilmiş olmanın kulluk sınavını vermektedir. İnsan olarak yaşamak, mü'min kalarak hayata tutunmak bu hikmetin içinde bulunduğunu itiraf etmek ile kolaylaşacaktır.

Çünkü insanın denenmeden, sınavdan geçirilmeden yaşayacağı bir dünya yoktur. Rabbimiz doğru olanlarla olmayanları muhakkak ortaya çıkaracaktır. Dünya kulların kulluklarını ispat edecekleri yerdir.

"İnsanlar, denenip sınavdan geçirilmeden, sadece 'iman ettik' demekle bırakılacaklarını mı sanıyorlar?

Ant olsun ki biz onlardan öncekileri de sınamıştık. Allah, elbette doğru olanları ortaya çıkaracaktır keza O, yalancıları da mutlaka ortaya çıkaracaktır." (Ankebut Suresi, 2-3)

Mü'min, Rabbimizin bir hikmetle yarattığı sınav yeri olan dünyayı ve dünya içindeki olayları rabbanî bir bakışla izlemelidir. Hiçbir olayın altında ezilmeden yaşamış olduğu sevinçlere, üzüntülere, hastalıklara ve afiyete mü'mince bakabilmelidir. Bu bakış açısını geliştirecek ve mü'mini dünyadaki olayları yaşarken Allah'ın huzurundaki nimetlere hazırlayacak olan en büyük ibadet sabırdır.

Sabır; mü'minin yaşadığı olaylara bakışı, kendi duyguları ve davranışları üzerinde otokontrol sağlayabilmesidir. Sabır; görülen, duyulan, başa gelen hadiseler karşısında mü'mince yaşamak, Allah'ın razı olduğu kul olarak kalabilmek için son nefese kadar kendimizle verdiğimiz mücadelenin adıdır.

İnsan kaçışı olmayan bir sınavdadır. Bu sınavın kazananları ise sabredenler olacaktır.

"Ant olsun ki sizi biraz korku ve açlıkla; mallardan, canlardan ve ürünlerden eksiltmekle sınayacağız. Sabredenleri müjdele.

Onlar başlarına bir musibet geldiğinde 'Doğrusu biz Allah'a aitiz ve kuşkusuz O'na döneceğiz' derler.

İşte Rablerinin lütufları ve rahmeti bunlar içindir ve doğru yola ulaşmış olanlar da bunlardır." (Bakara Suresi, 155-157)

Sabredenler

Sabredenler Allah'ın haramlarına düşmemek için azamî gayret gösteren, farzlarını eksiksiz yerine getirmek için çalışan kimsedirler.

Sabredenler Kur'an-ı Kerim'in çizmiş olduğu kulluk standartlarında, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin örnekliğinde yaşamak için sebat eden ve kararlılık gösterenlerdir.

Sabırla Allah'tan yardım isteyen kimseler için dünyada yaşamak mümkündür. Yoksa dünya sabredemeyenler için yüktür.

Allah, sabredenlerle beraberdir. Sabredemeyenler Allah'tan yardım göremeyeceklerdir.

Korku, açlık, mal ve can imtihanı sırasında sabredenler cennetle müjdelenmiştir.

Darlıkta, hastalıkta ve savaş zamanında sabredenler; doğru yolda olan takva sahibi kimselerdir.

Mü'minler sabırlı davranıp disiplinli hareket ederlerse Allah, meleklerini de mü'minlere yardım etmeleri için görevlendirecektir.

Sabredenler Allah'ın sevdiği kimselerdir. Çünkü Allah sabredenleri sever.

Sabredenler göstermiş oldukları dayanma gücü sebebiyle kendilerine yakışan mü'mince davranışı sergilemiş olurlar.

Sabredenler ve sabırlı olmakta yarışanlar başarıya ulaşacak olanlardır.

Sabredenler, 'Rabbimiz üzerimize sabır yağdır ve Müslüman olarak canımızı al' diye dua eden, Allah'tan bu hâl üzere kalabilmek için yardım isteyen kimselerdir.

Müslüman'a düşen, güzel bir sabır göstermektir.

Kötülükten sakınan ve sabreden kimselerin mükâfatına Allah kefildir.

Sabredenler iradelerini güçlendirerek yaşayan kimselerdir.

Sabredenlere sabırlarının karşılığı hesapsız olarak verilecektir.

Sabır Çeşitleri

Sabır, Allah'ın rızasını umarak Allah için yapılan her iştedir. Allah'ın takdir etmiş olduğu kadere, vermiş olduğu imtihana karşı gösterilen dayanıklılığın adı sabır olduğu gibi günaha düşmemek için verilen mücadelenin adı da sabırdır.

1- Allah'a kullukla ve ibadetler esnasında gösterilen sabır, sabrın önemli bir bölümdür. Rabbimiz sabır ve sebatla kulluk edilmesini emretmiştir.

İbadete başlamadan önce ihlâsın ve niyetin ölçümü yapılırken, riyanın karışması engellenirken gösterilen tavrın adı sabırdır.

İbadete başladıktan sonra ibadet esnasında; kalpte huşuyu sağlamak ve ibadeti eksiksiz yapmaya gayret etmenin adı sabırdır.

İbadeti tamamladıktan sonra Allah'ın bu ibadeti yapmaya takat verdiği düşünülerek kişinin kendi ibadetini beğenmesi, değerlendirmesine karşı gösterilen tavır sabırdır.

2- Günahları terk etmeye karşı sabır. Henüz günaha düşmeden kulun ayağının kaymasından korkarak 'Ben filanca günahtan uzağım' itirafında bulunup kalbinin günaha ısınmasını engellemeye çalışması sabrın çeşididir.

3- Musibetlere karşı sabır. Allah Teâlâ mü'min kulunu fakirlikle, insanın tek başına altından kalkması mümkün olmayan sıkıntılarla imtihan etmektedir.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, veba hastalığının başka topluluklara gönderilen bir çeşit azap ve musibet olduğunu söyledikten sonra buyuruyor ki:

"Allah onu mü'minler için rahmet kıldı. Veba hastalığına yakalanan, sabredip ecrini umarak ve başına Allah'ın yazdığından başka hiçbir şey gelmeyeceğini bilerek memleketinde kalan kimse şehit sevabına nail olur." (Buharî, Tıb, 31)

4- Hastalıklara karşı sabır. Allah mü'mine hastalığı ya günahlarına keffaret olması ya da kendi katında derecesini artırması için verir. Kul sabrederse bu hastalık onun günahlarına keffaret olur. Bir hadis-i şerifte Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem, mü'minin sağlıklı zamanlarda yapmış olduğu ibadetlerin, hasta yatağında yatmış olduğu vakitlerde de sanki yapıyormuş gibi sevabını kazanacağını bildirmiştir. Bir başka hadis-i şerifte de gözlerini kaybetmekle imtihan edilen bir mü'mine gözlerine karşılık cennetin verileceği müjdelenmiştir.

5- Sevdiği kimseyi kaybetmeye karşı sabır. Allah, mü'min bir kulunun sevdiği bir dostunu aldığı zaman o mü'min kul sabreder ve sabrının

karşılığını yalnız Allah'tan beklerse bunun karşılığı cennettir.

6- Allah'a davette sabır. Rabbimiz göndermiş olduğu peygamberlere kâfirlerin eziyetlerine sabırlı olmalarını emretmiştir. O peygamberler de davet ettikleri kimselere karşı 'Sizin bize verdiğiniz eziyete elbette göğüs gereceğiz' demişlerdir. Musa aleyhisselama iman etmiş olan ve sonra da Firavun tarafından hunharca şehit edilmiş sihirbazlar da iman eder etmez Firavun'un zulmüne karşı 'Allah'ım, üzerimize sabır yağdır' diye dua etmişlerdir. Allah'a davet edecek olan, dinini anlatacak her mü'min, muhatabından gelecek her tavra karşı Allah'tan sabır istemeli ve sabır göstermelidir.

7- Öğrenmek ve ilim sahibi olmak için sabır.

8- İnsanî ilişkilerde sabır. Rabbimiz kullarına davranışlarında ve ilişkilerinde sabrı emretmekte,

"İyilikle kötülük bir olmaz. Sen (kötülüğü) en güzel olan davranışla sav, o zaman bir de göreceksin ki aranızda düşmanlık bulunan kimse kesinlikle sıcak bir dost oluvermiş.

Bu sonuca ancak sabırlı olanlar ulaşabilir, yine buna ancak (erdemlerde) büyük pay sahibi olanlar ulaşabilir" buyurmaktadır. (Fussılet Suresi, 34-35)

Sabır Kuralları

• Zulme rıza göstererek zalimin zulmüne tepki vermemek sabır değildir.

• Sabır, felaketle karşılaşıldığı ilk anda olmalıdır. Sabırla ilgisi olmayan ilk olumsuz tepkiden sonra sabrı hatırlamak, sabır göstermek değildir.

• Yeri geldiğinde konuşmamak, engel olunması gereken yerde hareketsiz kalmak sabır değildir.

• Başarısızlığın ve tembelliğin adı da sabır olamaz.

• Öfke, acelecilik ve ümitsizlik sabrın engelidir. Öfke bulunan yerde sabır yoktur. Acele istenilen sonuçlar sabırdan uzaktır. Ümitsizlik sabır ibadetinin başında ya da sonunda bulunamaz.

• Sabrın sonucunu mü'min dünyada bekleyemez. Mü'mine düşen sadece sabretmek ve beklemektir. Sonuç, takva sahibi kimseler için hep güzel olacaktır.

"Yoksa Allah içinizden cihat edenleri ortaya çıkarmadan ve sabredenleri belirlemeden cennete gireceğinizi mi sanıyordunuz?"
(Al-i İmran Suresi, 142)

Sabır Ciddiyeti Kazanmak İçin

• Dünya hayatının var oluş amacı ve mü'minin bu dünyadaki konumunu bilmek,
• Allah'ın dilediğini dilediği zamanda yarattığına, dilediği musibeti indirdiğine, dileği musibeti engellediğine iman etmek,
• Allah'ın sevdiği kulların sabır dolu hayatlarından dersler almak,
• Zorlukla beraber kolaylıklar ikram eden Allah'tan yardım istemek,
• Sabırla namazı bir araya getirmek,
• Allah'ın rahmetinden ümit kesmeden teenni ile beklemek gerekmektedir.

Sabreden Cennetlik Kadın

Ata ibni Ebi Rebah'tan şöyle rivayet edilmiştir:

"Abdullah ibni Abbas radıyallahu anhuma bana 'Sana cennetlik kadın göstereyim mi?' dedi. Ben de 'Evet, göster' dedim:

İbni Abbas şöyle dedi:

Şu iri yarı siyah kadın var ya! İşte bu kadın bir gün Nebi sallallahu aleyhi ve selleme geldi ve:

'Beni sara nöbeti tutuyor ve üstüm başım açılıyor. İyileşmem için Allah'a dua ediniz' dedi. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem,

'Eğer sabredeyim dersen sana cennet vardır. Ama yine de istersen sana şifa vermesi için Allah'a dua ederim' buyurdu. Bunun üzerine kadın,

'Ben hastalığıma sabrederim. Ancak sara tuttuğu zaman üstümün başımın açılmaması için dua buyurunuz' dedi. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem de ona dua etti." (Buharî, Merda, 6)

* * *

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Mü'minin durumu gıpta ve hayranlığa değer. Çünkü her hâli kendisi için bir hayır sebebidir. Böylesi özellik sadece mü'minde vardır. Sevinecek olsa şükreder; bu onun için hayır olur. Başına bir bela gelecek olsa sabreder; bu da onun için hayır olur."

(Müslim, Zühd, 64)

RABBİNE GÜVEN

İnsan güçsüz yaratılmıştır. Kendisinden güç alabileceği, kendisiyle ayakta durabileceği, aciz olmayan birine itimat etmeye muhtaçtır. İtimat edeceği kişi, kendisi gibi yok olup gidecek bir fani olmamalıdır. Kendisi aciz durumda olan başka bir acizin güveniyle kuvvet bulamayacaktır.

Mü'minlerin sığınacağı, evveli ve sonu olmayan, her şeyi elinde bulunduran Allah'tır. İtimatları ve güvenleri Allah'adır. Güçlerini ve cesaretlerini Allah'tan alırlar. İman rahatlıklarını onlara Allah verir. Gerçek mü'minler Allah'ın adı anıldığı zaman yürekleri titreyen, Allah'ın ayetleri okunduğunda da imanları pekişen ve sadece Rablerine güvenen kimselerdir.

Sadece Rablerine güvenen mü'minler, Allah'ın kendilerinin vekili olmasından memnun ve kullarına yeteceğinden emin olarak yaşarlar. Allah mü'minlerin yardımındadır. Mü'minler Allah'a ne kadar güvenirlerse O'ndan o kadar yardım görürler. Mü'minler Allah'a ne kadar dayanırlarsa şeytandan ve tuzaklarından o kadar uzak yaşarlar. Allah'a güveneni, Allah muhakkak sonuca ulaştırır.

Tevekkül eden;

Allah'tan yardım görür. "*Allah size yardım ederse artık sizi yenecek hiçbir kimse yoktur, eğer sizi yardımsız bırakırsa O'ndan sonra size kim yardım edebilir? Mü'minler yalnız Allah'a güvensinler."* (Al-i İmran Suresi, 160)

Tevekkül eden;

Şeytanın hâkimiyetinden korunur. *"Gerçek şu ki o şeytanın, iman etmiş olanlar ve Rablerine dayanıp güvenenler üzerinde bir hâkimiyeti olamaz."* (Nahl Suresi, 99)

Tevekkül eden;

Allah'ın sevgisini kazanır. "*Karar verince de Allah'a güven, doğrusu Allah kendisine güvenenleri sever."* (Al-i İmran Suresi, 159)

Tevekkül eden;

Mü'min için en büyük sonuç, cennettir.

"İman edip dünya ve ahiret için yararlı işler yapanları -hiç şüpheniz olmasın- içinde ebedî kalmak üzere altından ırmaklar akan cennetteki köşklere yerleştireceğiz; sıkıntılara katlanan, yalnız Allah'a dayanıp güvenerek işlerini gerektiği gibi yapanlara ne güzel karşılık!" (Ankebut Suresi, 58-59)

Tevekkül etmek, sadece Allah'a güvenmek kalbin ibadetidir. Mü'minleri kalp huzuruna eriştiren bu itimattır. Rabbine güvendiği kadar mü'min, kaliteli mü'min olmuş olur. Çünkü tevekkül imanın yansımasıdır. Tevekkülün kaynağı mü'minin imanıdır. İman ne kadar dış etkilerden korunarak yaşanıyorsa Allah'a güven o kadar büyük, Allah'ın yardımı da o kadar hızlı olur.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir gün şöyle buyurdu:

"Geçmiş ümmetler bana gösterildi. Peygamber gördüm, yanında üç beş kişilik küçük bir grup vardı. Peygamber gördüm, yanında bir iki kişi bulunuyordu. Ve peygamber gördüm, yanında kimsecikler yoktu. Bu arada önüme büyük bir kalabalık çıktı. Kendi ümmetim sandım. Bana 'Bunlar Musa'nın ümmetidir, sen ufka bak' dediler.

Baktım, çok büyük bir karaltı. 'İşte bunlar senin ümmetindir. **İçlerinden hesapsız-azapsız cennete girecek yetmiş bin kişi vardır'** dediler.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem sözünü tamamlayınca kalkıp evine gitti. Oradakiler hesapsız-azapsız cennete girecek yetmiş bin kişinin kimler olabileceği hakkında konuşmaya başladılar.

Onlar bu meseleyi tartışırken Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem geldi:

'Onlar büyü yapmayan, yaptırmayan, uğursuzluğa inanmayan ve Rablerine güvenen kimselerdir' buyurdu.

Bunu duyan Ukkaşe bin Mihsan yerinden fırladı ve:

'Beni de onlardan kılması için Allah dua et ya Resûlallah' dedi.

Peygamber aleyhisselam da: 'Sen onlardansın' buyurdu." (Buharî, Rikak, 50)

Tevekküle Dair

1- Rabbine güvenecek olan mü'min tevekkülü tam anlamıyla gerçekleştirebilmek için Rabbini, kudretini, esmâü'l-hüsnâsını iyi tanımalıdır. Her işin O'nda bittiğini iyi bilmelidir.

2- Allah'a güven seviyesi imanın canlılığı veya donukluğu ile ilgilidir. İmanın canlılığını engelleyen şeyleri kalpten uzaklaştırmak, olumsuz etkilendiği ortamlardan imanı korumak gerekmektedir.

3- Mü'min Allah'a güvenerek huzura erebileceğine iman etmelidir. Bu sebeple Allah'ın onun için takdir ettiği hayattan razı olarak yaşamalı ki Allah ona her işinde yardım etsin.

4- Herkesin bir güvencesi vardır. Kimi malına kimi otoritesine, kimi diline kimi de gücüne güvenerek yaşar. Ama hepsi kaybetme korkusuyla karşı karşıyadır. Mü'min dünyada mal, otorite, dil, kalem, beden gücüne

bağlı kalmadan yaşamalıdır ki tevekkülü tam olabilsin. Tevekkülün engeli, bu nimetlerin mü'minin elinde olması değildir. Ancak bu nimetlerle ya da biriyle yaşayabileceğini yoksa çaresiz kalacağını düşünmesi engeldir.

5- Şüpheler ve şehvetler tevekkülün engelidir. Din üzerinden yapılan tartışmalar, içinde bulunduğu durumdan memnun olmamak, hep maddeten daha büyük maddî beklentiler taşımak Allah'a güvenin önündeki engellerdendir.

6- Mü'min her işini Allah'a havale eder, O'na güvenir. Ancak kendisini hedefine ulaştıracak maddî-manevî sebepleri elinden geldiği kadar yerine getirmeden tevekkül ettiğini iddia edemez. Tevekkül, kişinin sonuca ulaşmak istediği işlerinde vesilelere tutunduktan sonra işi Allah'a salmasıdır. Mesela evin kapısını kilitlemeden gelebilecek hırsızlara karşı Allah'a güvenmek tevekkül değildir, güven suistimalidir. Tevekkül, kul olarak elinden gelmeyeni mülkün sahibine salmaktır. Kulun elinden geleni yapmamış olması ise kendi tembelliğidir.

Bir adam Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gelip "Devemi salıp da mı tevekkül edeyim, bağlayıp da mı tevekkül edeyim?" diye sormuş, Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem, "Deveni bağla, sonra tevekkül et" buyurmuştur. (Tirmizî, 2517)

Başka bir hadis-i şerifte Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem mü'mine; kendisine fayda veren şeyin peşine düşmesini, sonuca ulaşmak için Allah'tan yardım isteyip dua etmesini, asla acizlik ve tembellik göstermeden gayret etmesini, sonra işin sonucunu Allah'a salmasını emretmektedir. İşini Allah'a salan mü'min sonuç için elinden geleni yaptığından Allah'ın kendisi için takdirinden memnun kimsedir.

Mü'min, sadece Allah'a güvenerek yaşama kalitesini Allah'tan istemelidir. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Allah'a tam güven kalitesini yakalamaları için ümmetine şu duayı öğretmiştir:

"Allah'ım! Sana teslim oldum, sana inandım, sana dayandım. Yüzümü ve gönlümü sana çevirdim, senin yardımınla düşmanlara karşı mücadele ettim.

Allah'ım! Beni saptırmandan yine sana, senin büyüklüğüne sığınırım –ki senden başka ilah yoktur. Ölmeyecek diri yalnız sensin. Cinler ve insanlar ise hep ölümlüdürler." (Müslim, Zikir, 67)

Rabbine Güven, O Sana Yeter

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Kim evden çıkarken *‘Allah’ın adıyla çıkıyor, Allah’a güveniyorum. Günahlardan korunmaya güç yetirmek ve taate kuvvet bulmak ancak Allah’ın tevfik ve yardımıyladır’* derse ona,

‘Doğruya iletildin. İhtiyaçların karşılandı. Düşmanlarından korundun’ diye cevap verilir. Şeytan ondan uzaklaştırılır.”

Sadece Allah’tan İste

Sevban radıyallahu anh anlatıyor:

“Bir defasında Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem,

‘Kim bana halktan hiçbir şey istemeyeceğine dair söz verirse ben de ona cenneti vaad ederim’ buyurdu. Bunun üzerine,

‘Ben söz veriyorum’ dedim.”

Hadisi rivayet eden kişi, Sevban radıyallahu anhın bu hadiseden sonra hayatı boyunca hiç kimseden bir şey istemediğini ifade etmiştir.

(Ebu Davud, Zekât, 27/1643)

Yemen’den bir grup yanlarında erzakları olmadan hacca giderler. Yemenli bu hacılar Allah’a tevekkül ettiklerini söyleyerek yanlarına ne yiyecek ne içecek hiçbir şey almazlar. Bu sebeple insanlardan dilenmek zorunda kalırlar.

Mekke’de gördükleri kimseden yiyecek-içecek şeyler isterler. İnsanlar verirse yerler, vermezlerse isterler. Onların bu durumu sorulduğunda da: “Biz tevekkül sahibi kimseleriz” derler.

Bunun üzerine Allah Teâlâ “*Azık edinin, kuşkusuz azığın en hayırlısı takvadır”* ayetini indirir. Rabbimiz azıkları yanında olarak başkalarına tenezzülsüz yaşamanın takvaya daha uygun olduğunu, takvanın da en önemli azık olduğunu bildirmiştir.

(Buhari, Hac, 6/1523)

RABBİNDEN MEMNUN

Rabbimiz Allah,

İman etmiş olan mü'min erkek ve mü'min kadınları,

Dünya ve ahiret için yararlı işler yapan toplumun en hayırlı kimseleri olarak tanıtmaktadır.

Dünya ve ahiretleri için çalışan mü'minler Rablerine sonsuz saygı ve

O'nun cennetini kaybetme korkusu içerisindedirler. Bu mü'min erkek ve kadınları Allah;

Katında altından ırmaklar akan,

İçinde ebedî kalacakları,

Adn cennetleri ile ödüllendirir.

Allah onlardan razı olmuştur.

Onlar da Allah'tan razı olmuşlardır.

Cennete giren mü'min erkekler ve mü'min kadınlar için cennetteki maddî nimetlerden sonra Allah'ın onların hâllerinden razı olduğunu öğrenmeleri en büyük sevinçleri olacaktır. Allah'ın kendisinden razı olduğu mü'min; kötü sondan kurtulmuş, cennetlerle ödüllendirilmiş kimsedir.

Allah'ın rızasını kazanmak mü'minin ulaşmak istediği sondur. Mü'min bu son için yaşar, bu sona ulaşmak için çalışır. Bu sonuç; mü'minlerin dünyada Allah'ın takdirinden, seçtiği dinden, verdiği emirlerinden memnuniyetlerinin sonucudur.

Allah'tan memnun olarak yaşayan mü'minin kalbi Allah'ın muhabbetiyle doludur. Göğsü bu muhabbet için açıktır. Hareketleri ve davranışları kalpteki memnuniyetini ve muhabbetini tasdik eder. Mü'min kulun Rabbinden memnuniyeti, hayatına İslam rengini kazandırır. Yaşadığı hayatın tesiriyle değil Allah'tan razı olmanın huzuruyla yol alır. Böylece kanaat sahibi ve kalbi mutmain bir kimse olarak yaşar. Allah'ın kendisine vaad etmiş olduğu Adn cennetlerine kadar 'Allah'ın rızasını kazanmak' hedefine koşar.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Allah'tan razı olmuş kimsenin, imanın tadına varıp gerçek mü'min olarak yaşayabileceğini bildirmektedir:

"Rab olarak Allah'tan, din olarak İslam'dan, peygamber olarak Muhammed sallallahu aleyhi ve sellemden razı olan kimse imanın tadına varmıştır." (Müslim, İman, 56)

Rab olarak Allah'tan razı olmak; Allah'ın kuluna yeteceğinden emin olmak, O'nun kulu olmaktan memnun olmak, mü'min kulu için takdir ettiği hayattan, verdiği rızıktan, yarattığı coğrafyadan, bağışladığı kabiliyetlerden memnun olmak demektir. Rab olarak Allah'tan razı mü'min O'na güvenir, O'na dayanır, ne isteyecekse sadece O'ndan ister.

Din olarak İslam'dan razı olmak; Allah'ın mü'minler için seçmiş olduğu İslam'ın şeriatından, kurallarından, helallerinden, haramlarından razı olmak, mü'min için çizmiş olduğu sınırlardan memnun olmak demektir. Din olarak İslam'dan razı olan mü'min, dinine büyük bir tazim ile bağlıdır. Dini üzerinden yapılan tartışmalardan uzak, gönlünü sadece İslam'a açan kimsedir. İslam'ı hayatı olarak yaşayan, emirlerine teslim olan, Allah'ın dinine ve emirlerine dair kalbinde bir ağırlık taşımayan, dinini kendi çıkarları doğrultusunda yorumlara açmayan, İslam'ın rengiyle yaşayan kimsedir.

Resûl olarak Muhammed sallallahu aleyhi ve sellemden razı olmak; Allah'ın İslam dinini anlatması ve yaşaması için O'nu seçmesinden, din adına konuşma yetkisinin sadece O'na verilmesinden memnun olmak demektir. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemden razı olmak; O'nun getirdiği hükümlere boyun eğmek, O'nun söz ve davranışlarını mutlak surette benimsemek demektir.

Zaten Allah'tan ve O'nun takdirinden razı olan mü'minler için başka bir seçim olabilir mi?

"Bir mü'min erkek veya bir mü'min kadının, Allah ve Resûlü bir emir ve hüküm verdiklerinde artık işlerinde bundan başkasını seçme hakları olamaz. Allah'ın ve Resûlü'nün emrine itaat etmeyenler doğru yoldan açıkça sapmışlardır." (Ahzab Suresi, 36)

Allah'ın kendisinden razı olmasını isteyen mü'min, önce 'Rabbinden, dininden, peygamberinden razı' kalitesinde yaşamalıdır.

"Ey imanın huzuruna kavuşmuş insan! Sen O'ndan razı, O da senden hoşnut olarak Rabbine dön. Böylece has kullarımın arasına sen de katıl, cennetime gir." (Fecr Suresi, 27-30)

Razı Olan Memnun Eder

Rabbinden memnun olan mü'min, Rabbinin de kendisinden razı olması için O'nun memnun olacağı işlerle meşgul olmalıdır.

Allah'tan razı olan mü'min kul;

1- Şükür hâlindedir. Rabbinin kendisi için takdirine razı olmuş, elindeki nimetlere kanaat eden, teşekkürünü yapan kimsedir. Allah'tan razı olan kişi nankörlükten uzaktır. Çünkü Allah, kulunun şükretmesinden hoşnut olur.

2- Allah'ın kulları üzerindeki lütuflarının farkındadır. Gökyüzüne, yıldızlara, dağlara, insana, insanın doğuşuna ibretle bakar. Tefekkür ederek ibadete dalar.

3- Az da olsa devamlı ibadet yapar. Allah'ın en çok sevdiği ve razı olduğu ibadet az da olsa devamlı olandır.

4- Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak için dua eder.

5- Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme itaat eder. Rabbimiz, kendisinin sevgisini ve rızasını kazanmanın şartının Peygamber'e uymak, tâbi olmak olduğunu bildirmiştir.

6- Allah'tan razı olan mü'min çokça tövbe eder. Allah, tövbe edenleri sever.

7- Allah'ın razı olacağı güzel işlerle meşgul olur.

8- Dili Allah'ı zikretmeyle yaş olduğu hâlde ölmeyi ister.

9- Anne-babasını razı eder. Allah'ın rızası ana-babanın rızasından geçer. Allah'ın memnuniyeti de anne-babanın memnuniyetsizliğinden geçer.

Razı Edecek İşler

Allah'ın rızasını kazanmak isteyen için Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyuruyor ki:

"Allah sizin için üç şeyden razı olur; üç şeyden de memnun olmaz:

O'na kulluk yapmanızdan,

O'na hiçbir şeyi ortak koşmamanızdan ve

hep birlikte Allah'ın ipine sarılıp ayrılığa düşmemenizden memnundur.

Dedikodu yapmanızdan, çok soru sormanızdan ve malı boş yere zayi etmenizden hoşnut olmaz." (Müslim, 1715)

Rabbinden Memnun Kadın

Uhud gazvesi sonrasında Medine'ye 'Resûlullah öldürüldü' haberi ulaşır. Sonradan bunun bir şayia olduğu öğrenilse de mü'minler Peygamber aleyhisselamı gözleriyle görene kadar ikna olamazlar. Savaş sonrasında ensardan bir kadın kendi yakınlarını aramaya başlar. Oğlunun şehit düşmüş bedenini görür, babasının şehit düşmüş bedenini görür, kocasının şehit düşmüş bedenini görür, en sonunda da erkek kardeşinin şehit düşmüş bedenini gösterirler ona. Dört yakınını kaybetmiştir.

Ama kadının ilk sorusu ‘Resûlullah nerede?’ olur. ‘Resûlullah yaşıyor mu?’ Kadına Resûlullah’ın yaşadığını söylerler ama ikna olmaz, gözleriyle görmek ister. Sonunda onu Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin yanına götürürler. Kadın O’nun sağ olduğunu görünce,

‘Senden sonra her dert kolaydır ya Resûlallah!’ der.

Rabbi O’ndan Razı Oldu

Suheyb er-Rumî radıyallahu anh, hicret edip Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gitmek üzere yola koyuldu. Kureyşliler’den birkaç kişi onu arkasından takip ettiler. Takip edildiğini anlayınca bineğinden indi ve müşriklere,

‘Ey Kureyşliler! Biliyorsunuz ki ben aranızda en iyi ok atan biriyim. Allah’a yemin ederim ki torbamda bulunan bütün okları atıncaya kadar yanıma yaklaşamayacaksınız. Sonra da sizinle kılıcımla elimde ondan bir parça kalana kadar çarpışacağım. Daha sonra da istediğinizi yaparsınız. Ama isterseniz size Mekke’de malımın nerede olduğunu söyleyeyim, siz de benim rahatça gitmeme izin verin.’

Onlar da ‘olur’ dediler.

Suheyb, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin yanına Medine’ye ulaşınca Peygamber aleyhisselam ona: ‘Ne kârlı bir alışveriş, ne kârlı bir alışveriş!’ dedi ve bunun üzerine Bakara Suresi’nin 207. ayet-i kerimesi nazil oldu:

“İnsanlardan öylesi vardır ki Allah’ın rızasını arayarak canını satar. Allah, kullarına çok şefkatlidir.”

* * *

Ebu Hureyre radıyallahu anh Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellemin meclisinde bulunuyordu. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem,

“Şu sözleri amel etmek, onlarla amel edecek birine öğretmek için kim benden öğrenmek ister?” dedi. Ebu Hureyre hemen “Ben ya Resûlullah!” dedi.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Haramlardan sakın ki insanların en çok ibadet edeni olasın.

Allah’ın sana verdiklerinden razı ol ki insanların en zengini olasın.

Komşuna iyilik et ki gerçek mü’min olasın.

Kendin için istediğini insanlar için de iste ki gerçek Müslüman olasın.

Çok gülme; çünkü çok gülmek kalbi öldürür.”
(Tirmizî, 2305/2458)

ARADIĞIMIZ SEBATTIR

Mü'minin üzerine bir güneşin doğmasından ve dünyasını aydınlatmasından daha önemli gerçeği, hakikati bulması ve yaşamasıdır. Gök semalarının altında yolunu kaybetmiş on binlerce insanın arasında hakikatin nuruyla ısınmasıdır. İslam bu nurun adıdır. İslam, Rabbimizin kullarının yaşamaları için beğendiği ve seçtiği dindir. İslam'ın emir ve yasaklarına teslim olan mü'minler, bu teslimiyetin gerektirdiği şekilde yaşamakla da mesuldürler. İman etmiş olmak kadar imanla kalabilmek de mü'minin görevidir. Kelime-i şahadeti getirmiş kimseler için iman, bir daha bozulmaz bir kıvamda durmak demek değildir. Her mü'min ilk günkü iman kalitesini korumakla, ideal mü'min seviyesine ulaşmakla görevlidir.

İslam'a göre Müslümanca yaşamak; istikrarlı bir şekilde güzel ve faydalı işlerle meşgul olmak, dengeli bir hayatı ölene kadar devam ettirmeye sebat etmektir. Sebat, mü'min olmanın gururuyla ölene kadar mü'min kalitesinde yaşamak demektir. İmanın insana her daim yol gösterebilmesi, ibadetlerin her gün yeni bir heyecanla yerine getirilmesi samimiyetle ve kararlılıkla yol almaya bağlıdır.

Rabbimiz iman etmiş olan kullarından hakkı yaşamak konusunda sebat beklemektedir. Bu sebeple her mü'min kılmış olduğu her namazın her rekâtında Rabbimizden 'Bizi doğru yola nimet verdiklerinin yoluna ilet.' diye sebat üzerine kalabilmek için dua etmektedir. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin en çok yaptığı dua, 'Ey kalpleri evirip çeviren Allah'ım, kalbimi dinin üzerine sabit kıl' duasıdır. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ümmetine dindar olmanın dindar kalmak demek olmadığını, imanın kalpte sabitleşmesi için gayret ve duanın zorunlu olduğunu bildirmektedir.

Sebat üzerine kalabilmek için şeytanın vesveselerine aldırış etmeden, nefsin aşırılıklarına iltifat etmeden istikrar ile ibadetlerde devamlılık sağlamak gerekmektedir. Tövbe, kararlılıkla devam edebilmemiz için ilk limanımızdır.

Gençlik Heyecanı

Dinimiz İslam, her insanın kendi fıtratıyla uyumludur. Emir ve yasaklar her mü'minin takati ölçüsündedir. Allah kullarından imkânsızı istememektedir. Sebat üzerine kalabilmek için önce fıtrat ve din uyumu yakalanmalıdır. Zamanında ölçüsüz başlangıçlar, zamanla dini öğrenme ve

yaşamada bıkkınlığa sebep olmaktadır. Hâlbuki din kolaydır, dini kendileri için zorlaştıran kimseler altında ezilmeye mahkûmdurlar. Kolay yaşanabilen dini sadece bir ucundan yaşamak da ölçüsüzlüktür. Sadece bir ucundan yaşanan din, kişiyi ya 'Bu zamanda bu kadarı olur!' mantığına götürecek ya da ibadetlerde ve davranışlarda aşırılıkla yaşanamaz hâle getirecektir.

İlim öğrenmeyi istemek, kendini geliştirmeye çalışmak, sohbet meclislerinde bulunmak gençlik zamanlarına mahsus aktiviteler değildir. Kendini geliştirmek, daha dindar olabilmek için gayret etmek bir zamanların işi diye anılmamalıdır. Gençlik günlerinde hareketli, heyecanlı ve öğrenme isteği olan birinin, dinini öğrenme konusunda emekliliğe ayrılmış olması dinin fıtratla uyumunu beceremememesidir.

İmanda, hayırda, ibadette, güzel işler yapmada, kitap okumada, sadaka vermede sebat üzerine olmak bir gençlik heyecanı değil; genç-yaşlı, kadın-erkek her mü'minin imanını istikrarla yaşaması demektir.

Zamanında öyle olmak mü'min için bir teselli olmamalıdır. Her zamanda ve her şartta imanı ve ibadetleri kıvamında yaşamak mü'minin ideali hâline gelmelidir. Bir zamanların mü'mini değil her zamanın ideal mü'mini olmak hedefimizdir.

Sebat İçin Ölçü Şart

Mü'minin imanda, ibadette ve ahlakta imanının kalitesiyle yaşayabilmesi için itidalli olması şarttır.

İmanda ölçülü olmak için Allah'ın emir ve yasaklarının önüne akıl geçirilmemeli, Allah'ın istediği ve Resûlü sallallahu aleyhi ve sellemin öğrettiği gibi olmalıdır. İman insanların müdahalesinden, yorumlarından uzak olduğu gibi teslim olmak içindir.

İbadette sebat için Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin ibadetine benzerliği ölçü alınmalıdır. Âişe annemiz, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin ibadet hayatından bahsederken sabahlara kadar asla uyumadan namaz kıldığını, ramazan ayı dışında aralıksız bir ay oruç tuttuğunu görmediğini bildirmiştir. İbadetin sebat üzerine devam etmesi önündeki en büyük engel, sünnete göre olmamasıdır. Sünnete uygun olan ibadet hayatı, farzları yerine getirdikten sonra 'az da olsa devamlı nafileler' ile kulluk yarışına devam etmektir.

Ahlakta sebat için mü'min, taşıdığı imana göre değişime hazır olarak yaşamalıdır. Ancak bu değişim bir anda mümkün değildir. Mesela; doğru yaşayan ve doğru sözlü bir insan olmak da ahlakta hedefimizdir. Bu hedefe

bir anda ulaşmak ise imkânsızdır. Gelmek istediğimiz son noktaya ancak küçük adımlarla ilerleyebiliriz. Atılan her bir adım sebatın göstergesi, belki yıllar sonra ulaşılacak hedefin habercisidir.

Ölçümüz Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemdir. Ölçüsüzlük ise çok ya da az, sünnet dışı yapılan her iştir.

Mü'minler Sebat Eder

Rabbimiz Kur'an'ında mü'minleri 'sağlam söze iman etmiş, sebat üzerine yaşayan kimseler' olarak anlatmaktadır. Sağlam söz, 'eşhedü en lâilâheillallâh ve eşhedü enne Muhammeden abduhû ve resûluhû'dur. Sebat üzerine yaşayan mü'minlere Allah, dünyada iken yollarında eğrilmeden devam etmelerine yardım edeceğini vaad etmiştir.

Mü'minlerin sebatı:

1- Düşmana karşıdır. Düşmana karşı sebat iki türlüdür. Birincisi savaş hâlinde mü'minlerin kâfirlerle savaştan kaçmamalarıdır. İkinci sebat türü kâfirlere benzememe üzerine yaşam tarzı benimsemeleridir. Kâfirlerin sözlerini, davranış biçimlerini, yaşam tarzlarını taklit etmemek ve onların fikirlerini, fiillerini sempatik görmemektir.

2- Şeriatımızın hükümlerine bağlılıkta ve uygulanmasında olmalıdır. Haramlardan uzak, farzları yerine getirerek bir hayat sürmek olması gereken sebattır. Yapılan hatalardan sonra tövbe etmek de bu sebatın göstergesidir. Allah'ın değerli tuttuğuna mü'min de aynı değeri vermeli, şeriatının emirlerini gönülden yerine getirmelidir.

3- Mü'minin üçüncü sebat alanı, fitne dönemlerinde imanını yaşayabilmektir. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem 'karanlık günler' olarak tanımladığı fitne günlerinde dinini olduğu gibi yaşayan, sünnete sımsıkı bağlı olarak imanlarını ayakta tutan mü'minler için 'O zamanda ibadet etmek bana hicret etmek gibidir' buyurmuştur. Demek ki fitne günlerinde ibadet normal günlere kıyasla çok da zor olacaktır.

4- Bela ve musibet anında sabırlı olmaya karşıdır. Rabbimiz imtihan anında sabırla sebat eden kimseler için 'Sabredenleri müjdele!' buyurmuştur.

5- Mü'minlerin sebatı ölüm esnasındadır. Ancak bu son için mü'minin yapabileceği tek şey, ölmek istediği hâl üzere yaşamak ve güzel son için dua etmektir.

6- Allah'a davet etmek üzerine de olmalıdır. Dinini her şart ve mekânda olduğu gibi anlatmak, çekinmeden, emirleri ve yasakları değiştirmeden

nakletmek mü'minin olması gereken sebat hâlidir.

Sebatla İlgili Bazı Ayetler

"Onların sözü şunu demekten ibaretti: Rabbimiz! Günahlarımızdan ve işimizdeki aşırılıklardan ötürü bizi bağışla, sebatımızı artır, kâfir topluluğa karşı bize yardım et." (Al-i İmran Suresi, 147)

"İnkârcılar, 'Kur'an O'na bütünüyle bir defada indirilseydi ya!' diyorlar. Oysa biz onu senin kalbine iyice yerleştirmek için böyle yaptık ve onu uygun aralıklarla parça parça gönderdik." (Furkan Suresi, 32)

"İman edenlere sebat kazandırsın, Müslümanlar'a rehber ve müjde olsun diye Rabbin tarafından bir gerçek olmak üzere Kur'an'ı ruhu'l-Kudüs'ün indirdiğini söyle." (Nahl Suresi, 102)

"Ey iman edenler! Bir düşman birliği ile çatıştığınız vakit sebat ediniz ve Allah'ı çokça anınız ki zafer sizin olsun." (Enfal Suresi, 45)

"Evet, yeminlerinizi aranızda bir kandırma aracı yapmayın; sonra sapasağlam basmışken ayağınız kayar ve insanları Allah yolundan saptırmanızın acı meyvesini tadarsınız, ayrıca ağır bir azapla da cezalandırılırsınız." (Nahl Suresi, 94)

"Tâlut askerleriyle birlikte ayrılıp sefere çıkınca 'Allah muhakkak sizi bir nehirle imtihan edecek, kim ondan içerse benden değildir -eliyle bir avuç alan müstesna- ondan tatmayan da bendendir' dedi. İçlerinden pek azı dışındakiler ondan içtiler. Kendisi ve onunla beraber inananlar nehri geçince 'Bugün Câlut'a ve askerlerine karşı bizim gücümüz yok' dediler. Allah'a kavuşacaklarını umanlar ise 'Nice az birlik vardır ki Allah'ın izniyle sayıca çok birliği yenmişlerdir, Allah sabredenlerle beraberdir' dediler.

Câlut ve askerlerinin karşısına çıkınca da 'Rabbimiz! Bizi sabırla donat, bize sebat ver ve inkârcı topluluğa karşı bize yardım et' diye niyazda bulundular." (Bakara Suresi, 249-250)

Sebata Yardım Eder

- Allah'ın ayetlerini, nimetlerini tefekkür etmek.
- Kur'an-ı Kerim okumak ve tedebbür etmek. Çünkü mü'minlerin, Allah'ın adı anıldığında kalpleri titrer, okunan Kur'an imanlarını artırır. Kur'an-ı Kerim iman edenlere sebat kazandırmak için indirilmiştir.
- Allah'ı çokça anmak sebatı kolaylaştırır.

• Dua etmek, çokça dua etmek. Bilhassa Kur'an'ımız sebat hâli için şu duayı bizlere öğretmektedir: 'Rabbimiz! Verdiğin hidayetten sonra kalplerimizi saptırma. Bize katından rahmet bağışla. Çünkü bağışlayıcı olan yalnız sensin.'

• Kalbin sebatı imanın kuvvetine bağlıdır. İmanın kuvvetini etkileyen etkenlerden uzak durmak sebatı kolaylaştıracaktır.

• Salih arkadaşlar edinmek.

• Doğru metotla doğru eğitim sebat üzerine olmaya yardım eder. Önemli ve öncelikli sırası gözetilerek herkes kendi takatince dinini öğrenmeye devam etmelidir. Yine herkes kendi kabiliyeti doğrultusunda dini adına neler yapabileceğini bilenle istişare ederek sebat zemini hazırlamalıdır.

• Selef-i salihinin hayatlarını okumak. Sadece birinin hayatını okuyunca o olmaya çalışmak sebatın engeli olacaktır. Herkes selef-i salihinden birden fazla örneği tanıyarak kendi kabiliyetine uygun, taklit edebileceği bir örnek bulmalıdır.

• Allah'ın yardımına güvenmek. Allah'ın yardımından ümit kesmeden yaşamak.

Sebat Eden Kazanır

Ebu Abdullah Habbab bin Eret radıyallahu anh şöyle dedi:

"Hırkasını başının altına yastık yapmış, Kâbe'nin gölgesinde dinlenirken Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme -müşriklerden gördüğümüz işkencelerden- şikâyette bulunduk ve:

'Bize yardım dilemeyecek, Allah'a bizim için dua etmeyecek misiniz?' dedik. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle cevap verdi:

'Önceki ümmetler içinde bir mü'min tutuklanır, kazılan bir çukura konurdu. Sonra da bir testere ile başından aşağı ikiye biçilir, eti-kemiği demir tırmıklarla taranırdı. Fakat bütün bu yapılanlar onu dininden döndüremezdi. Yemin ederim ki Allah, mutlaka bu dini hâkim kılacaktır. Öylesine ki yalnız başına bir atlı, Allah'tan ve sürüsüne kurt saldırmasından başka hiçbir şeyden endişe etmeksizin San'a'dan Hadramut'a kadar emniyetle gidecektir. Ne var ki siz sabırsızlanıyorsunuz." (Buharî, Menakıb, 25)

Sebat Eden Kazanır

Önceki ümmetler içerisinde bir kral, iman etmiş kimseleri imanlarından döndürmek için hendekler kazdırmış, içlerini ateşle tutuşturmuş, işkenceler ediyordu. Dinden dönmeyen herkesi zorla ateşe atıyordu. Resûlullah

sallallahu aleyhi ve sellemin haber verdiği bu hadise, Buruc Suresi'nde şu ayet-i kerimelerle anlatılmaktadır:

"O çukurları, alev alev yanan ateş çukurlarını hazırlayanlar mahvolmuşlardır! Hani o sırada ateşin başında oturmuşlar, inananlara yaptıklarını seyrediyorlardı. Aziz, övgüye layık, göklerin ve yerin maliki olan Allah'a inandıklarından dolayı yalnızca bunun için mü'minlerden öç aldılar. Allah her şeye şahittir. Mü'min erkeklere ve mü'min kadınlara işkence edip de sonra tövbe etmeyenler var ya; işte onları cehennem azabı, yakıcı azap beklemektedir.

İman edip dünya ve ahiret için yararlı işler yapanlara gelince, onlar için altından ırmaklar akan cennetler vardır. İşte büyük kurtuluş budur." (Buruc Suresi, 4-11)

Kralın adamları kralın emrini yerine getiriyor, tek tek Müslümanlar'ı ateşe itiyordular. En sonunda kucağında çocuğu ile bir kadın getirdiler, kadın bir ara ateşe girmemek ister gibi sendeleyince kucağındaki çocuk,

"Anneciğim, sık dişini sabret; çünkü sen hak üzeresin" dedi. (Müslim, Zühd, 73)

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyuruyor ki:

"Gece karanlığı gibi fitneler bastırmadan yararlı işler yapmada acele edin. O zaman insan mü'min olarak sabahlar, kâfir olarak geceler; mü'min olarak geceler, kâfir olarak sabahlar. Dinini küçük bir dünyalığa satar."

(Müslim, İman, 51/118)

* * *

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ümmetine şöyle dua etmeyi öğretmiştir:

"Allah'ım! Senden bütün işlerde sebat etmeyi ve doğrulukta kararlı olmayı istiyorum. Senden nimetine şükretmeyi ve sana en güzel biçimde ibadet etmeyi istiyorum.

Allah'ım! Senden selim bir kalp, doğru söyleyen bir dil istiyorum.

Bildiğin her türlü hayırdan istiyorum. Bildiğin bütün şerlerden sana sığınıyorum. Bildiğin günahlarımdan sana istiğfar ediyorum."

(Tirmizî, Daavat, 23/3407)

SOSYALLİK VE NARİNLİKTE UFKU GENİŞ İNSAN

Müslümanlık, İslam kalitesinde yaşamaktır. İnsanî duygu, hissiyat ve davranışların İslam'ın rengiyle boyanmasıdır. Rabbimiz, insanın insanca yaşayarak Müslümanlıkla şahsiyet kazanmasını istemiştir. Şahsiyet sahibi mü'minlerin oluşturdukları toplum, İslam toplumudur. Sadece namaz kılmak, tesettürlü olmak, oruç tutmak iyi Müslümanlık ölçüleri kabul edilmemelidir. İyi insan, iyi Müslüman Allah'ın kendi katında 'iyi, güzel' dediği insandır. Allah, insanların kendilerini İslam'a göre değiştirmelerini emretmiştir. Bu değişim, insanların ibadet hayatlarında olacağı gibi ahlakî yaşantılarında, kalp dünyalarında, sosyal ilişkilerinde de izlenmek zorundadır. Rabbimiz Allah, insan için belirlediği standartta yaşayan kimselere 'iyi Müslüman' demektedir.

İnsanın fıtratında var olan kötü özellikleriyle Müslümanlık kalitesinde yaşayabilmesi ancak kendini eğitmesiyle mümkündür. Kendisini ahlakî, insanî tavırlarında ve kişilik anlamında eğitmeyen insan, Müslümanlıkla kazanması gereken kaliteyi de kazanamayacaktır. İnsan, kulluk kalitesine ancak insanî özelliklerini eğiterek yükselebilecektir.

İyi insan ve iyi Müslüman, kalbini kötülüklerden arındıran temiz kalpli kimsedir.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme 'İnsanların hangisi daha faziletlidir?' diye sorulmuş, şu cevabı vermiştir:

"Temiz kalpli, doğru sözlü olan herkes."

Bunun üzere ashab-ı kiram 'Ya Resûlallah! Doğru sözlü olmanın ne demek olduğunu biliyoruz. Peki, temiz kalpli kimdir?' diye sormuş. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de şöyle buyurmuştur:

"Temiz kalpli kimse, kalbinde asla günah, taşkınlık, nefret, samimiyetsizlik ve haset bulundurmayan, takva sahibidir." (İbni Mace, Zühd, 24/3397)

Temiz kalpli olmak, doğuştan kazanılan bir özellik değil, herkesin yükselmesi istenen seviyedir. Mü'minler olarak toplu hâlde İslam görüntüsü verilebilmesi, bireysel olarak mü'minlerin 'iyi'lik kalitesinde yaşamalarına bağlıdır. Bir arada yaşamayı beceremeyen insanların 'iyi'lik kalitesinden

söz edilemeyecektir. Her mü'min kendini iyileştirmek, iyi olmak ve iyilik yapmak zorundadır.

İyi Mü'min Sosyal Mü'mindir

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem,

"Mü'min, geçinir ve geçinilir kimsedir. İnsanlarla iyi geçinmeyen ve kendisi ile geçinilemeyen kişide hayır yoktur" buyurmuştur. (Ahmed, 9198)

Sosyal mü'min, insanlarla güzel geçinen kimsedir. Geçinebilmek güzel ahlak ile mümkündür. Yumuşaklık insanî ilişkilerde iyi düzeyde iletişim kurabilmeyi sağlamaktadır. Geçinebilme ölçüsü 'kendisine davranılmasını istediği gibi başkasına davranmak' seviyesidir. Başkasının şahsiyetini yıpratan, muhatabına duyarsız davranan kimseler iyi Müslümanlık kalitesini yakalayamayacaktır. İyi mü'min; başkalarının duygularını gözardı etmeden, insanları incitmekten korkarak, iyi-kötü her insana mü'mince davranan kimsedir.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, mü'min toplumu tek bir vücuda benzetmektedir. Tek bir beden hâlinde yaşayan mü'min toplumu, başkasının başına geleni kendi başına gelmiş gibi hisseden kimselerden oluşmaktadır.

"Mü'minler birbirlerini sevmekte, birbirlerine acımakta ve birbirlerini korumakta bir vücuda benzerler. Vücudun bir uzvu hasta olduğu zaman diğer uzuvlar da bu sebeple uykusuzluğa ve ateşli hastalığa tutulurlar." (Müslim, 2586)

İyi mü'minin geçinebilme ve kendisiyle geçinilebilme kuralları:

1- 'İnsanların en hayırlısı, insanlara en faydalı olandır.' İnsanlara fayda sağlayabilecek herhangi bir alanda herhangi bir işle meşgul olmak gerekmektedir. Mesela bir iş yapana yardım etmek, iki kişinin arasını bulmak faydalı işlerdendir.

2- Kendisinden daima hayır beklenen, kötülüğünden emin olunan kimse olmak gerekmektedir. Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem, 'Sizin en kötünüz kendisinden hayır beklenmeyen ve kötülüğünden emin olunmayandır' buyurmaktadır.

3- Teşekkür etmesini ve takdir etmesini bilmek önemlidir.

4- Allah'ın yaratmış olduğu her insana değer vermek bu kurallar arasındadır.

5- Bir mü'min başkasıyla arasında geçen iyi günleri unutmamalı, yok saymamalıdır.

6- Mü'min, mü'min kardeşine 'Allah için iyi geçinme' samimiyeti ile davranmalıdır. Bir ilişki Allah için olduğu müddetçe samimidir.

7- Bir kimse günahkâr hatta kâfir bile olsa zor durumda olana yardım edilmelidir.

8- Herkesle aynı şekilde değil her insanla hak ettiği şekilde ve anlayabileceği seviyede ilişki kurmak gerekmektedir.

9- Hemen karar vermemek de yüzeysel karar vermemek de geçim kurallarındandır.

10- Biriyle geçinebilmek, mü'minle geçinilebilmesi bir karakter olmalıdır; bir defaya mahsus bir davranış biçimi değil. Kötü tecrübeler edinmek iyi kalmanın engeli değildir.

Sosyallikte Narince Tavırlar

a- Müslüman; dinini anlatma, bir kişiye daha fazla olsa mü'min kimliğini öğretme hareketliliğinde olmalıdır. Bunun için narince davranır;

- Hayırda öncülük etmeye gayret eder.
- Unutulmuş bir sünneti ihya eder.
- Umut vaad eder.
- Yumuşak bir üslup kullanır.
- Dinini öğrenmeye Kur'an'ı öğrenme ile başlar
- İlmin ve âlimin konumunu korur, suistimale mahal vermez.
- Kendisinden önceki tecrübeleri önemser.
- Bir şeyi birden fazla defa söylemiş olmaktan usanmaz.

b- Mü'min, kardeşliği mukaddes değeri olarak görmelidir. Bunun için narince davranışlarda bulunur;

- Müslüman kardeşlerine müsamahakâr davranır.
- Kardeşine onun haberi olmadan arkasından dua eder.
- Küs durma sınırını üç günden fazlaya taşımaz.
- Kardeşini bedeninin bir parçası olarak görür, kardeşinin acısını hisseder.
- Kardeşinin ayıbını örter.
- Güzel geçim derdinde olur.
- Kullanacağı dili ve üslubu iyi seçer.
- Hüsn-i zanla muamele eder.

c- Sosyal mü'min hangi ortamda bulunursa o ortama değer katan kimsedir. Bu sebeple;

- Hasta ziyaretinde bulunur.

• Komşuluk ilişkisini önemser.
• Cenazesi olan kimseye üç gün içerisinde taziyede bulunur.
• Ölen bir mü'minin ardından istiğfarda bulunur, kim olursa olsun ölünün ardından konuşmaz.
• Susamış olan kimseye su ikram eder.
• Fakirlere, salih mü'minlere muhabbet besler.
• Öfkesini yutar.
• Bulunduğu yere hiç olmazsa hayvanlar faydalansın diye fidan diker.

d- Mü'min saygındır, sosyal ortamında da saygıyı önemser. Bu sebeple;

• Ehl-i Sünnet büyüklerine, âlimlere tazim gösterir.
• Kendini insanlardan soyutlayarak büyüklenmez.
• Vakar sahibidir ve başka insanlara karşı tenezzülsüz yaşar.
• Mizah yaparken de mübah çerçevesinde mizah yapar ve onurunu korur. Başkasının şahsiyeti üzerinden mizah yapmaz.
• Kıyafeti düzgündür, temizdir.
• Cemaate yetişmek için bile olsa yolda koşmaz, normal hızda yürür.
• Muhatabına tüm vücuduyla yönelerek konuşur ve dinler.
• Misafirleri ile yemek yerken önce misafirlerinin yemeğini bitirmesini bekler, kendi bitirip onları izlemez.
• Kendinden yaşça büyük olana saygı duyar.
• Kimsenin ayıbını araştırmaz, kimseyi kötü lakaplarla anmaz.
• Tartışmaya girmez, tartışma ortamında da beklemez.

e- Mü'min sosyal ortamında narin olmak için kendini geliştirmelidir. Bunun için;

• Kibir, haset, dedikodu gibi kalbî hastalıklarından kendini arındırmaya çalışır.
• Kendini değiştirmek için dua eder.
• Kendisine yapılan hatayı affeder ama bir delikten iki defa ısırılmaz, aynı kişiye karşı tedbirli olur.
• Olaylara güzel tarafından bakar, güzel düşünür.
• Kimseyi, hiçbir iyiliği küçük görmez.
• Mü'minleri Allah için sever ama en çok Allah'ı sever.
• Anne-babasına iyi davranmak en önemli özelliğidir.
• Sıla-i rahim bağını asla koparmaz.
• Ona gelmeyene de gider, ona selam vermeyene de selam verir.

İyi Mü’mine Sosyallik Nasihatleri:

1- *“Onların fısıldaşmalarının birçoğunda hayır yoktur. Ancak bir sadaka verilmesini yahut bir iyilik yapılmasını ya da insanların arasının düzeltilmesini isteyenler müstesnadır. Kim Allah’ın rızasını elde etmek için bunu yaparsa biz ona ileride büyük bir karşılık vereceğiz.”* (Nisa Suresi, 114)

2- *“Allah yolunda harcama yapın, kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın. İyilik edin, kuşkusuz Allah iyilik edenleri sever.”* (Bakara Suresi, 195)

3- “Müslüman, Müslüman’ın kardeşidir. Ona zulmetmez, haksızlık yapmaz, onu düşmana teslim etmez. Müslüman kardeşinin ihtiyacını giderecek kimsenin Allah da ihtiyacını giderir. Kim bir Müslüman’dan bir sıkıntıyı giderirse Allah Teâlâ, o kimsenin kıyamet günündeki sıkıntılarından birini giderir. Kim bir Müslüman’ın ayıp ve kusurunu örterse Allah Teâlâ da o kimsenin ayıp ve kusurunu örter.” (Buharî, Mezalim, 3)

4- “Ümmetimin iyi ve kötü bütün amelleri bana gösterildi. İyi işlerin içinde, gelip geçenlere eziyet veren şeylerin yollardan kaldırılmasını da buldum. Kötü amellerin arasında da mescitte temizlemeden bırakılmış balgamı gördüm.” (Müslim, Mesacid, 57)

5- “Bir kadın eve hapsettiği kedi yüzünden cehenneme gitti. Kediyi hapsederek yiyecek vermemiş, yeryüzünün haşeratından yemeye de salmamıştı.” (Buharî, Bedü’l Halk, 17/3318)

6- “Din kardeşini güleryüzle karşılamaktan ibaret bile olsa hiçbir iyiliği küçümseme.” (Müslim, Birr, 144)

ISLAH DA SENİN GÖREVİN

Allah şeriatını mü'minlerin bireysel ve toplumsal hayatlarına şekil vermeleri için göndermiştir. Mü'minlerin hangi zamanda ve şartta olursa olsun O'nun istediği şekil ile yaşamalarını murat etmiştir. Hayatın her alanında bu sistemin yansımalarını görmek istemiştir. Mü'minin kendi hayatını da yaşadığı toplumu da bu sistemle ihya etmesini emretmiştir. Mü'min, ibadet hayatını Allah'ın kendisine emretmiş olduğu kaidelere uygun yaşamak zorunda olduğu gibi insanlarla bir arada bulunduğu toplum hayatını da Allah'ın beklediği cemaat ruhuyla yaşamak durumundadır. Namaz için şekil ve zaman belirleyen Rabbimiz, mü'minin yaşadığı toplumun Müslüman toplumu olarak yaşayabilmesi için kurallar belirlemiştir.

Müslümanlar'ın bir arada yaşadığı her toplum, Allah'ın kulluk kalitesini üzerlerinde görmek istediği toplumdur. Ancak böyle bir toplum Allah'tan rahmet görebilir ve Allah'ın bereketini üzerinde hissedebilir. Rabbimiz, birbirine düşmüş Müslüman toplumdan razı değildir. İhtilaflar, iç çekişmeler, ayrılıklar şeytanı memnun eden ortamlardır.

Şeytan, İslam'ın cemaat hâlinde ve kenetlenmiş fertler olarak yaşanmasından rahatsızdır. Çünkü böyle bir toplum, Allah'tan yardım gören ve şeytanı mağlup eden bir toplumdur. Müslümanlar'ın sokaklarında rahat rahat dolaşamaması şeytanın mağlubiyetidir. Dilediği zaman dilediği mü'minin evine girememesi şeytanın mağlubiyetidir. Ne olursa olsun namaz kılan mü'minlerin bir arada kalmaya gayret etmeleri şeytanı mağlup etmektedir. Küslerin barışması, kırgınlıkların kalkması, hataların affedilmesi şeytana karşı toplu bir galibiyettir.

Mü'minlerin yaşadığı toplumda namazı hatırlatan ezanın bulunduğu gibi bir arada kalabilmenin gerekliliğini hatırlatan ıslah edicilerin de aktif olması gerekmektedir. Dinimizi bozmadan yaşamak ve dünyada bozulmadan kalabilmek için ıslaha mecbur olduğumuz unutulmamalıdır.

Islah, hepimizin görev alanına dâhil olan bir toplum hareketidir. Müslümanlar'ın yaşadığı toplumun karanlığını aydınlıkla değiştirecek, fitnelerin önüne engel çekecek, bir arada yaşama problemlerinin önüne geçecek bir ibadettir.

Islah; düzeltmek, iyileştirmek, sorunları çözmeye çalışmak demektir. Şeriatımız mü'minleri hem bireysel hem toplumsal anlamda ayrılığa

düşürecek, ihtilafa götürecek şeylerden korumaktadır. Bu açıdan ıslah; dinimiz İslam'ı, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin öğrettiği ilk günkü hâlini koruyarak yaşamaya ve yaşatmaya çalışmak olarak özetlenebilir.

Islah, başta Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem olmak üzere tüm gönderilmiş peygamberlerin misyonudur. Allah'ın istediği şekilde dinin ilk günkü kıvamda asırlarca kalabilmesi için peygamberlerden sonra bu görevle mü'minler görevlendirilmiştir.

"Sizden önceki toplumlar içinde yeryüzünde bozgunculuğu önleyecek birikimli kimseler bulunsaydı ya! Onlardan, kurtuluşa erdirdiğimiz az bir kesim bunu yaptı. Zulmedenlerse içinde şımartıldıkları refahın peşine düşüp günahkâr oldular." (Hud Suresi, 116)

Mü'minler ıslah görevini yerine getirmedikleri takdirde önceki ümmetlerdeki gibi toplu bozulmalar kaçınılmazdır. Kötüye müdahale edilmediği takdirde kötünün yanında iyi kalmak mümkün olmayacaktır. Rabbimiz Hud Suresi'nin bu ayetinde, bozulmadan ıslah görevini yerine getiren kimseleri 'kurtuluşa erdirdiğimiz' kimseler olarak tanıtmaktadır.

Her mü'minin, bir boyutuyla dahi olsa ıslah sorumluluğu bulunmaktadır. Islahın ilk alanı, her bir mü'minin kendisiyle Rabbi arasındaki ilişkiyi düzeltmesidir. Önce Allah korkusunun, muhabbetinin, saygısının her mü'minin anlayışında düzelmesi gerekmektedir. İkinci ıslah alanı; her insanın kendi içinde oluşan kin, nefret, inat, kibir gibi kişisel problemlerini düzeltmesidir. Üçüncü ve ıslahın toplum üzerinde izlenmesi gereken alan ise mü'minlerin ilişkilerinin sorunlardan uzaklaştırılarak iyileştirilmesi, muhtemel problemlerin engellenmesidir.

İslam, Allah'ın istediği şekilde ve topluma şekil vererek yaşanmalıdır. Allah, ibadet eden ve ıslah eden mü'minden hoşnut olmaktadır.

"Biz peygamberleri ancak müjdeciler ve uyarıcılar olarak göndeririz. Kim iman eder ve hâlini düzeltirse onlara korku yoktur, onlar üzüntü de çekmeyecekler." (Enam Suresi, 48)

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyuruyor ki:

"İslam garip başladı, başladığı gibi de tekrar garip olacaktır. Benden sonra insanlar bozulduğu zaman, sünnetim ile insanları ıslah etmeye çalışan gariplere ne mutlu!" (Tirmizî, İman, 13/2630)

Hadis-i şeriften mü'minlere çıkacak ilk nasihatler şunlardır:

1- Müslümanca yaşamaya gayret edenler İslam'ın ilk günlerinde zorluk çekmişlerdir. İlk günlerin zorluğuna tahammül eden mü'minler, Allah katında razı olunmuş kullar oldular. Tekrardan o gariplik günleri yaşanacak,

mü'minler zorluk günleriyle karşılaşacaklardır. Mü'min gariplik günlerine hazır yaşamalıdır.

2- O zorluk günlerinde eziyet çeken mü'minler imtihanlarını kazanırlarsa müjdeler onlar için olacaktır.

3- Garipler, garipliklerine bakmadan, bozulan toplumu ıslah etme derdi taşıyan kimselerdir.

4- Islah, sünnete sımsıkı yapışarak Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin örnek alınmasıyla mümkündür.

Her mü'min, dininin saf hâlde yaşanması için ıslah hareketliliği içerisinde olmalıdır. Düzeltmek Allah'ın emridir; Allah katında sorumlu tutulacağımız konulardan biridir. Sorumluluk alanımız Müslüman toplumdaki herkesi değiştirmek değildir. Elbette ideal olan toplu düzelmek, toplumu düzeltmektir. Ancak bu mü'minlerin münferit sorumluluğu değildir. Herkes öncelikle kendisinden ve çevresinden sorumludur. Allah'ın bizi hesaba çekeceği ıslah alanı da kendi çevremizdir. Zamanla ıslahına vesile olduğumuz çevre büyüyerek bir toplumu oluşturabilir.

Islah Çevremiz

• Her mü'min kendi ailesi içerisindeki ilişkileri ıslah ile görevlidir. Anne-babaya karşı, eşlerin birbirine karşı, anne-babanın evladına karşı ilişkileri Allah'ın gözetiminde ve razı olacağı ayarda olmalıdır.

• Akrabalar arasında zedelenen ilişkiler ıslah alanımızdır.

• Komşular arasında, dostların birbirlerine karşı aşınan ilişkileri ıslah alanımızdır.

• Tanıdığımız ve faydamız olacağına kanaat getirdiğimiz karı-koca ve yıpranmış arkadaş ilişkilerini barış yoluna götürmemiz ıslah alanlarımızdandır.

• Birbirlerine düşman iki aile ya da iki Müslüman topluluk arasını düzeltmeye çalışmak ıslah alanlarımızdandır.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdular ki:

"Size oruç, namaz ve sadakadan daha üstün bir iş haber vereyim mi?"

Ashab-ı kiram 'Elbette, buyurun ya Resûlallah!' dediler. Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem:

"İki kişinin arasını düzeltmek. İki kişinin arasını açmak da kazımaktır. Saçı kazımaktan söz etmiyorum, dini kazımaktan söz ediyorum." (Tirmizî, 2509)

İki kişinin arasını bulmaya çalışan mü'min, Allah'ın kendisini sorumlu tutacağı ıslah görevini yerine getirmektedir. En azından her mü'min, çevresinde bulunan kişilerin arasını düzeltmeye çalışmalıdır.

Yine Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem başka bir hadis-i şerifinde şöyle buyurmaktadır:

"İnsanın her bir eklemi için her Allah'ın günü bir sadaka vermesi gerekir:

İki kişinin arasını bulman (haklarında adaletle hükmetmen) sadakadır.

Bir kimseye bineğine binerken yardımcı olman veya yükünü hayvanına yüklemesine yardım etmen bir sadakadır.

Güzel bir söz söylemek sadakadır.

Namaza giderken attığın her adıma bir sadaka sevabı vardır. Gelip geçenleri rahatsız eden bir şeyi yoldan alıp atman sadakadır." (Buharî, Sulh, 11)

Islah Yapacak Olan;

1- Sadakaların en büyüklerinden olan ıslahı yerine getirirken karşılığını yalnız Allah'tan beklemelidir. "*Ancak tövbe edip hâllerini düzeltenler, Allah'a sımsıkı bağlanıp dinlerini yalnızca O'na özgü kılanlar başkadır. İşte bunlar mü'minlerle beraberdirler ve Allah mü'minlere ileride büyük bir mükâfat verecektir."* (Nisa Suresi, 146)

2- Islah ederken mü'min kendini değiştirmeye de devam etmelidir ki başkasını düzeltmeye çalışırken kendisi bozulmasın. *"Şuayb de şöyle dedi: Ey kavmim! Bir de şöyle düşünün: Ya benim, Rabbimden açık bir delilim varsa ve O bana tarafından güzel bir nasip vermişse? Size yasakladığımı kendim yapmak niyetinde değilim. Ben sadece gücümün yettiği kadar ıslah etmek istiyorum. Fakat başarmam Allah'ın yardımına bağlıdır. Yalnız O'na dayanıyor ve O'na yöneliyorum."* (Hud Suresi, 88)

3- Malik bin Enes radıyallahu anhın dediği gibi 'Bu ümmetin başındakiler ne ile ıslah olduysa sonra gelenleri de ancak aynı şey ile ıslah olacaktır.' Islah görevini yerine getirecek olan mü'min, Kur'an ve sünnete sımsıkı yapışan ve onları hayatında yaşamaya çalışan kimse olmalıdır.

4- Islah yapacak olan kendisine karşı yapılmış hataları görmezden gelmeli, af yolunu tutmalıdır. *"Bir kötülüğün karşılığı ona denk bir davranıştır ama kim bağışlar, düzeltme yolunu tutarsa onun mükâfatını Allah verir. Hiç şüphe yok ki O haksızlık edenleri sevmez."* (Şura Suresi, 40)

5- Kişiler arasında sünnete uygun bir ıslah yapabilmek için detaylı bir araştırma yapmalı, taraflı dinlememeli, her iki tarafı da aynı ölçüde

dinlemiş olarak ve gerekirse başka ehil kimselerle de istişare ederek hareket edilmelidir.

6- Islah yapacak olan, tarafları detaylı dinlemeli ama ıslah için ana maksadı unutup da olayların derininde takılıp kalmamalıdır.

7- Islah yapacak kimsenin adaletli, sabırlı ve çözüm odaklı olması icap etmektedir. Olayın müspet olarak sonuçlanması için acele etmemeli, zamana yayarak hareket etmelidir.

8- İlişkilerini düzeltmek istediği tarafların hissiyatlarını hesap etmeli, her birini kendi ikna olabilecekleri açılardan değerlendirerek sorunu halletmelidir.

9- Dünya hayatının geçiciliği, affetmenin mükâfatı üzerinde durmalıdır.

10- Islah eden, ibadet şuuruyla görevini yerine getirdiği için kişiler arasındaki sözlerin ve olayların başkaları tarafından bilinmesine engel olmalıdır. Hem kendisi sır olarak saklamalı hem de kişilerin dedikodu hâlinde insanlara duyurmasını engellemelidir.

"Allah bozguncuyla ıslah ediciyi bilir, birbirinden ayırt eder." (Bakara Suresi, 220)

* * *

"Mü'minler ancak kardeştirler, öyleyse iki kardeşinizin arasını düzeltin, Allah'a itaatsizlikten sakının ki rahmetine mazhar olasınız."

(Hucurat Suresi, 10)

BİRBİRİMİZİN YAMASIYIZ

İnsanız, unutuyoruz.

Çektiğimiz acıları, düştüğümüz hataları gün geliyor unutuyoruz. Dün bizi ağlatan bugün bizi duygulandırmıyor. Dün güldüklerimiz bugün hatıra olarak kalıyor. Ağladığımız anları, yaşadığımız mutlulukları ertesi güne taşıyamıyoruz. Bakıyoruz ki unutkanlığımız Allah'ın rahmeti olmuş üzerimizde. Böyle yaratıldık. Bu sayede yaşamaya devam edebiliyoruz. Kul olarak imtihan dünyasında yaşayabilmemiz için acılarımızı unutmanın rahmetini görüyoruz gözlerimizle.

İnsanız, unutabiliyoruz.

Kimi zaman başkaları hatırlatmadıkça aynı hatalara tekrar yuvarlanıyoruz. Öğrendiğimiz şeyler bazen zihnimizde zaman aşımına uğruyor, bildiğimiz bilginin aydınlatılarak zihnimizde tekrar canlanmasına ihtiyaç duyuyoruz. Unuttuğumuzda hemen Rabbimize sığınıyoruz. Kulun unuttuğunu Rabbi hatırlatıyor.

İnsanız, unutkanlığımız imtihanımız oluyor.

Unutkanlığımız her zaman insanlığımızdan kaynaklanmıyor. Kimi zaman tembelliğimiz unutkanlığımız oluyor. Günahlarımız ağırlaşarak doğruyu unutturmaya başlıyor. O zaman unutkanlık Rabbimizin rahmeti değil hesaba çekeceği imtihanı oluyor.

Bir kul olarak Allah'a kulluğu hatırdan çıkaramayız. Namazı unutamayız. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin nasihatlerini unutamayız. Allah'ın kitabını gönlümüzden uzak tutamayız. Mü'min kardeşliğimizi unutamayız. Dinimize saygıyı hatırdan çıkaramayız.

Namaz vaktini unutmamak için ezan bir hatırlatmadır.

Bizden önce yaşamış olan toplumlar yarını unutturmamaktadır.

Güneşin doğuşu bir uyarıcıdır.

Dünyadaki amacımızı unutmamak için Kur'an bir hatırlatmadır.

Sağlığımız, hastalığımız, doyduğumuz-doymadığımız nimetler Allah'ı unutmamak içindir.

Vaktinde kılınan namaz kul oluşumuzu hatırlatmaktadır.

Ramazan ayı daha iyi mü'min olmamız için bir hatırlatmadır.

Ölüm, yaşayanlara bir ikazdır.

Kabir, yürüyenlere bir hatıradır.

Peygamberler ümmetlere hatırlatıcı olarak gönderilmiştir.

Mü’minler birbirlerinin hatırlatıcısıdır.

Mü’minler Öğüt Verenleri Severler

Rabbimiz mü’minleri birbirlerinin kılavuzu yapmıştır. Biri yolunu kaybettiğinde diğeri ona yol gösterir. Biri düştüğünde diğeri kaldırır. Allah’ın rızasını kazanmaya doğru yürürken biri diğerinden destek alır. Görmezden gelmek mü’minin karakteri değildir. Mü’minler karşısındakini uyaran, sabrı tavsiye eden, doğruyu gösteren kimselerdir.

Samimi mü’minler Allah korkusunu hatırlatır, hataları örter ve iyiliğe teşvik ederler. Birbirlerine kulak verirler.

Rabbimiz Kur’an’ında, helak olmuş olan Semud kavmine karşı peygamberleri Salih aleyhisselamın sözünü bizlere nakletmektedir. O gün söz dinlemeyen Semud kavmini Ümmet-i Muhammed’e söz dinlesinler diye ders olarak öğretmektedir.

“Salih o zaman onlardan yüz çevirdi ve şöyle dedi: Ey kavmim! Ant olsun ki ben size Rabbimin vahyettiklerini tebliğ ettim ve size öğüt verdim fakat siz öğüt verenleri sevmiyorsunuz.” (Araf Suresi, 79)

Onlar, peygamberlerine kulak verip de hidayet bulamayan; öğüt verenleri sevmedikleri için kendilerindeki eksikliği göremeyen kimseler olarak öldüler. O gün Allah’ın azabına uğramış olanlar, mü’minler için bugün öğüt değil de nedir!

Mü’minler Nasihat Ederler

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem,

“Din nasihattir” buyurdu. Ashab-ı kiram, ‘Kim için nasihattir?’ diye sorduklarındaysa Peygamber aleyhisselam Efendimiz,

“Allah, kitabı, resûlü, mü’minlerin yöneticileri ve tüm Müslümanlar için nasihattir” buyurdu. (Müslim, İman, 95)

Nasihat; öğüt vermek, Allah rızası için yapmak, bozulmalardan korumak demektir. Nasihat, büyüğün küçüğe verdiği sözlü öğütlerden ibaret değildir; doğruyu ve özü yakalamak, samimi olmak demektir. Düzeltmek, davet etmek, yanlışın ne olduğunu göstermektir.

Dinin Allah için nasihat olması, Allah’a karşı tam bir samimiyettir. Doğru bir iman taşımak, ibadetinde ihlâsla kulluk etmek, şirk koşmamak, tüm noksanlıklardan Allah’ı tenzih etmek, itaat etmek, emirlerini yerine getirmek, günah olarak belirlediklerinden geri durmak, O’nun için sevmek, O’nun için buğzetmektir. Rabbimizin nimetlerini itiraf etmek, şükretmek,

O’nun adına yapılan her işte samimiyet taşımak, dua etmektir. Tüm bu samimi imanla mü’minin elinden geldiği kadarıyla insanları bu samimiyete davet etmek, teşvik etmek ve aktarmaktır. Allah adına özü yakalamaları için insanlara bu imanı anlatmaktır.

Allah’ın kitabı için nasihat oluşu; Kur’an’a hakkıyla tazim göstermek, Kur’an’ı müdafaa etmek, ayetlerini tasdik etmek, harflerinin hakkını vererek okumak, Kur’an’ın ilmine vâkıf olmak, anlamaya ve öğrenmeye gayret etmek, muhkemiyle amel etmek, müteşabihlere olduğu gibi iman etmek demektir. Kur’an’a samimiyetle bağlanan ve onunla amele gayret eden mü’min olmaktır.

Dinin Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem için nasihat oluşu; getirmiş olduğu emirleri ve yasakları olduğu gibi kabul etmek, sözlerinin gereği ile amel etmek, sünneti müdafaa etmek, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin sevdiğini sevmek ve sevmediğine buğz etmek, sünnetini ihya etmek, sünnetine karşı olana karşı durmak demektir. Mü’minin söz ve davranışlarında O’na benzemeye gayret etmesidir.

Mü’minlerin yöneticileri için nasihat olması; Allah’ın emriyle amel ettikleri müddetçe topluma yön veren Müslüman siyasetçi ve toplumun önderleri olan âlimlere yardımcı olmak, yaptıkları yanlışları hatırlatmak, yaptıklarının yanlış olduğunu bile bile susmamak demektir.

Müslümanlar için nasihat olması; dinlerini yaşama konusunda mü’min kardeşine yardım etmek, sevincine sevinmek, üzüntüsüne üzülmek, yanlışını göstermek demektir. İçten ve kararlılıkla mü’minin başka bir mü’mine yardımcı olması, bilmediği bir konuda ona doğruları öğretmesidir. Sabrı hatırlatması, hakkı anlatmasıdır.

Nasihat; İslam, iman ve ihsan tanımlarının tümüne samimiyetle bağlı olmaktır. Dinimizin bu üç temelini ihyaya gayret etmektir. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin, “Senin sayende Allah’ın bir kişiye doğru yolu nasip etmesi, üzerine güneşin doğduğu bütün şeylerden daha değerlidir” sözü de Müslümanlar’ın birbirlerine nasihatinin ehemmiyetini vurgulamaktadır.

Bir başka hadis-i şerifte de Cerir ibni Abdillah’ın namazı tam olarak kılmak, zekâtı hakkıyla vermek ve her Müslüman’a nasihat etmek üzere Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme söz verdiği nakledilmektedir. Namaz ve oruç ibadetleriyle aynı listede bulunan nasihatin, dinimizin emirlerinden bir emir olduğu anlaşılmaktadır. Demek ki Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem; namazı kılacak, orucu tutacak bir mü’minin başka bir mü’min

kardeşine karşı samimi, hatalarına karşı uyarıcı bir konumda bulunmasını istemiştir.

Nasihatin zıddı aldatmak, kandırmaktır. Rabbine karşı, Peygamberine karşı, Kur'an'a karşı samimi olmayan; onlara karşı sorumluluğunu yerine getirmeyen kimse Müslümanlığının gereğini yerine getirmemektedir. Mü'min kardeşi hakkında doğruyu bildiği hâlde yanlışını engellemeyen de muhatabına karşı sahte ve yapmacık davranan kimsedir.

Nasihat ile din ayakta durmuş, samimi olan mü'minlerle dinimiz İslam yaşanmış olur.

Kur'an'ımız Öğüt Verdi

"Biz insana anne-babasıyla ilgili öğütler verdik. Annesi güçten kuvvetten düşerek onu karnında taşımıştır; çocuğun sütten kesilmesi iki yıl içinde olur. Bunun için (ey insan), hem bana hem anne babana minnet duymalısın; sonunda dönüş yalnız banadır.

Eğer anne-baban, hakkında bilgin olmayan bir şeyi bana ortak koşman için seni zorlarlarsa bu durumda onlara uyma ama yine de onlara dünyada iyi davran; yüzünü ve özünü bana çevirenlerin yolunu izle, dönüşünüz yalnız banadır. O zaman yapıp ettiklerinizin sonucunu size bildireceğim."
(Lokman Suresi, 14-15)

Mü'minler Nasihat Dinlerler

Abdullah bin Mübarek'e bir adam gelerek artık nasihat eden kimsenin bulunmadığından dertlenir. Bunun üzerine Abdullah bin Mübarek nasihat etmekten önce nasihati kabul etmeye hazır şekilde yaşamanın daha önemli olduğuna dikkat çeker.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin 'Mü'minlere nasihatimdir' diye özellikle belirtmiş olduğu belli hadis-i şeriflerin konularını mü'minler, kendilerine nasihat olarak almalıdırlar.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem;

1- Nerede olunursa olunsun Allah'tan korkmayı, bir kötülük yaptıktan sonra ardından hemen iyilik yapmayı mü'minlere nasihat etmiştir.

2- Kur'an-ı Kerim'i olduğu gibi nasihat olarak ümmetine emanet etmiştir.

3- Ashabı konusunda dikkatli olunması gerektiğini, saygısızlık edilmemesini 'nasihatimdir' diye bildirmiştir.

4- Namaz konusunda bilhassa uyarmıştır.

5- Allah'tan hayâ edilmesini, hakkıyla korkulmasını,

6- Lanet etmeyen Müslüman karakterinde olmayı,
7- Komşunun hakkını gözetmeyi, eziyet vermemeyi,
8- Tenezzülsüz yaşamayı,
9- Sünnete sımsıkı bağlı bir hayatı,
10- İnsanlara güzel şekilde davranmayı,
11- Her namazın ardından *Allâhümme e'ınnî a'lâ zikrike ve şükrike ve hüsni i'bâdetik* demeyi,
12- Sinirlenmemeyi,
13- Her ay üç gün oruç tutmayı ve duha namazını kılmayı nasihat etmiştir.

* * *

Ahmed bin Hanbel rahmetullahi aleyh, mihne günlerinde kendisine verilecek olan kırbaçlama cezası için zindanda bekletilir. 'Kur'an Allah'ın kitabıdır' dediği için bir âlimin kırbaç cezasına çarptırılması Müslümanlar'ı hüzne boğar. Sadece Ahmed bin Hanbel'in sabrı için dua edebilirler. Zindanda aynı hücrede kendisiyle birlikte bulunan ve içki içtiği için ceza alan bir adam Ahmed bin Hanbel kırbaçlanmaya giderken kendisine hitaben, 'Ahmed! Ben yanlış bir iş yaptığım için cezalandırıldım da sesim çıkmadı. Sen hak yolda olduğun için eziyet göreceksin, sakın umutsuzluğa düşüp de davandan vazgeçmeyesin. Sabredersen cennet senindir' der.

Ahmed bin Hanbel bu sarhoşun nasihatini anlatıp "Kırbacın sıcaklığını sırtımda hissettiğim an bu sözü hatırladım." demiştir.

DOĞRU OL, DOSDOĞRU KAL

Mü'minler iman ederek İslam'a teslim olmuş, Allah Teâlâ'ya itaat ederek dinlerini bütünüyle yaşamaya söz vermiş kimselerdir. Verilen söz Allah'adır. Sözün gereği, vaadi yerine getirmektir. Allah'a vermiş olduğu sözü yerine getirmeyen kimse yanlışta hızla batmaya mahkûmdur. Mü'minler sözlerine sadık kimselerdir. Onlar 'Rabbimiz Allah'tır' dedikten sonra imanlarını samimiyetlerinde, davranışlarında, vicdanlarında ve duygularında ispat ederler. İspat edilemeyen her söz ve davranış mü'minin imanıyla doğrudan bağlantılıdır. Mü'min; inandığı gibi yaşayan, Allah'ın emrettiği gibi inanan kimsedir. Mü'minin iman ayarı Allah'ın razı olacağı kul olmaya kilitlidir.

Rabbimiz, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem aracılığı ile mü'minlere buyurdu ki:

"Senin yanında hak yola dönenlerle birlikte sana buyurulduğu gibi dosdoğru ol! Siz de azıp sapmayın. Allah yaptıklarınızı çok iyi görmektedir." (Hud Suresi, 112)

'Dosdoğru olmak' doğru yaşamayı standart hâline getirerek sonunda ulaşılacak hedeftir. Doğru yaşamak, imanın gerektirdiği gibi hayatın hiçbir yönünde mü'minin iman çizgisini bozmadan kalabilmesidir. Şeriatımızın emirlerini uygulamada, yasaklarından uzak durmada bu çizgiyi aşmamaktır. Doğruluk insanın iç dünyasıyla dışa dönük davranışlarının uyumudur.

Dosdoğru olmak için kalpte, ibadetlerde, isteklerde, konuşmada ve fiillerde doğru olmak gerekmektedir.

Kalpte doğruluk, imanın manasının kalbe doğru şekilde yansımasıdır. Allah'tan hakkıyla korkmak, kalpte en çok Allah'ı sevmek, Allah'ın rahmetine dair umut beslemek kalbin doğruluğunu göstermektedir. İbadetlerde ve davranışlarda doğruluk; amellerin Allah'ın emir ve yasaklarına göre yapılması, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin ibadetine benzemesidir. İbadetlerdeki gösteriş, doğruluğu giderdiği için yasaktır. Çünkü doğrunun zıddı yanlıştır. Doğru yapılmayan her ibadet, gerçeği yansıtmayan yanlış demektir.

İstekte ve niyette doğruluk; samimi olmak, gerçeği yansıtmaktır. Konuşmada doğruluk; gıybetten, dedikodudan, boş sözden uzak durarak

sözde gerçeği yansıtmaktır.

Doğru olmak ve davranmak mü'minin karakteridir. Sevincinde, üzüntüsünde, sevgisinde, tüm duygu ve hislerde samimiyeti, güvenilirliğinin gereğidir.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem doğruluğu şu şekilde anlatmaktadır:

"Şüphesiz ki sözde ve işte doğruluk hayra ve üstün iyiliğe yöneltir. Kişi doğru söyleye söyleye Allah katında 'doğrucu' diye kaydedilir.

Yalancılık, yoldan çıkmaya sürükler. Yoldan çıkmak cehenneme götürür. Kişi yalancılığı meslek edinince Allah katında 'çok yalancı' diye yazılır." (Buharî, Edep, 69)

Doğruluğa Dair

1- Doğru olacak ve dosdoğru kalacak mü'min, aşırılıklardan uzak ve itidalli davranır. Dinini tüm yönleriyle yaşamaya gayret eder. Tesettüründeki titizliğini insanî ilişkilerdeki dedikodu, gıybet gibi tutumlar karşısında da gösterir. Gıybet etmeme konusunda çok dikkatli davranıp insanları incitmeyi arka plana atmaz. Namazlarında Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme benzerken affetme, arkadaşının ardından dua etme gibi konularda ihmalkâr davranmaz.

2- Dosdoğru olmak için doğru seçimlerden oluşan bir hayat yaşamaya karar verilmelidir. Elbette kararın ardından hemen değişim olmayacaktır. Değişim söz ve davranışları doğruluk üzerine eğitmeye ve devamlı kontrol altında tutmaya bağlıdır.

3- Kalbi rahatsız eden şüpheli şeylerden uzak durulmalıdır. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdular ki: "Şüpheliyi bırak, şüphe vermeyene bak. Zira gönül (sözde ve işte) doğrudan huzur, yalandan kuşku duyar."

4- İstişare ile karar verilen bir konunun sonuna kadar devam ettirilebilmesi doğruluğun şartlarındandır.

5- Allah katında doğrulardan sayılmak isteyen mü'min, emindir. Sırrı yaymayacağına, laf taşımayacağına dair güven veren kimsedir. Müslüman, dilinden ve elinden insanların güvende oldukları kimsedir.

6- Dosdoğru yaşamaya çalışan kimse doğruluk karakterini meslek, eğitim, öğretim, haberleşme hayatına yansıtır. Telefon konuşmasında, sosyal medya hesaplarında doğruluk ilkesi ile hareket eder. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kişinin her duyduğunu söylemesinin yalan olarak yeterli olduğunu ümmetine bildirmiştir.

7- Doğruluk, gerçeği yansıtmak bir insanî karakterdir. Yalan da karakter problemidir. Yalan söylemeyi âdet hâline getiren kimse hem imanen hem ruhen tedavi olmalıdır.

8- Doğru kimseler; "*Yüzlerinizi doğuya ve batıya çevirmeniz erdemlilik değildir. Asıl erdemli kişi Allah'a, ahiret gününe, meleklere, kitaba ve peygamberlere iman eden; sevdiği maldan yakınlara, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışlara, yardım isteyenlere ve özgürlüğünü kaybetmiş olanlara harcayan; namazı kılıp zekâtı verendir. Böyleleri anlaşma yaptıklarında sözlerini tutarlar; darlıkta, hastalıkta ve savaş zamanında sabrederler. İşte doğru olanlar ve takva sahipleri bunlardır."* (Bakara Suresi, 177)

9- Hayatını Allah'ın razı olacağı doğru mü'min olarak yaşayacak olan, doğru ve karakterli kimselerle arkadaşlık etmelidir. *"Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakının ve doğrularla beraber olun*." (Tevbe Suresi, 119)

10- Sözünde ve davranışlarında dürüst, doğrudan ayrılmayan kimse Allah katında mükâfatlandırılacaktır. "*Allah şöyle buyurur: Bugün doğrulara doğruluklarının fayda vereceği gündür. Onlar için ebedî kalacakları ve altından ırmaklar akan cennetler vardır. Allah onlardan hoşnuttur, onlar da O'nun rızasını kazanmaktan ötürü mutludurlar. İşte büyük kurtuluş budur."* (Maide Suresi, 119)

Allah'a Verdiği Sözde Sadıktı

Enes bin Malik radıyallahu anhın amcası Enes bin Nadr radıyallahu anhuma Uhud günü şehit düşen sahabelerdendi. Bedir gazvesine katılamamış, bundan dolayı Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme üzüntüsünü dile getirmiş ve bir sonraki savaşta kendini ispat edeceğine dair söz vermişti. Uhud gazvesi sırasında müşriklerin bir ara yapmış oldukları savaş hamlesiyle mü'minler kendilerini büyük bir kargaşanın içinde buldular. Önlerinde düşman vardı ve arkalarından da düşman geliyordu. Bu telaş esnasında Sa'd bin Muaz'la karşılaşan Enes bin Nadr ona 'cennetin kokusunu Uhud dağının eteklerinden aldığını' söyledi.

Bir yandan da Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin vefat ettiği haberi ordu içinde şayia hâlinde yayılmaya başladı. Mü'minler moral olarak çökmeye başladı. Mü'minlerden bazılarını böyle moralsiz gören Enes bin Nadr yanlarına giderek moralsiz olanlara, 'Resûlullah ne için öldüyse siz de kalkın ve onun uğruna ölün!' diyerek müşriklerle savaşmaya olan gücüyle

devam etti. Onu tekrar gören olmadı. Savaş bittiğinde burnu ve kulakları kesildiği için kız kardeşi onu güçlükle tanıyabildi.

Sonra Ahzab Suresi'nin ayetleri nazil oldu:

"Mü'minlerden öyle adamlar vardır ki Allah'a verdikleri sözü yerine getirdiler, kimileri onun yolunda can verdiler, kimileri de ecellerini bekliyorlar; (sözlerini) asla değiştirmediler.

(Böyle oldu ki) Allah, sözünde duranları sadakatleri sebebiyle ödüllendirsin; münafıkları da dilerse cezalandırsın, dilerse bağışlasın. Allah çok bağışlayıcı, ziyadesiyle esirgeyicidir."

Yapacağı ibadete dair niyetinde ve ihlâsında doğru olan kul henüz o ameli yapmadan önce tadını hissetmeye başlar. Eğer ihlâsla amele başlarsa o işi yaparken de amelin tadı kendisinde devam eder.

Doğru, Gözle Görülen Değil İmanla Yaşanandır

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem İsa aleyhisselamın yaşamış olduğu bir hadiseyi anlatıyor:

"Meryem oğlu İsa bir gün bir adamı hırsızlık yaparken gördü. Adama 'Sen hırsızlık mı yaptın?' dedi. Adam Allah adına yemin ederek 'Kendisinden başka bir ilah bulunmayan Allah'a yemin ederim ki hayır' diye inkâr edince İsa aleyhisselam cevap olarak,

'Allah'a inandım, gözümle gördüğümü yalanladım' dedi."

Gerçek mü'minin yalan yere yemin etmeyeceğine olan imanı gözüyle gördüğüne inanmasından fazlaydı. Allah'ın adını ağzına alan kimsenin dilinden yalan dökülemezdi.

Ve Şöyle Dua Et

"Ve şöyle niyaz et: Rabbim! Girilecek yere doğrulukla girmemi, çıkılacak yerden de doğrulukla çıkmamı sağla, bana tarafından yardımcı bir güç ver." (İsra Suresi, 80)

GERÇEK TAKVA

Rabbimiz kullarını İslam fıtratı ile Müslümanca yaşamaya uyumlu olarak yaratmıştır. Bu fıtratı eğitmesi için din olarak İslam'ı, kitap olarak Kur'an-ı Kerim'i seçmiştir. İnsanlık için razı olduğu dini, peygamberi Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem aracılığı ile tüm insanlığa bildirmiştir. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemi de razı olduğu yaşam tarzını göstermesi, Allah'ın emir ve yasaklarını anlatması için seçmiştir. İslam dinine teslim olarak Allah'ın memnuniyetini kazanmak için yarış hâlinde olan mü'minlere helalleri, haramları, rızasını kazanmanın şartlarını bildirmiştir. Fıtratıyla uyumlu yaşamaya başlamış olan her mü'min, Allah'tan korku ile başlayan ve Allah'ın rızasına kadar uzanan bir yolculuk içerisindedir.

Bu yolculuğun başlangıç noktası takva, varılmak istenen ideal noktası gerçek takva olan 'vera'dır. Takva; sakınmak, korunmak, Allah'ın emirlerini yerine getirmek, yasaklarından kaçınmaya memnuniyetle gayret etmek demektir. Allah'a ve resûlü sallallahu aleyhi ve selleme itaat ederek Allah'ın azabından korunmaya çalışmak ve ondan korkarak yaşamaktır. Bu açıdan takva her Müslüman'ın bireysel görevidir. Allah'tan korkmayan kimse takva sahibi olamaz, takva sahibi olmayan da vera sahibi olamaz.

Rabbimiz Enfal Suresi'nin 29. ayet-i kerimesinde mü'minlere Allah'a karşı takva sahibi olmalarını emretmektedir:

"Ey iman edenler! Allah'a saygıda (takvada) kusur etmezseniz O; size bir temyiz kabiliyeti verir, kötülüklerinizi örter ve sizi bağışlar. Allah büyük lütuf sahibidir."

Allah'tan korkarak, haramlarına yanaşmadan emirlerini yerine getirmeye çalışan kimseye Allah; iyiyi kötüden ayırt edebilen bir akıl, vicdan ve muhasebe kabiliyeti verir, kötülüklerini bağışlar ve affeder.

Allah'ın rızasına uzanacak olan takva yolculuğunun zirve noktası veradır. Vera; takva ile kendini haramlardan koruyarak yaşamak, harama götürür korkusuyla şüpheli şeylerden de uzak durmaktır. Allah'ın emirlerini yerine getirme ve haramlarına yaklaşma konusunda ciddiyet sahibi olmaktır. Asılında dinin serbest bırakmış olduğu işlerde 'Acaba günaha sebep olur mu?' endişesiyle risk taşıyan şeylerden de uzaklaşmaktır.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem en kaliteli dindarlığın 'vera kalitesindeki dindarlık' olduğunu ümmetine bildirmiştir. Kaliteli dindarlık vera seviyesinde yaşamaya bağlıdır.

Gerçek takva ayarında yaşamaya çalışan kimselere Kur'an'ımızda şu müjdeler verilmiştir:

• Allah takva sahibi olan kimselerin yanındadır ve onlara yardım eder.

• Allah'a saygısızlık yapmamak için takva sahibi olarak yaşayan kimselere Allah işlerinde kolaylıklar verir.

• Allah'a karşı gelmekten korkuldukça Allah doğruyu gösterir. Tam tersi de böyledir. Allah'ın emirlerine karşı geldikçe insanın kötülüğe olan kalbî yatkınlığı artar; doğruya karşı körelir.

• Allah katında en değerli kul, O'na itaatsiz olmama konusunda en titiz davranandır.

• Allah'a ve resûlüne itaat ederek gerçek takva sahibi olan kullar için Rabbimiz 'Asıl kazananlar onlardır' buyurmaktadır.

• Allah'ın koyduğu sınırları aşmayan takva sahibi kimseler için güzel son, cennettir.

• Gerçek takva sahibi mü'minler, Allah'ın dostu olan kullardır. Onlar için kıyamet günü bir üzüntü olmayacaktır.

• Son olarak da Rabbimiz, gerçek takva sahibi olan mü'minlerin cehennemden korunacağını bildirmiştir.

Sınırda Durma

Rabbimiz, Kur'an'ında emirleri ve yasakları anlatırken '*Bunlar Allah'ın koyduğu sınırlardır, sakın bu sınırlara yaklaşmayın. Allah ayetlerini insanlar için işte böyle açıklar. Umulur ki sakınırlar'* buyurmuştur. Helal ve haram sınırlarını belirleyen de bu sınırlara yaklaşılmasını yasaklayan da Allah'tır. 'Haramlara düşmeyin' değil 'Yaklaşmayın' uyarısında bulunmuştur. Haram işlemeden önce harama yaklaşmamak esastır. En büyük haramlardan biri olan zina suçunu dahi anlatırken Kur'an'ımız 'Zina etmeyin' değil 'Zinaya yaklaşmayın' ifadesini kullanmış, böylece zina haramına götürme tehlikesi bulunan tüm davranışlardan uzak durmayı emretmiştir. Zina haramına götüren mesela; birbirine mahrem olmayan bir kadınla bir erkeğin yalnız başlarına bir ortamda durmaları gibi bir günaha karşı takva farzdır, mübah ve mekruh konularda titizlikle davranmak ise veradır.

Vera, kulun düşmekten korktuğu şeyle arasına engel koymasıdır. Allah Teâlâ şüpheli şeyleri, kullarını imtihan etmek için sınır olarak belirlemiştir. Mü'minin iman sınırını dış etkilerden koruyarak yaşamasını istemiştir.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Allah'ın sınırlarını şu hadis-i şerifte açıklamıştır:

"Helal olan şeyler belli, haram olan şeyler bellidir. Bu ikisi arasında birçok kimsenin bilmediği şüpheli hususlar vardır.

Kim şüpheli şeylerden sakınırsa dinini ve ırzını korumuş olur. Kim de şüphelileri işlerse zamanla harama düşer. Aynen sürüsünü başkasına ait bir arazinin etrafında otlatan çoban gibi ki onun bu araziye girme tehlikesi vardır.

Dikkat edin! Her sultanın girilmesi yasak bir arazisi vardır. Unutmayın ki Allah'ın yasak arazisi de haram kıldığı şeylerdir.

Şunu iyi bilin ki insan vücudunda küçücük bir et parçası vardır, eğer o salih olursa bütün vücut salih olur; eğer o bozulursa bütün vücut bozulur. İşte bu et parçası kalptir." (Müslim, 1599)

Ebu Hureyre radıyallahu anhtan rivayet edildiğine göre Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem buyuruyor ki:

"Vera sahibi ol ki insanların Allah'a en iyi kulluk edeni olasın. Kanaatkârlığı esas al ki insanların Allah'a en iyi şükredeni olasın. Kendin için sevdiğini insanlar için de sev ki mü'min olasın."

(İbni Mace, 4217)

Vera Kuralları

1- Veranın bir farz boyutu, bir de serbest bırakılan yönü vardır. Haramlara ve şüpheli şeylere yaklaşmamak farz boyutudur.

2- Hakkında şüphe olmayan helal bir konuda vera yoktur.

3- Veranın en büyük şartı ihlâs, samimiyettir.

4- Çok namaz, çok oruç kaliteli kulluğun kıstası değildir. Herkesin kulluğu Allah'a karşı ne kadar takva sahibi olduğu ile ölçülecektir. Bu ölçümü yapabilecek olan da Allah'tır. Kullar birbirlerinin takvalarına puan vermemelidir.

5- Vera, kalpte hissedildiği kadar davranışlara ve tavırlara da yansımalıdır.

6- Allah'ın kitabında ve peygamberinin anlattığı sünnet bilgisi ekseninde vera, zanna dayanan bilgiler eşliğinde davranmamaktır.

7- Organların verası Allah'ın emirlerine göre yaşamaları, kalbin verası ise Allah'tan başka şeylerin kalbi kuşatmasına izin verilmemesidir.

8- Veranın çıkıldı mı bir daha düşülmez seviyesi yoktur. Mü'min ömrünün sonuna kadar kendisini, imanını vera seviyesinde korumaya çalışmalı ve iyiliklerini artırarak yaşamalıdır.

9- Vera sahibi olmak için gayret etmelidir. Çünkü vera sadece birkaç tavırla gelinebilecek kıvam değil; öğrenilerek, devamlılık gösterilerek ulaşılacak bir hedeftir.

10- Kötülüğün çokluğu, günahların yaygınlaşması, çirkinliğin cazibesi takvanın gerçekleşmesinin engeli değildir. Her zaman ve mekânda takva ve vera kalitesinde yaşayan mü'minler hep olacaktır.

Gerçek Takva Göstergeleri

– Allah katında değerli tutulan şeylere değer göstermek.
– Allah'ın haramlarından uzak yaşamada prensip sahibi olmak.
– Allah'ı anma, iman heyecanı ile yaşama konusunda devamlılık.
– Tevazu sahibi olmak, tefekküre zaman ayırmak.
– Bozulmaktan, ayağının kaymasından korkarak yaşamak.
– İyiliği emredip kötülükten sakındırmak sorumluluğunu yerine getirmek.
– Namazı vaktinde ikame etmek, ahirete imanın eksiksiz olması.
– Allah yolunda bollukta ve darlıkta harcama yapmak.
– Öfkelendiğinde öfkeyi yenmek, insanları affetmek.
– İbadetini, işini güzelce yapmak.
– Allah'ın ayet-i kerimelerinden, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin hadis-i şeriflerinden birini duyduğunda yorum yapmadan 'İşittim, itaat ettim' demek.
– Kötülük yaptığında Allah'ı hatırlayıp hemen ardından günahını bağışlaması için dua etmek.
– Günahta bile bile ısrar etmemek.
– Sık sık kendini muhasebe etmek.
– Kendini ilgilendirmeyen şeylerle alakadar olmamak.
– Şüphe veren şeyden uzak durmak, şüphe vermeyene bakmak.

Vera Sahibi Kimse

Vera sahibi kimse **bakışlarında** gereksiz bakışlardan kendini korumalıdır. Bu sebeple Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bir günaha bakarken birinci bakışın değil ikincinin haram olduğunu bildirmiştir. Sokakta yürürken başkalarının mahremine şahit olmamak, belki bir haramı görür gözlerim diyerek sürekli sağa sola bakmamak vera kalitesini arayanlar için bir örnektir.

Vera sahibi kimse **konuşmasında** argo kelimelerden, nahoş benzetmelerden, gereksiz ve yersiz esprilerden uzak durmalı; sözlerinde

Allah korkusu taşımalıdır. Dinî konularda tartışmadan uzak durmalı, ihtilaflı konularda konuşmamalı, konuşanları da dinlememelidir.

Vera sahibi kimse **duyarken** kulaklarında filtre varmış gibi her şeyi duymamalı, kendisi yapmadığı bir şeyi başkasından da dinlememeli, bilhassa müzikten kulaklarını korumalıdır. Ashab-ı kiramın koyun sürüsünün yanından geçerken koyunların boyunlarına takılan zil sesini duymamak için elleriyle kulaklarını kapatmaları vera örneklerindendir.

Vera sahibi kimse **çevre** seçmelidir. Kendisine fayda sağlamayacak mekânlarda bulunmamalı; başkalarının gıybetini yapacak, ithamda bulunacak, su-i zan edecek kimselerin yanında muhabbete dalmamalıdır. Belli seviyede ilişkiler kurmalıdır.

Vera sahibi kişi, **güzel ahlak** vasıflarıyla kendini donatmaya çalışmış kimsedir.

Vera sahibi kimse **midesine** giren gıdaların kontrolünü yapmalı, helal gıda hassasiyeti taşımalıdır. Ebubekir radıyallahu anhın şu meşhur misali vera kalitesi örneklerindendir.

Bu da Bir Vera Örneği

Ebubekir radıyallahu anh her akşam hizmetçisine kazancının nereden, nasıl olduğunu sorarak ikramını öyle yerdi. Bir keresinde sormadan yiyince hizmetçisi, bu sefer kazancının kaynağını sormadığını hatırlattı. Ebubekir radıyallahu anh da çok acıkmış olduğunu, bu yüzden sormayı unuttuğunu söyledi ve kazancının kaynağını sordu. Bunun üzerine hizmetçisi cahiliye döneminde falcılıktan kazandığı ama alacaklısının borcunu yeni ödediğini, borç için de bu yiyeceği verdiğini söyledi. Ebubekir radıyallahu anh o anda parmağını boğazına götürerek yediklerinin hepsini çıkardı ve:

“Yazıklar olsun sana, neredeyse helak ediyordun beni. Canımın çıkacağını bilseydim o lokmayı yine çıkarırdım. Çünkü Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin ‘haramla beslenen vücudun cehenneme layık olduğunu’ buyurduğunu dinledim” dedi.

Bu da Bir Vera Örneği

Abdullah ibni Ömer radıyallahu anhın kalın, sert bir kumaştan elbisesi vardır. Bu kıyafetinin ona eziyet olmasından korkan biri, Horasan yapımı bir kumaştan dikilmiş kıyafet hediye etmek ister. Bu zat, kendisine böyle bir kumaştan elbise diktirdiğini söyler. Abdullah ibni Ömer bu zatın gözlerinin içine bakar, elbiseyi göstermesini söyler. Abdullah ibni Ömer elbisenin

kumaşına dokunur, ipekten olup olmadığını sorar, ipekten değil pamuktan olduğunu öğrenir. Sonra tekrar kumaşa dokunarak ‘Ben bu kıyafeti giymekten korkarım. Ben kendini beğenen, böbürlenen biri olmaktan korkarım. Allah kendini beğenen ve böbürlenip duran kimseyi asla sevmez’ der. (Siyeru A’lâmi’n-Nübelâ, c. 3, s. 233)

Bu da Bir Vera Örneği

Ahmed bin Hanbel rahmetullahi aleyh, Hıristiyan birini gördüğünde gözlerini kapadı. Yanındakiler bunun sebebini sorunca,

“Allah’a evlat isnat ederek Allah adına yalan söyleyen ve iftira atan kimselere bakmaya tahammül edemiyorum” dedi. (Salâhu’l-Ümme fî Uluvvi’l-Himme, c. 5, s. 709)

GÖRÜR GİBİ YAŞA

Müslüman'ın kalbine hidayeti veren Allah'tır. İman, Allah'ın dilemesiyle kalbi aydınlatır. Mü'minin kalbi de bu nurla aydınlanır. İman; Allah'ın varlığına, kudretine, cennetine, cehennemine sağlam bir kalple bağlanmaktır. Kalpte yeşeren imanın göze, kulağa, beyne ve fikre nurunu yansıtmasıdır. Gayba imana sanki görür gibi yaşamaya yakînî iman denir. Mü'minlerin farkı, Allah'a ve Allah'ın vaadine gözleriyle gördüklerinden daha fazla ve şu an canlı izliyor gibi iman etmeleridir. Bu iman, gözün gördüğüne inanmasından daha kesin bir bilgiyi ifade etmektedir.

Görür gibi iman duygusu kalpte ne kadar güçlü ise cennet, sırat, cehennem duygusu da mü'minin gözünde o kadar net bir şekildedir. İman, görme gücü dünya ile sınırlı olan gözün göremediğini mü'mine yaşatandır. Yakînî iman, Allah'ın vaad ettiği mutlak sona tam bir güven içerisinde hazırlanmaktır.

Tüm canlıların başına gelecek olan ölüm, aslında her insanın gözüyle gördüğü inkâr edilemez bir gerçektir. Ölümün tüm gerçekliğine rağmen insan, çevresinden birini kaybettiğinde kendini bu gerçeğe daha yakın hisseder. Hatta insan kendi ölümü sırasında daha önce bildiği gerçeği yaşayarak kesin sonu tecrübe etmiş olur. Böylece insan ölüm gerçeğini üç aşamada yaşayarak inancını kuvvetlendirmiş olur. Bu üç evreden oluşan bilgiye olan itimat, mü'minin gayba olan imanına kıyas edilebilir. Mü'min cennete iman eder, cehennemi gözünün önünde tutar. Şu an cennette olmasa da cennetin varlığına olan imanını tereddütten uzak tutar. Çünkü ölümü yaratanın vaadi en az ölümün gerçekliği kadar kesindir. Son nefesinde imanla ruhunu teslim eden mü'min, kendisine cennetteki yeri gösterildiğinde de uğruna iman ederek yaşadığı gerçeği tecrübe etmiş olur.

Gaybı görür gibi yaşamayan biri cehennemin varlığına inanmayan, gözlerini ölüm gerçeğine kapatarak yaşayan kimse gibidir. O kimse ancak ruhunu teslim ederken kendisine cehennemden yerini gösteren melekleri görünce daha önce kendisine verilmiş olan cehennem bilgisine inanmış olur. Ancak ölüm anı, imanın yeniden oluşması için başlangıç yeri değil imanın sonucunu almak için sonuç anıdır. O hâlde dünyada iken göz, sadece görür. Kalp sadece hisseder. Beyin duygu ve mantığı dengeler. İman; dünya ve ahirette gözün bakışını, kalpteki duygu akışını ve beynin farklı fikirlere dalışını aydınlatır.

İman, ölüm gerçeğini ölmeden önce hissettiren kesin ve sağlam inançtır. Mü'min, Rabbimizin ahirete dair anlatmış olduğu ayetleri sanki görür gibi yaşayan kimsedir.

Yakîn İman Testi

Cennetteki nimetleri gözümüzün önünden geçirdiğimizde neler gelir akıllara? Nehirlerin rengi, ağaçların tarif edilen yeşili, huzur, afiyet daha önce görülen yerlerle kıyas edilmeden nasıl tasvir edilir! Bu bir yakîn testi olarak değerlendirilebilir.

"Bugüne nasıl uyandın?" sorusuna,

"Cennetlerdeydim, tereddütsüz ve gerçek bir iman sahibi olarak güne uyandım. Cennettekilerin birbirleriyle konuşmalarını duyar gibiydim, kafamı kaldırıp da Rabbimizin Arş'ını izlemiş gibiyim. Cennet sakinlerinin dolaşmalarını gördüm, muhabbetlerini dinledim" diyen kimse imanı görüyormuş gibi yaşayan, yakîn iman sahibidir. Ne büyük bir kalp rahatlığı, yaşanan ne büyük imandır.

Rabbimiz Kur'an'ındaki cennet tarifini, cehennem ahvalini mü'minlerin yakînen iman etmesi için anlatmıştır. Başka bir mucizeye ihtiyaç duymadan imanlarını yakîn seviyesine getiren mü'minler doğru yol üzere olanlardır.

"Namazlarını özenle kılan, zekâtı veren ve ahirete kesin olarak inananlar; işte Rablerinden gelen doğru yol üzerinde olanlar onlardır, kurtuluşa erenler de yalnız onlardır." (Lokman Suresi, 4-5)

Görür Gibi İman Eden

İnsanlar hep bir mucize ile değişeceklerini zannederler. Görür gibi iman eden kimsenin mucizeye ihtiyacı yoktur. Rabbimiz geçmişte yaşanan mucizelerden ibret almayan insanların içinde bulundukları mucizeyi de göremeyeceklerini bildirmiştir.

Nitekim İsrailoğulları, Allah'ın Firavun karşısında kendilerine nasıl yardım ettiğini gözleriyle görmüştü. Musa aleyhisselamın asasının koca bir yılana dönüştüğüne, Firavun'un sihirbazlarını nasıl mağlup ettiğine; Firavun ve adamlarının üzerine tufan, çekirge, buğday güvesi, kan, kurbağa musallat edildiğine; İsrailoğulları'nın evlerinin ise bundan etkilenmediğine şahit olmuştu. Allah'ın Musa aleyhisselamın yanında oldukları müddetçe onlara yardım ettiğini mucizeler üzerinde izlemiştiler. Musa aleyhisselamla beraber Mısır'ı terk ettiklerinde Kızıldeniz'in önünde imanları teste tâbi tutuldu.

Tam Kızıldeniz'in önüne geldiklerinde arkalarında Firavun'u görünce 'İşte yakalandık, bittik biz!' dediler. Onca mucizeye şahitlik etmiş kimseler Allah'a olan imanları üzerinden imtihan edildi.

Musa aleyhisselam ise "Hayır! Rabbim benimledir, bana bir çıkış yolu gösterecektir" dedi.

Kızıldeniz'i Allah ikiye ayırdı, denizin ortasından ıslanmadan geçtiler. Firavun ve adamlarının boğulduğunu gördüler. Allah'ın Karun'u kibrinden dolayı nasıl toprağa batırdığına şahit oldular. Buna rağmen tekrar mucize istediler.

Rabbimiz, yakînen iman etmiş olanlara İsrailoğulları'nın şımarıklığını anlatmaktadır. Çünkü ancak imanı görür gibi yaşayanlar mucizeyi ve Allah'a imanı anlayabilir.

"Bilgiden yoksun olanlar, 'Allah bizimle konuşmalı veya bize bir mucizeli işaret gelmeli değil miydi?' dediler. Bunun gibi onlardan öncekiler de onların dediklerinin benzerini demişlerdi. Kalpleri hep birbirine benziyor. Biz gerçeği kabul eden yakîn sahiplerine ayetleri açıkladık." (Bakara Suresi, 118)

Yakîn Sahipleri Kimlerdir?

– Tam ve tereddütsüz bir şekilde gayba iman ederler.

– Rızkın Allah'ın iradesiyle olduğuna dair en ufacık şüphe taşımazlar.

– Tüm işlerinde, davranışlarında, duygularında Allah'ın sözünü dinler; O'nun hükmüyle hükmederler.

– Allah'ın mucizelerinin farkında ve imanındadırlar. Çünkü Allah, "inananlar için göklerde ve yerde önemli işaretler" yaratmıştır.

– Allah'ın yaratmış olduğu mahlûkatı üzerinde derin tefekkür ederler ve tefekkürleri imanlarını artırır.

– Fayda ve zararın Allah'tan olduğuna iman ederler.

– Kur'an'ın kesin bilginin kendisi olduğuna inançları tamdır.

– Kur'an-ı Kerim'i okurlar, ayetler imanlarını canlandırır. *"Sabredip ayetlerimize kesin olarak iman ettikleri zaman onların içinden, buyruğumuzla doğru yolu gösteren rehberler çıkardık."*

– Kaza ve kadere iman ederler.

– Ölüme ve hesaba hazırlanırlar.

Mü'minler Kesin Olarak İman Ederler

Rabbimiz Kur'an-ı Kerim'in ilk sayfalarında, Bakara Suresi'nin ilk ayetlerinde Kur'an'a iman eden mü'minin kimliğini bildirmektedir. O mü'minler;

1- "Gayba iman ederler,
2- Namazı kılarlar,
3- Kendilerine verdiklerimizden hayra harcarlar,
4- Sana indirilene ve senden önce indirilene iman ederler ve
5- Ahirete de onlar kesin olarak inanırlar.

Rableri tarafından gösterilen doğru yol üzerinde olanlar ancak onlardır ve kurtuluşa erenler de yalnızca onlardır."

Ne Güzel… Ne Güzel…

Bedir gazvesi sırasında müşriklerin yaklaştığını görünce Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Haydi, genişliği göklerin ve yerin genişliği kadar olan cenneti kazanmaya kalkın" dedi. Bunun üzerine Umeyr bin Humam radıyallahu anh,

'Ya Resûlallah! Genişliği göklerin ve yerin genişliği kadar olan bir cennet mi?' dedi. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem "evet" buyurdu. Umeyr,

'Ne güzel, ne güzel!' dedi. Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem, niçin böyle dediğini sordu. Umeyr, 'Ya Resûlallah, beni sevindiren şey onu kazanacağıma olan imanımdır' dedi. Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem, "Sen onu kazananlardansın" buyurdu. Torbasından yemek için hurmaları çıkardı, henüz yemeye başlamamıştı ki 'Bu hurmaları bitirecek kadar yaşamak benim için uzun bir zamandır' dedi, hurmaları bırakıp şehit düşünceye kadar savaştı. (Müslim, 1901; Ahmed, 12398)

Yakîni İste

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin şu duaları yapmadan önce bir meclisten kalktığı pek az olurdu:

"Allah'ım! Bize günahla aramıza engel olacak kadar korkundan hisse ver. Bizi cennetine ulaştıracak kadar taatini nasip eyle. Dünya musibetlerini hafifletecek kadar yakînî iman ver.

Allah'ım! Bizi yaşattığın müddetçe kulaklarımız, gözlerimiz ve kuvvetimizden faydalandır; ölümümüze kadar da onları devamlı kıl. Bize zulmedenlerden öcümüzü sen al. Bizi dinimizde musibete uğratma. Dünyayı en büyük düşüncemiz ve gayemiz, ilmimizin sonu kılma. Bize acımayanları üzerimize musallat etme." (Tirmizî, Daavat, 80)

Bir başka hadis-i şerifte de Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"Bir insana yakînî iman ve afiyetten daha hayırlı bir şey bahşedilmemiştir. Allah'tan yakîn ve afiyet isteyiniz." (Ahmed, 38)

DUA YAKINLIĞI

Dünya, insanların kulluk imtihanına tâbi tutulduğu yerdir. Allah yeryüzünü, mü'min kullarını nankör kullarından ayırt etmek için yaratmıştır. Kendisine ibadet için yaratmış olduğu insan ve cin topluluklarına yaratılma maksatlarına uygun yaşamalarını emretmiştir. Acizlik mekânı olarak yarattığı dünyada kullarını sıkıntılarla, çaresizliklerle, sevinçlerle ve bollukla denemektedir. Mü'min, sınırlarını Rabbinin belirlediği hayatta kul olabilmek için yaşamakta; kullukta yükseldikçe de Allah katında değer kazanmaktadır. Hududu belli olan dünyanın tüm buhranı içerisinde kullarının bocalamadan yaşamaları için dua kapısını açmıştır.

Dua; her şeyin başı ve ezelî sonu, göklerin ve yerin sahibi, yokluğu 'ol' sözüyle var eden, öldüren ve yaşatan Rabbimize acziyetimizin ve çaresizliğimizin itirafıdır. Bitecek olan dünya sınırlarından Arş'ın sonsuzluğuna uzanan ümit dalıdır. Dua, mü'minin Allah ile bağının en sessiz ve samimi şeklidir. Bu naif kulluk bağı ile mü'min, Rabbinin varlığını dile getirerek O'ndan bağışlanma ister, dünya ve ahireti için afiyet diler.

Dua, mü'minin Rabbine yakınlığıdır.

Dua, kulluğun özüdür. Allah ile mü'min kulları arasındaki manevî iletişimdir. Rabbimizin varlığını dile getirme şeklimizdir. Ahirete olan iman, hesap gününe olan itikad şuurunu daha canlı tutabilmek için vesiledir. Dua, insanın Rabbine hâlini arz etmesidir. Müslüman'ın Rabbine tevekkülünün delilidir. Mü'minin acizlik ve zayıflık duygusuyla Azîz olana sığınma eylemidir.

Dua ile açılan kapılar;

- Allah'ın kulunu sevme vesilesidir.
- Kalbin ferahlaması, göğsün rahatlaması, çaresizliğin sakinleşmesidir.
- Allah'ın 'dua edin' emrine karşılık bir taattir.
- Dua, yüksek hedefli büyük insan olmak için vesiledir.
- Bela gelmeden yapılan dua, gelecek olan belanın engelleyicisidir. İnsanın başına gelecek olanlar dua dışında başka bir şeyle değişmez.
- Mazlumların, kimsesizlerin, çaresizlerin tek sığınağıdır.
- Düşmana karşı Allah'ın kuluna yardım etmesinin sebebidir.

Rabbimiz dua etmemizi emretti, icabet edeceğini vaad etti.

"Kullarım sana beni sorduklarında bilsinler ki şüphesiz ben yakınım, bana dua ettiğinde duacının dileğine karşılık veririm. Şu hâlde benim davetime gelsinler ve bana iman etsinler ki doğru yolu bulalar." (Bakara Suresi, 186)

Dua ibadettir. Sadece dünyalık bir şeyler isteneceği zaman el açmaktan ibaret değildir. Aynı Kur'an-ı Kerim okumak ve oruç tutmak gibi ibadettir. Allah'a yaklaştıran, faydası kula dönük olan bir ibadet şeklidir.

Mü'min kimse, kul olduğunu hatırladığını beyan etmek için dua eder.

Affedilmeye layık olmak için dua eder. İşlediği hatalardan dolayı bağışlanmayı istediği için dua eder. Dünya ve ahiret saadeti istediği için dua eder. Dünyalık kendisine fayda sağlayacağına inandığı şeyleri istemek için dua eder. Her amelde olduğu gibi dua ibadeti de huşusu ile değer kazanmaktadır. Bu sebeple dua etmek, ezberlenmiş belli sözleri tekrar etmenin ötesinde ibadet huşusu ile eda edilmesi gereken ve sevabı Allah katında gizli ameldir.

Dua ibadeti terk edildiğinde mü'minin Allah'a ve ahirete dair kalbi ağırlaşır, zihni durgunlaşır, hayatı anlamsızlaşır. Dua arttıkça kulluk itirafı çoğalır, dua güçlendikçe kulluk hissiyatı koparılmaz bağ hâline gelir. Şeytan, mü'minin duasını basit göstererek iman canlılığını pasif hâle getirmek istemektedir. Rabbi ile etkileşim hâlinde olmayan kimse, şeytanın kabzasında kul olma ruhunu kaybetmeye başlayacaktır. Şeytan; Rabbini hatırlamayan, hatırladığında mahcubiyetinden 'Rabbim' demeyi beceremeyen, rahmet kapılarının kendisine kapandığını düşünen insan peşindedir. Kul dua ile değer kazanır.

Duamız olmasaydı Rabbimiz bize neden değer verecekti ki!

Duaya Adım Adım

Dua etmek isteyen mü'min her an bu ibadeti yerine getirebilir. İnsan acizdir, kimi zaman kendi içinde yalnız, toplum içerisinde tedirgindir. Dua mü'minin yalnızlığının, çaresizliğinin tedavisidir. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin ümmetine tarif ettiği dua ibadeti için bazı noktaları sıralayabiliriz:

1- Mümin her duasını Allah'ın kabul edeceğine gönülden inanmalıdır. Dua, şüphe ve tereddüt kaldırmaz.

2- Duanın samimi, içten ve huşu ile yapılma şartı vardır. Kalp yapacağı ibadetin heyecanı ile dolmalı ve rahatlamalıdır.

3- Kul, Rabbinden isteyeceği şeyde net ve kararlı olmalı; ne zaman icabet edileceğine dair de acele etmemelidir. Dua, kulun Allah'tan alacaklı olduğu şeyleri istemesi değildir. İbadet şarta bağlı değil kulluğun gereği olarak yapılır.

4- Duaya başlarken Allah'a hamd ve Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme salat ü selam ile başlamak, istiğfar ve günahın itirafı ile devam etmek, bitirirken de yine hamd ve salat ü selam ile bitirmek sünnettir.

5- Duayı Allah Teâlâ'nın esma ve sıfatları ile yapmak sünnettir.

6- Dua sırasında sesi yükseltmek, kafiyeli cümlelerle dua etmek yoktur. İbadette aranan ihlâstır, uyumlu cümleler değil. "*Rabbinize yalvara yakara ve gizlice dua edin. Bilesiniz ki O, haddi aşanları sevmez.*"

7- Dua ederken mümkünse abdest almak, kıbleye yönelmek, duanın şartı olmasa da kadının namaz tesettürü ile dua etmesi dua adaplarından sayılmaktadır.

8- Duada belli vakitleri kollamak, belli hâlleri ganimet bilmek gerekmektedir. Mesela;

– Beş vakit namazdan sonra
– Seher vaktinde
– Cuma günü, cuma saatinde
– Ramazan ayında, arefe gününde
– Ezanla kamet arasında
– Yağmur yağarken
– Nafile namaz kılıyorken secde ve rükû hâlinde
– Zemzem içerken
– Oruçlu kimsenin iftar anında yaptığı dua, geri çevrilmeyecek dualardır.

9- Anne-babanın evladına yaptığı dua, hasta kimsenin başkasına yaptığı dua, hacının, umrecinin duaları, mazlumun duası kabule daha yakın dualardandır.

10- Dua esnasında elleri açarak kısık sesle yalvarılmalıdır.

11- Yapılan duayı üç kere tekrar etmek sünnettir.

12- Bir Müslüman'ın başka bir Müslüman kardeşinin haberi olmadan arkasından yaptığı dualara melekler 'âmin' demekte ve melekler o duayı yapan için dua etmektedir.

13- Dua edecek kimsenin yediği yemeğin, içtiği içeceğin, giydiği kıyafetin helal olması şarttır.

14- Mü'min Allah'tan bir şey isteyecekken kötü ve çirkini istemez. İsteyeceği şey dünyası veya ahireti için yararlı bir şey olmalıdır.

15- Rahat günlerinde dua edenin zor günlerinde Allah yanında olur. Zor günlerinde dua edip de rahata erince unutan ise nankördür. "*Denizde bir tehlikeyle yüz yüze geldiğinizde Allah'tan başka bütün yardıma çağırdıklarınız kaybolup gider. O sizi kurtarıp karaya çıkardığında ise yüz çevirirsiniz. İnsanoğlu çok nankördür."*

16- Yapılmış olan nafile ibadetler, dua ederken 'Allah'ım! Şu zamanda yapılmış olan niyeti, salih amel olarak yapılmış amelimi hatırlayarak isterim' şeklinde aracı yapılabilir.

17- Günahlardan uzak durularak yapılan dua, ne güzel duadır. *"De ki: (Ey insanlar!) Kulluğunuz ve niyazınız olmasa Allah size ne diye değer versin! (Ey inkârcılar!) Siz O'nun dinini yalan saydığınız için bunun günahı artık yakanızı bırakmayacak."*

18- Kul küçük-büyük, önemli-önemsiz her şeyi Allah'tan isteyebilir. Ama isterken Allah'tan büyük istenmelidir. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem 'İsterken Allah'tan Firdevs'i isteyin. Firdevs cennetin tam ortasıdır, üstünde de Arş-ı Rahman vardır.' buyurmaktadır.

19- Kur'an'ımız mü'minin nasıl dua edeceğini öğretmiştir. Allah'ın kullarına zirvedeki mü'min olarak örnek gösterdiği Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin yapmış olduğu duaları yapmak da mü'min için bilmediği hazineye kavuşmak gibidir.

20- Dua edememeyi kabul etmemelidir. Edecek dua, isteyecek bir şey için saatlerce seccade başında beklemelidir. En azından dua edemediğini itiraf etmeli, dua edemediği için ağlamalıdır.

Kur'an'ımız Dua Öğretiyor

"Ey Rabbimiz! Bize bu dünyada da iyilik ver, öteki dünyada da iyilik ver; bizi cehennem azabından koru." (Bakara Suresi, 201)

"Rabbim! Beni ve soyumdan gelecek olanları namazı devamlı kılanlardan eyle. Rabbimiz, duamı kabul et. Rabbimiz! Hesap kurulacağı gün beni, anamı, babamı ve mü'minleri bağışla." (İbrahim Suresi, 40-41)

"Rabbim! Kalbime genişlik ver. İşimi bana kolaylaştır. Dilimden düğümü çöz." (Taha Suresi, 25-27)

"Rabbim! İlmimi arttır." (Taha Suresi, 114)

"Rabbimiz! Bizi doğru yola eriştirdikten sonra kalplerimizi eğriltme, bize tarafından bir rahmet bağışla. Hiç kuşku yok, lütfu en bol olan yalnız sensin.

Rabbimiz! Muhakkak sen insanları, geleceğinde asla şüphe olmayan bir günde toplayacaksın. Şüphesiz ki Allah sözünden dönmez." (Al-i İmran Suresi, 8-9)

"Rabbimiz! Biz gerçekten iman ettik; günahlarımızı bağışla, bizi ateş azabından koru." (Al-i İmran Suresi, 16)

"Rabbimiz! İndirdiğine inandık ve peygambere tâbi olduk, artık bizi şahitlerle beraber yaz." (Al-i İmran Suresi, 53)

"Göklerin ve yerin yaratılışını düşünürler: Rabbimiz! Sen bunu boş yere yaratmadın, seni tenzih ve takdis ederiz. Bizi cehennem azabından koru." (Al-i İmran Suresi, 191)

"Rabbimiz! Günahlarımızı bağışla, kötülüklerimizi sil ve bize iyilerin ölümünü nasip et." (Al-i İmran Suresi, 193)

"Rabbimiz! Biz kendimize zulmettik. Eğer bizi bağışlamaz, bize acımazsan mutlaka ziyan edenlerden oluruz." (Araf Suresi, 23)

Resûlullah Dua Ediyor

"Allah'ım! Acizlikten, tembellikten, cimrilikten, ihtiyarlayıp ele avuca düşmekten ve kabir azabından sana sığınırım.

Allah'ım! Nefsime takvayı nasip et ve onu her türlü günahtan temizle; onu en iyi temizleyecek olan sensin. Ona yardım edip eğitecek sadece sensin.

Allah'ım! Faydasız ilimden, ürpermeyen gönülden, doymak bilmeyen nefisten ve kabul olunmayan duadan sana sığınırım."

"Allah'ım! Kulağımın şerrinden, gözümün şerrinden, dilimin şerrinden, kalbimin şerrinden ve cinsel organımın şerrinden sana sığınırım."

"Allah'ım! Senden seni sevmeyi, seni sevenleri sevmeyi ve senin sevgine ulaştıracak amelleri sevmeyi dilerim. Allah'ım! Senin sevgini bana canımdan, ailemden ve soğuk sudan daha ileri kıl."

"Allah'ım! Peygamberin Muhammed sallallahu aleyhi ve sellemin senden istediği hayırları ben de isterim. Peygamberin Muhammed sallallahu aleyhi ve sellemin sana sığındığı şerlerden biz de sana sığınırız. Yardım ancak senden beklenir. İnsanı dünya ve ahirette muradına ulaştıracak sensin. Günahtan kaçacak güç, ibadet edecek kuvvet ancak Allah'ın yardımıyla kazanılabilir."

ALLAH'IN HUDUDUNDA MÜ'MİN

Rabbimiz, insanlığın hidayeti için sınırlarını kendisinin belirlediği şeriat düzeni indirmiştir. Allah'ın koyduğu sınırların içerisinde yaşamak mü'minlerin görevidir. Allah'ın sınırı, haramları ve yasaklarıdır. Çirkin olarak gördüğü her şey Allah'ın hudududur. Allah, mü'minlerin haram sınırlarının ötesine geçmeden bir hayat devam ettirmelerini emretmiştir.

Allah'ın hududunda yaşamayı seçen mü'min, bu hayatın şartlarını benimseyerek Allah'ın himayesi altında olmaktan memnundur. Memnuniyet tercih edilen şeyle doğrudan bağlantılıdır. Allah'ın memnuniyetini önemseyen mü'min helal ile yetinir, harama meyilden korkarak yaşar.

Herkes hedeflediği şey uğruna düşüncelere dalmakta, bu kanaate göre işler yapmaktadır. Dünyada güzel bir meslek sahibi olmak isteyen, bu ideale ulaştıracak vesilelere başvurmaktadır. Yaşamını birilerinden önde olmak için harcayan, kendisine rakip belirleyerek bu yarışı geçmek için adımlar atmaktadır.

İnsanlar ulaşmayı istedikleri sona göre bir yoldan yürümektedir. Herkes kendi seçimleriyle uyumlu hayatlar yaşamaktadır. Rabbimiz İsra Suresi, 84. ayet-i kerimede insanların kendi yapılarına ve karakterlerine göre davranıp iş yaptıklarını bildirerek şöyle buyurmuştur: *"Kimin hayat tarzının daha doğru olduğunu Rabbiniz herkesten iyi bilir."*

Mü'minin yolu bellidir. Sonunda varmak istediği menzil bellidir. Mü'minin tercihi Allah'ı, resûlü sallallahu aleyhi ve sellemin muhabbetini ve ahiret yurdunu kazanmaktır; değişmeyen ana maksadı budur. Bu maksat uğruna yaşayanlar için Rabbimiz, *"Yok eğer Allah'ı, resûlünü ve ahiret yurdunu istiyorsanız şunu bilin ki Allah, içinizden iyiliği seçenlere büyük bir ödül hazırlamıştır."*

Doğru yolda olanlar; Allah'ın hududunda yaşamaktan memnun, buna göre davranışlarını eğitmiş mü'minlerdir. İnsanın en temel kaygısı Allah'a göre yaşamak olmalıdır. Dünyayı isteyen ona göre davranır, ahireti isteyen de Allah'ın kulu olmaktan memnun olarak yaşar.

İnsanın gideceği yol belliyse hedeflerinin gerçekleşmesi için güçlü bir iradeye ihtiyaç duyacaktır. Mü'min, bugün yanlış bildiğine yarın düşmemek

için iyi kalmaya gayret etmek, farkındalıkla yaşamak zorundadır. Güçlü bir irade için önce güçlü bir iman olmalıdır. Sonra herkes takati ve gücü doğrultusunda hedefini büyütmeye çalışmalı, uzun hedeflerde yürümeye hazırlanmalıdır. Mü'min, günübirlik hedeflerin küçük enerjili insanı değildir.

Mü'minin hedefi, Allah'ın hududunda Allah'tan razı olarak yaşamak ve bu hâl üzere kalabilmektir. Madem herkes kendi niyet ve imanına göre davranışlar sergiliyor o hâlde mü'minin kulluğuna uyumlu yaşayabilmesinin önündeki engel, kendi irade kullanımından başkası değildir. Kararı, kanaati, tercihleri Allah'ın hududunda yaşamak olan mü'minin;

Bir: Allah'ın sınırında yaşamaktan memnun olması,

İki: Bu sınırda yaşamak için iradesini kullanması,

Üç: Ölene kadar bu hâl üzere devamlılık sağlaması gerekmektedir.

Mü'minin taşımış olduğu Müslüman kimliği ile doğru yolda sebatla devam edebilmesi; sağa sola meyletmeden, olumsuz söz ya da fiillere kapılmadan yol alabilmesi bu üç hususa bağlıdır.

Razı olmak, iradeyi kullanmak ve bu hâl üzere kalabilmek için gayret etmek.

Allah'ın hududunda yaşayan mü'min;

• Farz ibadetlerini eksiksiz tamamladıktan sonra nafile ibadetler yapmayı sever. Nafile ibadetleri yapanları da sever.

• Konuşurken muhataplarıyla samimi konuşur. Kendi hatalarını savunmaya kalkışmaz, başkalarının kendisini nasıl değerlendireceğinin telaşına da kapılmaz.

• Yalnız kalsa da kendi kendine yeter. Çünkü mü'minin, mü'min olmak ve mü'min kalmak için hep salih insanların yanında bulunması gerekmemektedir. Elbette salih dostlar, ibadet heyecanı kazandıran arkadaşlar bulunmaz nimettir. Bulunca mü'min bu nimetleri değerlendirir. Ancak yanında böyle kimseler bulamadığında dinini yaşayamayacağı vehmine kapılıp da iradesizlik göstermez. İyi olmaya, iyi davranmaya ve iyi kalmaya devam eder.

• Allah'ın haramlarından uzak durmada, helallerini uygulamada sabırlı davranır.

• Şayia ve dedikodulara kulağı tıkalı yaşar.

• Allah'ın çirkin gördüğü bir fiilin gözünde normalleşmesine izin vermez. Mü'minler, Allah'ın haramını ilk haram kıldığı gündeki gibi ciddi gören kimsedirler.

Allah'ın hududunda yaşayan mü'min, tam bir ciddiyet ile kulluk haddini aşmamak, günaha bulaşmadan yaşamak için gayret etmelidir. Allah'ın hududunda yaşamaktan memnun mümin, ibadetleri yüzeysel yapmakla yetinmeyip kalbini kötülüklerden arındırmaya, ibadetlerden lezzet almaya çalışmalıdır. Unutmadan yaşamak mü'minin ilk gayesi olmalıdır.

Rabbimiz Taha Suresi, 123-126. ayet-i kerimelerde buyuruyor ki:

"Size benden bir hidayet geldiğinde bilesiniz ki hidayetime uyan artık ne sapar ne de bedbaht olur. Kim de beni anmaktan yüz çevirirse mutlaka sıkıntılı bir hayatı olacaktır ve onu kıyamet günü kör olarak haşrederiz."

O der ki: "Ey Rabbim! Beni niçin kör olarak haşrettin? Hâlbuki daha önce gören biriydim."

Allah buyurur: "İşte böyle! Sana ayetlerimiz geldiğinde onları unutmuştun, bugün de aynı şekilde sen unutuluyorsun."

Hudut Kuralları

1- Mü'minin iradesini kullanması, Allah'ın hududunda Allah'ın razı olduğu kul olarak yaşaması için şarttır. Tam bir azim ve kararlılıkla sabır göstererek irade kullanımı gerekmektedir. İradeyi kuvvetlendiren en önemli hususlardan biri, istediği sonuca karşı büyük bir istek taşımaktır.

2- Allah'ın hududunda daha önce yaşamış olan mü'minler örnek alınmalıdır. Rabbimiz buyuruyor ki: "*Rızasını dileyerek sabah-akşam Rablerine dua edenlerle olmak için elinden gelen çabayı göster."*

3- Kur'an-ı Kerim okumak ve hükümlerini yaşamak, Allah'ın sınırında bozulmadan yaşamanın kurallarındandır. *"Size verdiğimize (kitaba) kuvvetle sarılın ve içinde olanı aklınızda tutun ki korunasınız."*

4- Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin sünneti çerçevesinde bir hayat yaşamaya gayret etmek. Sünnete uygunluk, itidalli yaşam demektir. İş ertelememek, iş biriktirmemek, az ama devamlı yapmaktır.

5- İlim şarttır. Herkes kendi öğrenebildiği kadarını öğrenmek ve uygulamak zorundadır. Allah'ın hududunda sağlam adımlarla ilerlemek için doğru ilmi, doğru zamanda, doğru şekilde öğrenmek şarttır.

6- Allah'ı ve Allah'ın kurallarını yaşamın her evresinde ve her anında hatırlamak ve uygulamak. Toplum içerisinde, eğitimde, alışverişte, aile ilişkilerinde, her alanda Allah'a göre yaşamaya çalışmak.

7- Rabbimiz, Kur'an'ımızda belli haram ve helal sınırlarını belirleyip 'Haddi aşmayın!' dedikten sonra 'İyilik ve takvada yardımlaşın, günah ve haksızlık yolunda yardımlaşmayın' buyurmaktadır. Haddi aşmadan yaşamak için mü'minler birbirlerini iyiliğe ve takvaya çağırmalıdır.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdular ki:

"Zalim de olsa mazlum da olsa mü'min kardeşine yardım et."

Bu emre muhatap olan Müslümanlar'dan biri, 'Ey Allah'ın elçisi! Mü'min kardeşime mazlumken yardım ederim, bunu anladım ama zalimken ona nasıl yardım ederim?' diye sorunca Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem,

"Onun zulmetmesine engel olursun. Zulmüne mâni olmak ona yardım etmektir" buyurdu.

8- Kimse kendi fıtratını, bedeninin ve ruhunun tabii ihtiyaçlarını yok saymamalıdır. Ne uykusuzluktan gergin ne de uyumaktan gevşemiş mü'min, Allah'ın hududunda iradesini kullanmış mü'min örnekleri değildir. Herkes farzlardan sonra kendi yapabildiği kadar kulluk yapmaktan sorumludur.

9- Sıkıntı karşısında ümitsizliğe kapılmak, nimet içerisinde şımarmak yoktur. Mü'min yürümeyi seçtiği iman yoluna uygun davranmalıdır.

10- Mü'min amellerini korur, davranışlarını kontrol altında tutar. Sırf Allah rızası için yaptığı amellerin her daim daha güzelini yapabilmek için uğraşır. Amellerini günahlardan korunmaya çalışarak tövbe ve istiğfarla yoluna devam eder. Davranışlarını iç âlemiyle uyumlu hâle getirir.

Sınır Dışı

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin şu sözlerinden Allah'ın hududunda yaşarken bozulmanın ve sınır dışı edilmenin ne zaman gerçekleşeceği, hangi şartlarda kaymanın söz konusu olacağı anlaşılmaktadır:

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdular ki:

"İsrailoğulları'nda ilk bozulma şöyle oldu: Adam biriyle karşılaşır ve ona, 'Be adam! Allah'tan kork, böyle yapman helal değildir' derdi.

Ertesi gün tekrar onunla karşılaşır ama onunla oturup yemekte ve içmekte sakınca görmezdi. Onlar böyle yapınca Allah da kalplerini birbirine benzetti.

Sonra Maide Suresi'nin 78 ve 79. ayetlerini okudu: *'Kitap ehlinden kâfir olanlar hem Davud'un hem de Meryem oğlu İsa'nın diliyle lanetlendiler.*

Bunun sebebi de onların isyan etmiş olmaları ve hadlerini aşıp durmalarıydı. Onlar kötülük işlediklerinde birbirlerini bundan alıkoymazlardı.'

Ve sözüne şöyle devam etti: Vallahi ya iyiliği emreder ve kötülüğü engellersiniz; zalimin elini tutar, onu hakka çekersiniz, haktan yana olmaya mecbur edersiniz ya da Allah kalplerinizi birbirine kırdırır ve onlara lanet ettiği gibi size de lanet eder." (Ebu Davud, Melahim, 17/4336)

Allah'ın Hududunda Gaye Allah'tır

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdular ki:

"Kimin derdi dünya olursa Allah onun işini dağıtır, fakirliği gözünün önünde tutar. Dünyadan da nasibinde olanından başkası gelmez ona.

Kimin de niyeti ahiret olursa Allah işinde ona yardım eder, zenginliği kalbine koyar. Dünya ona kendiliğinden gelir." (İbni Mace, Zühd/24105)

İSTERKEN CENNETİ İSTE

Allah, kullarını esenlik yurduna çağırmaktadır.

O yurtta Allah'ın iyi kulları nimetler içerisinde,

Yüzleri Rablerine bakarak mutlulukla parıldayacaktır.

Esenlik yurdunda altın tepsiler ve bardaklar vardır. Çevrelerinde kaynaktan doldurulmuş testiler, ibrikler ve kadehlerle sonsuza dek hizmet sunacak gençler dolaşmaktadır.

İçtikleri içecekten dolayı ne baş ağrısına tutulur ne de sarhoş olurlar.

Beğendikleri meyvelerle,

Canlarının çektiği kuş etleriyle ikramlar içerisindedirler.

Orada canların istediği, gözlerin zevk aldığı her şey vardır.

Orada sonsuza kadar kalacaklardır.

Bu yurtta ne boş söz işitirler ne de günaha sokacak bir şey.

Sadece "Size esenlikler, mutluluklar!" sözünü dinlerler.

Koltuklar üzerinde oturup çevrelerini seyrederler.

İlâhî lütufların sevinci yüzlerinden okunur.

Onlara mühürlenmiş, mührü de misk olan nefis bir içki sunulur.

O içkinin karışımı tesnimden yani Allah'a yakın olanların içecekleri bir kaynaktandır.

Onların yaptıklarına karşılık daha nice mutlulukların saklandığını hiç kimse bilemez…

"Yarışanlar, İşte Bunlar İçin Yarışsınlar!"

Rabbimiz; dünyaya mıhlanıp kalmak isteyen, dünyadaki eğlenceye kapılıp cenneti ve nimetleri düşünmekten aciz insana 'Yarışan bunun için yarışsın' diyerek cenneti göstermektedir. Mü'minler, insanların birbirlerini geçmek için yarıştığı dünyadan cennetteki sonu misk kokan kadehe davet edilmektedir. Tüm peygamberlerin, nebilerin, salihlerin, şehitlerin yurdu cennet ve cennetin kadehleri uğruna yarışan mü'minlere sunulmaktadır. Allah'ın mizanında cennet için yarışanlar kazanacaktır.

Sonunda ebedîlik yurdunda yüzleri parlayanlar, dünyanın basit gündeminden sıyrılıp cennetin gündemiyle meşgul olan mü'minlerdir.

En büyük yokluk da mü'minlerin kendilerini bu cennet hayalinden mahrum etmeleridir.

Yarışan Bunun İçin Yarışsın

Allah, kullarının her birini farklı bir karakterde yaratmış; dünyayı da bu farklı karakterlerin kendilerini ispat edecekleri yer hâline getirmiştir. Kullarının dünya denilen gösteri alanına kapılmadan tüm insanî gayret ve mücadelelerinin cennet için olmasını istemiştir.

Böylece yürüyen cennet için yürüyecek, koşan cennete koşacak; hastalanan, afiyette olan, yolda olan, evinde yatan cennetteki esenlik için yarışacaktır. Mü'minler dünyada cennet için kalacaktır. Allah'ın vaad ettiği cennete koşan mü'minler;

• İmanlarını dolu dolu yaşarlar. Allah'ı ve Peygamber sallallahu aleyhi ve sellemi her şeyden, herkesten çok severler. Allah'a imanlarının gerektirdiği gibi yaşarlar.

• Allah'ın hakkını ve Müslüman kardeşlerinin hakkını korumada üstün gayret gösterirler.

• Allah'ın kelamı Kur'an-ı Kerim'i okurken ağlarlar, ağlayamıyorlarsa ağlar gibi yaparlar. Cennet ayetlerini okurken sevinçten yerlerinde duramazlar. Cehennem ayetlerini okuyunca yerlerinden kıpırdayamazlar.

• Allah'ın ayetlerini, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellemin sünnetini öğrenme çabasındadırlar. Bir satır daha fazla bilerek ve bir kelime daha doğru yaşayarak ölmeyi isterler.

• Heyecanları ve cennet arzuları sadece dillerinde değildir. En çok hareketleri ideallerinin göstergesidir.

• İbadetlerinde eksiklik yoktur. Hangi derdin içinde olurlarsa olsunlar namaza dertlerini bırakıp dururlar.

• Her zamanın yapılması gereken işini yaparlar. Uyku vakti uyur, namaz vakti namaza durur, hastalanana hasta ziyaretinde bulunur, annelerinin yanında evlat olduklarının şuuruyla kalırlar.

• Anne-babalarını memnun ederek yaşarlar. Akraba ilişkilerini asla koparmazlar.

• Tenezzülsüzdürler, insanlardan teşekkür bile beklemezler. Allah için yapmanın onuruyla yaşarlar.

• İnsanî ilişkileri güzeldir. Kavgaya girmez, tartışmadan uzak yaşarlar.

• Kendilerini düzeltmek için mücadele verirler. Eksiklerine, yanlışlarına başka isim takmazlar.

• Zengin, kariyer sahibi olsalar da idealleri daha çok para, daha çok takdir değildir. Hedefleri sadece cennetteki misk dolu kadehtir.

• Başarılıdırlar. Güne, aya, yıla, öğretmene, hocaya, işverene bahane bulup tembellik yapmazlar.

• Ne iş yapıyorlarsa onu güzel yaparlar.

• Allah'ın sevdiği kul, dünyanın kendisinde neyi değiştireceğini bilmediği için verilene razı olarak yaşar. Darlandığında 'Rabbim yanımda' der ve rahatlar. Bollukta 'elhamdülillah' der, rahatlar. Rahatlığının hiç bozulmayacağı cennete kadar nimetlerin geçiciliğini bilerek yaşar. Kendisinde olmayanı istemekte ısrar etmez. Allah'tan kendisini şımartmayacak nimeti ister.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyuruyor ki:

"Allah bir kulunu sevdi mi onu dünyadan korur. Tıpkı sizin iyileşmesini istediğiniz hastaya sevdiği içecekleri (yemekleri) vermediğiniz gibi." (Tirmizî, Tıbb 1/2036)

Hasta olan biri yakınları hastalarının iyileşmesini isterler. Hastanın canı çekse bile doktorun talimatı dışına çıkmazlar. Allah da dünya nimetleri kulunun eline geçtiğinde şımaracaksa, Allah'ı unutacaksa kuluna o nimetleri vermez.

Yarışanlar Bunun İçin Yarıştı

Beni Amir kabile reisi Ebu Bera Amir bin Malik, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gelerek kabilesine İslam'ı anlatacak birilerini göndermesini istedi. Gönderilecek grubun başına herhangi bir kötülük gelmesinden korktuğu için Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem can emniyetlerinin garanti edilmesi sözünü aldı. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Kur'an-ı Kerim'i en iyi bilen, İslam'ı en iyi anlatacak olan yetmiş kişi seçti ve onlarla Necid halkına ve Beni Amir reisine verilmek üzere mektup gönderdi. Uhud savaşından dört ay sonra çoğunluğu ensardan oluşan bu seçilmiş heyet yola çıktı.

Bi'r-i Maune denilen yere kadar gidip orada konakladılar. Konakladıkları yerde Haram bin Milhan, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin Beni Amir reisine verilecek mektubunu ulaştırmakla görevlendirildi. Heyeti davet eden kabile reislerinden Ebu Bera'nın öldüğüne dair bir şayia çıkınca mektubu Ebu Bera'nın yeğenine verdi ve onları İslam'a davet etti. Henüz Resûlullah'ın mektubunu okumamışlardı ki Allah'a davet eden Haram bin Milhan'ı arkadan mızrakladılar. Haram bin Milhan şehit olurken,

'Kâbe'nin Rabbine yemin ederim ki kazandım' dedi.

Başka kabilelerden de düşman toplayarak, Bi'r-i Maune'de konaklayan bu seçilmiş Kur'an ehli sahabelerin üzerlerine saldırdılar. Savaşmak için gelmediklerini söyleseler de hepsini şehit edene kadar durmadılar. Bu Kur'an ehlinin son sözleri:

"Ey Rabbimiz! Durumumuzu resûlüne haber verecek burada kimsemiz yok. Selamımızı ona sen ulaştır! Rabbimiz! Peygamberin vasıtasıyla kavmimize haber ver ki:

Biz Rabbimize kavuştuk. Rabbimiz bizden razı oldu ve bizi de razı etti, dediler. Cebrail aleyhisselam Resûlullah aleyhissalatu vesselama onların Rablerine kavuştuğunu, Allah'ın onlardan razı olup onları da razı ettiğini haber verdi."

Yarışanlar cennet için yarıştı.

Yarışanlar cennetin sahibinden razı olarak yaşadılar.

Cennetin sahibi de onlardan razı oldu.

İsterken cenneti istediler.

Cennetin sahibi de onlara istediklerini verdi.

Şimdi cennetlerde, sonu misk kokan kadehler ellerinde…

AHLAKIN ZİRVEDE OLSUN

“Yemin olsun Güneş’e ve kuşluğuna,

Işığı onun ardından geldiğinde Ay’a, dünyayı aydınlattığında gündüze, onu karanlıkla örttüğünde geceye, göğe ve onu kurana, yere ve onu yayıp döşeyene;

İnsana, onu düzgün bir şekilde yaratana, kötü ve iyi olma kabiliyetini ona ilham edene yemin olsun ki nefsini arındıran elbette kurtuluşa ermiştir. Onu arzularıyla baş başa bırakan da ziyan etmiştir.”

Rabbimiz, Şems Suresi’nin ilk ayetlerine anlatacağı konunun büyüklüğü ve ehemmiyetine binaen yedi şeye yemin ederek başlamaktadır. Güneş’e ve Güneş’in ışığına, Ay’a, gündüze, geceye, onu yaratana, göğe, yere ve onu yaratana, insanı en güzel şekilde yaratana yemin etmiştir. İnsanın yaşamına dair insanlığın dünyada kalabilmesi için evrenin devamlılığını sağlayan mefhumlara yemin ederek insanı tefekküre davet etmiştir.

Yaratmış olduğu mahlûkatta yedi şeye yemin ettikten sonra kendisini kötülüklerden arındıran insanın kurtuluşa ereceğini, ihmal edenin ise zarara uğrayacağını anlatmaktadır. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Şems Suresi’nin bu ayetini okuyunca ‘Allah’ım, nefsime takvayı ver. Sen onun velisi ve mevlasısın, onu arındıranların en iyisisin’ diye dua ederdi.

Nefis; insanın benliği, kişiliği, huyları, yaratılıştan kendisiyle birlikte olan özellikleridir. İnsanın yaratılış özellikleri, iyi ve kötü yönde geliştirebileceği temel vasıflarıdır. Her gün güneşin üzerine doğduğu insanın, dayalı ve döşeli yeryüzünde dolaşan mü’minin vazifesi kendi nefsini ve benliğini eğitmesidir. Ve bu vazife; onu yaratan Allah’ın Güneş’e, yere, Ay’a yemin edeceği kadar büyüktür.

İnsanın kendi huylarını eğitmesinin ilacı Kur’an-ı Kerim ve Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin sünnetidir. Bu ilacı bünyenin kabul etmesini sağlamak ise insanın doğru eğitimine bağlıdır. Kendini tanımayan, otokontrolünü sağlayamayan bünye hastalıklıdır.

Mü’minin nefsinde/benliğinde eğiteceği hususlar:

1- Karakterini Allah’a ve peygamberine itaat etme konusunda eğitmek.

2- Helal sınırları içerisinde yaşamayı öğretmek.

3- Şahsiyet kazanmak için dinimizin iyi dediği özellikleri kazanmak.

4- Dinine ve aklına zarar verecek şeylerden uzak durmak.

Bunlar her mü'minin kendini eğiteceği ve 'ahlak' kazanacağı hususlardır. Mü'min ahlak kazandıkça Allah'ın övdüğü ve razı olduğu seviyeye yükselmektedir.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin, ahlakî oluşumunu nefsini terbiye ederek kazanmış mü'minler için bazı müjdeleri;

• "Mü'minlerin iman bakımından en mükemmeli, huyu en iyi olanıdır."

• Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin yanına ensardan bir adam geldi; 'Hangi mü'min daha faziletlidir?' diye sordu. Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem de "ahlakı en iyi olan mü'min" diye cevap verdi.

• "Allah'ın kulları arasında Allah'ın en çok sevdiği kimse, ahlakı en güzel olandır."

• "Mizanda en ağır gelecek olan, güzel ahlaktır."

• "Nerede olursan ol, Allah'a karşı gelmekten sakın; yaptığın kötülüğün arkasından bir iyilik yap ki bu, onu yok etsin. İnsanlara karşı güzel ahlakın gereğine göre davran."

• "Kıyamet günü mü'minin mizanında güzel ahlaktan daha ağır basan bir şey yoktur. Allah, çirkin düşük söz (ve davranış) sahiplerine buğzeder."

• "İçinizde en çok sevdiğim ve kıyamet günü Bana en yakın mesafede bulunacak kimseler, güzel ahlak sahibi olanlarınızdır. Güzel konuşuyor dedirtmek için uzun uzun konuşanlar, sözünü beğendirmek için avurdunu şişire şişire laf edenler ve bilgiçlik etmek için lügat paralayanlar ise en sevmediğim ve kıyamet günü bana en uzak mesafede bulunacak kimselerdir." Ashab-ı kiramdan bazıları,

'Ey Allah'ın Resûlü! Güzel sohbet ediyor dedirtmek için uzun konuşanları, sözünü beğendirmek için avurdunu şişire şişire laf edenleri biliyoruz. Fakat bilgiçlik taslamak için lügat paralayanlar kimlerdir?' diye sordu. Resûlullah,

"Onlar mütekebbir (büyüklük taslayan) kimselerdir" cevabını verdi.

• "Kişi güzel ahlakı sayesinde gece ibadet eden ve kavurucu sıcakta susuzluk çeken oruçlunun derecesine ulaşır."

• "İnsanlara kolaylık sağlayan, yumuşak ve tatlı kimseye Allah cehennem ateşini haram kılmıştır."

Güzel Ahlak Sonradan Kazanılır mı?

Güzel ahlak, Allah'ın mü'min kullarına namaz gibi sonradan öğrenerek eda edebilecekleri bir emridir. Sonradan kazanılması mümkün olmasaydı Rabbimiz mü'minlerden bu kaliteyi kazanmalarını istemezdi. İnsan ahlak

bakımdan çift kutuplu olarak yaratılmıştır. İyi ve kötü huylarla yaratılan insan, iyi özelliklerini besleyerek davranışlarını kontrol altında tutmakla sorumludur. Hiçbir insan doğuştan tamamen kötü özelliklerle yaratılmamış, hiçbir kimse de üstün bir ahlakla dünyaya gönderilmemiştir. Rabbimiz Allah, her insanın kendisinde var olan kötü vasıflarını terbiye etmesini istemiştir.

Araf Suresi, 199. ayet-i kerime ahlakı toplu bir şekilde anlatmakta; Rabbimiz ahlakî davranışları önce peygamberine, sonra da tüm mü'minlere öğretmektedir:

"Kolaylığı seç, iyi olanı emret, cahillere aldırma."

İnsanî ilişkilerde ve ticarette affeden, unutan, kolaylaştıran insan olmayı; iyiliği yaşayıp iyiliğe teşvik etmeyi ve cahillerle muhatap olmamayı emretmiştir. Çirkinliğin sebebi ve ahlakla bağdaşmayan; cahillerle tartışmak, kötülüğü görerek kötülüğe alışmak ve geçimi zor insan olmaktır.

Güzel Ahlakı Kazanmak İçin;

Önce güzel ahlakın ne demek olduğu tanınmalıdır. Allah'ın kitabını, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin sünnetini öğrenmek, ilmî alt yapıyı sağlamlaştırmak güzel ahlakı kazanmanın ilk aşamasıdır. Cahillik; öğrenmemek, şeytanın ne zaman nereden geleceğine karşı tuzaklarına hazır bulunmadan yaşamaktır.

Güzel ahlakı kazanmak için mü'minin şehvetlerini dizginleyerek yaşaması ikinci önemli husustur. Allah'ın ve Peygamberi sallallahu aleyhi ve sellemin haram, kötü, çirkin olarak belirlediği sınırlar, mü'minin isteklerinin ve arzularının frenlendiği alanlardır.

Üçüncü husus ise öfke kontrolünü sağlamaktır. Geçinebilir ve geçinilebilir mü'min için öfke kontrollü yaşamak şarttır.

Anlatıldığına göre;

Ömer radıyallahu anhın celalli biri olduğunu bilen biri onu kızdırır, sinirlendirmek için damarına basar. Ömer radıyallahu anh da ona cevaben,

"Ömer'in Rabbi olmasaydı size gösterirdim" der.

Ahlakta Zirve Olmak İçin;

1- Allah'a karşı ahlaktan başlanmalıdır. Allah'a ve peygamberine karşı ahlakı tamam olmayan kimsenin insanlara karşı güzel muamelesi 'güzel ahlak' için asla yeterli değildir. Rabbimizin emirlerine karşı saygı, haramlarına karşı nefret, Allah'ın sevdiklerini sevmek ve hoşnut

olmayacağı kimselere karşı sevgi beslememek, örnek olarak peygamberi sallallahu aleyhi ve sellemi almak, ona karşı hürmet göstermek ve sünnetine yapışmak Allah'a karşı ahlakımızdır.

2- Mü'min kendisine karşı ahlakını da tamamlamalıdır. Yaşadığı hayattan memnun, Allah'ın onu yarattığı şartlardan razı olmak, sabırlı davranmak, affetmek, kalp rahatlığı taşımak, güven duymak ve güven vermek, cahillerle oturup kalkmamak kişinin kendisine karşı ahlakındandır.

3- Mü'min, bu iki maddeden sonra Peygamber aleyhisselamda görülen tüm ahlak özelliklerini üzerinde taşımak için gayret göstermelidir. Bu ilerleyiş aynı zamanda mü'minin kendisine karşı ahlakını da tamamlayacaktır. Güzel ahlak alametleri adım adım kazanılacak meziyetlerdir. Ahlakta ideal insan olmak, mü'minlerin ömürlerinin sonuna kadar uğruna nefisleriyle mücadele edecekleri bir imtihandır.

Güzel Ahlak İşaretlerindendir

Sabretmek, affetmek, yumuşak davranmak güzel ahlak işaretlerindendir.

Güven vermek, adil davranmak,

İhtilaflı konularda oyalanmamak, kişileri değil hataları düzeltmeye gayret etmek,

Eziyet vermemek, külfet olmamak, insanların kınamasından etkilenmemek,

Başkasının ayıbının ortaya çıkmasından memnun olmamak,

Hatada ısrarcı olmamak, başkasının hatasını abartmamak,

Herkese anladığı dilden konuşmak, değişime açık olmak,

Küçük-büyük herkese güler yüzlü olmak,

İnsana insan olduğu, büyüğe yaşı büyük olduğu, âlime ilmi olduğu için saygı duymak güzel ahlak işaretlerindendir.

İşte Güzel Ahlakın Kendisi

Ebu Hureyre radıyallahu anh anlatıyor:

'Bedevinin biri Mescid-i Nebevî'de küçük abdestini bozmuştu. Sahabeler onu azarlamaya kalkıştı. Bunun üzerine Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Adamı kendi hâline bırakın. Abdest bozduğu yere bir kova (veya büyük bir kova) su dökün.

Siz kolaylık göstermek için gönderildiniz. Zorluk çıkarmak için değil." (Buharî, Vudu', 58)

İNCE RUHLU, ZARİF İNSAN

Mü'minin iç âleminde iki türlü çağrı vardır. Şeytan ve şeytanın adamları insanı kibre, hasede, kötülüğe, fesada, eziyete, kâr uğruna aldatmaya çağırmakta; bu çağrıya kulak veren insanlara da bu işleri meşru göstermektedir. Şeytanın çağrısını dinleyen kimsenin davranışları ona göre şekillenmektedir. Mü'minin bünyesindeki ikinci çağrı, iyiliğin çağrısıdır. Allah, meleklerini mü'min kullarına iyiliği hatırlatmaları için görevlendirir. İnsanın içinden gelerek yaptığı iyilikler Allah'ın yardımıyladır. Bu iki çağrıyı insan kendi iradesini kullanarak davranışlara dönüştürür; böylece ahlaklı ya da ahlaktan yoksun insan hâline gelmiş olur.

Ahlak, yalnızca yazılı kurallara bağlı yaşamak değildir; dünyada neyi nasıl düşüneceğini bilemeyen insanın imanını, davranışlarını ve düşüncelerini şekillendiren; onu doğal insan hâline getiren bir eğitimdir. Bu eğitim sadece yeme-içme, giyinme ve görgü kurallarından ibaret kalmamalı; erdemli ve âlicenap insan olmaya götüren bir süreç olmalıdır. Davranışların eğitimi taklitle kazanılabilir ancak ahlak, davranışlara yön veren duyguların da eğitilmesidir. Sevgi, merhamet, iyi düşünme gibi duygular ancak insanın bizzat benliğinin iyiye yönlendirilmesi ile kazanılabilir. Kendisine karşı ahlakını, Rabbine ve topluma karşı ahlakını tamamlamış bir mü'min; erdemli insan olma yolunda adım adım ilerlemektedir.

Yaşadığımız modern dünya ruhumuzu ve insanlığımızı nezaketten soyutlamaktadır. 'Kendin ol!' sloganıyla insanlar kendilerine yabancılaşmaktadır. İnce davranmak, nazik olmak bir davranış şekli değildir; insanın fıtratına yakın, cennete gireceği karakterle dünyada iken uyumlu yaşamasıdır. İnsanlık, mü'minlerin ince ruhlu insan karakterine geri dönmelerine her zamankinden daha fazla ihtiyaç duymaktadır.

Mü'minin donanması gereken vasıflarından her birinin ayrıntıları, kazanılma şekilleri bulunmaktadır. Detaylarına girilmeden bazı ahlakî özellikler olarak şunlar sıralanabilir: Kanaat, memnuniyet, doğruluk, güvenilirlik, iyilik etmek, sabır, yumuşaklık, sevecenlik, cesaret, tahammül, dikkatli olmak, cömertlik, dengeli olmak, adalet, hayâ, teşekkür etmek, dilini korumak, istişare etmek, vefa, iffet, tevazu, izzet, yardımlaşmak,

müsamahakâr davranmak, hayır yapmak, kötülükten uzaklaşmak, güzel niyet, hassas düşünce, insanların zarara uğramasına engel olmak, anne-babaya itaat, muhabbeti yaymak, sırrı korumak, Allah'a ibadetle yaklaşmak; nemimeden, gıybetten, insanlara dil uzatmaktan uzaklaşmaktır. Bu sayılan özelliklere zıt olan vasıflar da mü'minin uzak durarak yaşaması gereken sıfatlardır.

Mü'min İnce Ruhludur

Rabbimiz, ince ruhlu insanı 'Fakat erdemlilik kişinin Allah'a saygılı olmasıdır' ayeti ile tanıtmaktadır. İnce ruhlu mü'minin farkı; Rabbine olan saygısı ve imanıdır. Mü'min, iman farkını davranışlarındaki incelikle belli eden kimsedir. Doğru iman, mü'minin davranışlarını iyilik ayarında tutmaktadır. Çünkü mü'min bilerek ve isteyerek sergilemiş olduğu tüm davranışlarından hesaba çekilecektir.

Davranışlarında nezaket sahibi mü'min, 'ameller niyetlere göredir' ilkesiyle hareket etmelidir. Nezaket kuralları insanların takdirine ve teşekkürüne göre şekillenmemelidir. Nezaket, İslam ahlakına göre yapılan bir davranış olduğu için niyet oranında ibadettir. Mü'min; birilerine nazik gözükmek için değil niyeti Allah rızası olduğu için iyi olur, iyilik yapar.

İnce ruhlu olmak isteyen, kendisiyle mücadele etmelidir. Rabbimiz, 'Bizim uğrumuzda elinden gelen çabayı sarf edenlere gelince, onları, bize ulaşan yollara mutlaka yöneltiriz. Kuşkusuz Allah iyilik yapanların yanındadır' buyurmaktadır.

Mü'min Zarafetlidir

Dış görüntüsü derli toplu ve temizdir. Yaptığı işleri güzel yapar. Konuşma üslubu anlaşılır ve etkilidir. Bu sebeple her bildiğini konuşmaz, yerine ulaşacak sözü yerinde konuşur.

Yaptığı iyiliği de unutur, kendisine yapılan kötülüğü de. Biriktirmez, hataların çetelesini tutmaz. İnsanlardan çok çektiğinin reklamını da yapmaz.

Nasihati kabul eder, kendisine söylenenlere bir mazeret aramaz. Düşünür, taşınır, istişare eder. Yaptığı hatalara gözü bağlı değildir.

Kendisini muhatabının yerine koyarak konuşur ve davranır. Dille bile olsa kimseye kötülük yapmaz. Kendisine kötü davranana yapıcı davranır. Elbette kendisine ikinci kez kötü davranılmasına müsaade etmez. Kötülük yapanı kötülüğünden vazgeçirebilirse onu kötülüğüyle baş başa bırakmaz.

Sevgiyle yaklaşmak ve sabırla davranmak zarafetli insanın özelliğidir.

İlmî kitaplarımızda ismi sıkça geçen Ebu Hamza isimli bir muhaddis vardır. Kendisinin lakabı ‘Sükkerî’dir. Bu zat kuvvetli hadis âlimlerinden biridir. Çevresindekiler tatlı dilli muhabbetinden ve konuşmasından dolayı sükkerî yani ‘şeker gibi adam’ lakabını kendisine vermişlerdir.

Mü’min Erdemlidir

Mü’min, Allah’ın ona vermiş olduğu mü’minlik onurunu koruyan ve buna göre yaşayan kimsedir. Kendisini haramlardan koruyarak, şüpheli şeylerden uzak tutarak, dilini muhafaza ederek ve zulme karşı durarak yaşar. Kötülüğün gözünde normalleşmesine izin vermez. Ümitsizlikten, kendisini ya da muhatabını başkalarıyla kıyaslamaktan uzak durur. Böylece Allah’ın istediği ‘erdemli mü’min’ kalitesine ulaşır.

Erdemli mü’min, başkasını kınamaz; yaptığı hatada takılıp kalmaz. Göz önünde yapmış olduğu bir çirkinlik varsa herkesin içinde o hatanın farkına vardığını ve o hatadan döndüğünü ilan eder.

Toplumun gözü önünde olan itibarlı kimselerin küçük hatalarını görmezden gelir. Başkalarının hatalarının reklamından da uzak durur.

Mü’min İçin İnce ve Zarif Ayarlar

- Her istediğimiz değil, yerinde ve ölçü ile istediklerimiz olur.
- Yedirdiğimiz yemekten ve ikram ettiğimiz sudan karşılık beklemeyiz.
- İhtiyacımız yoksa dağıtılan sadakaya el uzatmayız.
- Namazı geciktirmez, namazdan sonraki tesbihatta gevşeklik göstermeyiz.
- Alışverişte almayacağımız ürüne el değdirmeyiz.
- İnsanların konuşulmasından hoşlanmadığı meseleleri gündem yapmayız.
- Yolda, çarşıda ayakta yemek yemez; gereksiz muhabbetlere girmeyiz.
- Yemek yerken yemeğe üflemez, yemeğin ortasından değil önümüzden yeriz.
- Çağrılmadığımız yere gitmez, istenmediğimiz yerde nedenini sormayız.
- Hırstan ve hasetten uzak ilişkiler kurarız.
- Açıklama yapmadan bir meclisi terk etmeyiz.
- Çıkar ilişkisine dayalı arkadaşlıklar kurmayız.
- Mizahımız ölçülüdür. Taklitten mizah yapılmayacağını biliriz.
- İnsanlardan yana beklentisiz oluruz, küçük de olsa bir şey istemeyiz.
- Yolda koşar adım hızlı da sallanarak da yürümeyiz, vakarı unutmayız.
- İnsana ya da hayvana, hiçbir canlıya sövmez, hakaret etmeyiz.

• Bayağı kimselerle bir araya gelmez, kısa süreli de olsa onlarla hasbihâl etmeyiz.
• Yolda yürürken meraklı gözlerle etrafı izlemeyiz.
• İnsanlar içinde ayaklarımızı uzatmaz, başkasını rahatsız edecek şekilde mekân tutmayız.
• İnsanlara rahatsızlık verebilecek sesten ve kokudan uzak dururuz.
• Konuşurken muhatabımızın yüzüne bakar, konuşmaları sonuna kadar dinleriz.
• Diyaloğa girdiğimiz kimselerin sözlerini sürekli kendi hayatımızla örneklendirmeyiz.
• Selamı ihmal etmeyiz, yardıma muhtaç olana yardım ederiz.
• Üzüntülü olanın yanında kahkaha atmaz, mutlu olanın yanında ağlamayız.
• Önce anne-babamız ve birinci derece akrabalarımıza karşı iyi olmaya çalışırız.
• Teşekkür eder, takdir eder, başkalarının ardından dualar ederiz.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin şu hadis-i şerifi ince ayarlardan biridir:

"Allah şerefli ve yüce işleri sever, bayağı işleri sevmez." (Câmiu's-Sağîr)

İnce İşlerden

Bir kadın soru sorup fetva almak için bir âlimin huzuruna gelir. Kadıncağız bir ara kendini tutamaz ve bu âlimin karşısında yellenir. Mahcubiyetten sorusuna geçemeyen kadının imdadına Hâtim'in, 'Kızım ağır işitiyorum, yüksek sesle konuş' sözü yetişir. Kadıncağız âlimin az duyduğunu zannederek rahatlar, sevinir. Bu hadiseden sonra Hâtim'e 'Hâtim el-Esam' denir. Esam yani sağır sıfatı, onun lakabı olarak kalır. (Salâhu'l-Ümme fî Uluvvi'l-Himme, c. 7, s. 197)

* * *

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin şu hadis-i şerifi de ince ayarlardan biridir:

"Mü'min insanları kötüleyen, lanetleyen, kötü söz ve çirkin davranış sergileyen kimse değildir."

(Tirmizî, Birr, 48)

DİLİNE HÂKİM BÜYÜK İNSAN

Konuşmak, Allah'ın kulları üzerindeki büyük nimetlerinden ve lütuflarından biridir. Bir insanı kelime-i şahadeti söylemekle mü'min yapan da ağzından çıkan sözüyle dinden çıkaran da dilidir. İtaat etmeyi kabul eden mü'mine dili şahitlik etmektedir. İnsanın Rabbine karşı kulluk yaptığının göstergesi de ağzından dökülenlerdir. Kalp dile merbuttur. Göz gördüğünden sorumludur, kulak duyduğundan mesuldür. Ağızdan çıkan sözler ise tek bir azanın hesabı değildir. Dil, diğer azaların da günaha girmesine sebeptir. Düşünerek ya da düşünmeden yapılan konuşmalar kalbi ve beyni etkisi altına almaktadır.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyuruyor ki:

"İnsan sabahlayınca bütün organları dile başvurur ve şöyle derler: Bizim haklarımızı korumakta Allah'tan kork. Biz ancak senin söyleyeceklerinle ceza görürüz. Biz sana bağlıyız. Eğer sen doğru olursan biz de doğru oluruz. Eğer sen eğrilir, yoldan çıkarsan biz de sana uyar, senin gibi oluruz." (Tirmizî, Zühd, 61)

Dil, azaların düzgünlüğünü ve huşusunu sağlamaktadır. Konuşulan kötü sözler de sadece muhatabını incitmemekte, konuşanın kalbî inceliğini gidermekte ve huşusunu yok etmektedir. Rabbimiz, mü'minlerin vasıflarını anlatırken 'Mü'minler kesinlikle kurtuluşa ermiştir ki onlar, namazlarında derin bir saygı hâli yaşarlar; boş söz ve yararsız işlerden uzak dururlar' buyurmaktadır.

Namaz gibi büyük bir ibadeti huşu ile eda etmeleri mü'minlerin ilk özelliği iken boş sözden uzak olmaları namazdan sonraki ikinci vasıflarıdır. O hâlde ibadetlerle elde etmeye çalıştığımız huşuyu ağzımızdan çıkan sözlerle kalbimizin huzuruna dönüştürüyoruz. Boş sözler, lüzumsuz işlerle ise ibadetlerden aldığımız lezzeti kaybediyoruz.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Muaz radıyallahu anha, mü'mini cennete sokacak, cehennemden uzaklaştıracak amelleri sıraladığı hadis-i şerifin sonunda, bütün ibadetlerin can damarının ağızdan çıkan sözler olduğunu bildirmiş ve 'İnsanları yüzüstü cehenneme sürükleyen ancak dillerinin ürettikleridir' buyurmuştur. Bu hadis-i şerif, konuşulan basit

sözlerin mü'minleri nasıl kötülüğe sürükleyeceğine dair en büyük uyarılardandır.

İnsanları cehenneme sürükleyecek olan dilleridir. Cennete girdirecek olan da ağızlarından çıkan, Allah'ın razı olacağı güzel sözlerdir. İnsanların önemsemeden, farkına bile varmadan söyledikleri ve Allah'ın gazabını gerektiren kötü sözler cehennem sebebidir. Yine mü'minlerin farkına varmadan ağızlarından çıkan, Allah'ın hoşnut olduğu güzel sözler, onların cennetteki derecelerini yükseltecektir.

Dile hâkim olmak; öğrenilebilen, sonradan kazanılabilen bir irade eğitimidir. Çok konuşan bir insanın da yersiz konuşan kimsenin de 'Allah korkusu' ile mü'mince konuşmayı öğrenmesi mümkündür. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Allah'ın kulları için imkânsız kıldığı bir şeyi mü'minlerden istememektedir. Yeter ki Allah katında değerli olan güzel söz, tatlı dil kullar nezdinde de aynı oranda ehemmiyet taşısın. Yeter ki Allah'ı zikredecek, güzel sözler söyleyecek olan dile mü'min, çirkin ifadeleri uygun bulmasın.

Dil; ibadet etmek, helal yemek, haramlardan uzak durarak yaşamak gibi sorumluluğumuzdur. Bu sorumluluğumuzun büyüklüğüne Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin 'Allah'ım, dilimin şerrinden sana sığınırım' duası da dikkat çekmektedir.

Susmak Öğrenilebilir

Bir insanın hayır olarak dünyada elde edebileceği en büyük güzellik, diline hâkim olabilmesidir. Dile hâkim olabilmek 'ya hayır konuşmak ya da susmak' ayarında yaşamaktır. Allah'a ve ahiret gününe iman eden mü'min, Allah'ın zikri dışında ağzından çıkan sözlerin kalpte ağırlığa sebep olduğunu bilerek yaşamalı, kalbi katı ve ağır olanların ise Allah'tan en uzak kimseler olduğunu unutmamalıdır.

Allah'ı anmak, Kur'an-ı Kerim okumak, tesbihat ile meşgul olmak, hakikati anlatmak, bir kötülüğün günah olduğunu izah etmek için ağızdan çıkan sözler; Allah'ın memnun olduğu ve kula fayda verecek olan konuşmalardır.

Gıybet, dedikodu, yalan gibi kimseye fayda sağlamayacak ve Allah'ın razı olmayacağı sözleri sarf etmek ise mü'minin zararına olan konuşmalardır. Mü'mine ne fayda ne zararı olmayan, lüzumsuz boş sözler ise zaman kaybıdır. Mü'minin seviye kazanacağı çalışma konusu da bu tür

konuşmalardır. Yoksa mü'min gıybet gibi ağır bir günahı işlemekten memnun olacak ya da yaptığı dedikoduyu aklayacak kimse değildir.

İmam Gazalî, *İhyâu Ulumi'd-Din* kitabında dile nasıl hâkim olunabileceğine dair örnekler vermiştir. O örneklerden biri de Rebî bin Huseym'e aittir. Gazalî, Rebî ibni Huseym'in 20 yıla yakın süredir doğru düzgün konuşmadığını, her gün sabah olduğunda eline kâğıdını kalemini alıp masasının üzerine koyduğunu, gün içerisinde ne konuştuysa o kâğıda yazdığını, akşam olunca da konuştuklarından kendisini hesaba çektiğini nakletmiştir. İnsan, sarf ettiği kelimelerin amacını dönüp kendi içinde sorguladığında çok konuşmamanın daha seviyeli bir kimlik kazandıracağını fark edecektir.

Süfyan ibni Uyeyne, susmanın ibadetlerin de anahtarı olduğunu söylemiştir.

Çok konuşmak vakarı/saygınlığı gidermektedir.

Cennet Sözü

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdular ki:

"Kim bana iki çenesi arasındaki dili ile iki budu arasındaki (üreme) organını koruma sözü verirse ben de ona cennet sözü veririm." (Buharî, Rikak, 23)

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdular ki:

"Kalbi dürüst olmadıkça kulun imanı doğru olmaz. Dili doğru olmadıkça da kalbi doğru olmaz." (Ahmed, c. 3, 198)

Mü'minden Uzaktır

Sövmek mü'minden uzaktır. Mü'minin ağzından başkasının onurunu kırıcı, şaka ile bile olsa küfür çıkmaz. Bilhassa ashab-ı kirama asla dil uzatmaz. Ashab-ı kirama dil uzatılan yerde bulunmaz. Ashab-ı kiram hakkında ileri geri yorum yapmaz, yaptırmaz.

Lanet etmek mü'minden uzaktır. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem mü'minin lanet eder bir konumda bulunmasını yasaklamıştır.

Mü'min, mizahtaki yalandan uzaktır. Eğlenirken gerçeği söyler, gülecekse başkasını incitmeyen gerçeğe güler. Başkasını eğlendirmek için yapılan taklitlerle eğlenmez.

Mü'min çok gülmekten uzaktır. Tebessüm eder, yüzü hep güleçtir ama şuursuz kahkahalar mü'mine yakışmaz. Çünkü bilir ki 'Çok gülmek kalbi öldürür.'

"Hak etmedikleri hâlde mü'min erkek ve mü'min kadınları incitenler apaçık bir bühtan ve günah yüklenmiş olmaktadırlar." (Ahzab Suresi, 58)

Mü'min, cahilden uzaktır. *"Rahman'ın has kulları yeryüzünde vakarla yürüyen, cahiller onlara laf attığı zaman, 'selam' deyip geçen kullardır."* (Furkan Suresi, 63)

"Yine Rahman'ın o has kulları yalan yere şahitlik etmezler. Boş bir söz ve davranışa rastladıklarında ise yüz çevirip ağırbaşlılıkla oradan çekip giderler." (Furkan Suresi, 72)

En Büyük Dil Suçlarındandır;

- Bilerek yalan bir şeye yemin etmek, yalan şahitlik yapmak
- Sırrı yaymak, sır olmasa da bir mecliste olan konuşmayı başka yere taşımak
- Müslüman bir kadının namusu hakkında konuşmak
- Müslüman'ın ayıbını dile getirmek, araştırmak, ortaya çıkarmak
- İftira atmak, yalan söylemek
- Bir mü'minle dalga geçmek, hoşlanmayacağı lakaplar takmak
- Gıybet, dedikodu yapmak
- Abartarak konuşmak, yağcılık yapmak için sözü süslemek
- Müslüman'ı sözle küçümsemek, ayıplamak
- Başkası konuşurken sözünü kesmek, dinlememek
- 'Bu kesin cennetliktir ya da cehennemliktir!' gibi Allah'a ait olan kararları biliyormuş gibi konuşmak
- Ölünün ardından aleyhine konuşmak ya da onda bulunmayan iyilikleri var gibi anlatmak
- Birini yüzüne karşı fazlasıyla övmek
- Görmediği rüyayı görmüş gibi anlatmak
- Bilmediği konularda dine ait fetva vermek
- İnsanlar arasında birlik ve beraberliği bölen konuşmalar yapmak
- Söz taşımak, her duyduğunu söylemek
- Başkasının soyuna, nesebine dil uzatmak, küfretmek
- İhtilaflı konulara dalmak, münakaşa etmek
- Hediyeyi, sadakayı başa kakmak
- Kâfirlere, müşriklere sempati dolu cümleler kurmak
- Ümitsizlik ve moral bozucu konuşmalar yapmak
- 'Ben çok kötüyüm, ben iflah olmam!' gibi kişinin kendini kötüleyici cümleler kurması

• Kişinin kendini övmesi, her ortamda ‘bence’ demesi
• Dine ait olmayan bir sözü dine aitmiş gibi anlatmak

Süfyan ibni Abdullah radıyallahu anh şöyle dedi:

‘Ey Allah’ın Resûlü! Bana kesinlikle yapmam gereken bir iş söyle’ Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem,

“Rabbim Allah’tır de sonra dosdoğru ol” buyurdu. Ben, ‘Ey Allah’ın Resûlü! Hakkımda zararını göreceğim, en çok endişe ettiğin şey nedir?’ diye sordum.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem o mübarek **eliyle dilini tuttu** ve:

“İşte budur!” buyurdu. (Tirmizî, Zühd, 61)

TEVAZU İLE YÜKSELİŞ

İnsan, yoktu. Varlık âleminde adı anılmayan ve yokluğu hissedilmeyendi, bir şey bile değildi. Allah, topraktan bir şey yarattı, adına insan dedi. İnsan ilk yaratıldığında içi boş, hareketsiz bir ölü gibiydi. Yıllarca kıpırdayamadan bekledi. Konuşamaz, hareket edemez, gözünü dahi açamaz bir ölü gibi yattı. Sonra Allah ona ruh üfledi. Yürüyemezken hareket edebilir, anlayamazken hissedebilir, düşünebilir bir varlık oldu. Yoktu, var oldu. Sonra Allah, ilk mayası toprak olan insanı, bir damla pis sudan çoğalttı. O pis su anne karnında kan pıhtısına dönüştü. Kan pıhtısı et oldu, kemik oldu, kemiğe et giydirildi, etin üzerinde deri oluştu. Adına insan denen bu varlık tek başına dünyaya da gelemedi. Allah'ın başka bir kadın kulu bin bir zahmet çekerek bir insanın dünyaya gelmesine vesile oldu. Yokken var edilen insan bir damla pis suyla hayat buldu.

Duyamazken duyabilen, hareketsizken hareket edebilen, kimse ismini bilmezken yaratılacağı bilinen insan, kul olmak için dünyada nefes alabildi. İmtihan için duydu, gördü, konuştu. Kendisine gösterilen doğru yolu tanıması için insana ömür biçildi. İnsan; yoktu Allah yarattı, açtı Allah doyurdu, çıplaktı giydirdi, görmezdi gösterdi, bilmezdi bildirdi. Allah insana hidayet yolunu anlattı.

Topraktan yaratıldığını unutmadan kul olarak yaşaması gereken mahlûkun ismidir insan. Kendisinin dahi zamanını bilmediği bir sonla dünyadan ebedî yurduna gidecek olan mahlûktur insan. Toprakla başlayan hayatını toprakla bitirecek olan insanın, toprağı unutarak yaşaması mümkün müdür? İlk var olduğu gün gibidir insanın sonu. Ruh çekilir, insan yine duyamaz, göremez, tepki veremez olur. Organları tek tek çürümeye, kemikleri parçalanmaya başlar. Birkaç zaman sonra kimsenin tanımadığı, bir asır sonra da kimsenin hatırlamadığı yok hâlini alır.

İnsanın özü işte bu yokluktur, gerçeği de ebedîlik için bu yokluktan çıkarılmış olmasıdır.

Başı yok olan, sonu da yokluk olacak insana hayat verecek olan Allah'tır. Allah'ın azameti karşısında insan bir yokluktan ibarettir. Bir yokun var eden karşındaki kibri nice olur!

Mü'min Mütevazıdır

Kibir ve ucub iki ölümcül hastalıktır. İnsanın kendisi gibi yaratılana karşı büyüklenmesi, kendini beğenmesi, kendi yaratılma sebebini ve şeklini unutmasıdır. Cehennem, zorba ve kibirlilerin yeridir. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kalbinde zerre kadar kibir bulunan kimsenin cennete girmeyeceğini bildirmiştir. Kibir, insanın kendi yaratılışını ve hakkı kabul etmemesi, insanları hor ve küçük görmesidir. "Kibirden dolayı elbisesini sürüyerek yürüyen kimsenin yüzüne kıyamet günü Allah rahmet bakışıyla bakmayacaktır."

Bu ölümcül hastalığa karşı Allah, kullarına tevazuyu emretmiştir. Kibriya ve izzet Allah'a aittir. Allah'ın kulları yeryüzünde tevazu ile dolaşan kimselerdir. Tevazu, Allah'ın kulları üzerinde görmek istediği kulluk vasfıdır.

"Kibirlenip de insanlardan yüzünü çevirme. Yeryüzünde böbürlenerek yürüme. Çünkü Allah, büyüklük taslayan ve böbürlenenlerin hiçbirini sevmez. Yürüyüşünde ölçülü ve mütevazı ol, sesini yükseltme. Çünkü seslerin en çirkini merkeplerin sesidir." (Lokman Suresi, 18-19)

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Allah bana, birbirinize karşı mütevazı olmanızı ve kimsenin kimseye üstünlük taslamamasını vahyetti" buyurmuştur. (Ebu Davud, Edeb, 40)

Tevazuyu Gösterir

Tevazu, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemden öğrenilmelidir.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kendisi ile ilk defa karşılaşmış, bundan dolayı aşırı derecede heyecanlanmış bir adama 'Korkma! Ben kral değilim. Kureyş kabilesinden, kurutulmuş et yiyen bir kadının oğluyum' buyurmuştur. (İbni Mace, Etıme, 30)

Tevazu, alçak gönüllülük ve gösterişten uzak olmak demektir.

Mü'minin tevazusu önce Rabbine ve dinine karşıdır. Rabbinin emirlerine karşı aklını delil olarak göstermeyen, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin getirmiş olduğu emir ve yasaklara boyun eğen, dininin emirlerini kendisine göre yorumlamayan mü'min tevazu sahibidir.

Dinine karşı tevazu sahibi mü'min, insanlara karşı da mütevazıdır. Allah'ın bir insan için takdir ettiği hayattan, Allah'ın kendisine verdiği nimetleri mü'min kardeşine de vermesinden razı olması tevazu göstergesidir.

Kişinin kendisi için basit olmasına rağmen muhatabı için değerli olan şeye değer vermesi, kendisine saygı duyulmasını beklememesi, kendisi için

‘takdir edilmesi gereken insan’ değerini vermemesi tevazunun çeşitlerindendir.

Bir keresinde Hasan Basri rahmetullahi aleyhi, birkaç arkadaşı ile birlikte yolda yürüyordu. Hasan Basri’ye duyulan saygıdan dolayı birkaç kişi bir iki adım gerisinde yürümeye çalıştı. Durumu fark eden Hasan Basri, onlara böyle yapmamaları gerektiğini belirterek ‘Bu durum kulun kalbini sağlam bırakmaz’ tespitinde bulundu.

Tevazu ile Mü’min;

• Allah’ın rızasına ve sevgisine ulaşır. Rabbimiz sevdiği mü’minlerin özelliklerini şöyle belirtmektedir: “*Ey iman edenler! Sizden kim dininden dönerse bilsin ki Allah öyle bir kavim getirecektir ki Allah onları sever, onlar da Allah’ı severler; müminlere karşı alçak gönüllü, kâfirlere karşı vakarlıdırlar; Allah yolunda cihat ederler ve hiç kimsenin kınamasından korkmazlar. İşte bu Allah’ın dilediğine verdiği bir lütfudur. Allah’ın lütfu geniştir. O, her şeyi bilir.”*

• Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin peşinden gitme gururunu taşır.

• En güzel ahlak özelliklerinden biri ile donanmış olur.

• İnsanlardan yana beklentisiz olduğu için mutludur.

• Şeytanla tam bir savaş hâlindedir.

Mütevazı Kimseler;

1- Dünya nimetlerinde kendisinden aşağıdakilere bakar, kendilerine verilene razı olurlar.

2- İlim ve öğrenme açısından kendilerinden yukarıdakilere bakar, hiçbir zaman tam olduklarını düşünmezler.

3- İlk selam veren olmayı isterler, bir ortamda itibar görmekten hoşlanmazlar.

4- Hoşgörülü ve müsamahakârdırlar, hakkını aramak için insanları kırmazlar.

5- Övülmekten hoşlanmaz, kendilerini öven insanların yanında bulunmazlar.

6- Fakirlerle, miskinlerle oturmayı severler.

7- Kendi eşyalarını başkasının taşımasından hoşlanmaz, insanların kendilerinden bir adım arkada yürümelerine razı olmazlar.

8- Kendi konumlarının farkındadırlar, asla âlimlere hadsizlik etmezler.

9- Kendilerinden yaşça büyüklere saygı duyarlar, yaşça küçüklerden saygı görme beklentisine girmezler.

10- Kendilerinin düşmediği günahı işleyen birini gördüklerinde kendilerini beğenme çukuruna düşmez, ibadetlerini ve amellerini gözlerinde büyütmezler.

11- Kim olursa olsun davete icabet eder, fakir-zengin ayırt etmezler.

12- Hediyelerine veya iyiliklerine karşılık beklemezler.

13- Bilhassa mü'min kardeşlerine karşı son derece merhametli, kâfirlere karşı vakarlıdırlar.

Tevazu Değildir

Tevazu, mü'minin kibre düşmesinin engeli; Allah'ın huzurunda kul, insanlar nezdinde de sadece insan olduğunu kabul ederek muamele etmesidir. Dünyalık bir konum elde etmek ya da insanlara güzel görünmek için gösterilen tevazu tavırları, gösterişten başka bir şey değildir. Gösteriş ise Allah'ın sevmediği bir ahlakî zafiyettir. Olmadığı gibi gözükmek ya da göstermek mü'min için onurlu bir davranış değildir.

Kişinin kendini hakir görüp aşırı derecede küçülterek alçaltması da tevazu değildir. Alçakgönüllülük bir insanın Allah'ın huzurunda kendisini takdir edemeyecek kadar küçük olduğunu kabul etmesi, insanlara karşı da Allah'ın kulları olarak muamele etmesidir. Bunun ötesinde edebiyatlar yaparak kişinin kendini küçük göstermeye çalışması mütevazı kimselerin davranışı değildir.

Tevazu Örneklerindendir

Zeyd bin Sabit radıyallahu anh, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin 'Ne iyi bir çocuk!' diye övgüsünü almış, 'Ümmetim içerisinde feraizi en iyi bilen Zeyd'dir' sözü ile zekâsı ve ezberine dair Resûlullah'ın övgüsünü kazanmış, Kur'an hafızı ve ashab-ı kiramın sözbirliği ile Kur'an-ı Kerim'i en iyi bilen genç sahabelerdendi. Abdullah ibni Abbas radıyallahu anh da "Allah'ım, ona Kur'an'ı öğret ve dinde mütehassıs kıl" diye Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin duasını almış, Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellemin amcasının oğluydu.

Bir gün Zeyd bin Sabit radıyallahu anh hayvanına binmek üzere iken Abdullah ibni Abbas onu gördü, hemen gidip hayvanının üzengisini tuttu, binmesine yardım etti. Zeyd bin Sabit radıyallahu anh mahcup oldu ve Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin amcaoğlunun kendisine hayvanına

binmek gibi bir konuda yardım etmesine engel olmaya çalıştı. İbni Abbas radıyallahu anh, ‘Biz âlimlerimize böyle davranmakla emrolunduk’ dedi. Bunun üzerine Zeyd bin Sabit, fırsatını yakalayıp İbni Abbas’ın elini öptü;

‘Biz de Peygamber’in ehl-i beytine böyle davranmakla emrolunduk.’ dedi. (İbni Sa’d, Tabakat)

Tevazu Örneklerindendir

Âişe radıyallahu anha ölüm döşeğinde iken Abdullah ibni Abbas onu ziyaret etmek ister. Âişe annemiz ‘Beni taltif edip övmesinden korkuyorum’ der. İbni Abbas, içeri girince Âişe radıyallahu anhanın hâlini hatırını sorar, sonra da ‘Sen Resûlullah’ın en sevdiği hanımsın. Senin kaybettiğin gerdanlığını araman ve bu sebeple abdest alınacak suyun bulunmaması teyemmüm ayetinin nüzûl sebebi oldu, senin tertemiz bir kadın olduğun yedi kat semadan indirildi. Ve hakkında indirilen beraat ayetleri sabah-akşam mescitlerde okunuyor’ dedi. İbni Abbas’ın ziyaretinden sonra Âişe radıyallahu anha,

‘İbni Abbas beni metheden sözler söyledi. O esnada yok olup gitmiş, adı anılmayan bir kimse olmayı isterdim’ dedi. (Ebu Ya’la, Müsned, 6721)

KANAATKÂR OL, ELİNDEKİ YETER

Yeryüzündeki her canlının rızkını Allah Teâlâ üstlenmiştir. İnsanın bu dünyada ulaşacağı en büyük zenginlik, Allah'ın kendisi için takdir ettiğinden başka bir şey değildir. İnsanın kendisi hakkında yarınına dair taşıdığı endişelere Allah kefildir. Dün, bugün ve yarın Allah'ın elindedir. Kimine az kimine çok veren, kimini zengin kimini fakir kılan Allah'tır. Mülk Allah'ındır, taksim Allah'a aittir. Kul, Allah'ın dünyada kendisi için takdir ettiğinden razı oldukça ahireti için çalışmaya takat bulabilir. Dünyada elindekinden memnun olmayıp daha büyük bir hırsla dünyaya bağlanan da ahirete karşı gözleri kapalı yaşar.

Kanaat; elindekinin değerini bilmek, başkasının elindekine tenezzül etmemek demektir. Rızkı verenin, ikram edenin Allah olduğunu unutmadan yaşamaktır. Verilen nimetleri kulun hakkı değil Allah'ın lütfu olarak görmesidir. Tenezzülsüz olmak mü'minin yaşam kriteridir.

Kanaatkâr olmak, tokgözlü davranmak; sadece fakirin, yalnızın, başka çaresi olmayanın, dünyaya dair elindeki imkânları kısıtlı olanın vasfı değildir. Mü'minin dünyada mutlu yaşaması, ahirette emniyette olması kanaatkâr oluşuna bağlıdır. Kanaatkâr mü'min bir günlük yiyeceği yemeği yanında olduğunda, sağlığı ve afiyeti de tamamsa güne uyandığında dünyadaki bütün nimetlerin kendisine verildiğini hisseder. Bunları dünyadaki bütün nimetlere değer görmeyen de ne görse mutlu olmaz, ne yese doymaz, ne verilse razı olmaz.

Kanaatkâr olmak, iffetle yaşamak demektir.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, gerçek zenginliğin mal çokluğu olmadığını; gönül tokluğu olduğunu bildirmiştir. Bir başka hadis-i şerifte de şöyle buyurmuştur;

"Müslüman olan, kendisine yeteri kadar rızık verilen, Allah'ın kendisine verdiği nimete kanaat eden kimse şüphesiz kurtuluşa ermiştir." (Müslim, Zekât, 125)

Kanaat; kulun, Allah'ın kendisi için takdir ettiği ve taksim ettiğine razı olması, temiz ve helal olanla yetinerek haram ve pis olana tenezzül

etmemesidir. Allah'ın mü'min kullarından biri için takdir ettiğini diğer kulun elindeki ile kıyas etmemesidir.

Bir gün Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin ashabı onun yanında dünyadan bahsettiler. Bunun üzerine Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Siz işitmiyor musunuz? İşitmiyor musunuz?

Sade yaşamak, sade hayat sürmek imandandır." (Ebu Davud, Tereccül, 2)

Kanaatkâr Mutludur

"İslam'ın dosdoğru yoluna ulaştırılan ve geçimi yeterli olup da buna kanaat eden kimse ne kadar mutludur." (Tirmizî, Zühd, 35)

Mü'min;

• Allah'ın verdiği rızka karşı kanaatkârdır. Mal rızıktır, günlük yiyecek rızıktır, anne-baba rızıktır, evlat rızıktır. Mü'min sahip olduğu rızkı başkalarınınki ile kıyaslama zilletine düşmemelidir. Rabbimiz hangi kulu için hangi rızkı takdir etti ise o rızkın kuluna yettiğini görmek ister.

• Rabbimizin nasip ettiği ilme karşı kanaatkârdır. İlimden kendisine verilen kadarını nimet bilen mü'min, bildiği kadarıyla Allah'a yaklaşmayı başarır. Kur'an-ı Kerim'den ezberlediği bir ayet-i kerimeyi, yeni öğrenmiş olduğu bir hadis-i şerifi dünya ile ölçemeyeceği nimet olarak gören ilim öğrenmiştir. Yoksa kanaat olmadıkça çok bilmek, çok öğrenmiş olmak ilim olmayabilir.

• Mü'min, Allah'ın karşısına çıkardığı insanlardan hoşnuttur, şikâyetçi değildir. Allah'ın aynı apartmanda yaşamalarını takdir ettiği insanlar, birbirlerine komşuluk yapmasalar da komşudurlar; üzerlerinde komşuluk hukuku tahakkuk eder. Aynı araçta yolculuk yapacağımız kişileri biz seçmesek de yolculuğun hakları üzerimizde geçerlidir. Herhangi bir alanda karşılaştığımız insanlardan şikâyet ediyor olmak, Allah'a hesabı verilecek olan konulardan biridir. Bulunulan şartlarda Allah hangi tavırdan hoşlanacaksa onu sergilemek ise kanaat eden mü'mininin seçimidir.

• Allah'ın mü'min bir kulunu yaşattığı zamandan ve coğrafyadan memnun olması da kanaat alanlarından biridir. Şikâyetçi olmak da ahirette hesabı verilecek, dünyada ise sürekli mutsuz edecek konulardandır.

• Mü'min kendisine verilmiş olan kabiliyetlere karşı da kanaatkârdır. Allah'ın her bir kulu, doğuştan belli bir kapasite ile doğmuştur. Ve Allah vermiş olduğu bu kapasiteyi insanın kulluk pozisyonunda kullanmasını istemiştir. Kulun kapasitesini kabul edip verilenden memnun olması

beklenmektedir. Böylece insan, kabiliyetlerini başkasıyla kıyas etmeden kendi şartlarında elinden geleni yaparak başarılı olmanın yolunu aramış olur.

Daha fazla olmasını istemek elindekinin değerini bilememe sonucunu getirmektedir. Kanaat şükrü doğurur, şükür nimetin devamlılığını sağlar. İyilik bilmemek, Allah'ın üzerindeki nimetlerini görmemek, azla yetinmemek ise nankörlüktür. Kanaat gösterilmediği için şükredilmesi gerektiği düşünülmeyen her nimet, nankörlüğün sebebi olacaktır.

Kanaat, ihtiyacın olsa da bunu Allah'tan başkasına belli etmemektir.

"Kendilerini Allah yoluna adadıklarından seyahat ve ticarete imkân bulamayan yoksullara verin. Yoksulluklarını gizli tuttukları için bilmeyen onları zengin sanır. Kendilerini simalarından tanırsın.

Onlar insanlara asla el açmazlar. Hayır için yaptığınız her harcamayı Allah hakkıyla bilmektedir." (Bakara Suresi, 273)

ŞÜKRET Kİ ARTSIN

Şükür; nimetin sahibini bilmek, minnettar olarak yaşamak ve organlarla bu minnettarlığı belli etmektir. Gözün gördüğü nimeti dilin itiraf etmesi, hissedilen minnettarlık karşısında kalbin imanla Rabbine boyun eğmesidir. Şükür, Allah'ın ihsan ettiği nimetleri insanların O'nun istediği şekilde kullanmasıdır. Şükür hem bereketin kaynağıdır hem de afiyetin devamlılığını sağlamaktadır. Rabbimiz, Sebe Suresi'nde mü'minlerin şükreden kul olmak için çaba göstermelerini emretmiştir. Şükür, kulun ibadeti ve vazifesidir. Rabbimiz insanlara hidayet yolunu göstermiş, sonra da onları şükredenler ya da nankörlük yapanlar diye iki kısma ayırmıştır. Şükretmeyen nankördür.

Allah'ın kulları arasında şükreden kulları pek azdır. Şeytan, Allah'ın kullarına tuzaklar kurmak için Rabbimizden izin istediğinde ana amacının 'şükreden kul' profilini engellemek olduğunu itiraf etmiştir. Şeytan şükreden kuldan korkmaktadır. Şükretmesin kullar diye tuzaklar kurmaktadır. Rabbimiz, tuzaklar kurması için şeytana izin vermiş, onun hangi tür tuzaklar kuracağını kullarına bildirmiştir.

"İblis, 'Bana insanların yeniden diriltilecekleri güne kadar mühlet ver' dedi.

Allah, 'Haydi, sen mühlet verilenlerdensin' buyurdu.

İblis dedi ki: 'Bundan böyle benim sapmama izin vermene karşılık, ant içerim ki ben de onları saptırmak için senin doğru yolunun üstüne oturacağım.

Sonra elbette onlara önlerinden, arkalarından, sağlarından, sollarından sokulacağım ve sen onların çoklarını şükredenlerden bulmayacaksın.'

Allah buyurdu: 'Haydi, yerilmiş ve kovulmuş olarak oradan çık! Ant olsun ki onlardan kim sana uyarsa sizin hepinizi cehenneme dolduracağım.'" (Araf Suresi, 16-18)

Şükreden kul, nimetlerin Allah'tan geldiğini takdir edip gereğince amel eder. Yaratılmış olmak, imanı kalpte taşıyor olmak en büyük nimettir. Şükür ibadeti önce nimetin sahibini bilerek o nimet karşısındaki acziyetini itiraf etmek, sonra da nimet üzerinden o nimeti veren Allah'ı överek ibadet etmektir. Mü'min, bir nimet verenin hoşlanmayacağı yerde o nimeti sarf etmeyerek beyan eder. Şükürsüzlüğün itirafı da şükredebilmeye şükretmek de bu ibadetin yerine getirildiğinin göstergesidir.

Sevilen şeylerin elde edilmiş olmasına karşı şükür olabileceği gibi hoşlanılmayan şeylere karşı rıza göstermek de bir açıdan şükretmektir.

Gözün şükrü; Allah'ın haramlarına bakmamak, çirkinliklere karşı gözü yummak, iyi ve helale bakışı kontrol etmektir. Kulağın şükrü; Allah'ın yasaklamış olduğu söze, müziğe, gıybete, yalana tıkalı olmasıdır. Midenin şükrü, hamd etmektir. Bedenin şükrü, ibadetleri eksiksiz yerine getirmektir. Kalbin şükrü, Allah'a ve Peygamber sallallahu aleyhi ve selleme imanla dolu olmasıdır. Allah'ın sayısını sadece kendisinin bildiği tüm nimetlerine karşı şükürde esas olan, nimet şımarığı olmamaktır.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem gece ayakları şişinceye kadar namaz kılardı. Âişe radıyallahu anha bir keresinde, geçmiş ve gelecek günahları affedilmiş olmasına rağmen kendisini neden bu kadar yorduğunu sorduğunda Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem,

"Ben şükreden bir kul olmayayım mı?" buyurmuştur.

Şükretmek Allah'ın katında bir makamdır. Lütfundan ikram ettiği derecedir. O dereceyi arzulamak mü'minin gelmek isteyebileceği en güzel noktadır. Makamların en yüce olanına Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem neden talip olmasın! Neden mü'minler Allah'ın ikram edeceği bu makamın taliplisi olarak yaşamasınlar…

Şükür fazlalaştırır. Rabbimiz şükreden kuluna nimetini devam ettireceğini vaad etmiştir.

"Hani Rabbiniz, 'Eğer şükrederseniz size (nimetimi) daha çok vereceğim, nankörlük ederseniz hiç şüphesiz azabım pek şiddetlidir' diye bildirmişti." (İbrahim Suresi, 7)

Kula Teşekkür, Allah'a Şükür

Şükür, mü'minin karakteridir. Kendisine sayısız nimetler veren Rabbine minnettarlığını ifade eden insan, kendisine iyilik eden bir kimseyi de bu karakterle takdir edebilmelidir.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem insanlara teşekkür edemeyen kimsenin Allah'a da şükredemeyeceğini bildirmiştir. Gözünün önündeki iyiliği göremeyen, kâinatı var eden Allah'a tam anlamıyla nasıl şükredebilir ki!

Bir başka hadis-i şerifte de Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdular ki:

"Kendisine bir ikramda bulunulan kişi, imkân bulduğu takdirde karşılığını versin. Bulamazsa o iyiliği yapana övgüde bulunsun. Çünkü bir iyiliği öven,

şükran borcunu yerine getirmiş olur. İyiliği gizleyen ise nankörlük etmiş olur.” (Ebu Davud, Edeb, 11)

Şükür Hâli

Mü’min, Allah’ın nimetleri içerisinde sevincini ve mutluluğunu şükür ile belli eder. Kalbinde hissettiği iman huzurunu, namazdan aldığı huşuyu, zikirden aldığı hazzı şükürle kayıt altına alır ki Allah üzerindeki bu nimetleri artırsın.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, sevindiği bazı durumlarda şükür secdesi yapmıştır. Mesela ümmetine şefaat etmeyi istemesi, Rabbimizin de duasını kabul etmesi üzerine secdeye kapanması bu şükür secdelerinden biridir. Mü’min de Rabbinin nimetinden dolayı sevincini secdeye kapanarak gösterebilir.

* * *

Bir keresinde Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Muaz bin Cebel radıyallahu anhın elinden tuttu ve “Muaz, seni gerçekten çok seviyorum” buyurup sözüne şöyle devam etti:

Muaz, her namazdan sonra şu duayı mutlaka okumanı tavsiye ederim:

اَللّٰهُمَّ أَعِنِّي عَلَى ذِكْرِكَ، وَشُكْرِكَ، وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ

‘Allah’ım! Seni anıp zikretmek, nimetine şükretmek, sana layık ibadet etmek için bana yardım eyle.’ (Ebu Davud, 1522)

MÜ'MİN
HAYÂ SAHİBİDİR

"Allah'ın her şeyi gördüğünü bilmiyor mu o?" (Alak Suresi, 14)

"İnsanı biz yarattık ve elbette içinden geçenleri biliriz; sağında solunda oturmuş iki alıcı (yaptığını) alıp kaydederken biz ona şah damarından daha yakınız." (Kaf Suresi, 16-17)

"Ve onlara (olup bitenleri) tam bir bilgi ile mutlaka anlatacağız. Biz (olup bitenlerden) uzakta değiliz." (Araf Suresi, 7)

"Yoksa onlar bizim, gizlediklerini ve fısıldaştıklarını işitmediğimizi mi sanıyorlar! Hayır! Doğrusu şudur ki onların yanındaki elçi meleklerimiz her şeyi kaydediyorlar." (Zuhruf Suresi, 80)

"Bilesiniz ki elbiselerine büründükleri zaman dahi Allah onların gizlediklerini de açığa çıkardıklarını da bilir çünkü O, kalplerin içini bilendir." (Hud Suresi, 5)

Allah görüyor, melekleri kaydediyor. Gizli söyleneni de alenî yapılanı da Allah izliyor. Hiçbir şey O'ndan habersiz seyredemiyor.

O, kulunun her hissiyatını tanıyor.

Kulunun hangi fiili hangi maksatla yaptığını biliyor. Koruyor, gözetiyor. Ve her şeyi apaçık şekilde meleklerine yazdırıyor.

Mü'min; kendisini bilen, gören, tanıyan, kaydeden Rabbi huzurunda eğilmektedir. İtaatini O'na yapmaktadır. Rabbinin gözetimi altında Allah'ın çizdiği sınırı aşan ise kendine yazık etmektedir.

Mü'min; aklını, gözünü, kulağını, dilini haramlardan korur.

Dünyanın faniliği üzerinde ebedî hayaller kurmaz.

Gece-gündüz kayıt hâlinde olan melekleri yanından bir an ayırmaz.

Günahın yaygınlaşması onun harama bakışını değiştirmez.

Çirkinliklerin çekim gücüne kapılmaz.

Mü'min, günahlarından utanır.

Rabbinin büyüklüğü karşısında kul olarak yetersizliğinden çekinir.

Allah korkusuyla ağlayamamaktan bunalır.

Cennet için azığının yetersiz oluşundan ar eder.

Kendisini gören Rabbinden hayâ eder.

Gözünün gördüğü, kulağının işittiği haramlardan tövbe eder. Tövbesi yapılmamış günah, hayâyı yok eder.

Mü’min, hayâ ile imanı bir görür. Çünkü biri giderse diğeri de kalbi terk eder.

İnsanların yanında yapmayacağını yalnızken de yapmaz çünkü ikiyüzlülük hayâyı mahveder.

Kibre kapılmaz, makama aldırmaz çünkü bunlar hayâyı yok eder.

Mü’min kardeşinin hatasını konuşmaz, kendi günahlarına kardeşini şahit tutmaz. Yapmış olduğu günahın reklamından hayâ eder.

Onu yaratandan hayâ eder. Fıtratını bozmadan yaşar, Allah’ın kendisini yarattığı şekilden memnun olarak ölür.

Dua eder, hayâ sahibi olmak için yakarır Rabbine. Çünkü bilir ki ‘Allah bir kulu helak etmek istediğinde önce ondan hayâyı çekip alır’ Önce hayâ yok olur. Hayâ gittikten sonra kulun çöküşü çabuk olur.

Hayâdan mahrum olanı haramdan koruyacak bir güç yoktur.

Sözünde durur, emaneti korur. Allah’a yemin ederek verdiği sözü muhakkak yerine getirir. Dinine ait değerleri suistimal etmekten hayâ eder.

Gülerken, eğlenirken hayâyı unutmaz; hayâyı unutan vicdanıyla yol alamaz.

Öfkesine yenik düşmekten, bir anlık gafletle yuvarlanıp gitmekten hayâ eder.

Ölçüsüzlükten, başına buyruk davranmaktan, öylesine yaşamaktan, tembel kalmaktan hayâ eder.

Allah’ın yarattığı kulluk maksadına uygun yaşayamamaktan hayâ eder. Ve hayâ ile ölmeyi ister.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“İlk peygamberden beri insanlara şöyle denmiştir: Utanmadıktan sonra dilediğini yap.”

Bir başka hadis-i şerifte de Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem,

“Arsızlık nerede ve kimde bulunursa bulunsun kişiyi çirkinleştirir; hayâ ise nerede ve kimde olursa olsun sahibini zarifleştirir” buyurmuştur. (Tirmizî, Birr, 47)

İLK KAYBETTİĞİMİZ

"Mü'minler kesinlikle kurtuluşa ermiştir ki onlar, namazlarında derin bir saygı hâli (huşu) yaşarlar." (Mü'minun Suresi, 2)

"İman edip dünya ve ahiret için yararlı işler yapan ve Rablerine gönül huzuruyla (huşu) teslim olanlara gelince, işte onlar, cennetliklerdir. Onlar orada ebedî kalacaklardır." (Hud Suresi, 23)

"İman edenlerin, Allah'ı anmak ve vahyedilen gerçeği düşünmekten dolayı kalplerinin heyecanla ürperme (huşu) zamanı gelmedi mi? Onlar daha önce kendilerine kitap verilmiş ve üzerlerinden uzun zaman geçip kalpleri katılaşmış kimseler gibi olmasınlar. Onlardan birçoğu yoldan çıkmışlardır." (Hadid Suresi, 16)

"Biz onun da duasını kabul ettik ve ona Yahya'yı verdik; eşini de bunun için elverişli kıldık. Onlar hayır işlerinde koşuşurlar, umarak ve korkarak bize yalvarırlardı; onlar bize karşı derin saygı (huşu) içindeydiler." (Enbiya Suresi, 90)

"Ehl-i kitaptan öyleleri vardır ki hem Allah'a hem size indirilene hem de kendilerine indirilmiş olana inanırlar, Allah'a karşı saygı (huşu) duyup Allah'ın ayetlerini az bir pahaya değişmezler. İşte onların Rableri katında mükâfatları vardır. Şüphesiz ki Allah hesap görmekte çok çabuktur." (Al-i İmran Suresi, 199)

"Biz her ümmete kurban kesmeyi meşru kıldık ki kendilerine rızık olarak verdiği kurbanlık hayvanlar üzerine Allah'ın adını ansınlar. Sonuç itibariyle hepinizin mabudu tek bir ilahtır. Şu hâlde yalnız O'na teslimiyet gösterin. Sen de Allah'ın buyruklarına içtenlikle teslimiyet (huşu) gösteren kimseleri müjdele." (Hac Suresi, 34)

"Ağlayarak yüzüstü yere kapanırlar; Kur'an onların saygısını (huşu) artırır." (İsra Suresi, 109)

"Sabır ve namaz ile Allah'tan yardım isteyin. Şüphesiz ki o, huşu sahibi olanlardan başkasına elbette ağır gelir. Huşu sahipleri kendilerinin hakikaten Rablerine kavuşacaklarına ve O'na rücû edeceklerine inanırlar." (Bakara Suresi, 45-46)

* * *

"Allah'ım!

Fayda vermeyen ilimden, huşu duymayan kalpten, doymayan nefisten ve kabul olunmayan duadan sana sığınırım."

(Müslim, Zikir, 73)

Ebubekir radıyallahu anhın kıldığı namazı kılıyoruz,

Ömer radıyallahu anhın Müslümanlığını örnek alıyoruz,

Osman radıyallahu anhın okuduğu Kur'an-ı Kerim'i okuyoruz,

Ali radıyallahu anhın ezberlediği ayetleri ezberliyoruz,

Âişe radıyallahu anhanın öğrettiği şekilde Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemi tanıyoruz,

Tefsir kitapları okuyoruz,

Hadis kitaplarını kütüphanemize koyuyoruz,

Siyer bilgisini çocukluktan itibaren öğreniyoruz.

Namazı, zekâtı, haccı, orucu fıkhıyla eda etmeye gayret ediyoruz.

Ashab-ı kiramla aynı cennete davet ediliyor,

İçine düşmekten korktuğumuz aynı cehennemden kaçıyoruz.

Aynı Rabbin huzurunda boyun eğiyoruz.

Dün insanları cennette hissettiren akşamları, her gün havanın kararması olarak biz de yaşıyoruz.

'Allah'ın cennetine koşun!' ayetini biz de dinliyoruz. Nasıl oluyor ki dün dinleyen elindeki hurmayı bırakıp koşuyor da biz yemeğe devam ediyoruz!

Neyi kaybettik? 14 asırdır değişmeyen namazın şekli bizi niye değiştiremedi?

Kur'an-ı Kerim asırlardır değişmeyen hükümleriyle ilk günkü cehennem tehdidi, cennet vaadiyle kalplerimizi neden diriltemedi?

Dün sarhoşa okunan ayetler onun tövbesine vesile olurken bugün namaz kılanlar aynı ayetlerle neden tövbe edemedi?

Günlük meşguliyetlerimiz nasıl oldu da cennetteki ebedîliği gölgeledi?

Dünyadaki güzelliklere 'cennet gibi' diyerek hayalini dahi kurmadığımız cenneti yaşadığımız basit dünya ile nasıl kıyas edebildik?

Neden dünya gözümüze hoş göründü de cennetten beklentimizi dünyaya hasrettik?

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin 'Aman dikkat edin!' dedikleri neden dikkatimizi çekmedi?

Bedelsiz cenneti kim vaad etti? Samimiyeti olmayan Müslümanlığı kim takdir etti?

Rabbimizin huzurunda boyun eğmemizin, O'nun istediği gibi kul olmamızın engeli neydi?

Dakikalık mutluluklar, kendini ispat için yapılan konuşmalar, işine geldiği gibi yapılan yorumlar çok mu dikkatimizi çekti?

Korkuyu, teslimiyeti, kalbin sükûnetini, bedenin organlarıyla kalbin uyumunu kaybettik. Huşuyu yitirdik.

Kaybettiğimiz, mü'min oluşumuzun en bariz farkıydı.

Allah'ın kelamını dinlerken ağlayarak yere kapanmanın hissiyatını,

Sevap umarak, Allah'ın azabından korkarak dua etmenin gücünü,

Kur'an'ı dinlerken kalplerin heyecanla ürpermesini,

Kalplerin katılığından kurtulmasının hafifliğini,

Kulağın, gözün, kemiklerin, damarların yalnız Allah'a boyun eğmesinin güzelliğini,

Yalnız ve yalnız Allah için, Allah'la yaşamanın tadını huşu ile kazanmak tek çaremizdir. Bizi düştüğümüz dünya girdabında imanın kuvvetiyle değiştirecek olan huşumuzdur.

Huşu Kazanımı

Rabbimize karşı huşumuz imanımızın, ahlakımızın ve ibadetlerimizin belirleyicisidir. Kalp, bedenin huşu kaynağıdır. Kalp huşuyu kazanınca göz, kulak, dil huşu ile hareket eder.

Huşuyu Kazandırır;

1- Allah'tan hakkıyla korkmak. Cenneti, cehennemi, nimeti ve azabı tanımak. Allah anıldığında kalbi titreyen mü'min olmak.

2- Allah korkusuyla ağlamak. Ağlayamıyorsa ağlayamadığına gözyaşı dökmek.

3- Namazı hakkıyla ikame etmek. Uzun rükûlar ve secdeler yapmak.

4- Nasibine gelen nimete şükrederek Allah'ı anmak, karşılaştığı musibette de sabırla elinden geleni yapmak. Sabrı ve şükrü dille de azalarla da belli etmek.

5- Ahireti, mahşeri, kabri, ölüm anını düşünerek gözünün önünde yaşamak. Bunları görür gibi yaşayan kimselerle oturup kalkmak. Arkadaş çevresini de bu hassasiyeti taşıyan kimselerden oluşturmak.

6- Allah'ın saygı duyulmasını emrettiği, O'nun katında değerli olan şeylere tazim göstermek.

7- Haramlara yaklaşmamak, sempati duymamak. Harama biraz daha uzak olduğunu her gün göstermek.

8- Allah'ın Rabbi olmasından duyulan huzur ve mutmainlik.

9- Rabbine şiddetle ihtiyaç duyduğunu hissetmek.

10- Kalbin uyanık ve duyu organlarının açık olması.

MERHAMET UMUDUMUZ VE BORCUMUZDUR

Merhamet ve rahmet kelimeleri, Allah Teâlâ'nın tüm mahlûkatına lütufta bulunması ve affedilmeyi dileyenleri bağışlaması anlamında kullanılan kavramlardır. Rahmet, Allah'ın kullarına karşı şefkatine mahsustur. Merhamet ise hem Allah'ın kullarını bağışlamasını hem de kulların kendi aralarındaki acıma, şefkat duygularını ifade etmektedir. Allah'ın merhameti, kullarına ihsanda bulunması ve onlara mağfiretiyle muamele etmesidir. Kulların kendi aralarındaki merhametleri ise karşılıklı iyilik yapmaları, birbirlerinin duygularını paylaşmalarıdır.

Allah'ın mahlûkatına merhameti olmasaydı kulları ne ederdi?

"Size Allah'ın lütfu ve rahmeti olmasaydı azınız müstesna, şeytana uyup giderdiniz." (Nisa Suresi, 83)

Cennet, Allah'ın kullarının amelleriyle hak ettiği sonuç olmamasına rağmen sınırlı dünyada mü'mince yaşayana sınırsız ve ebedî cennet verilmesi, Rabbimizin merhametinin gereğidir.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme ümmeti için şefaat yetkisinin verilmesi Rabbimizin merhametinin neticesidir.

Allah Teâlâ'nın mahlûkatı yaratması, hayat vermesi, dünya nimetlerini onlar için hazırlaması,

Basit ve kolay insanî işlerimize kendi katında rabbanî değerler vermesi, kendisine yakışır şekilde ödüllendirmesi,

İnsanların hatalarına rağmen af dilediklerinde O'nun rahmetine sığınabilmeleri, kullarına duyduğu merhamettendir.

Kalbinde zerre kadar iman olan kimsenin bile sonunda cennete girecek olması merhametinin müjdesidir.

Her gece dünya semasına inip 'Kullarım! Bana dua eden var mı; duasını kabul edeyim, Ben'den bir şey isteyen var mı; vereyim' nidası Rabbimizin merhametinin kulları üzerindeki tecellilerindendir.

Merhametinin her şeyi kuşatmış olması, kendi katında bağışlamayacağı hiçbir günah olmaması, tövbe kapısının daima açık tutulması rahmetinden dolayıdır.

O'na isyan edenlere dünyada iken mühlet vermesi, haramlarından bir haramı işleyeni hemen cezalandırmaması O'nun merhametindendir.

İnsana taşıyamayacağı sorumluluklar yüklememesi,

Kullara hidayeti gösteren elçiler göndermesi, yönünü kaybedenler için Kur'an'la pusula vermesi, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemi örnek kul olarak bizlere göstermesi Rabbimizin merhametinin üzerimizdeki en büyük belirtileridir.

"Allah buyurdu ki: Azabıma dilediğimi uğratırım, rahmetim ise her şeyi kuşatmıştır. Ayrıca rahmetimi Allah korkusu taşıyanlara, zekâtı verenlere ve ayetlerimize inananlara yazacağım." (Araf Suresi, 156)

Rabbimiz rahmetini ve merhametini kulları üzerine indirmiştir. O merhametin altına sığınan hiçbir kul kıyamet günü ziyan olmayacak, zarara uğramayacaktır. Yeter ki kul gevşeklik ve tembellik göstermeden Allah'ın merhametini kazanmak için çalışsın.

Allah Kime Merhamet Eder?

1- Allah'a ve resûlüne itaat edene. "*Allah'a ve peygambere itaat edin ki rahmete erdirilesiniz."*

2- Takva sahibi olarak yaşama gayreti taşıyana.

3- Kur'an-ı Kerim okunurken dinleyen ve sessiz bir şekilde bekleyene.

4- Namazını huşu ile eda edene, Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme itaati en güzel şekilde gerçekleştirene.

5- Kötülüğe koşmayıp Allah'tan bağışlanma için yalvarıp yakarana.

6- Nereden olursa olsun bir Müslüman'ı kardeşi olarak görüp tartışan Müslüman kardeşlerinin arasını düzeltene.

7- Emr-i bi'l-maruf nehy-i ani'l-münker görevini yerine getirene.

8- Allah'a tam anlamıyla iman edip yeri geldiğinde Allah için hicret edebilene, cihat edebilene.

9- Allah'a tam anlamıyla güvenip O'na sımsıkı sarılana.

10- Allah için sadaka veren, fakir de olsa cömert adama.

11- Sabredene.

12- İyilik eden, salih ameller biriktiren, iyi ve kaliteli mü'minlere.

13- Allah'ı anmak, kitabını okumak için bir araya gelmiş mü'min topluma.

14- Yeryüzündeki canlılara merhametle muamele edene.

15- İnsanlar uyurken gece kıyamı yapana.

16- Hasta ziyareti yapana.

17- 'Ya hayır konuşmak ya susmak' düsturuyla yaşayana.

18- Hapşıran 'elhamdülillâh' dedikten sonra 'yerhamükellâh' diyene.

19- Kendisine yapılmış bir hatayı affedene.
20- Allah için birbirini seven kimselere.
21- Bir arada, cemaat hâlinde bulunmak için çabalayana.
22- Ne yaparsa yapsın güzel yapmaya çalışana.

"Eğer Allah'ın keremi ve rahmeti üzerinizde olmasaydı muhakkak zarara uğrayanlardan olurdunuz." (Bakara Suresi, 64)

Merhamet Et ki Merhamet Bulasın

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, insanlara merhamet etmeyene Allah'ın da merhamet etmeyeceğini bildirmiş, "Merhamet etmeyene merhamet olunmaz" buyurmuştur. (Buharî, Edeb, 18)

Mü'min, Allah'ın can verdiği her mahlûka merhametle muamele etmelidir. Kâfirin dahi mü'minlerin merhametinden aldığı bir pay vardır. Kâfirin başına gelen musibet mü'minin sevinci değildir.

Mü'minlerin birbirlerine karşı merhamet kanatlarını indirmeleri ise Rabbimizin Müslüman toplumları üzerinde görmek istediği bir görüntüdür. Mü'minlerin birbirlerine karşı merhametli, kâfirlere karşı ise tavizsiz olmaları emredilmiştir.

Merhamet Kanadını İndir

• Allah Teâlâ, evladın anne-babasına karşı merhamet kanatlarını germesi gerektiğini emretmiş,

• Karı-koca arasındaki ilişkinin sevgi ve merhamet üzerine inşa edilmesi gerektiğini bildirmiştir.

• Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kız çocuklarını merhametle yetiştiren babaya müjdeler vermiştir.

• Hastalar, garipler, yetimler, zayıflar, işçiler mü'minin merhamet kanadını indireceği kimselerdir.

• Dilsiz canlılar, hayvanlar, bitkiler merhameti hak etmektedir. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bir kadının susuz bıraktığı kedinin ölümüne sebep olduğu için cehennemlik olduğunu bildirmiştir. Yine başka bir kimsenin de susamış bir köpeğe su verdiği için Allah'ın ona merhametiyle muamele ettiğini ve onu affettiğini bildirmiştir.

• Yaşça büyüğe, ihtiyara, cahile karşı da merhamet kanatları inmiş olmalıdır.

• Mü'minin kendi ailesine, akrabalarına, komşularına, dostlarına karşı da merhameti süreli olmamalıdır.

• Çocuklarını öpmediğini söyleyen bir adama Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem, ‘Allah kalbinizden merhamet duygusunu aldıysa ben ne yapabilirim!’ buyurmuştur.

• Atış talimi yapmak için canlı hayvanları hedef alanlar lanetlenmiştir.

Merhamet Umudumuzdur

“Ey Rabbimiz! Biz kendimize zulmettik. Eğer bizi bağışlamaz, bize acımazsan mutlaka ziyan edenlerden oluruz.” (Araf Suresi, 23)

“Rabbimiz! Bizi doğru yola eriştirdikten sonra kalplerimizi eğriltme, bize tarafından bir rahmet bağışla. Hiç kuşku yok, lütfu en bol olan yalnız sensin.” (Al-i İmran Suresi, 8)

“Ey Rabbimiz! Sen rahmetin ve ilminle her şeyi kuşattın. Tövbe edenleri ve yolundan gidenleri bağışla, onları cehennem azabından koru.” (Mü’min Suresi, 7)

“Rabbimiz! Biz iman ettik; bizi affet, bize acı. Sen merhametlilerin en üstünüsün.” (Mü’minun Suresi, 109)

Hedefimiz,

mağfiret için yarışma
düzeyinde yaşayarak
Allah katındaki değeri
kazanıp cennetlere ulaşmaktır.